

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Doktora Tezi

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİKTE
UYGULAMALARININ KULLANIMI**

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK
ORCID: 0000-0002-4117-6606

Danışman
Prof. Dr. Zehra GÖRE
ORCID: 0000-0002-9917-3651

Konya – 2024

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1-A2 düzeyinde dikte metinlerinin geliştirilmesi, dikte uygulamalarının kullanımında neler yaşandığı, gözlemlendiği ve uygulamalara katılan yabancı dil öğrencilerinin dikte uygulamalarına ilişkin düşünceleri ile uygulamalar öncesi ve sonrası algıları araştırılmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırmanın girişini oluşturmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde dikte uygulamalarının yabancı dil öğretimindeki yerine, gerekliliğine değinilmiş, çalışmayla ilgili kuramsal bilgiler sunulmuş ve çalışmanın problem durumu ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte araştırmanın amacı ve önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar başlıklarında gerekli bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde 9 ana başlıkta araştırmanın kavramsal altyapısı oluşturulmuştur. Kavramsal altyapı diktenin bütün dil becerilerini etkilediği düşünülerek temel dil becerilerinden başlamış, sonrasında dikte bir yazdırma uygulaması olduğu için yazma becerisinin üzerinde durulmuş ve sonraki başlıklarda ise dikteyle ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılan araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Dördüncü bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler, bulgularda birinci alt amaç doğrultusunda dikte uygulamalarının sıralamasına uygun olarak sunulmuştur. İkinci alt amaç doğrultusunda ise öğrencilerin dikte uygulamalarına karşı algılarına ve düşüncelerine yönelik bulgular incelenmiştir. Beşinci bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarıyla alandaki diğer çalışmaların sonuçları karşılaştırılmış, bunlar tartışılmış ve bu doğrultuda gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Doktora sürecim boyunca görüşleri, anlayışı ve hoşgörüsüyle bana rehberlik ederken desteğini de esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Zehra GÖRE'ye teşekkür ediyorum. Araştırma sürecimde görüşlerine başvurduğum Prof. Dr. Murat ATEŞ, Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL, Doç. Dr. Serdar DERMAN'a ve araştırmaya katkıları için Öğr. Gör. Dr. Ahmet Gürkan KARATAŞ'a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca uygulamalara katılan kıymetli öğrencilerime ve görüşünü aldığım alan uzmanlarına da teşekkür ederim.

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

Kasım 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	10
1.1. Problem Durumu	10
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	15
1.3. Sayıtlar	15
1.4. Sınırlılıklar	16
1.5. Tanımlar	16
2. ALAN YAZINI	17
2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri	17
2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi	17
2.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi.....	18
2.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi	19
2.1.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi.....	20
2.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde Yazma Becerisi	21
2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Öğretimi Yöntemlerinden GÜDÜMLÜ Yazma	26
2.4. Dikte (Yazdırma) Uygulaması	26
2.5. Dikte Türleri ve Teknikleri.....	29
2.6. Dil Bilgisi Diktesi.....	35
2.7. Diktenin Genel Olarak Yapıtırılma Aşamaları.....	37
2.7.1. Dikte Öncesi	37
2.7.2. Dikte Sırası	38
2.7.3. Kontrol, Düzeltme ve Geri Bildirim.....	38
2.8. Diktenin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri	39
2.9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Dikte Metinlerinin Taşınması Gerekli Özellikler	44
3. YÖNTEM	47
3.1. Araştırmanın Modeli	47
3.2. Eylem Araştırması Süreci.....	49
3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	50
3.4. Veri Toplama Araçları	51

3.5. Verilerin Toplanması.....	55
3.6. Verilerin Çözümlemesi	56
3.7. Eylem Araştırması Planı.....	56
3.8. İşlem Süreci/Yolu.....	58
3.9. Dikte Uygulamalarının Yapıtırılma Aşamaları ve Çalışmadaki Uygulama Esasları .	59
3.10. Geçerlilik Komitesi	61
3.11. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği	61
3.11.1. İnandırıcılık	62
3.11.2. Aktarılabirlik.....	62
3.11.3. Tutarlılık.....	63
3.11.4. Teyit edilebilirlik.....	63
3.12. Araştırma Etiği	63
4. BULGULAR	64
4.1. A1 ve A2 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular	64
4.1.1. A1 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular.....	64
4.1.2. A2 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular.....	94
4.2. Öğrencilerin Dikte Uygulamalarına İlişkin Algılarına ve Dikte Uygulamalarıyla İlgili Düşüncelerine Yönelik Bulgular	126
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	136
KAYNAKLAR.....	143
EKLER.....	151
EK-1: Etik Kurul İzni	151
EK-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu	152
EK-3: Kişisel Bilgi Formu	153
Ek-4: Dikte Uygulamaları Uygulayıcı Gözlem Formu	154
EK-5: Ön Algı Anketi - Son Algı Anketi.....	155
EK-6: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	156
EK-7: A1-A2 Düzeyi İçin Geliştirilmiş Dikte Metinleri.....	157
A1 Düzeyi Dikte Metinleri.....	157
A2 Düzeyi Dikte Metinleri.....	187
EK-8: Öğrenci Ürünleri (Dikte Kâğıtları)	217
En Çok Hata Yapan Birinci Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1)	217
En Çok Hata Yapan İkinci Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2).....	222
En Çok Hata Yapan Üçüncü Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2).....	234
En Az Yapan Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2).....	248

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dikte Uygulamalarının Kullanımı başlıklı tez çalışmamın toplam **247** sayfalık kısmına ilişkin, 14/11/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%5** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

15/11/2024

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

Prof. Dr. Zehra GÖRE

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

15/11/2024

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

KISALTMALAR

D-AOBM: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Doktora Tezi

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİKTE UYGULAMALARININ KULLANIMI

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde (A1-A2) dikte metinleri geliştirmek, geliştirilen dikte metinlerini uygulamak, uygulamalarda yapılan işlemleri ayrıntılı bir biçimde açıklamak, uygulamalardaki gözlemleri yansıtmak ve dikte uygulamalarına katılan öğrencilerin uygulamalara ilişkin algılarının uygulamalar öncesi ve sonrası nasıl bir değişime uğradığını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırmada eylem araştırmasının işbirlikçi eylem araştırması yöntemi ve sarmal eylem araştırması modelinden yararlanılmıştır. Araştırma 2023-2024 öğretim yılında Ankara'daki bir devlet üniversitesinin Türkçe öğretim merkezinde A1-A2 kurunda Türkçe öğrenen 14 yabancı öğrenciyle yapılmıştır. Araştırmadaki veriler; kişisel bilgi formları, öğrenci ürünleri, dikte uygulaması uygulayıcı gözlem formları ve ön algı-son algı anketleriyle toplanmıştır. Elde edilen veriler, sistematik analitik analiz yaklaşımı/sürekli karşılaştırma yöntemi ve içerik analizi yöntemleriyle çözümlenmiştir. Araştırmada 12 kriter ve uzman görüşleriyle 30 metin A1 düzeyi ve 30 metin A2 düzeyi için olmak üzere toplamda 60 dikte metni geliştirilmiştir. Çalışmada geliştirilen dikte metinlerinden 15'i A1 düzeyinde, 17'si A2 düzeyinde kullanılarak toplamda 32 dikte uygulaması yaptırılmıştır. Araştırmada dikte metinlerinin özellikleri, dikte uygulamalarının nasıl yapıldığı, öğrencilerin dikte uygulamalarında yaptıkları yanlışlar, dikte uygulamaları sürecindeki gelişimleri, dikte uygulamaları hakkındaki görüşleri, uygulamalar öncesi ve sonrası algıları bulgulanmıştır. Araştırma sonucunda dikte uygulamalarının katkılarını içeren ön algı ve son algı anketinde bulunan 20 maddenin tamamında öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin algılarının olumlu yönde değiştiği tespit edilmiştir. Öğrenciler, dikte uygulamalarına karşı olumlu yönde değişen algılarını odak grup görüşmesinde de düşünceleriyle belirtmişlerdir. Dikte uygulamaları sayesinde öğrencilerin dinlediklerini yazma hızlarının arttığı, yazarken yaptıkları yanlışların gözle görülür bir biçimde azaldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin 'e, ı, i, o, ö, u, ü' ünlü seslerinde ve 'b, c, ç, ğ, j, l, h, p, s, ş, y' ünsüz seslerinde sorun yaşadıkları ve ses temelli, sözcük temelli, ses olayları açısından ve yazım-ımlâ kuralları açısından yanlış yaptıkları görülmüştür. Uygulamalarda sürekli olarak en çok hata yapanlar arasında bulunan öğrencilerin kur sınavlarında da başarısız oldukları tespit edilmiştir. İçerisinde belirli bir dil bilgisi yapısını barındıran metinlerle yapılan dikte uygulamalarında öğrencilerin dil bilgisi konusunu pekiştirmelerinin sağlandığı ve dil bilgisi konularıyla ilgili eksikliklerinin, yaptıkları yanlışların tespit edilebildiği ve düzeltilebildiği saptanmıştır. Bunlarla birlikte dikte uygulamalarıyla sözcük öğretiminin gerçekleştirildiği, dikte uygulamalarından öğrencilerin yazılarına başlık koyma alışkanlığı kazandığı, sayfa düzenine özen gösterdikleri, yazılarını bağlama uyarak yazdıkları, noktalama işaretlerini doğru kullandıkları, yazım-ımlâ kurallarına dikkat ettikleri kısacası bir yazma kültürü elde ettikleri gözlemlenmiştir. Dikte uygulamalarının öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarını ve dinleme konsantrasyonlarını artırdığı görülmüştür. Bazı araştırmacılar tarafından sıkıcı olduğuna ilişkin olumsuz bir algısı olan dikte uygulamalarının belirli koşullarla yaptırıldığında etkili ve eğlenceli bir sınıf etkinliği olduğu kanıtlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarından hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde -özellikle temel düzeyde- dikte uygulamalarının geliştirilmiş dikte metinleriyle düzenli olarak yaptırılması, B1-B2-C1 düzeylerinde de dikte metinlerinin geliştirilmesi, uygulanması ve alanda görev yapan öğretmenlerin dikte uygulamalarını düzenli olarak yaptırmasının sağlanması için farklı türdeki materyallerden yararlanarak dikte uygulamalarına yönelik öğretim materyallerinin hazırlanması önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dikte uygulamaları, dikte metinleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, eylem araştırması.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Turkish Education Program
Doctoral Thesis

THE USE OF DICTATION APPLICATIONS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

The aim of this research is to develop basic level (A1-A2) dictation texts in teaching Turkish as a foreign language, to apply the developed dictation texts, to explain the procedures done in the applications in detail, to reflect the observations in the practices, and to reveal how the perceptions of the learners who participated in the dictation practices changed before and after the practices. In the study, action research from qualitative research methods was used. In the research, the collaborative action research method and the spiral action research model of action research were utilized. The research was conducted with 14 foreign learners learning Turkish at A1-A2 level at the Turkish teaching center of a state university in Ankara in the 2023-2024 academic year. The data in the research were collected through personal information forms, student products, dictation application practitioner observation forms and pre-perception-post-perception surveys. The obtained data were analyzed with the systematic analytical analysis approach/constant comparison method and content analysis methods. In the research, a total of 60 dictation texts were developed with 12 criteria and expert opinions, 30 texts for A1 level and 30 texts for A2 level. In the study, 15 of the developed dictation texts were used at A1 level and 17 at A2 level, and a total of 32 dictation applications were conducted. In the research, it was found the characteristics of the dictation texts, how the dictation practices were carried out, the mistakes made by the learners in dictation practices, their developments during the dictation practices process, their opinions about dictation practices, and their perceptions before and after the practices. As a result of the research, it was determined that the perceptions of the learners regarding dictation practices changed positively in all 20 items in the pre-perception and post-perception surveys containing the contributions of dictation practices. The learners also expressed their positively changed perceptions about dictation practices with their thoughts in the focus group interview. Thanks to the dictation practices, it was observed that the learners' writing speed increased and the mistakes they made while writing increased visibly. It was also observed that the learners had problems with the vowel sounds 'e, ı, i, o, ö, u, ü' and the consonant sounds 'b, c, ç, ğ, j, l, h, p, s, ş, y' and made mistakes in terms of sound-based, word-based, sound events and spelling-spelling rules. It was determined that the learners who were among those who constantly made the most mistakes in the applications also failed in the course exams. It was determined that in dictation practices made with texts containing a certain grammar structure, learners were able to reinforce their grammar subject and their deficiencies and mistakes related to grammar subjects could be detected and corrected. In addition, it was observed that vocabulary teaching was carried out with dictation practices, learners gained the habit of putting titles to their writings, paid attention to page layout, wrote their writings in accordance with the context, used punctuation marks correctly, paid attention to spelling rules, in short, they acquired a writing culture. It was seen that dictation applications increased learners' language learning motivation and listening concentration. Dictation practices, which are perceived negatively by some researchers as boring, have been proven to be an effective and enjoyable classroom activity when carried out under certain conditions. Based on the results of the study, it has been suggested that dictation practices should be carried out regularly with developed dictation texts in teaching Turkish as a foreign language -especially at the basic level-, that dictation texts should be developed and implemented at the B1-B2-C1 levels, and that teaching materials for dictation practices should be prepared using different types of materials in order to ensure that teachers working in the field carry out dictation practices regularly.

Keywords: Dictation practices, dictation texts, teaching Turkish as a foreign language, action research.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Yabancı dil öğretiminin öğrenciler için temel işlevinin dil öğrencilerinin hedef dille ilgili o andaki durumları ve öğretme-öğrenme süreçlerindeki performansları hakkında dönütler vererek durumlarını görebilmelerini ve eksikliklerini gidermelerini sağlamaktır. Bununla birlikte öğreticinin de dil öğretiminde en temel amaçlarından biri, öğrencilerinin hedef dilde gelişmelerine rehberlik etmektir. Bu nedenle öğreticinin dil öğretme sürecine etkili müdahalelerde, dokunuşlarda bulunması gerekir. Öğretici, öğretme-öğrenme sürecinde kullandığı ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları, sözlükler, çeşitli çevrim içi-çevrim dışı programlar gibi birçok materyal ile sürece müdahalelerde bulunmaktadır. Bunların yanında öğretim elemanları, öğrencilerinin hedef dili daha iyi öğrenebilmeleri için birçok eğitim-öğretim-öğrenme stratejisi, yöntemi ya da tekniği de kullanmaktadır. Öğretme-öğrenme sürecinde kullanılan yani sürece getirilen müdahalelerin anlamlı ve planlı olmasının yanında öğretim sürecindeki gereksinimleri karşılaması gerekmektedir. Aksi takdirde bu müdahaleler; yararsız, plansız ve gereksiz olarak kalacak ve zaman kaybına neden olacaktır.

Yabancı dil öğretimi, dört temel beceri ve dil bilgisi üzerine kurgulanan bir süreçtir. Bunun yanında sözcük öğretimi de süreçte önemli bir boyuttur. Bunlar yabancı dil öğretimi için birbirinden ayrılmaz parçalardır. Bu parçaların anlamlı bir bütün hâline getirilebilmesi oldukça önemlidir. Çünkü bu parçaların hepsinin birbiri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle öğretim sürecinde yapılacak her uygulama ya da etkinliğin amacı/işlevi, parçaların birbiriyle olan bağlantısını kurmak olmalıdır. Alan yazınında dikte uygulamalarıyla ilgili araştırmalara bakıldığında dikte uygulamalarının dört temel dil becerisine olumlu etkileri olması, dil bilgisi öğretimine katkı sunması, sözcük öğretimini sağlaması ve birçok avantajıyla diktenin dil öğretimindeki parçalar arasında önemli bir bağlantı kurabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Diktenin sözlükteki en temel anlamıyla seslerin sembollere dönüştürülme eylemi olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Bunun yanında diktenin birçok türü, tekniği, amacı, işlevi, görevi ve yararı bulunmaktadır.

Diktenin eğitim-öğretim sürecinde kullanılma serüveninin çok eskilere dayandığı alan yazınında görülmektedir (Alkire, 2002). Stansfield'e (1985) göre Joynes 1900 yılında diktenin algılama, kavrama ve dinlenenleri ya da düşünülenleri ifadeye çevirme yetilerini uyumlu ve iş birliği içinde çalıştırdığını belirtmiştir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru yabancı dil öğretiminde Doğrudan Yöntem ön plana çıktığında dikte yeniden popülerlik kazanmıştır. Çünkü Doğrudan Yöntem, fonetik öğretimini de içermektedir. Bu nedenle fonetik dikte yaygın bir sınıf etkinliği hâline gelmiştir.

Rollo Brown 1915 yılında "How the French Boy Learns to Write" adlı kitabını yayınlamıştır. Fransa'da yabancı dil olarak İngilizce retorik ve kompozisyon dersleri veren Brown, Fransız eğitim-öğretim yaklaşımının çok önemli unsurunun ilkokuldan itibaren günlük dikte kullanımının olduğunu keşfetmiştir. Brown'ın kitabından sonra dikte uygulamaları yabancı dil öğreticileri tarafından benimsenmiştir. Brown bu çalışmayla diktenin bir öğrencinin derse hazırlığını test etme işlevi görebileceğini göstermiş ve dikte uygulamaları, Dilbilgisi Çeviri Yöntemi'nin ve Doğrudan Yöntem'in savunucuları tarafından kullanılmıştır (Stansfield, 1985). Bu bilgilerden dolayı diktenin birçok yabancı dil öğretim yöntemi açısından vazgeçilmez bir uygulama olduğunu ve değişen eğitim-öğretim ortamlarına rağmen değerini her zaman koruduğunu söylemek mümkündür.

II. Dünya Savaşı sırasında askerlerin, çevirmenlerin yabancı dili hızlı bir biçimde öğrenmeleri için geliştirilen İşitsel-Dilsel Yöntem'in savunucuları dikteyi yetersiz bir uygulama olarak görmüşlerdir. Bundan sonra 1960'lara kadar dikte, yabancı dil öğretiminde ve ders kitaplarında pek fazla yer bulamamıştır. Hatta 1953'te D. F. Anderson, diktenin dinlediğini anlama gibi önemli bir becerinin çok dolaylı ve yetersiz bir testi olduğunu; Somaratne (1957), diktenin öncelikle bir yazım testi olduğunu; Lado (1961), diktenin dilin çok azını ölçtüğünü, sesleten kişinin sesletiminin anlamı bozabileceğini ve 1969'da David Harris, diktenin ekonomik ve kesin bir ölçücü olmadığını dile getirmişlerdir.

Dikteye olan ilgi, 1970'lerde John Oller'in çalışmaları sayesinde yeniden artmıştır. Oller (1971), bahsedilen akademisyenlerin dikte ile ilgili eleştirilerine makalesiyle ve araştırmasındaki kanıtlarla tek tek yanıt vermiştir. Oller, diktede öğrencinin yalnızca işitsel

bilgi almakla kalmadığını, anlamı olan bir cümle oluşturmak için aldığı bu bilgiyi işlediğini ve bunun Lado'nun (1961) bahsettiği gibi basit bir süreç olmadığını savunur.

Diktenin ekonomikliğinin bilgi miktarına bağlı olduğunu ve bir ölçme aracı olarak diktenin daha kesin sonuçlar verdiği düşünülen çoktan seçmeli, kısa yanıtı, boşluk doldurmalı vb. testlerden bazen daha doğru sonuçlar verdiğini belirterek David Harris'in düşüncelerine de karşı çıkmıştır ve bunun nedenini ise dikte uygulamalarıyla karmaşık cümle yapılarının anlaşılmasında yer alan bütünleştirici becerilerin devreye girmesine bağlamaktadır. Oller, Anderson'un diktenin işitsel anlamanın yetersiz bir testi olduğu görüşüne ilişkin araştırmasının kendi çalışmasında tam tersi sonuçlar verdiğini söylemektedir. Somaratne'nin dikteyi bir yazım aracı olarak yorumlamasına ise konuşmayı algılama sürecine ilişkin bir bilgi eksikliği olduğunu ifade edip diktede anlamlı seslerin/konuşmaların algılanmasının gerektiğini belirtmektedir (Oller, 1971). Anlaşıldığı üzere ortaya çıkan yeni dil öğretim yöntemlerinin ve araştırmacıların etkisiyle 1950-1970 tarihleri arasında dikteye olan bakış, olumsuz bir duruma gelmiştir. Ancak Oller'in çalışmalarıyla birlikte dikte eğitim-öğretim süreçlerindeki önemini tekrar kazanmaya başlamıştır.

Dikte geçmişte, bazı zamanlar, geleneksel bir uygulama olduğu algısıyla öğrenciler ve hatta öğretmenler için anlamdan daha çok biçime odaklanan, kaygı ortaya çıkaran, sıkıcılık oluşturan bir uygulama olarak düşünülmüştür. Bu anlamda dikte hakkında diktenin geleneksel bir teknik olduğu için modern yaklaşımların içinde yer alamayacağı şeklinde bir kanı ortaya çıkmıştır. Morris (1983), yılında diktenin özellikle ikinci dil öğretiminde ihmal edilen ve yeniden değerlendirilmesi gereken bir teknik olduğunu savunmuştur. Morris'e (1983) göre dikte kullandığını kabul eden öğretmenler, genellikle mevcut bir ders kitabından bir metnin bir bölümünü kullanmaya başvururlar ve dersin ana noktaları tükendiğinde ve dersin sonunda beklenmedik bir şekilde zaman olduğunda dikteyi bir boşluk doldurmak için kullanırlar. Daha iyi bir olasılıkla öğretme-öğrenme sürecinde diktenin yazım, imlâ ve noktalama kurallarına uygun olarak öğrencilerin doğru yazmalarını sağlamak amacıyla uygulanması gerekir. Ancak yalnızca bu amaçlar da diktenin uygulanması için yeterli görülemez. Diktenin uygulanması için özellikle yabancı dil öğretiminde birçok amaç göz önünde bulundurulmalıdır. Morris'e (1983) göre yabancı dil öğrencileri, dikte uygulamaları aracılığıyla öğretmenin "söylediğini duyma" sonucunda ürettikleri yazılı metindeki tutarsızlıkları gidermeye karşı eğitilebilirler, yazım hatalarını büyük oranda düşürebilirler ve yapı ile sözcük dağarcığını güçlendirebilirler.

Davis ve Rinvoluceri (1988) dikte için seslerin kodunu çözenin ve sesleri yazılı olarak tekrar kodlamanın önemli bir görev olduğunu ve ayrıca diktenin yaratıcı dil fırsatları ortaya çıkardığını savunmuştur. Kidd (1992) ise diktenin bilişsel öğrenmeyi sağladığını belirtmektedir. Bununla birlikte dikte uygulamasında öğrencinin kısa süreli belleğini yoğun bir biçimde çalıştırması gerektiği için zihinsel gelişimi desteklediği söylenebilir. Dolayısıyla öğrencinin dikte süresince dinlemeye odaklanması gerekir. Bu da öğrencinin yabancı dilde dinleme süresini aşamalı bir biçimde artırmaktadır.

Sesleri harflere dönüştürme uğraşı, daha önce ciddi bir biçimde tartışılmamış olsa da dikte uygulamaları mekanik, basit etkileri olan ve anlamsız bir uygulama olarak görülmüştür. Oysaki dikte, yabancı dil öğreniminin duyuşsal ve psikolojik boyutlarını olumlu etkileyebilir. Dikte, öğrencileri rahatlatılabilir ve kaygı düzeylerini azaltılabilir. Dahası dikte, grup etkinliği olarak yaptırıldığında, anlam için müzakere ve akranlara güvenme gibi iş birlikçi becerileri geliştirir (Siskin, 1989). Bu nedenle eğitim-öğretim sürecinde ve özellikle yabancı dil öğretiminde dikte uygulamasının kullanılmaması, diktenin birçok yararını göz ardı etmek anlamına gelmektedir.

Yabancı dil öğreniminde yazma etkinlikleri, öğrenciler açısından her zaman yapılmak istenen, yaparken eğlenilen ve yazma becerisi, geliştirilmesi gereken bir unsur olarak görülmemektedir (Bağcı ve Başar, 2013). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler, ders kitaplarındaki yazma etkinliklerini çoğu zaman yapmak istememektedir. Barın (2006), öğrencilerin yazmayı istememelerinin çeşitli nedenlerinin olabileceğini ve bu nedenlerin ciddi bir bölümünün dikte ve yazılı anlatım çalışmalarının iyi bir biçimde yapılamamasından kaynaklandığını ifade etmektedir. Çünkü dikte uygulamaları gerekli koşullar oluşturulmadan işletildiğinde yararından çok, öğrenciler açısından sıkıcılık oluşturabilmekte ve istenmeyen bir etkinlik olarak tanımlanabilmektedir.

Diktenin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde düzenli ve planlı kullanılmamasının nedenleri arasında:

- öğreticilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, sahip olsalar bile ellerinin altında diktenin etkili bir biçimde nasıl uygulanacağına dair bir kaynağın olmaması,
- geçerli kriterler göz önünde bulundurularak geliştirilmiş, hazır dikte metinlerinin olmaması,

- ders kitaplarında dikte uygulamalarına yeterince yer ayrılmaması,
- ders kitaplarıyla birlikte kullanılmak üzere dikte metinleri içeren ve diktenin uygulanma aşamalarını anlatan yardımcı bir kaynağın olmaması sayılabilir.

İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimi akademik açıdan daha eskilere dayandığı için İngilizcede dil öğrenme düzeylerine göre hazırlanmış dikte metinleri olan kitaplar bulunmaktadır. Campbell'in (1972) kitabında İngilizce yazım ve dikte ile ilgili alıştırmalar ve dikte metinleri; Shorrocks'un (1976) kitabında ise İngilizce dikte ve tamamlayıcı alıştırmalar ile dil düzeylerine göre düzenlenmiş dikte metinleri yer almaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için ise Faruk Öztürk'ün (2002) hazırladığı kitapta temel düzeyde dikte metinleri yer almaktadır. Ancak bu kitapta yer alan metinlerin metin seçkisi niteliğinde değerlendirilmesi yanlış olmayacaktır. Temel düzey için hazırlanmış, dil düzeylerine göre düzenlenmiş, belirli kriterler göz önünde bulundurularak geliştirilmiş ve hatta uygulanmış dikte metinlerinin olmayışını yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı için bir eksiklik olarak belirtmek mümkündür. Bu açıdan bu çalışmanın bu eksikliği gidermek için temel düzeyde (A1-A2) geliştirilmiş, hazır metin sunması ve dikte uygulaması sürecinin nasıl işlediğini ayrıntılı olarak göstermesi bakımından önemli olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde -özellikle temel düzeyde- öğrenciler, Türkçe alfabede bulunan sesleri ayırt etmekte zorlanmakta, bu yüzden sesletim sorunları yaşamaktadır. Tüm (2014, s. 255) sesbirimlerin öğrenciler tarafından sesletimini, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en önemli sorunlardan biri olarak belirtmiş ve bu durumun nedenini öğrencilerin “erek dilde ürettikleri sesbirimlerin kendi anadillerindeki ya da öğrendikleri diğer dillerdeki sesbirimlerden farklı, bu sesbirimlere benzer veya bu sesbirimlerle aynı olmasından kaynaklanmaktadır” biçiminde açıklamıştır. Ayrıca öğrenciler; yazım-ımlâ kuralları, noktalama işaretleri, yazılarına başlık koyma, istenen konularda yazı yazabilme ve not alma alışkanlığı kazanma, dinlediklerini anlama, yazdıklarını düzeltme, yazılarında eksikliklerinin farkına varma, Türkçe dil bilgisinde farklı formlarda olan biçimbirimlerini ve Türkçedeki sesleri, sözcükleri, cümleleri doğru yazabilme konularında sorun yaşamaktadırlar. Bu sorunların tümünün iyi bir şekilde planlanmış ve düzenli olarak yaptırılan dikte uygulamalarıyla çözülebileceğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda çalışmanın nitel yöntemlerden eylem araştırmasıyla yürütülmesi kararlaştırılmış ve araştırmayı yönlendirecek amaç ve alt amaçlar belirlenmiştir. Bu çerçevede “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel düzeyde (A1-A2) dikte uygulamalarının kullanımında neler yaşanmaktadır?” sorusu, araştırmanın amaç cümlesini oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı kapsamında alt amaçları da şunlardır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel düzeyde dikte uygulamalarının yürütülmesinde yaşanan durumlar ve uygulamalardaki gözlemler nelerdir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel düzeyde öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin düşünceleri nelerdir, algıları uygulamalar öncesi ve sonrası nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel düzeyde (A1-A2) dikte metinleri geliştirmek, geliştirilen dikte metinlerini uygulamak, uygulamalarda yapılan işlemleri ayrıntılı bir biçimde açıklamak, uygulamalardaki gözlemleri yansıtmak ve dikte uygulamalarına katılan öğrencilerin uygulamalara ilişkin algılarının uygulamalar öncesi ve sonrası nasıl bir değişime uğradığını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçları gerçekleştirmenin aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dikte uygulamalarının etkili bir biçimde nasıl kullanılabileceğini de göstereceği düşünülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde -özellikle temel düzeyde- öğrencilerin dinleme ve yazma becerileri açısından pek çok konuda sorun yaşadıkları, bu becerilerde yaşadıkları sorunların okuma ve konuşma becerilerini de olumsuz etkilediği ve bu sorunların dikte uygulamalarıyla çözülebileceği düşünülmüştür (Akkaya, 2020; Başkan, 2019; Betz, 2018; Blanche, 2004; Bozkurt, vd., 2014; Ezenwosu, 2011). Alan yazını incelendiğinde temel düzeyde geliştirilmiş dikte metinlerine, dikte uygulamalarının nasıl yapıldığına yönelik ayrıntılı açıklamalara, uygulamalarda neler gözlemlendiğine dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın bu eksiklikleri gidereceği düşünülmektedir ve bu açıdan çalışma önem taşımaktadır.

1.3. Sayıtlar

Bu çalışmada varsayılan durumlar şunlardır:

- Öğretim elemanlarının dikte uygulamaları sürecinde uygulayıcı koşullarını yerine getirdikleri,
- Öğrencilerin dikte uygulamalarına katılıp uygulamaları içten bir biçimde gerçekleştirdikleri,

- Uzman görüşüne başvuru alan öğretim elemanlarının formlara içtenlikle yanıt verdikleri,

- Öğrencilerin algı anketini içtenlikle doldurdıkları ve odak grup görüşmesindeki sorulara samimiyetle yanıt verdikleri varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, dikte uygulamalarının kullanımı için Ankara’da bir devlet üniversitesinin Türkçe öğretim merkezinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen dil öğrencilerinden oluşan bir sınıfla ve A1-A2 düzeyiyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Dikte: Yabancı dil öğrencilerine dili öğrenirken yararlı olacağı düşünülen bir metnin sesli okuma, ezberden söyleme ya da ses kaydı aracılığıyla aktarılması sırasında öğrencilerin dinlediklerindeki ses kodlarını algılayarak yazıya dönüştürmesi ve başta yazma ve dinleme becerisi olmak üzere temel dil becerilerini geliştirmesi, önemli bir test aracı olması ve geri bildirim için etkili olması amacıyla eğitim-öğretim sürecinde kullanılan etkili bir yazdırma tekniğidir.

Dikte uygulamaları: Dikte metinleri aracılığıyla öğretim ortamında ve genellikle öğreticinin rehberliğinde ya da öğrencinin kendi planlamasında bir dikte tekniğini de işe koşarak gerçekleştirilen bir uygulamadır.

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZINI

Bu bölümde, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri, Diller İçin Ortak Başvuru Metni'nde Yazma Becerisi, Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Öğretimi Yöntemlerinden Güdümlü Yazma, Dikte (Yazdırma) Uygulaması, Dikte Türleri ve Teknikleri, Dil Bilgisi Diktesi (Grammar Dictation), Diktenin Genel Olarak Yaptırılma Aşamaları, Diktenin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Dikte Metinlerinin Taşınması Gereken Özellikler başlıkları göz önünde bulundurularak kuramsal bilgiler irdelenmiştir.

2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri

Yabancı dil öğretimi, temel dil becerilerinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine odaklanan bir süreçtir. Temel dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileridir. Yabancı dil öğretiminde temel dil becerileriyle birlikte dil bilgisi öğretimi de becerileri destekleyen, becerilerin daha iyi kullanılmasını sağlayan önemli bir alandır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde temel dil becerileri ve dil bilgisi öğretimi dengeli bir biçimde işler ve her bir beceri, diğer beceriyle ilişkilendirilerek yürütülür. Bu açıdan yabancı dil öğretiminde becerilerin birbiriyle ilişkilendirilmesi kaçınılmaz bir kuraldır. Çünkü bir biçimde dinleme becerisi, konuşma becerisiyle; okuma becerisi, konuşma becerisiyle ayrılmaz unsurlar barındırır. Dolayısıyla bütün dil becerileri birbirine etki eder. Dil bilgisi ise bu becerilerin sistemli ve daha etkili kullanılmasını sağlayan bir unsur olarak bütün becerilerin içinde yer alır.

2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi

Dinleme eylemi, Demirel (2002, s. 70) tarafından “konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliği” biçiminde tanımlanmaktadır. Söz konusu tanımda bir konuşanın olduğu, konuşmada bir iletinin yer aldığı ve iletiye bir tepki verilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu tepki, konuşarak yanıt verme ya da kafa sallama gibi bedensel hareketlerle olabileceği gibi zihinde anlamlandırma ya da dinleme sırasındaki önemli noktaları not alma biçiminde de gerçekleşebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisi, öğrencinin dinlediklerinde geçen sözcükleri bilmesi ve sözcüklerin cümle içindeki anlamını doğru saptaması, sesletim

biçimindeki ayrımları fark etmesi, dinlediği metinde verilen iletiyi doğru algılaması gereken bir süreçtir (Başkan ve Ustabulut, 2020). Dolayısıyla dinleme becerisinde öğrenci, etkin bir rol oynar. Öğrencinin etkin olması için ise öğretici, öğrenciye uygun ortamları oluşturur. Bu durumda öğreticilerin dinleme becerisinin öğrenciye kazandırılması açısından önemli görevleri bulunmaktadır.

Dinleme becerisi, yabancı dil öğreniminde ilk öğrenilen (ilk maruz kalınan) beceri olduğu için diğer dil becerilerinin de temelini oluşturur ve diğer becerileri etkiler (Sayar, 2022). Aynı zamanda bu beceri, çoğu zaman ders kitaplarında ya da ders işleme sürecinde ihmal edilir. İhmal edilen durum, zaman ayırma açısından olmasa bile yabancı dil öğrencisinin daha iyi dinlemesine ya da öğrencinin dinleme becerisini daha iyi bir biçimde geliştirmesine odaklanılmamasından kaynaklanmaktadır.

2.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi

Konuşma, bireyin kendini ifade edebilmesi ve anlatabilmesi için en iyi araçlardan biridir. “Konuşma, duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir.” (Sever, 2015, s. 22). Bu sözle olan bildirim tek taraflı ya da karşılıklı olabilir. Tek taraflı olması durumunda dinleyici bir tarafın da olması gerekir. Karşılıklı olması durumunda ise konuşmaya katılan bir konuşmacının da varlığı gerekir. Bu durumda iletişim ortaya çıkar. “İletişim kurmanın, insan ve toplum hayatı açısından en önemli fonksiyonu karşılıklı anlaşmayı sağlamaktır. İnsanlar arasındaki anlaşma ve duygu, düşünce, görüş paylaşımı olmaksızın birey ve toplum hayatının devam etmesi düşünülemez.” (Temizkan, 2009, s. 92). Konuşmanın günlük yaşantıda en sık başvurulan eylemlerden biri olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü insanların yaşamını sürdürmesinin, gereksinimlerini karşılama ve psikolojik-sosyolojik eylemlerini gerçekleştirmesinin en önemli araçlarından biri konuşmadır.

Konuşma eyleminin zihinsel (düşünme, düşünceyi organize etme, oluşturulacak metni analiz-sentez sürecinden geçirme, konuşmaya karar verme vb.) ve fiziksel (diyafram, akciğerler, ses telleri, dil, damak, diş ve dudak, beyin hücreleri) bir boyutu bulunmaktadır (Güneş, 2016; Demir, 2010). Bu iki boyut, sağlıklı bir biçimde işlerse konuşma eylemi de sağlıklı bir biçimde gerçekleşir ve ancak bu işlemden sonra konuşma becerisi, geliştirilebilir bir aşamaya gelir.

Konuşma becerisi, zihinsel ve fiziksel koşullar sağlandıktan sonra dilin sözcük bilgisi, dil bilgisi, vurgu, tonlama ve sesletim özelliklerinden de yararlanıp bağlam göz önünde

bulundurularak konuşma üretmektir (Çerçi, 2013; Arslan, 2018). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere konuşma becerisi birçok ögeyi içinde barındıran üretimsel bir beceridir. Bu nedenle konuşma becerisinin geliştirilmesi için tanımda yer alan öğelerin her birine özen gösterilerek öğretim sürecinin tasarlanması oldukça önemlidir.

Yabancı dil öğretiminde öğrenilen dilin etkin bir biçimde kullanılması amaçlandığından dolayı konuşma becerisi, konuşma etkinlikleriyle ve sınıf içi bireysel uygulamalar ve grup çalışmalarıyla geliştirilmeye çalışılmaktadır (İlgün, 2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları incelendiğinde konuşma becerisinin monolog, diyalog, tartışma, soru-yanıt gibi farklı etkinliklerle yürütüldüğü görülmektedir.

2.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi

Okuma, insanın en önemli bilgi edinme yollarından biridir. “Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur.” (Demirel, 2007, s. 109). Tanımdan yazılı simgelerden oluşan metnin okuyan tarafından anlaşılması ve anlamlandırılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun için okuma sürecinde bireyin yazılı simgeleri çözmesi, yazılı simgelerin bir araya gelişlerini ve bir araya gelen simgeleri anlayabilmesi için ise bir alt yapıya sahip olması gerekmektedir. Çünkü okuma süreci, anlama olmadan tamamlanamayacaktır. Bu nedenle okumadan önce bireyler dildeki sesleri, heceleri, sözcükleri, söz öbeklerini, dil bilgisi ile cümle yapılarını ve bağlamı bilmelidir.

Okuma becerisinin gerçekleşmesinde fiziksel ve zihinsel boyut devreye girdiği için vücuttaki birden fazla merkez çalışmaktadır. Görme eylemi, okumanın fiziksel boyutunu, anlamlandırma süreci ise zihinsel boyutunu oluşturmaktadır (Balcı, 2009, s. 6). Okuma becerisinde bu boyutların sorunsuz bir biçimde işlemesinden sonra okuma eğitimi-öğretimi süreci yürütülmektedir. Bunun için okuma metinleri kullanılmaktadır. Metinler eğitim-öğretim sürecine, eğitim-öğretim sürecinin amaçlarına, öğrenci seviyesine vb. uygun bir biçimde seçilir. Başka bir deyişle eğitim-öğretimin içeriği, hedefleri ve öğretim programı bu süreçte kullanılacak metinleri belirler.

Yabancı dil öğretiminde öğrenci, okuma becerisinde metni doğru ve tam anlamıyla anlaması, sözcüklerin sesletimini doğru yapması ve yazımındaki ses özelliklerini fark etmesiyle okuma becerisini kazanmış olur (Uslu Üstten, 2021, s. 130). Yabancı dil olarak

Türkçe öğretiminde sözcüklerin doğru sesletilmesinden metnin anlamlandırılmasına kadar okumanın her aşamasında öğretmenin yönlendirmesine gereksinim duyulmaktadır. Okuma metinleriyle öğrenciler, Türkçenin söz dizimini, kültürel ve dil bilgisi yapısını öğrenmektedir. Metin okunduktan sonra öğretici yönlendirmesinde bilinmeyen sözcükler işlenmekte ve öğreticinin sorularıyla metnin anlaşılıp anlaşılmadığı değerlendirilmektedir (Gerek, 2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları incelendiğinde genellikle okuma becerisi etkinliklerinde metin altı sorular, farklı soru tipleri, eşleştirme soruları, sözcük çalışmaları gibi etkinlikler bulunmaktadır.

2.1.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi

Yazma, üretimsel bir eylemdir. İnsan kendini ve düşüncelerini anlatmak ve başkasıyla iletişimini sağlamak için yazma eylemine başvurur. Yazma, sesleri ya da sözcükleri gösteren simgelerle tümceler üretmenin yanında bellekte oluşturulan düşüncelerin kâğıt, tahta, deri, duvar, ekran vb. bir araca yansıtılmasıdır (Dilidüzgün, 2020). Tanımdan anlaşılacağı üzere yazma yalnızca bir simgeleme eylemi değil, bunun yanında düşünceyi de yansıtmaya eylemidir. Bununla birlikte yazma en az konuşma kadar iletişim amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Hatta günümüzde sosyal medya, ileti yazma uygulamaları aracılığıyla yazma eylemi, önemli bir iletişim aracı seçeneği hâline gelmiştir.

Yazma becerisi, karmaşık bir sürecin işletilmesi gereken bir beceridir. Yazma becerisi için dilin sözcük hazinesinin, yazım/ımlâ kurallarının ve dil bilgisi yapılarının bilinmesi, semantik yönünün ve dizgesel biçiminin uygulanması, fiziksel ve bilişsel unsurların yanında yazma süreçlerinin, yazım üslubunun ve yazılması tasarlanan metin türüne uygun öğelerin yerine getirilmesi gerekmektedir (Bağcı ve Başar, 2013; Erol, 2016; Göçer, 2019; Gündüz ve Şimşek, 2012; Karatay, 2023; MEB, 2006; Tiryaki, 2021). Yabancı dil öğretiminde süreç boyunca yazma becerisini geliştirmek için sözcük öğretiminin düzeylere ve sözcük öğretim tekniklerine uygun bir biçimde gerçekleştirilmesi, hedef dilin yazım-ımlâ kurallarının ve dil bilgisi yapılarının etkili bir biçimde öğretilmesi, fiziksel ve bilişsel unsurların işletilebilmesi için öğrenciye olanak tanınması ve yardımcı olunması, yazma süreçlerinin öğrenciye örnek yazımlarla gösterilmesi, öğrencilerin farklı yazım tarzlarının örneklerini sunan metinlerle karşılaştırılması ve çeşitli metin türlerinde yazma etkinliklerin yapılması gerekir. Yabancı dil öğrencisinin bu yeteneklerin, becerilerin birçoğunu gerçekleştirmesine yardımcı olacak en önemli uygulamalardan birisi dikte uygulamalarıdır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan kaynaklara bakıldığında yazma etkinlikleri genellikle temel düzeyde boşluk doldurma, diyalog oluşturma, kısa bilgiler verme, basit sorulara yanıt verme; orta ve ileri düzeylerde de bir konu verip öğrencilerin yazmasını bekleme gibi uygulamalarla yapılmaktadır. Bu da öğrencilerin sıkılmasına yol açmaktadır. Bu problemin yanında yazma kaygısı da yer almaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine başlandığında öğrenci yazma kaygısı yaşamaktadır. Yazma kaygısı, öğretici tarafından verilen bir görevi, öğrencinin gerçekleştiremeyeceğini ya da yabancı dil sınavında yazma bölümündeki yazma sorularına geçerli bir yanıt veremeyeceğini düşünmesinden kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır (Ahıskalı, 2020, s. 53). Dikte uygulamaları, öğrencilerin yazma kaygısını aşmasına da yardımcı olmaktadır. Çünkü öğrenci, yabancı dilde yazmaya, hazır metinlerle başladığında ve öğrencilere farklı farklı dikte uygulamaları yaptırıldığında metin ortaya koyma ya da uygulamadan hareketle yeni bir metin oluşturma öz güvenini yaşamaktadır. Ayrıca yazılan metin, öğrencinin belleğinde yabancı dilde tamamlanmış, doğru ve örnek bir metin olarak yer edecektir.

Yazma becerisinin geliştirilmesi için öğrencilerin çıktılarının denetlenmesi, öğrencilere yazılarıyla ilgili geri bildirimde bulunulması ve eksik yönleriyle doğrularının üzerinde durulması gerekmektedir. Bunlar da dikte uygulamalarıyla gerçekleştirilebilir.

2.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde Yazma Becerisi

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM), Avrupa devletlerindeki yabancı dil öğretim programlarının, program yönergelerinin, yapılacak sınavların, ders kitaplarının ve sürecin ortak bir anlayışta geliştirilmesini sağlayan rehber niteliğinde bir çerçeve metindir (Büyükkiz, 2011). D-AOBM, dil öğretim hedeflerinin, ders içeriklerinin, dil yeterliliklerinin ve yöntemlerin açıklamasını yaparak modern diller açısından küresel düzeyde ortak bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır (MEB, 2021; Yağmur Şahin ve Aydın, 2018). D-AOBM, diğer dil becerilerinde olduğu gibi yazma becerisinde de ortak öneri düzeyleri ile ilgili genel yeterlilikleri sunmaktadır.

Ortak Öneri Düzeyleri Genel Basamakları

A1

“Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir.”

“Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıştıracaktır. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir.”

“Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşılabilir.”

A2

“İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir.”

“Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir.”

“Geçmiş, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.”

B1 (Bağımsız Dil Kullanımı)

“Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir.”

“Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir.”

“Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir.”

“Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasarı ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.”

B2

“Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir.”

“Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, ana dilli konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür.”

“Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.”

C1 (Yetkin Dil Kullanımı)

“Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir.”

“Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir.”

“Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.”

C2

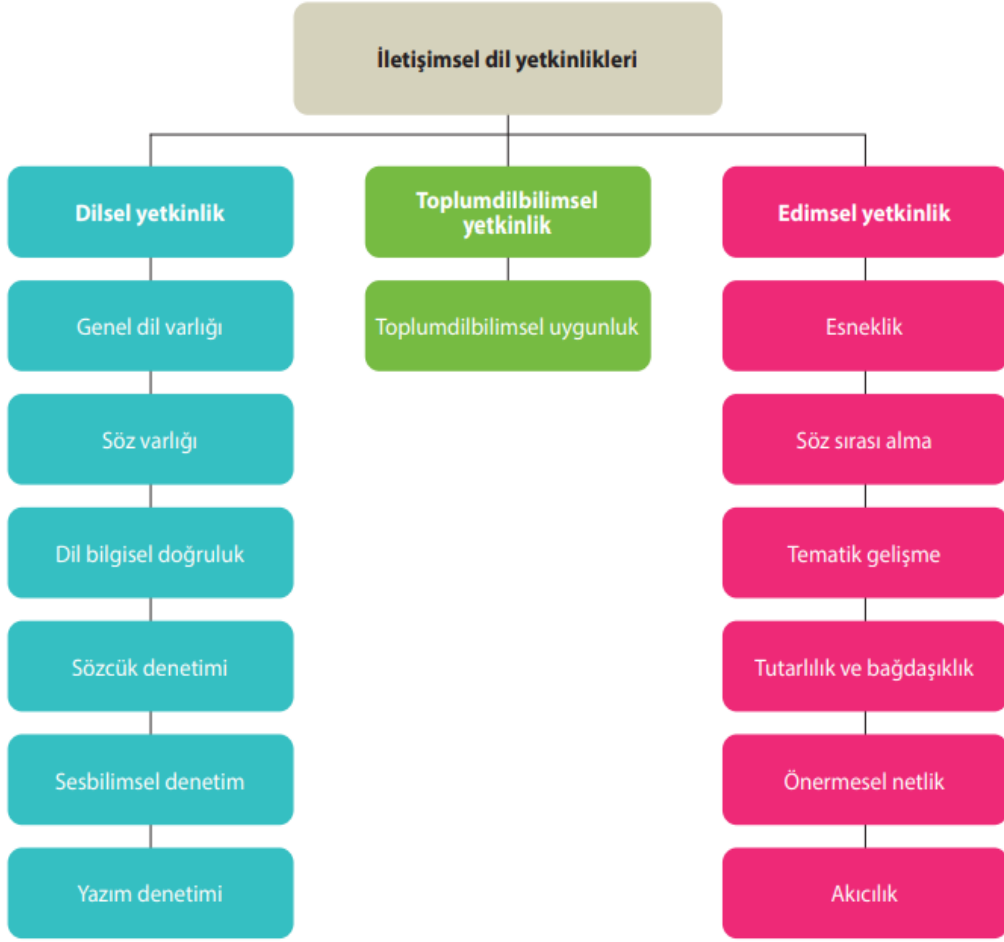
“Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir.”

“Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir.”

“Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.” (MEB, 2021).

Yazma becerisi için D-AOBM’de önerilen genel basamaklara bakıldığında yabancı dil öğrencilerine öğretilmesi gerekenlere, ders kitaplarında bulunması ve öğreticilerin göz önünde bulundurması gereken unsurlara ışık tutmaktadır.

D-AOBM’de örnek tanımlayıcı ölçekleri bulunmaktadır. Bu ölçekler, yabancı dil öğretiminde hangi yetkinliklere odaklanılması gerektiğini belirtmektedir. İletişimsel Dil Yetkinlikleri de bu başlıklardan biridir. İletişimsel Dil Yetkinlikleri başlığı D-AOBM’de Şekil 1.1’de gösterilmektedir (MEB, 2021, s. 133).

Şekil 1.1. D-AOBM İletişimsel Dil Yetkinlikleri

İletişimsel Dil Yetkinlikleri başlığı altında Yazım Denetimi başlığı bulunmaktadır. Bu başlıkta temel düzeyde sözcükleri ve tümceleri kopyalamaya, yazım-ımlâ kurallarına, yazım, noktalama işaretleri ve sayfa düzeninin anlaşılabilirliğine odaklanmaktadır. Sonrasında ise yazım denetimi için bir ölçek sunmaktadır. Şekil 1.2’de bu ölçek verilmiştir (MEB, 2021, s. 140).

Yazım denetimi	
C2	Yazı, yazımsal açıdan hatasızdır.
C1	Düzen, paragraflar ve noktalama işaretleri tutarlı ve faydalıdır. Ara sıra kalem kaymaları/sürçmeleri dışında yazım doğrudur.
B2	Standart düzen ve paragraflama kurallarını izleyen, açıkça anlaşılır, aralıksız yazı üretebilir. Yazım ve noktalama işaretleri kabul edilebilir ölçüde doğrudur ancak ana dili etkisi görülebilir.
B1	Genel olarak baştan sona anlaşılır olan aralıksız yazı üretebilir. Yazım, noktalama ve düzen çoğu zaman takip edilecek kadar doğrudur.
A2	Günlük konularda kısa cümleleri kopyalayabilir, ör. bir yere nasıl gidileceğine dair talimatlar. Sözlü kelime birikiminde bulunan kısa kelimeleri kabul edilebilir bir ses bilgisel doğrulukla (ancak tam olarak standart yazım şart değil) yazabilir.
A1	Aşına olduğu sözcükleri ve kısa öbekleri kopyalayabilir, ör. basit işaretler veya yönergeler, günlük nesnelerin adları, mağaza adları ve düzenli olarak kullanılan kalıp öbekler. Adresini, uyruğunu ve diğer kişisel bilgilerini heceleyebilir. Ana noktalama işaretlerini kullanabilir (ör. noktalar, soru işaretleri).
A1 öncesi	Tanımlayıcı yok.

Şekil 1.2. D-AOBM Yazım Denetimi Ölçeği

Yazım Denetimi ölçeğinde A1 öncesinde herhangi bir tanımlayıcı bulunmamaktadır. Ölçeğin A1-A2 düzeyi tanımlayıcılarında ‘kopyalama’ ifadesi dikkat çekmektedir. Bu ifadenin dikte uygulamalarını anımsattığı düşünülebilir. Tabidir ki dikte uygulamaları bir kopyalama etkinliği değildir. Kopyalama etkinliklerinden çok daha fazla üst düzey, kapsamlı ve geliştirici uygulamalardır. A1 düzeyi tanımlayıcılarında basit işaretlerin ya da yönergelerin, günlük nesnelerin adlarının, mağaza adlarının ve düzenli olarak kullanılan kalıp öbeklerin kopyalanmasına ve temel noktalama işaretlerinin kullanımına vurgu yapılmaktadır. A2 düzeyi tanımlayıcılarında günlük konularda kısa cümlelerin kopyalanmasına değinilmesinin yanında “Sözlü kelime birikiminde bulunan kısa kelimeleri kabul edilebilir bir ses bilgisel doğrulukla yazabilir.” ifadesi geçmektedir. B1 düzeyindeki tanımlayıcılara bakıldığında yazım, noktalama ve düzen öğelerinin doğru olması, B2 düzeyi için yazım ve noktalama işaretlerinin kabul edilebilir ölçüde doğru olması ve C1 düzeyi için düzen, paragraflar ve noktalama işaretlerinin tutarlı olması ve yazımın doğru olması gerektiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla yazım denetiminin sağlanması için önerilen bu ölçekteki tanımlayıcılar, yabancı dil öğrencisinin hedef dilde yazım açısından öğrenmesi gereken unsurları işaret etmektedir. Bu tanımlayıcıların sistemli bir biçimde gerçekleştirilmesi için dikte uygulamalarının oldukça pratik sınıf içi etkinlikler olduğunu söylemek mümkündür.

D-AOBM’de genel yazılı üretim başlığı altında A1 düzeyinde “Basit sözcükleri/işaretleri ve temel ifadeleri kullanarak kişisel ilgisi olan meseleler (ör. hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyler, aile, evcil hayvanlar) hakkında bilgi verebilir.” ve A2 düzeyinde ““Ve”, “ama” ve “çünkü” gibi basit bağlayıcılarla bağlı bir dizi basit öbek ve cümle üretebilir.” tanımlayıcıları bulunmaktadır (MEB, 2021). Yazma becerisini ilgilendiren temel düzeydeki tanımlayıcılara bakıldığında öğrencilerin öncelikle hedef dilde doğru yazımları görmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin temel düzeyde, doğru yazımları görmesi için sıkça yazdırma etkinlikleriyle karşılaştırılması oldukça önemlidir.

2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Öğretimi Yöntemlerinden Güdümlü Yazma

Yabancı dil öğretiminde yazma öğretimi yöntemleri içinde alıştırma/tanıtma, kontrollü yazma, serbest yazma ve güdümlü yazma türleri yer almaktadır (Tiryaki, 2021, s. 234). Yazma öğretimi yöntemlerinden birisi olan güdümlü yazma, öğrencilerin önceden amaçlanmış bir biçimde yazı yazmaya yönlendirilmesidir. Güdümlü yazma etkinlikleri arasında dikte yapma, dikteli kompozisyon, not alma, öz yazma ve özetleme, ana hatları belirleme ve ön hazırlık sonucu yazma gibi teknikler yer almaktadır (Dilidüzgün, 2019, s. 205). Güdümlü yazmada öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda yazı yazmaları da amaçlanmaktadır. Öğrenciler dinlediklerinden önemli noktaları çıkarma, bir ders için notlar alma gibi gereksinimlerini güdümlü yazma ile sağlamaktadırlar. Öğreticiler ise öğrenciler için noktalama işaretlerini ve yazım-implâ kurallarını öğretme, bazı konu başlıkları ile ilgili yazılarını geliştirme gibi amaçlar gütmektedir.

2.4. Dikte (Yazdırma) Uygulaması

Dikte, TDK Sözlük’te (URL 1) “Bir başkasına o anda söyleyerek yazdırma; yazdırım.” biçiminde tanımlanmaktadır. Diktenin özünde, dikte ettiren açısından seslendirme, dikte eden açısından ise bir dinleme süreci gerçekleşmektedir. Başka bir deyişle dikte sürecinin gerçekleşmesi için öğreticinin bir metni sesli okuma biçiminde ya da ezberden veyahut bir ses kaydından öğrencilere aktarması ve öğrencilerin de dinlediklerini algılayarak yazıya geçirmeleri gerekmektedir. Ayrıca dikte hem dinleme hem de yazım becerilerinin gelişimini değerlendirmek için bir test aracı olarak da kullanılır (Hamzadayı ve Çetinkaya, 2013; Johansson, 1974; Oller ve Streiff, 1975; Tartar, 2013). Bundan dolayı dikte, öğreticiler için önemli bir sınıf içi etkinlik, öğrenci yanlışlarını kontrol etmeye olanak tanıyarak yanlışları düzeltmeyi sağlayan bir uygulama ve işe yarar bir test aracı; öğrenciler için ise birçok açıdan dil öğrenmelerini geliştirici bir etkinlik olarak değerlendirilebilir. Bu

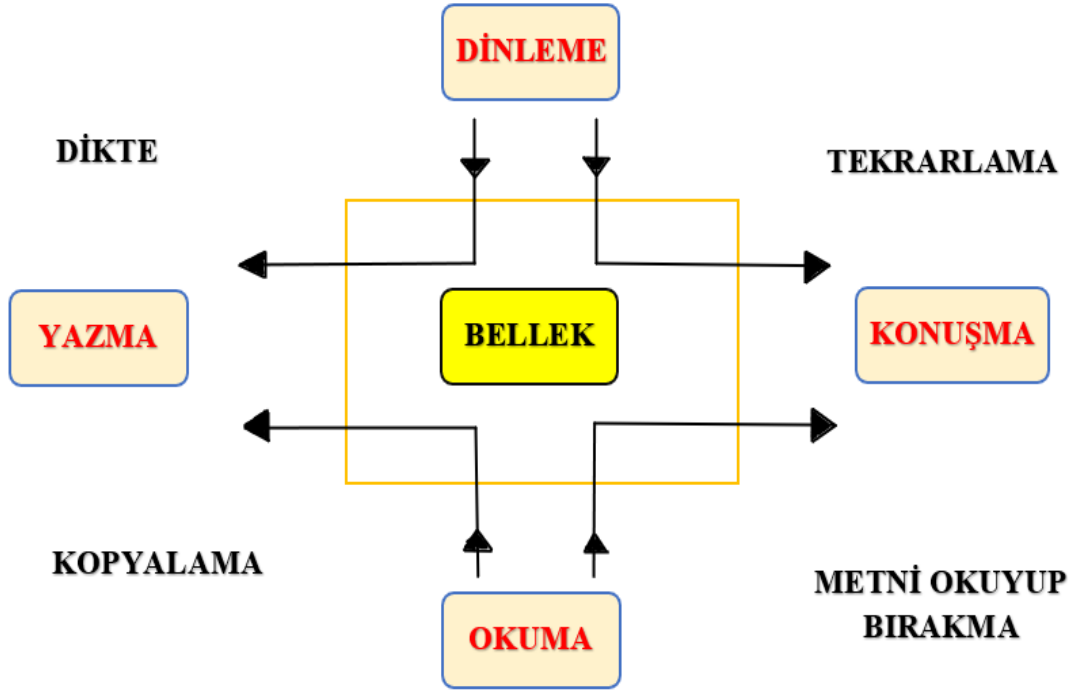
tanımlardan farklı olarak dikte, “Yararlı görülen bilgi ve tanımların öğrencilere yazdırılmasıdır.” (Göçer, 2019, s. 325) biçiminde tanımlanmaktadır. Bu açıdan dikte uygulamalarında öğrencinin yararına olan metinlerin yazdırılması da önemli görülmektedir.

Genel tanımla dikte; yabancı dil öğrencilerine dili öğrenirken yararlı olacağı düşünülen bir metnin sesli okuma, ezberden söyleme ya da ses kaydı aracılığıyla aktarılması sırasında öğrencilerin dinlediklerindeki ses kodlarını algılayarak yazıya dönüştürmesi ve başta yazma becerisi olmak üzere temel dil becerilerini geliştirmesi, önemli bir test aracı olması ve geri bildirim için etkili olması amacıyla eğitim-öğretim sürecinde kullanılan etkili bir yazdırma tekniğidir.

Dikte uygulamasının her uygulama gibi bir amaç uğruna yaptırılması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminde dikte yaptırmanın çeşitli öğretimsel amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlardan bazıları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- öğrencilerin dil düzeylerinin ya da eksikliklerinin saptanması için öğrencileri test etmek,
- sınavda bir test aracı olarak kullanmak (Cai, 2012),
- öğrenilen bilgileri pekiştirmek,
- dil bilgisi konularının öğretimini sağlamak ya da dil bilgisi konusuyla ilgili etkili bir alıştırma yapmak (Wajnryb, 1990),
- hedef dilde yazma alışkanlığı oluşturmak,
- hedef dilin ses sistemine kulak duyarlılığı kazandırmak,
- hedef dilde dinleme odağını artırmak,
- hedef dilin yazım/ımlâ kurallarını öğretmek,
- hedef dilin noktalama işaretlerini öğretmek,
- metin unsurlarını öğretmek.

Dikteyle ilişkili olarak diğer temel dil becerilerini de ilgilendiren bazı teknikler bulunmaktadır. Nation (1991) bu ilişkiyi aşağıda yer verilen bir şekilde anlatmıştır.

Şekil 1.3. Dikteyle İlişkili Teknikler

Şekil 3'e göre dikte uygulamasında, bellekte dinleme girdisi ve yazma çıktısı; tekrarlama tekniğinde, bellekte dinleme girdisi ve konuşma çıktısı; kopyalama tekniğinde, okuma girdisi ve yazma çıktısı ve metni okuyup bırakma tekniğinde ise okuma girdisi ve konuşma çıktısı ortaya çıkmaktadır (Yüksel, 1994, s. 11). Bu dört teknik, farklı özelliklere sahip olup farklı becerileri etkilese de bellek açısından ortak yanları, üretim sağlamadan yani çıktı gerçekleştirmeden önce girdiyi bellekte kısa bir süre tutmaktır (Nation, 1991, s. 12). Dikte ve tekrarlama, dinleme girdisiyle kopyalama ve metni okuyup bırakmada, okuma girdisiyle kısa süreli belleği zorlamak gerekmektedir.

Metni okuyup bırakma, öğrencinin okuduğu diyaloglardan öğrendiklerini ve sözel ifadelerini diyaloglara çevirmesini gerektiren bir tekniktir (West, 1941, akt. Yüksel, 1994, s. 11). Bu uygulamada öğrenciler, karşılıklı olarak ve ikili gruplar hâlinde biri okuyucu ve diğeri dinleyici olmak üzere uygulamayı yaparlar. Okuyan öğrenci, düzeyine uygun olarak bir sözcüğü, bir söz öbeğini ya da cümleyi aklında tutmaya çalışır, aklında tutabildiğini anladığı anda aklında tuttuğunu seslendirir.

Kopyalamada okuma metnini kopya ederek yazıya geçirmek gerekmektedir (Hill, 1969, s. 238). Bu tekniğin daha etkili olabilmesi için öğrenci, okuma metnine sözcük sözcük bakmak yerine düzeyine uygun olarak aklında tutabileceği en uzun söz öbeğini yazıya geçirmeye çalışmalıdır.

Tekrarlamada öğretici ya da öğrenci dil düzeyine uygun olarak bir söz öbeğini seslendirir, kısa bir süre bekledikten sonra öğrencilere öbeği tekrar ettirir. Bu tekniklerde bellek merkezde yer alır ve farklı dil becerileri kullanılarak belleğin aynı yönde çalışması amaçlanmaktadır (Yüksel, 1994, s. 11-12). Eğitim-öğretim sürecinde dikte kullanılırken uygulamaların *tekrarlama*, *kopyalama* ve *metni okuyup bırakma* tekniklerinin de sürece dahil edilmesi, dil öğrenirken belleğin geliştirilmesini ve öğrencinin hedef dili daha kolay öğrenmesini sağlayacaktır.

2.5. Dikte Türleri ve Teknikleri

Diktenin yaptırılması için çeşitli amaçlar gözetilmektedir. Ayrıca öğrencilerin düzeyleri, dikteye ayrılan zaman ve ders programı gibi faktörler de uygulanacak diktenin bunlara uygun olarak seçilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla bu unsurlar, uygulayıcılar/öğreticiler açısından dikte türlerinin ve tekniklerinin bilinmesini zorunlu kılmaktadır. Alkire'nin (2002) Sawyer ve Silver'den (1961) aktardığına göre dil öğretiminde dört tür dikte kullanılabilir. Bunlar sesbirimsel öge diktesi, sesbirimsel metin diktesi, yazımsal öge diktesi ve yazımsal metin diktesidir.

Sesbirimsel öge diktesi, öğrencinin hedef dilin seslerini tanımasını ve ana diliyle karşıtlıklarını algılamasını sağlar. Bu dikte türü, kendi ana dilinin ses sistemiyle hedef dildeki seslerin ayrımlarını keşfetmesini kolaylaştırır.

Sesbirimsel metin diktesi, öğrencilerde yazma ve konuşmadaki değişimler konusunda farkındalık oluşturmak için metnin okunduğu gibi yazıya dökülmesini içermektedir. Bu dikte türü, İngilizce gibi yazmada ve konuşmada farklılıklar olan diller için etkili olabilir. Türkçede yazım ve sesletim açısından çok büyük oranda benzerlik bulunmaktadır. Bu dikte türü, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gelecek zaman ekinin doğru yazılmasında kullanılabilir.

Yazımsal öge diktesi, sözcüklerin tek tek ve ayrı ayrı olarak yazdırılmasıdır. Bu dikte türü, dilin yazı ve ses sistemi arasındaki ilişkinin anlaşılması için önemli görülmektedir.

Yazımsal metin diktesi ise diğer dikte türlerine göre en geniş öğrenme olanaklarını sunar. Yabancı dil öğreticilerinin alışageldiği dikte türüdür. Bu dikte türünde öğrenciler dinledikleri bir metni, yazıya dökerler.

Dikte, uygulamanın yapılışı bakımından ise ses diktesi, hece diktesi, sözcük diktesi, söz öbeği (deyim, tamlamalar vb.) diktesi, cümle diktesi ve paragraf diktesi biçiminde sınıflandırılabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde farklı ana diline sahip öğrenciler, Türkçenin kendine özgü ç, ğ, ş gibi sessiz harflerinin ve ünlü harflerinin yazımında ve sesletiminde zorlanmaktadır. Ayrıca Türkçenin hece kombinasyonlarında da öğrencilerin sorun yaşadıkları bilinmektedir. Bu durum dolayısıyla sözcüklerin hatalı yazılmasına da neden olmaktadır. Bunlarla birlikte öğrencilerin Türkçenin dil bilgisi eklerinin farklı formları olmasından dolayı yazım yanlışları yaptıkları görülmektedir. Bu nedenle dikte süreci işletilirken aşama aşama sestene heceye, heceden sözcüğe, sözcükten sözcük öbeklerine ve sonrasında cümlelere doğru bir sıralama izlendiği takdirde bu zorlukları aşmak mümkün olacaktır.

Geçmişte farklı dikte teknikleri hakkında gruplandırmalar yapılmıştır. Kidd'e (1992) göre eğitim-öğretim sürecinde dört dikte tekniği ön plana çıkmaktadır:

1. Parçada Tıkırdayan Boşluklar (Clicker-Gap Passages): Bu teknikte öğrencilerin dinlediklerini anlama becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Bu teknik öğrencilere dil bilgisi yapılarının kazandırılmasında ve dil bilgisi konularıyla ilgili öğrencilerin hatalarının en aza indirilmesinde kullanılmaktadır. Tekniğin uygulanmasında özel olarak seçilen sözcükler (dil bilgisi yapısıyla ilgili olabilir) dikte edilen metinden silinir ve silinen sözcüklerin yerini bir ısıklık (ya da bir alkış ya da masaya sesli bir dokunuş ya da bir oyuncak aracılığıyla ses çıkarma) alır. Öğrenciler, dinledikleri metnin tamamını, boşlukları kendi seçtikleri uygun sözcüklerle doldurarak dikte etmelidirler. Kidd, bu teknikte metindeki boşlukların tek bir dil bilgisi yapısından oluşması gerektiğini önermektedir.

2. Bölünmüş Dikte (Split Dictation): Kidd, bölünmüş diktenin karmaşık yapıda cümleler içeren dikte metinleriyle kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle bu dikte tekniğinin orta düzeyin üzerinde etkili olacağını savunmaktadır. Bu teknikte dikte ettirilecek metni tekniğe uygun bir biçimde seçmek oldukça önemlidir. Öğretici ya eşit düzeyde cümle cümle bölünebilecek ya da cümle içinde cümlenin eşit bir biçimde bölünebileceği (neden-sonuç cümleleri gibi) bir dikte metni seçmelidir. Tekniğin uygulanmasında öğrenciler iki büyük gruba (sağ ve sol taraf ya da pencere ve duvar tarafı gibi) ayrılmalıdır. Öğretici, grupların tam ortasında durmalı ve süre aralığını ve seslendirme hızını belirleyip bölünmüş olan öbekleri, önce bir gruba sonra diğer gruba dönerek okur. Gruplar kendilerine seslendirilenleri dikte etmeye çalışır. Sonrasında ise gruplardan birer kişi olmak üzere

öğrenciler bir araya gelirler ve yarım olan metinlerini karşılaştırarak bir bütün hâline getirmeye çalışırlar. Bu aşamada öğrenciler, bağlamdan ya da dil bilgisi ipuçlarından yararlanırlar. Uygulamanın sonunda öğrencilerin iş birliği yapması oldukça önemlidir. Öğretici bu uygulamayı bir yarışma biçiminde de yaptırabilir. Böylelikle öğrencilerin uygulamayı sıkılmadan yapmaları mümkün olacaktır.

3. Dikteli Kompozisyon (Dicto-Comp): Diğer iki dikte tekniği okunan/seslendirilen bir metni yazıya geçirmeyi içerdiği için geleneksel dikte tekniklerine benzemektedir. Dikte Kompozisyonu ise ilk ikisinden farklı bir dikte tekniğidir. Çünkü bu teknikte öğrencilerin okunan/seslendirilen metni kendi başlarına yeniden üretmeleri gerekir. Uygulama basitten karmaşığa doğru her dil bilgisi yapısında pratik yaptırmak ya da yapılan hataları azaltmak için kullanılır. Dolayısıyla metinde kullanılacak/yer alacak dil bilgisi yapılarının daha önceden öğretilmesi gerekmektedir. Öğreticinin uygulanması amaçlanan dil bilgisi yapısındaki cümleleri içeren bir metin seçmesi gerekir. Öğretmen uygulamada öğrencilere dikte metnini normal hızda üç kez okur. Öğrenciler dinlerler ama yazmazlar. İlk iki okumanın arasında öğrencilerin bilmedikleri sözcükleri ya da ifadeleri sormalarına ve metnin anlamı ya da konusu hakkında tartışmalarına izin verilir. Bu aralarda öğrenciler bilmedikleri sözcüklerin, ifadelerin, deyimlerin anlamlarını not alabilirler. Öğrenciler, üçüncü dinlemeden sonra orijinal metne olabildiğince yakın ve doğru bir biçimde metni yeniden üretirler. Burada öğrencilerin dil bilgisi yapısının unsurlarını tam olarak yazmaya çalışmaları gerekir. Son olarak oluşturulan metinleri düzeltme aşamasına geçilir. Ya da doğrudan öğretici tarafından toplu olarak düzeltmeler yapılabilir. Düzeltmenin nasıl yapılacağı konusunda ise uygulamaya ayrılan zaman belirleyici olmaktadır.

4. Diktoglos (Dictogloss): Kidd'e (1992) göre Diktoglos anlatılan dikte tekniklerinin en karmaşık olanıdır. Diktoglos özellikle dil bilgisi konularını/yapılarını öğretmek için tasarlanmıştır. Diktoglos ve Dikte Kompozisyonu, öğrencilerin metni dikte aşamasında değil de dikte aşamasından sonra yeniden yaratmalarının gerekmesi bakımından birbirine benzemektedir. Ancak Diktoglos süreci dört aşamadan oluşmaktadır. *Hazırlık* aşamasında öğretici, dikte metninin konusunu ilgi çekici bir biçimde tanıtır. Bu, öğrencilerin alıcılığını ve metni anlamayı sağlar. Dikteye başlamadan önce öğrenciler üçerli ya da dörderli gruplara ayrılmalıdır. *Dikte uygulama* aşamasında hedef yapının örneklerini içeren kısa bir metin okunur. Uygulamada metin iki kez okunur. İlk okumada öğrenciler yazmazlar, yalnızca dinleyerek metni anlamaya çalışırlar. İkinci okumada yeniden metni oluşturmalarını

destekleyecek önemli sözcükleri, ifadeleri ya da cümleleri not alırlar. Sonrasında *yeniden yapılandırma* aşamasına geçilir. Bu aşamada öğrenciler, bireysel olarak yazdıkları bilgileri bir araya toplayarak metni grupça yeniden yapılandırmaya başlarlar. Her gruptan bir öğrenci, müzakere sonucunda anlaşılacak cümleleri yazma görevini üstlenir. Kidd'e (1992) göre gerek metin yorumlama gerekse de metni yeniden yapılandırma büyük ölçüde grup içi iş birliğine dayanır ve Diktoglos'u Dikte Kompozisyonu'ndan en belirgin biçimde ayıran özellik bu iş birlikçi etkinliktir. Son aşama *çözümleme ve düzeltme* aşamasıdır. Bu aşamada hedef yapılar daha fazla odaklanılarak farklı grupların oluşturduğu metinler incelenir ve karşılaştırılır. Bunun için birçok yol denenebilir. Öğrenciler bunu kendi aralarında yapabilecekleri gibi grup temsilcisinin sınıfa metni okumasıyla ya da tahtaya metni yazmasıyla da gerçekleştirilebilir. Bunu öğretici de metinleri tahtaya yansıtarak öğrencilerin incelemelerini isteyebilir ya da kendi incelemelerini öğrencilere aktarabilir. Wajnryb (1990) Diktoglos'u "Grammar Dictation" adlı kitabında ayrıntılı bir biçimde anlatmış ve bu dikte tekniğinde her öğrenci grubunun amacının "dil bilimsel doğruluğu ve metinsel bütünlüğü amaçlayan ancak orijinal metne oldukça yakın bir metin ortaya çıkararak metnin yeniden yapılandırılmış versiyonunu üretmek" olduğunu belirtmiştir.

Bu süreç, yabancı dil öğrencilerinin birçok ilişkili beceri ya da yetiyi bir arada işe koşarak dikte ettirilen bir metni yeniden yapılandırmalarını gerektirir. Sürecin başında öğrenciler, bireysel olarak metni belleklerinden ve yabancı dilde öğrendiklerinden yararlanarak yaratıcı bir biçimde üretmeye çalışırlar. Daha sonra ürettikleri metni arkadaşlarıyla (gruptaki arkadaşlarıyla) paylaşırlar. Zamanla ve uygulama yaptıkça belleklerdeki kendi yabancı dil kaynaklarını geliştirmeyi alışkanlık hâline getirirler. Bu uygulamada süreç, bireysel çalışmaların ve grup çalışmalarının katkısı dengelenerek yürütülür.

Diktoglos aslında Dil Bilgisi Diktesi'nin prosedürünü içermektedir. Wajnryb (1990) prosedürü de şu şekilde özetlemektedir:

- a) Kısa, yoğun bir metin, öğrencilere normal hızda iki kez okunur.
- b) Metin okunurken öğrenciler bildikleri sözcükleri ve cümleleri not alırlar.
- c) Öğrenciler küçük gruplar hâlinde çalışarak, eksik olan/tamamlanmamış metinlerini bir araya getirir ve paylaşılan kaynaklardan dikte ettirilen metni yeniden yapılandırmaya çalışırlar.

- d) Her öğrenci grubu, orijinal metni kopyalamayı değil, metnin dil bilgisel doğruluğunu ve metinsel uyumu hedefleyen yeniden yapılandırılmış hâlini üretir.
- e) Yeniden yapılandırılan farklı metinler; analiz edilir, karşılaştırılır ve öğrenciler ortak inceleme ve tartışmalardan hareketle kendi metinlerini iyileştirirler ve tamamlamaya çalışırlar.

Diktoglos, yabancı dil öğrenen öğrencilere dil bilgisinin metinde nasıl işlediğini daha iyi anlamlandırmalarına destek olmak için tasarlanmış görev tabanlı bir prosedürdür (Shak, 2006). Dil öğrenenlerin eksikliklerinin ve gereksinimlerinin nerede ve neler olduğunu saptamak için tasarlanmıştır. Bu anlamda diktoglos uygulaması, büyük ölçüde öğrenci gereksinimlerine uygundur.

Diktoglos'un birkaç amacı vardır. Bunlardan ilki, yabancı dil öğrencilerinin metin oluşturma görevinde üretken dil bilgilerini kullanmaları için bir olanak sağlamaktır. Bir diğer amaç, öğrencilerin hedef dil hakkında eksikliklerini, bilmediklerini ve öğrendiklerini nasıl kullandıklarını görmeye ya da fark etmeye yönlendirmektir. Başka bir amaç ise öğrencilerin dili kullanımlarını iyileştirmeye olanak tanımaktır (Wajnryb, 1990).

Düzenli bir biçimde Diktoglos uygulaması yaptırıldığında öğrencilerin *dinlediğini anlama* ve *not alma* becerilerinin gelişmesi mümkündür. Bu becerilerin ise öğrencilerin akademik başarılarına oldukça önemli katkıları olmaktadır.

Wajnryb (1990) kitabında diktenin uygulama sürecine ayrılması gereken süreye de yer vermiştir. *Hazırlık* aşaması için 20 dakika, *dikte* aşaması için 5 dakika, *yeniden yapılandırma* aşaması için 30 dakika ve *çözümleme ve düzeltme* aşaması için ise 30-45 dakika ayrılması gerektiğini belirtmektedir. Verilen bu sürelerin öneri mahiyetinde olduğu düşünülmelidir. Uygulamaya ayrılan süre, öğreticinin öğretim sürecinde dikteye ayırdığı zamana bağlı olarak uyarlanabilir.

Shak (2006), Diktoglos ile ilgili çalışmasında Wajnryb'in önerdiği aşamalara bazı değişiklikler getirmiştir. Shak, süreci şu şekilde düzenlemiştir:

- Öğreticilerin öğrencileri Diktoglos metninin konusuna hazırladığı *dinleme aşaması*.

- Öğrencilerin kendilerine okunan kısa bir metni, normal hızda iki kez dinlediği *fark etme aşaması*. Öğrenciler, ikinci okumada bazı notlar almayı tercih edebilirler. Daha sonra metni yeniden yapılandırır.
- Öğrencilerin metni yeniden oluşturmak için küçük gruplar hâlinde iş birliği içinde çalıştıkları *etkinlik aşaması*.
- Öğrencilerin sınıf ortamında oluşturulan metinleri analiz edip karşılaştırdıkları *kontrol aşaması*. Burada hangi farklılıkların kabul edilebilir olduğunu saptamak için metinler orijinal metinle karşılaştırılır.
- Öğrencilerin bireysel olarak benzer bir metin üretmelerinin istendiği *yazma aşaması*. Bu özellik orijinal Diktoglos sürecinin bir parçası değildir. Öğrencinin dilsel çıktılarını incelemek için eklenmiştir (Shak, 2006, s. 49; Gallego, 2010, s. 30).

Cullen (1999) de alternatif bir dikte tekniği olarak ***Şarkı Diktesi*** tekniğinden bahsetmektedir. Cullen'e (1999) göre öğrenciler dikteden sıkıldıkları için şarkılar, öğrencilerin dinlemekten hoşlandıkları bir şeyin arkasına dikte uygulamasını gizlemenin bir yoludur. Ayrıca şarkıların melodisinin ve ritminin cümleleri yavaş bir tempoda dikte ederek kolaylıkla kaybolabilen konuşmanın doğal ritmini ve vurgusunu korumaya yardımcı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte dikte, bir şarkıyı sunmanın harika bir yoludur ve tartışma, sözcük çalışması için iyi bir etkinliktir. Öğretici, *Şarkı Diktesi*'nde şarkıyı kendisi söyleyebileceği gibi bir kayıttan da uygulamayı yaptırabilir. Dikte uygulamasında kullanılacak şarkı, öğretici ya da öğrencilerin ortak kararıyla seçilebilir. *Şarkı Diktesi* şarkının tamamen dikte ettirilmesi ya da amaca uygun olarak bazı sözcüklerin silinmesi yoluyla kısmî dikte biçiminde de yaptırılabilir. Kısmî dikte biçiminde ise silinen yerler, belirli sözcüksel gruplar ya da dil bilgisel türden seçilebilir. Cullen (1999) *Şarkı Diktesi*'nin şarkıların sözleri anlaşıldıkça dikte etmenin öğrenciler tarafından bir hobi olarak görülebileceğini savunmaktadır.

Diktenin uygulanması için çok farklı seçenekler bulunmaktadır: Öğrenciler metni birbirlerine dikte edebilir; dil öğrencileri metni seçebilir; dikte tek sözcük, seçilmiş sözcük grubu, anlam grubu ya da tam bir bölüm olabilir; dikte eden kişi okumak yerine dikte metnini fısıldayabilir, bağırabilir, şarkı söyleyebilir, konuşabilir; öğrenciler metni tamamen ya da metnin yalnızca bir bölümünü yazabilir; öğrenciler yalnızca metnin önemli bölümlerini yazabilir; öğrenciler kendi metinlerini düzeltebilir ya da birbirlerini düzeltebilirler; öğretmen

metni düzeltebilir ya da bir bilgisayar düzeltebilir (Bowen, 1990). Bowen'e göre ses ve yazım, tek sözcük diktesi, metni yeniden yapılandırma ve etkileşimli dikte etkinlikleri daha kullanışlı ve uygulanabilir olan seçeneklerdir. Tek sözcük diktesi, öğrencilerin sözcük bilgisini saptama ve pekiştirme amacına hizmet eder. Metni yeniden oluşturma, öğrencilerin düşünme, karar verme, ifadeler arasında bağlantı kurma gibi karmaşık birçok becerisini harekete geçirir. Etkileşimli (karşılıklı da denebilir) dikte, basit bir yapılışı olmasına rağmen amaçlı ve kapsayıcı bir etkinliktir, dil becerilerinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) karmasını devreye sokar ve bu becerilerle birlikte yazım/ımlâ kurallarını uygulama, noktalama işaretlerini kullanma ve sesletim gibi alt becerileri de içeren bir örnek olarak kabul edilebilir (Bowen, 1990). Bu açıklamaların ışığında dikte uygulamalarının esnek ve kapsamının geniş olduğunu söylemek mümkündür. Bu esneklik ve kapsam içinde öğrencilerin sınıflarına, amaçlarına ve tercihlerine göre dikte uygulamalarını en iyi biçimde yaptırılmaları beklenmektedir.

2.6. Dil Bilgisi Diktesi

Dikte uygulamaları hedef dilin dil bilgisi yapılarını öğretmek, varsa hataları azaltmak ya da tamamen gidermek ve pekiştirmek için yaygın ve dil öğretim sürecinde yoğun olarak kullanılır. Bunun için Wajnby (1990) tarafından "Grammar Dictation" adlı bir kitap yayınlanmıştır. Wajnby kitabında Dil Bilgisi Diktesi'ni kapsamlı bir biçimde açıklamış ve bunu sistemli bir duruma getirmiştir. Dilbilgisi Diktesi, çalışmada daha önce açıklanan "Diktoglos" prosedürü olarak da bilinmektedir. Çalışmada daha önce ayrıntılı bir biçimde açıklandığı için burada süreçten/prosedürden çok fazla bahsedilmeyecek ve daha çok Dil Bilgisi Diktesi üzerinde durulacaktır.

Dil Bilgisi Diktesi'nde dil bilgisinin yapıları ve formları bağlamdan hareketle işe koşılmaya çalışılır. Çünkü bağlamdan yoksun bir dil bilgisi işlenişinin yabancı dil öğrencileri için pratik bir değeri olmayacaktır. Diktoglos uygulamasının gerek yeniden yapılandırma gerekse de analiz aşamasında dil bilgisi konusu bağlam açısından işlenir. Yeniden yapılandırma aşamasında, öğrencilerden bir araya getirilmiş notlarını, kısa süreli hafızanın desteğini ve en önemlisi dil bilgisi bilgilerini kullanarak konusu bilinen bir metni yeniden oluşturmaları istenir.

Çözümleme ve düzeltme aşamasında oluşturulan metin, tamamen dilsel ve durumsal bağlamlar çerçevesinde değerlendirilir, tartışılır ve seçilir. Böylelikle uygulama, öğrencilerin dil bilgisi gereksinimlerini karşılamaya, eksikliklerini görmeye ve hedef dilde kendilerini

geliştirmelerine yardımcı olur. Bundan dolayı öğrenciler, yabancı dili öğrenirken kendileri için önemli bir sorunu gidermiş olurlar. Çünkü çoğu zaman öğrenci, yabancı dille ilgili sorununun dil bilgisi olduğunu düşünür ya da belirtir. Bu düşüncenin nasıl ortaya çıktığını saptamak kolaydır. Çünkü yabancı bir dilin dil bilgisi, çoğu dil öğrencisinin dilin kendisi olduğunu düşündüğü alandır. Başka bir deyişle öğrencilere göre hedef dili öğrenmede bir sorun ortaya çıkıyorsa bu, hedef dilin kurallarını bilmemekten ve bildiklerini yanlış öğrenmesinden ya da kullanamamasından kaynaklanmaktadır. Fakat büyük bir olasılıkla sorunun dil bilgisi ile bir ilişkisi bulunmamaktadır (Wajnryb, 1990). Bu açıdan bilinçli bir öğretici bunun farkına vararak yalnızca dil bilgisine odaklanmaz ancak öğrencilerin de dil bilgisi gereksinimlerini en kalıcı öğrenmeyi sağlayan anlatım tarzıyla, en eğlenceli şekilde ve bağlam temelli olarak karşılamaya çalışır. Bunun için üzerinde düşünülmüş, ders kitabının akışına etkili bir biçimde yerleştirilmiş ve sistemleştirilmiş Dil Bilgisi Diktesi uygulamaları, sorun çözücü ve oldukça etkili bir etkinlikler silsilesi hâline getirilebilir.

Dil Bilgisi Diktesi, öğrencilerin istekleri ve öğretmenlerin öğretim amaçları arasında uzlaşa sağladığı için bu uygulamanın monoton, sıkıcı ve verimsiz dil bilgisi anlatımlarının ötesinde çok amaçlı, motive edici ve eğlenceli sonuçlar vereceğini söylemek mümkündür. Yalnızca dil bilgisi ile ilgili değil, bütün eğitim-öğretim süreçleri için geçerli olmak üzere monotonluk, sıkıcılık ve verimsizlik dil öğrenme sürecinin sürekliliğine ket vururken bu uygulamada belirlenen amaçları yerine getirmek, dil öğrenme motivasyonunun yüksek olması - en azından düşmemesi- ve eğlenceli öğretim, dil öğrenme sürekliliğine önemli katkılar sağlamaktadır.

Öğrencilerin hedef dili yaparak-yaşayarak yani deneyimsel olarak en iyi, en kalıcı ve en etkili şekilde öğrendikleri düşünüldüğünde Dil Bilgisi Diktesi, öğrencilere dil bilgisinde öğrendiklerini uygulama olanağı tanımaktadır. Yeniden yapılandırma ve çözümlenme/düzeltilme aşamasında öğrenciler kendi ürünlerini incelerler. Ayrıca bu aşamalarda öğrencinin bireysel çalışma ve grup çalışması içinde yer alması sağlandığı için dil bilgisiyile ilgili etkinliğini önce kendisi görür ve sonrasında ise dil bilgisi sorunlarını kendi başına çözmeye çalışmak yerine önce arkadaşlarıyla kafa kafaya vererek sonra öğreticinin geri bildirimleriyle çözmeye çalışır. Burada öğrenci; dil bilgisi yetilerini, verilen görevi yerine getirmek yani dil bilgisi kurallarını bağlamdan yararlanıp metni yeniden yapılandırmak için 3-4 kişilik küçük bir grupla etkileşim ve iş birliği hâlinde gerçekleştirmeye çalışır.

2.7. Diktenin Genel Olarak Yaptırılma Aşamaları

Yabancı dil öğretiminde yaptırılacak uygulamalar, belli bir sürece dayanmaktadır. Diktenin de diğer uygulamalar gibi yaptırılma aşamaları vardır. Bu aşamalar, genel ve geleneksel olarak *dikte öncesi*, *dikte sırası* ve *kontrol ve geri bildirim*dir. Dikte öncesi aşaması, dikteye hazırlık olarak; dikte sırası aşaması, dikte süreci ya da diktenin yaptırılma aşaması olarak ve kontrol ve geri bildirim aşaması ise düzeltme ve değerlendirme aşaması olarak nitelendirilebilir. Bir dikte uygulaması, ancak ve ancak genel çerçevesi çizilen bu aşamaların gerçekleştirilmesiyle amacına ulaşabilir.

2.7.1. Dikte Öncesi

Dikteye hazırlığı sağlayan dikte öncesi aşaması, dikteyi kullanma amacının belirlenmesinden amaca uygun dikte metninin seçimine ve de uygun fiziksel olanakların oluşturulmasına kadar düşünülmesi, planlanması ve gerçekleştirilmesi gereken bir aşamadır. Öğrencilerin dikte uygulaması için uygun motivasyona eriştirilmeleri de bu aşamanın içindedir.

Uygulamaya başlamadan önce öğreticinin dikte uygulamasına ilişkin yapması gereken hatırlatmalar ya da açıklaması gereken noktalar bulunmaktadır. Kamalak (2017), bunları şu şekilde ifade etmektedir:

- a) Dikte metninin konusuyla ilgili öğrencileri bilgilendirmek,
- b) Uygulamada kullanılacak materyalleri (kâğıt, kalem vb.) söylemek,
- c) Bırakılması gereken boşlukları belirtmek,
- d) Dikte metninin kaç kez okunacağını ifade etmek,
- e) Dikte sırasında soru sorulacaksa nasıl sorulacağını belirlemek,
- f) Diktenin yetiştirilememesi durumunda ne yapılması gerektiğini açıklamak,
- g) Düzeltme için satırlar arasında boşluk bırakılması gerektiğini hatırlatmak,
- h) Düzeltmenin nasıl yapılacağını anlatmak.

Bu hatırlatmalar, bilgilendirmeler ve açıklamalar öğrencilerin dikte sırasında uygulamaya odaklanmasını sağlayacak ve öğrencinin süreç içerisinde sorun yaşamasının önüne geçecektir.

Alkire (2002), dikteye başlamadan önce öğreticinin dikte metninde yer alan, daha önce açıklamadığı özel adları, kısaltmaları (vb., örn., vd., TDK), yabancı ya da özel sözcükleri

tahtaya yazması gerektiğini belirtir. Bu, öğrencinin dikte yaparken hedef dil konusunda yetersiz hissetmesinin önüne geçecektir.

2.7.2. Dikte Sırası

Dikte sırasında sınıftaki fiziksel koşulların (ses, oturma düzeni, sınıfın alanı, dikte metni kayıttan dinletilecekse ses sistemlerinin yeterliliği vb.) sağlanması gerekmektedir. Dikte metnini öğretici okuyacaksa öğreticinin sesletimine, ses tonuna, vurgularına özen göstermesi oldukça önemlidir. Metnin okuma hızı, öğrencilerin dil düzeylerine uygun olmalıdır. Dikte sırasında öğrencilerin dikkatini dağıtıcı durumlar ortadan kaldırılmalıdır. Dikte metni birkaç kez okunacaksa ya da dinlettirilecekse bunlar arasındaki molalarda öğrencilerin dikkat dağınıklıklarının önüne geçmek için öğrenciler tek tek takip edilmeli ve öğrencilerin yaptıkları kontrol edilmelidir.

Dikte yaptırılırken geleneksel seslendirmeye, bir fısıltı biçiminde, konuşur ya da şarkı söyler gibi veya bir fon müziğiyle seslendirme şeklinde seçenekler tercih edilebilir (Davis ve Rinvoluceri, 1983). Bu seçeneklerden hangisi tercih edilirse edilsin öğrenciler açısından sesin anlaşılması en önemli unsurdur.

Kontrol, düzeltme ve geri bildirim aşamasına geçmeden önce metin tekrar okunarak öğrencilerin oluşturdukları metni kendilerinin gözden geçirmesi sağlanabilir.

2.7.3. Kontrol, Düzeltme ve Geri Bildirim

Kontrol, düzeltme ve geri bildirim; eğitim-öğretim sürecinin önemli bir parçasıdır. Öğrenciler, yabancı dili öğrenirken yazılı ya da sözlü olarak bir ürün ortaya çıkarırlar. Bu çıktılarla öğrencilerin hedef dil konusunda o anki durumlarını ya da gelişimlerini görmek mümkündür. Bu açıdan öğrenciler de kendi durumlarını, eksiklerini ve gelişimlerini görmek isterler. Bu nedenle öğrencilerin ürünleri/çıktıları sürekli olarak kontrol edilmeli, yanlışları ya da eksikleri düzeltilmeli ve öğrencilere durumlarıyla ilgili geri bildirimler verilmelidir.

Ülper (2023, s. 255), geri bildirimini “öğrenme sürecine ve çıktısına ilişkin öğrencilerin güçlü ve zayıf yanlarını ayırımsatarak onların başarımını (performansını) geliştirici nitelikte, yazılı ya da sözlü olarak sunulan, anlaşılır ve uygulanabilir özellikteki değerlendirme amaçlı söylemler” biçiminde tanımlamaktadır. Dikte uygulamalarının amacına ulaşması, kontrol, düzeltme ve geri bildirim aşamasının etkili bir biçimde gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Öğrencilerin çıktıkları, belirli unsurlara odaklanarak (dil bilgisi konularına, belli sözcük yapılarına vb.) ya da odaklanmayarak (bütün yanlışlara odaklanarak) kontrol edilebilir, düzeltilebilir ve öğrencilere ürünleri hakkında geri bildirimde bulunulabilir.

Alkire (2002) ise bu aşamaya farklı bir biçimde yaklaşarak düzeltme yapılan unsurları, anlama hataları ve yazım hataları açısından değerlendirmiştir. Anlam hataları açısından yapılan düzeltmede, fonolojik ve dil bilgisi hatalarına odaklanmak gerektiğini vurgular. Söz gelimi “çöp kutusu” sözcüğünün ‘çop kütüsü’ biçiminde yazılışının fonolojik, “Yarın sinemaya gidecek.” cümlesinin “Yarın sinemaya gitecek.” biçiminde yazılışının ise dil bilgisel bir hata olduğunu belirtir. Yazım hatalarına ise büyük harflerin doğru yazımı, “dE” bağlacının ve “-DE” ekinin yanlış yazımları, ayrı yazılması gereken öbeklerin bitişik, bitişik yazılması gereken öbeklerin ayrı yazılması örnek verilebilir. Erdem (2012) de dikte uygulamalarının fonetik ya da morfolojik amaçlarla öğrencilerin zayıf yönlerinin geliştirilebileceğini belirtmektedir. Buna ek olarak dikte uygulamasından sonra öğrencilere bu anlamda geri bildirim verilmesinin öğrencilerin fonetik ve morfolojik yanlışlarına dönük öğrencilerde farkındalık oluşturacağını ve öğrencilerin yanlışlarının önüne geçeceğini dile getirmektedir.

Kontrol, düzeltme ve geri bildirim aşamasında öğrencinin tahtaya yansıtılan dikte metninden kendi ürününü düzeltmesi, öğrencilerin çıktıkları değiştirerek birbirlerinin kâğıtlarını düzeltmesi, bilgisayar aracılığıyla yapılan düzeltme ve öğreticinin düzeltmesi biçiminde seçenekler bulunmaktadır (Davis ve Rinvoluceri, 1983). Bunlara ek olarak öğretici, dikte metnini normal bir hızda tekrar okuyarak ya da bir kayıttan dinleterek öğrencilerin çıktılarını kendilerinin düzeltmesine olanak tanıyabilir. Böylece öğrencinin dinlemeye odaklanması da artacaktır. Öğrencilerin birbirlerinin çıktılarını düzeltmesi ise yaptıkları hatalar üzerinde konuşmalarını sağlayacaktır. Bilgisayar aracılığıyla yapılan düzeltmede ise kullanışlı ve pratik bir programın olması gerekmektedir. Öğreticinin çıktılarını kontrol ettiği ve hatalar için gerekli düzeltmeleri yaptığı durumda ise öğretici sık ve sistematik olarak yapılan hataların farkına varacak ve bunların giderilmesi için bir yol haritası oluşturabilecektir.

2.8. Diktenin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri

Dikte, yüzyıllardır kullanılan, birçok yabancı dil yöntemi içerisinde uygulama olarak yer almış ve hâlâ tercih edilen oldukça önemli bir öğretme-öğrenme uygulamasıdır. Bu nedenle dikte uygulamalarının ne gibi yararlarının ya da dezavantajlarının olduğu

bilinmelidir. Diktenin öğretme-öğrenme sürecinde gerek öğretici gerekse de öğrenci için birçok yararı bulunmaktadır.

- Bozkurt vd. (2014), diktenin yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisine (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) de olumlu etki ettiğini belirtmektedirler. Düzenli ve sistemli bir biçimde yaptırılan dikte uygulamaları, sanıldığı gibi aksine yalnızca yazma ve dinleme becerisini değil, temel dil becerilerinin gelişimini etkileyen önemli bir uygulamadır. Duyduklarını doğru yazma becerisi elde eden bir öğrenci, okuma sırasında da sözcükleri kolaylıkla tanıyabilir. Bu da öğrencinin okuma becerisine olumlu etki eder. Yazma becerisi gibi anlatma becerilerinden olan konuşmanın gerçekleştirilebilmesi için konuşucunun dinlediklerini anlaması, hedef dilde gerekli sözcük hazinesine sahip olması ve ifadelerini dil bilgisi unsurlarına uygun olarak organize etmesi gerekmektedir. Dikte uygulamalarının dinleme becerisine olumlu etki ettiği, sözcük hazinesini geliştirdiği ve dil bilgisi öğretimini desteklediği düşünüldüğünde bu yararların konuşma becerisini de olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür.
- Akkaya (2020) diktenin öğrencilerin dinlediğini anlama ve doğru yazabilme yetkinliklerini geliştirmek için önemli bir araç olduğunu savunmaktadır. Özellikle dinlediğini anlayıp doğru yazma, yeni ve farklı bir dil öğrenen öğrencilerin aşması gereken önemli bir evredir. Bu evreyi aşmayan öğrenciler, yazma becerisinde kendilerini yetersiz görmekte ve yazma sınavında öğreticilerin anlamakta zorlandıkları metinler üretmektedirler. Bu sorunları, dikte uygulamalarıyla aşmak mümkündür.
- Dikte uygulamaları, öğrenme güçlüğü (Ozbiç, 2009), yazma güçlüğü (disgrafi) (Yıldız, 2013) ve disleksi sorunu (Lee, Liu ve Tong, 2023; Tops vd. 2014) yaşayan öğrencilerin rahatsızlıklarını saptamakta ve rahatsızlıkların tedavi edilmesinde yararlı olan bir uygulamadır. Bu anlamda sınıfta, bu sorunları yaşayan bir öğrenci varsa öğretici, dikte uygulamasıyla bunun tespit edilmesini sağlayabilir.
- Başkan (2019), diktenin başlangıç düzeyinde yaptırılmasının hedef dilin alfabesine, ses sistemine, sözcük ve cümle yapılarına yatkınlık kazandırması için yararlı olacağını savunmaktadır. Bu da öğrencinin algılama yani dinleme ve okuma becerilerine olumlu etki edecektir.

- Altunkaya (2019), öğrencilerin cümle yapılarını kavrayabilmeleri için dikte uygulaması yaptırılmasının hedef dildeki cümle bilgisini öğrenmek için etkili bir yol olduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin cümle yapılarını anlaması da okuma becerisine katkı sağlayacaktır. Bu açıdan dikte uygulamalarının okuma becerisine de olumlu etkisinin olduğunu belirtmek mümkündür.
- Barın (2006) diktenin kontrol ve düzeltme aşamasında öğrencilerin birbirlerinin çıktılarını kontrol etmesinin öğrencilerin kaygılarını da olumlu etkileyeceğini, akranlarının da yanlış yazdığını fark etmesinin hedef dili öğrenememesi konusunda içe kapanık olması yerine, dille ilgili yaşadıklarının yurt dışında hedef dili öğrenmekten kaynaklanan genel dil sorunları olduğunu kavrayacağını ve el birliğiyle dili öğrenirken yaşadığı güçlükleri aşabileceklerini belirtmektedir. Ayrıca eğlenceli bir biçimde yaptırılan dikte uygulamasının öğrencilerde dikkatleri üst düzeye çıkaracağını ve hedef dile karşı duyarlılığı artıracığını savunmaktadır. Bu açıdan diktenin öğrencilerin duyuşsal özelliklerine de yararlı olduğu söylenebilir.
- Dikte uygulaması, sınıf içi uygulamalarda bir yarışma havasına büründürüldüğünde öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarını artırıcı bir özelliğe de sahiptir. Bu durum aynı zamanda, sınıf içerisinde birlikte iş yapma iklimi de oluşturarak öğrenciler arasındaki iletişimi güçlendirmektedir.

Kidd'e (1992) göre dikte uygulamaları öğrencilerin yaratıcı dil kullanmalarına olanak tanımaktadır. Dikte eğer Dikteli Kompozisyon ya da Diktoglos süreçleriyle işletilirse öğrencilerin yaratıcı dil becerilerini de geliştirmesi mümkündür.

Betz (1918, s. 152), dikte uygulamalarının yararlarını 6 maddede sıralamıştır:

1. Öğrenci, bağlantılı düz yazıdaki sözcüklerin net görüntülerini elde eder.
2. Sesletim ve yazı arasında daha yakın bir bağlantı kurulur ve hem sesletim hem de yazım iyileştirilir.
3. Dikte, durum eklerinin, fiil biçimlerinin vb. kullanımında doğruluğu artırır.
4. Dikte, öğrenciye bir dilin deyimlerini anlama yeteneği olan "dil duygusunu" kazandırır.
5. Dikte alıştırmaları, her öğrencinin belirli hatalarını açıkça gösterir ve gereksinim duyulan bireysel düzeltmelere olanak tanır.

6. Öğretmen, öğrencilerin hatalarını ortaya çıkararak hangi noktaların vurgulanması gerektiğini bilebilir.

Zhytska'ya (2013, s. 59) göre dikte uygulamaları; öğrencilere odaklanarak dinleme, dinlediklerini heceleme, metindeki ana düşünceyi atlamadan dinleme, yazım kuralları, noktalama işaretleri ve dil bilgisiyle ilişkili alt becerileri kazandırmaya yararmaktadır. Dikte uygulamalarının kazandırdığı bu alt beceriler, devam eden süreçte, akademik alanda ve diğer alanlarda öğrencilere not tutma özelliği de kazandırmaktadır.

Türkçede kullanılan noktalama işaretleri kuralları diğer dillere göre farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle öğrenciler, Türkçedeki noktalama işaretlerini kullanırken hatalar yapmaktadır. Eğer dikte uygulamalarında dikte metnini seslendirirken ya da metin dinlettirilirken noktalama işaretlerinin de üzerinde durulursa bu sorunun aşılması mümkün olacaktır.

Ezenwosu (2011), diktenin dikkatli dinlemeyi ve konsantrasyonu artırdığını belirtmektedir. Dikte sırasında kısa süre içerisinde akan bir okumayı ya da seslendirmeyi yazıya geçirmeye çalışan öğrenci, duyduklarını dikte ederken yüksek konsantrasyona sahip olması gerekmektedir. Düzenli olarak dikte uygulamasına maruz kalan öğrencinin bu konsantrasyonu alışkanlık hâline getirmesi olası bir hâle gelecektir.

Blanche (2004), diktenin sesletime (telaffuz) olumlu etkilerinin olduğunu, birbirine yakın seslerin ayırt edilmesini sağladığını ve dikte uygulamaları sayesinde öğrencilerin işitsel kavramalarının geliştiğini söylemektedir. Türkçenin sesleri düşünüldüğünde bunun önemli bir durum olduğunu ve diktenin yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki sesletim sorununu çözebileceğini söylemek mümkündür.

Dikte, sınıf içi ve bütün öğrencileri kapsayıcı bir uygulama olduğu için sınıfın planlı bir biçimde yönetilmesini kolaylaştırır. Bu da öğreticinin dil öğretiminde amaçlarına daha hızlı, planlı ve kontrol edilebilir bir biçimde ulaşmasını sağlar.

Montalvan (1990) ve Alkire (2002) de diktenin birçok yararından bahsetmiştir (Montalvan, 1990; Alkire, 2002, akt. Kamalak, 2017, s. 43-44):

- Kısa süreli belleği geliştirir.
- Öğrenciye not alma alışkanlığı kazandırır.

- Düzeltmeler, sözlü iletişimi olumlu etkileyebilir.
- Yabancı dilde bilinçsiz düşünmeyi tetikler.
- Etkili yapılan bir dikte, öğrencilerin motivasyonunu artırır.
- Gerek ses bilgisinde gerekse dil bilgisinde yapılan hataları görmeyi sağlar.
- Hangi yazım yanlışlarının yapıldığını gösterir.
- Yabancı dilde düzeltme alışkanlığı kazandırır.
- Kalabalık sınıflarda bile uygulanabilir.
- Süreç boyunca bütün öğrencileri etkinleştirir.
- Her dil düzeyi için hazırlanıp uygulanabilir.
- Öğrenciler de kontrol ve düzeltme aşamasında sürece katılabilir.
- Deneyimsiz bir öğretici tarafından da etkili bir biçimde yaptırılabilir.
- Öğrencilerin bireysel olarak dil sorunlarını saptamaya olanak tanır.
- Öğrencilerin genel dil düzeyiyle ilgili ipuçları verebilir.

Sucharitrak (2021), yabancı dil öğretiminde diktenin kontrollü bir yazma olduğu için dil becerilerini geliştirdiğini, her yaşta öğrenciye uygun olduğunu, öğrencileri yazma fikirlerine, dil öğelerine ve metin organizasyonuna iyi hazırladığını, metin üretirken öğrencilerin yazma kaygısını azalttığını ve yazım doğruluğunu artırdığını belirtmektedir. Ek olarak öğrencilerin yabancı dilde paragraf oluştururken zorlandıklarını ve iyi yazılmış bir paragrafın organizasyonu konusunda bilgi sahibi olmaları için diktenin süreç temelli yazma öğretiminin bir adımı olduğunu savunmaktadır.

Dikte uygulamaları, öğrencilerin kompozisyon, dilekçe ya da herhangi bir yazı yazarken eğer odaklanılırsa sayfa düzenini sağlamalarına yardımcı olur. Ayrıca kompozisyon yazdırmadan önce kompozisyon konusuyla ilgili öğrencilere dikte yaptırılırsa bu durum öğrencilerin kompozisyon yazmalarını olumlu yönde etkilemektedir (De La Paz ve Graham, 1997). Eğer dikte uygulamalarında sayfa boşlukları, satır aralıkları ve paragraf başı gibi sayfa düzenine odaklanılırsa yazı düzeni konusunda da dikte uygulamalarından işe yarar sonuçlar alınabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin yazılarına başlık koymaları alışkanlık hâline getiremedikleri bir durumdur. Dikte uygulamalarında bu konunun üzerinde durulduğu takdirde öğrencilerin yazılarına başlık koydukları görülecektir.

Diktenin olumsuz yanlarına dair basit ve geleneksel bir uygulama olduğu yönünde bir düşünce bulunmaktadır. Bu durum için de dikteyi basit ve geleneksel olarak kullanmamanın çeşitli olanakları vardır ve bu, daha önceki sayfalarda anlatılmıştır.

Dikte uygulamalarının çok fazla zaman alması da dikteye getirilen olumsuz eleştirilerden biridir. Zaman konusu, birçok uygulama ve teknik için önemli bir denge unsurudur. Bu da öğretim sürecindeki zamanlamalara ve öğretim elemanının dikteye ayırdığı süreye göre değişebilir. Öğretim elemanı, dikte uygulamalarını ders işleme planlarını bozmadan ve hatta öğretim planlarının içerisine yerleştirerek yapabilir.

Dikte metnlerinin normal hızdan yavaş okunması, gerçeklikten uzak olması ve hazırlanan metinlerin yapay olması da dikte hakkında olumsuz düşüncelerdendir. Bu yorum, dikte uygulamasıyla değil, kullanılan dikte metniyle ilgili olumsuz bir düşüncedir. Bu olumsuz durum ise dikte metninin iyi hazırlanması ya da iyi seçilmesiyle çözülebilecektir.

2.9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Dikte Metnlerinin Taşınması Gereken Özellikler

Dil öğretimi metinlerle sağlanır. Metin, dil öğretiminde dinleme ve okuma becerilerinin temelinde yer alır. Yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi de ders kitaplarında çoğu zaman metinlerle sağlanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde birçok uygulamanın, tekniğin ya da yöntemin amacına ulaşması için metne gereksinim duyulmaktadır. Dikte uygulamaları da bunlardan biridir. Dikte metnlerinin öncelikle okumada ve dinlemede kullanılan metinlerdeki gibi bazı özellikleri taşınması gerekmektedir.

Öz (2011) dikte metninin hedef kitlenin yaşına ve düzeyine uygun olması, dikte sürecinde en çok on dakika sürecek uzunlukta olması, daha önce yazımı üzerinde durulmuş sözcüklerden oluşması, öğrencilerin yazamayacakları kadar zor sözcükleri çok fazla bulundurmaması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin zorlanmadan çok kolay bir biçimde yazacakları bir metin de olmaması gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle dikte metinleri, öğrenciler açısından orta zorlukta olması gerekmektedir. Oller'e (1979) göre dikte metninin zorluğunu etkileyen 6 faktör bulunmaktadır:

- Sözcük dizilerinin kavramsal zorluğu,
- Sunumun genel hızı,
- Duraklamalar arasında sunulan materyal dizilerinin uzunluğu,
- Sinyal-gürültü oranı yani materyale eklenen gürültü miktarı,

- Metnin sunulduğu zaman,
- Seslendirenin lehçe özelliği ve sesletimi ile dinleyicinin en aşına olduğu lehçe özelliği.

Yabancı dil öğretiminde de metin seçimi açısından etkili olan bazı unsurlar bulunmaktadır. Bunlar “hedef kitle, kazanım, işlenen konu, süre, yöntem ve metnin içeriği” unsurlarıdır (Uslu Üstten ve Haykır, 2019, s. 1635). Dikte metninin seçiminde ya da metnin üretilmesinde benzer unsurların göz önünde bulundurulması önemlidir. Bunlara ek olarak dikte metninin öğrencilerin dil düzeylerine de uygun olması sürecin daha iyi işletilmesini sağlar. Metinlerdeki sözcüklerin büyük oranda öğrencilerin daha önce öğrendikleri sözcüklerden oluşması ve metinlerde öğrenmedikleri dil bilgisi konularının bulunmaması gerekmektedir.

Blanche (2004, s. 180), dikte metninin öğrencilerin dil düzeylerine, gereksinimlerine, ilgilerine ve ayrıca metnin uzunluğunun da yaşa ve gruba uygun olması gerektiğini söylemektedir.

Dikte metninde bulunması gereken sözcük sayısı da oldukça önemlidir. Güzel ve Barın’a (2013, s. 285) göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak dikte metninde bulunması gereken sözcük sayısı şu şekildedir:

- “Temel Türkçe 1 (A1): 50-60 kelime
- Temel Türkçe 2 (A2): 60-70 kelime
- Orta Türkçe 1 (B1): 70-80 kelime
- Orta Türkçe 2 (B2): 80-90 kelime
- İleri Türkçe 1 (C1): 90-100 kelime
- İleri Türkçe 2 (C2): 100-120 kelime”

Dikte metninin temel cümle yapılarını ve öğrencilerin sözcük dağarcığını güçlendirmeye yardımcı olması gerekir (Kazazoğlu, 2013). Dikte metinleri, öğrencilerin öğrenmesi düşünülmeyen hiçbir sözcük ve cümle barındırmamalıdır.

Dikte uygulamalarının ders kitaplarında bulunan temalara da uygun olması gerekmektedir. Dilbilgisi Diktesi yapılacaksa metnin dil bilgisi konusuyla ilgili yapılardan oluşan cümleler barındırması önemlidir. İşlenecek dil bilgisi konusunun yabancı dil

öğrencisinin dil düzeyine uygun olması göz önünde bulundurulması gereken diğer bir koşuldur.

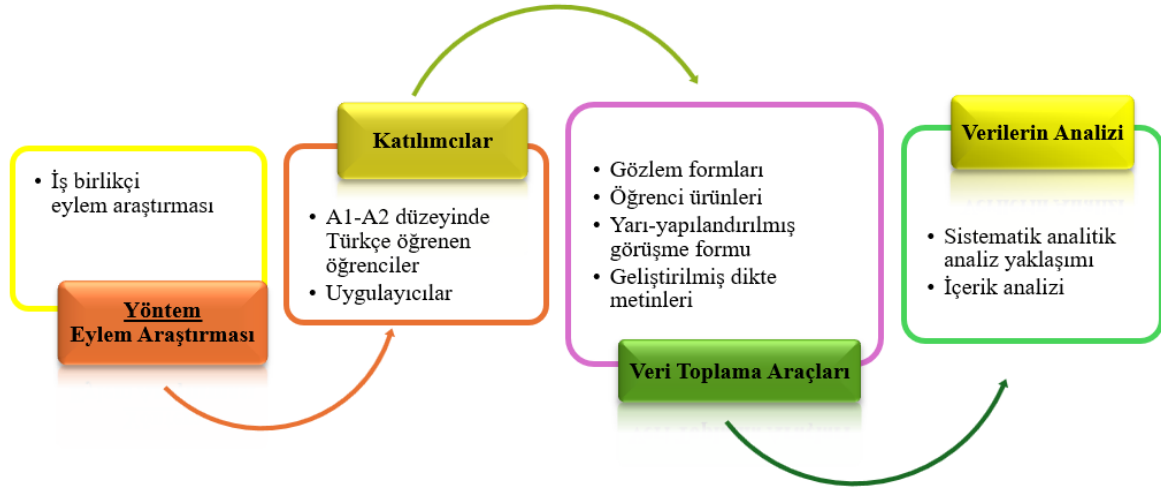
BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, eylem araştırması süreci, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi, eylem araştırması planı, işlem süreci/yolu, geçerlilik komitesi, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği ve araştırma etiği başlıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde (A1-A2) dikte metnlerinin geliştirilmesi, dikte uygulamalarının nasıl yürütüldüğünün ayrıntılı bir biçimde açıklanması ve uygulama sürecinde nelerin gözlemlendiğinin aktarılması amaçlanan bu çalışmada “eylem araştırması” kullanılmıştır. Araştırma modeliyle ilgili bilgiler Şekil 3.1’de verilmiştir.

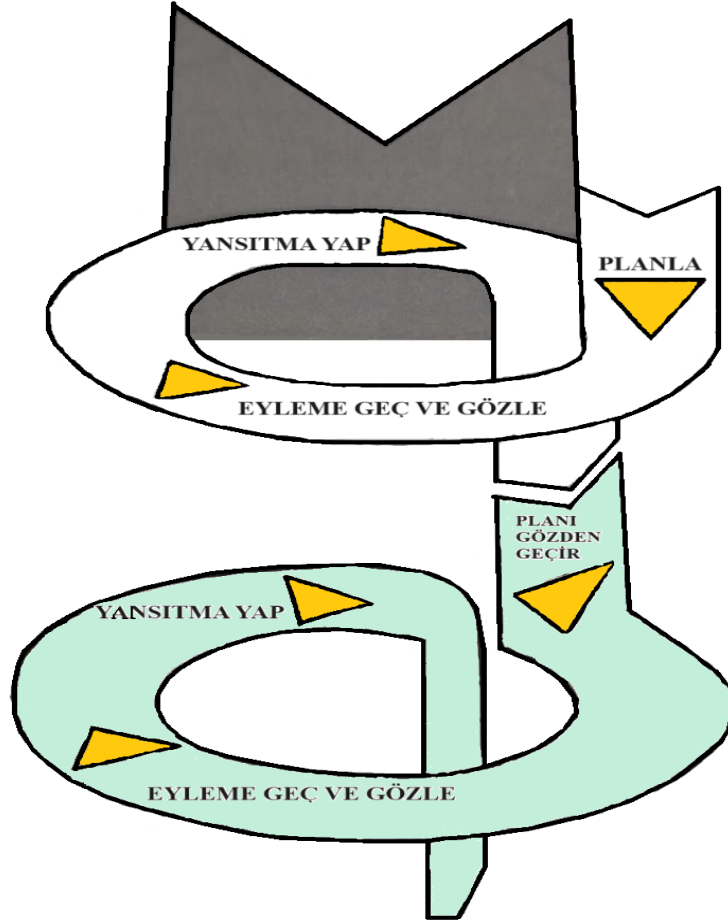
Şekil 3.1. Araştırmanın yöntemi

Eğitim alanında eylem araştırması, alanda çalışan öğretici, uzman vb.’nin yaşadıkları sorunlara çözüm bulmak ya da onların gelişimlerini sağlamak için kullanılacak bir araştırma yöntemidir (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020). “Mills (2011) eylem araştırmasını, öğretmenler tarafından gerçekleştirilen, eğitim-öğretim faaliyetlerinin nasıl yürütüldüğü ve öğrencilerin ne kadar iyi öğrendikleri hakkında bilgilerin toplandığı, daha sonra ise gelişmeye yönelik eylemlerin gerçekleştirildiği sistematik bir süreç olarak betimlemiştir.” (Mills, 2011, akt. Gürgür, 2019, s. 38). Eylem araştırmasında eğitim-öğretim süreci içerisinde yaşanan durumların ya da karşılaşılan sorunların nasıl çözüldüğüne dair de ayrıntılı açıklamalar yapılabilir. Başka bir açıdan eylem araştırmasının eğitim sürecinde sorun yaşayan ve bu

sorunu çözmek isteyen araştırmacının ya da ilgili tarafların sürece dahil olarak karşılaşılan problemi çözmeye çalışma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür.

Eylem araştırması, bir öğretmenin kendi sınıfındaki bir sorunu çözmesi için bireysel olarak yapılabileceği gibi sorunu yaşayan diğer öğretmenlerle iş birlikli olarak ya da okul çapında ya da bölge temelli olarak yapılabilir. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerine araştırmacıyla birlikte katılan ve sorunun çözümine dahil olan bir öğretici daha olduğu için *iş birlikli eylem araştırması* türü kullanılmıştır. İş birlikli eylem araştırmasında tek sınıfla, bir uygulama süreci oluşturup sürece katılan taraflarla ortaklık kurarak eylem araştırması yürütölür (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020). Süreçte araştırmacı ve diğer öğretici, ortaklık oluşturarak eylem araştırması sürecini beraber işletmişlerdir. Araştırmacı ve çalışmaya katılan diğer öğreticinin en az 7 yıl yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında deneyimleri bulunmaktadır. Ayrıca daha önce birçok nitel çalışmada yer almışlar ya da yayın yapmışlardır. Araştırmacının ya da araştırmacıların deneyimi, eylem araştırmasının sağlamlığını artıran bir özelliktir. Araştırmanın uygulayıcıları, derslere aynı sınıfta girdikleri için uzun süreli katılım ve saha gözlemi sürecini birlikte yürütmüşlerdir. Bu da eylem araştırmasının sağlamlığını artırmaktadır.

Eylem araştırması kendi içinde ve genel hatlarıyla planlama, eyleme geçme, gözleme/yansıtma yapma ve gözden geçirme/değerlendirme biçiminde dört aşamadan oluşur (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020). Eylem araştırmasında bu aşamalar, sarmal ya da döngüsel biçimde tekrar ederek modellenir. Bu çalışmada eylem araştırmasının Kemmis ve McTaggart Modeli tercih edilmiştir. Bu modelin uygulanışı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 3.2. Kemmis ve McTaggart'ın (1982, s. 127) sarmal eylem araştırması modeli

Şekil 3.2'de görüldüğü gibi Kemmis ve McTaggart Modeli'nde sürecin sarmal bir biçimde yürütülmesi ve döngülerde planla, eyleme geç ve gözle ve yansıtma yap aşamaları bulunmaktadır. Bu modelde süreç, tekrarlanan bu döngülerle ve sarmal bir biçimde sürdürülmektedir. Eylem araştırmasında planlanan süreç boyunca döngünün tekrarlanması, eylem araştırmasının sağlamlığını artıran bir unsurdur (Gürgür, 2019). Bu nedenle çalışmada Kemmis ve McTaggart Modeli uygulanmıştır.

3.2. Eylem Araştırması Süreci

Eylem araştırmasının aşamaları genel hatlarıyla problemin belirlenmesi, alan yazınının taranması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve bulguların raporlanmasından oluşur (Kayır, 2021). Araştırmada problem belirlendikten sonra çalışma konusuyla ilgili yerli ve yabancı literatür ayrıntılı bir biçimde taranmış, çalışmaya katkısı olabilecek yayınlar, kategori oluşturularak dosyalanmış ve titizlikle okunduktan sonra gerekli notlar alınmıştır. Ardından araştırmaya uygun olarak belirlenen/oluşturulan veri toplama araçlarıyla veriler toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri analizi yönteminin bir gereği olarak veriler, toplanırken de toplandıktan sonra da çözümlene işleminden geçirilmiştir. Sonrasında araştırmada toplanan

veriler, çalışmanın bulguları için altyapı oluşturmuş ve ortaya çıkan bulgular, sistematik bir biçimde raporlanmıştır.

Eylem araştırması sürecinin adı geçen aşamalarına ayrıntılı bir biçimde sonraki başlıklarda yer verilmiştir.

3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ DİLMER), temel düzeyde (A1-A2) yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören, farklı ülkelerden gelen dolayısıyla farklı ana dillerine sahip olan ve Türkçe öğretiminden sonra üniversite eğitimine başlayacak lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçilmesinde öğrencilerin farklı ana dillerine sahip olması dolayısıyla sınıfın heterojen olması ve lisans ve lisansüstü düzeyde olması ölçütleri belirlenmiştir. Katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler, *Kişisel Bilgi Formu* (EK 3) aracılığıyla toplanmıştır.

Eylem araştırması aşamasındaki çalışma grubuna ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır. Öğrencilerin kimliklerinin korunması amacıyla adları kodlanmıştır.

Öğrenci 1. 19 yaşındadır. Kadındır. Kenyalıdır. Ana dili Kutchi'dir. Ayrıca İngilizce, Hintçe, Urduca ve Swahilice dillerini bilmektedir. Mimarlık okuyacaktır.

Öğrenci 2. 18 yaşındadır. Kadındır. Arnavut'tur. Ana dili Arnavutçadır. Ayrıca İngilizce, Almanca ve Fransızca bilmektedir. Tıp fakültesinde okuyacaktır.

Öğrenci 3. 25 yaşındadır. Kadındır. Pakistanlıdır. Ana dili Urduca'dır. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Mimarlık alanında yüksek lisans öğrenimi görecektir.

Öğrenci 4. 17 yaşındadır. Erkektir. Tacik'tir. Ana dili Tacikçedir. Ayrıca İngilizce, Rusça ve Fransızca bilmektedir. Uluslararası ilişkiler bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 5. 23 yaşındadır. Kadındır. Nijeryalıdır. Ana dili Hansacadır. Ayrıca İngilizce, Arapça ve Almanca bilmektedir. Yönetim ve Organizasyon bilim dalında yüksek lisans öğrenimi görecektir.

Öğrenci 6. 19 yaşındadır. Kadındır. Yemenlidir. Ana dili Arapçadır. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Yazılım Mühendisliği bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 7. 25 yaşındadır. Kadındır. Pakistanlıdır. Ana dili Urducadır. Ayrıca İngilizce ve Punjabice bilmektedir. Mimarlık alanında yüksek lisans öğrenimi görecektir.

Öğrenci 8. 18 yaşındadır. Kadındır. Özbek'tir. Özbekistan'da doğup büyümüştür. Ana dili Özbek Türkçesidir. Ayrıca İngilizce, Rusça ve Almanca bilmektedir. Psikoloji bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 9. 20 yaşındadır. Erkektir. Lübnanlıdır. Ana dili Arapçadır. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Bilgi ve Belge Yönetimi bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 10. 19 yaşındadır. Kadındır. Filistinlidir. Ana dili Arapçadır. Ayrıca İngilizce ve İbranice bilmektedir. Dış Hekimliği fakültesinde okuyacaktır.

Öğrenci 11. 19 yaşındadır. Kadındır. Kamboçyalıdır. Ana dili Kmercedir. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Mimarlık fakültesinde okuyacaktır.

Öğrenci 12. 18 yaşındadır. Erkektir. Filistinlidir. Ana dili Arapçadır. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Bilgisayar Mühendisliği bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 13. 20 yaşındadır. Erkektir. Suriyelidir. Ana dili Arapçadır. Ayrıca İngilizce bilmektedir. İşletme bölümünde okuyacaktır.

Öğrenci 14. 22 yaşındadır. Kadındır. Çinlidir. Ana dili Çince. Ayrıca İngilizce bilmektedir. Hemşirelik bölümünde okuyacaktır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Eylem araştırmasında veri çeşitlemesi, eylem araştırmasının sağlamlığının artırılması için önemli bir aşamadır. Bu nedenle çalışmada birçok veri toplama aracından yararlanılmıştır.

Tablo 3.1. Araştırma sorularıyla veri toplama araçlarının ilişkilendirilmesi

Araştırma Sorusu	Veri Toplama Aracı
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde dikte metinlerinin geliştirilme kriterleri ve geliştirilme aşamaları nelerdir?	Uzman Görüşü Formu
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde dikte uygulamalarının yürütülmesinde yaşananlar ve uygulamalardaki gözlemler nelerdir?	Dikte Uygulaması Uygulayıcı Gözlem Formu Öğrenci Ürünleri
Temel düzeyde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin düşünceleri nelerdir ve algıları uygulama öncesi ve sonrası nasıldır?	Uzman Görüşü Formu Ön Algı-Son Algı Anketi Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada dikte uygulamaları yürütülürken uygulamalarda yaşananları ve uygulamalardaki gözlemleri ayrıntılı bir biçimde aktarmak için *Dikte Uygulaması Uygulayıcı Gözlem Formu* (EK 4) kullanılmıştır. Uygulayıcılar, uygulamadan sonra uygulamanın ayrıntılarını, uygulamada karşılaşılan durumları ve uygulama gözlemlerini ayrıntılı bir biçimde gözlem formlarına yazmışlardır.

Dikte uygulamalarında öğrencilerin oluşturdukları dikte metinlerinin kâğıtları, *Öğrenci Ürünleri* (EK 8) olarak kabul edilmiş ve araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğrenci ürünleri, dikte uygulamalarıyla öğrencilerin dikte etme becerilerinin gelişiminin saptanması açısından önemlidir.

Araştırmada dikte metinleri ve algı anketleri geliştirilirken *Uzman Görüşü Formundan* yararlanılmıştır.

Katılımcıların dikte uygulamalarından önce ve sonra dikte uygulamalarıyla ilgili algılarını tespit etmek için *Ön Algı-Son Algı Anketi* (EK 5) oluşturulmuştur. Anket oluşturulurken öncelikle anketi uygulama amacı belirlenmiştir. Belirlenen amaca uygun bir şekilde anket maddelerini oluşturmak için dikte uygulamalarıyla ilgili alandaki çalışmalardan yararlanılmıştır (Akkaya, 2020; Alkire, 2002, Altunkaya, 2019; Barın, 2006; Başkan, 2019; Betz, 1918; Blanche, 2004; Bozkurt vd., 2014; Ezenwosu, 2011; Kidd, 1992; Montalvan, 1990; Sucharitrak, 2011; Zhytska, 2013). Maddeler yazılırken maddelerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Maddeler oluşturulduktan sonra ön uygulama formu hazırlanmış ve form, 2 alan uzmanı ve 1 ölçme ve değerlendirme uzmanına sunulmuştur. Uzman görüşleri sonucunda Uzman 2 tarafından “Dikte uygulamalarıyla daha iyi kompozisyonlar yazabiliriz.” maddesinin kompozisyon yazmak gibi genel bir beceri alanını ifade ettiği, birçok farklı unsuru içinde barındıran bu becerinin dikte uygulamalarından dolayı olarak etkilenebileceği ve kompozisyon yazmanın parçalarını içeren maddelerin ankette yer aldığı ve bu maddelerin öğrencilerin algılarını ölçmek için daha uygun olacağı önerilmiştir. Bu nedenle bu madde ölçekten çıkarılmıştır. Sonrasında hazırlanan anket, ön uygulama amacıyla 10 öğrenciye uygulanmıştır. Büyüköztürk (2005), anketteki maddelerin anlaşılabilirliğini, yanıtlanma süresini ve anketin uygulanması tarzını değerlendirmek için hedef kitleden seçilecek küçük bir grup (10-20 kişi) seçilip ön uygulamanın yapılabileceğini belirtmiştir. Ön uygulama sonucunda maddelerin öğrenciler tarafından anlaşılır ve yanıtlanma süresinin 4-6 dakika arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu işlemlerden sonra 20 maddeyle ankete son şekli verilmiştir.

Öğrencilerin dikte uygulamalarıyla ilgili düşüncelerini ayrıntılı olarak belirlemek için odak grup görüşmesi yapılmıştır. Görüşme, *Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu* (EK 6) aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken alan yazını taraması neticesinde dikte uygulamalarının öğrenciler açısından ne ifade ettiği ve uygulamaların olumlu ve olumsuz yanlarının neler olduğu üzerinde durulması gerektiği kararlaştırılmıştır. Sorular bu konulara göre belirlenmiştir. Bu nedenle formda 3 ana soru bulunmaktadır. Soruların öğrenciler tarafından açık ve anlaşılır olması sağlanmıştır. Sorular, çalışmanın bulgularına uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca soruların hazırlanma aşamasında konunun ayrıntılanmasına olanak sağlamak için alt sorular da oluşturulmuştur. Odak grup görüşmesinde sorular öğrencilere açıklanmış ve ek sorular da sorulmuştur.

Dikte Metinlerinin Geliştirilmesi

Çalışmada dolaylı bir veri toplama aracı olarak dikte metinleri de kullanılmıştır. Araştırmada eylem planlarını oluşturabilmek için temel düzeyde dikte metinlerinin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çünkü yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ve özellikle A1-A2 düzeyinde hazırlanıp geliştirilmiş dikte metinlerine rastlanılmamıştır. Bu nedenle eylem planlarının amacına ulaşabilmesi için bu çalışmada 30 adet A1 düzeyinde 30 adet A2 düzeyinde olmak üzere temel düzey için toplamda 60 dikte metni (EK 7) geliştirilmiştir. Araştırmada A1 düzeyinde 17 dikte metni, A2 düzeyinde ise 17 dikte metni uygulanmıştır.

Dikte metinleri geliştirilirken metinlerin;

1. Siyasi, dini ya da milletlerle ilgili veyahut duygusal-psikolojik herhangi bir olumsuzluk oluşturmamasına,
2. Kanunlara uygun olmasına,
3. Metinsellik ölçütlerine uygun olmasına (bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik, durumsallık ve metinlerarasılık),
4. Alan yazınında dikte metinlerinde dil düzeylerine göre bulunması önerilen sözcük sayılarına (Güzel ve Barın, 2013, s. 285),
5. Alan yazınındaki dil bilgisi konularının sıralaması ile ilgili çalışmalara dayanarak (Erol, 2008; Özel, 2010; Arslan, 2011; Kaya, 2011; Fidan, 2016; Kurt, 2016; Doyumğaç, 2017; Karatay ve Kaya, 2019) yalnızca dil düzeylerine (A1-A2) uygun bir biçimde, temel düzeyde, üzerinde anlaşılmiş dil bilgisi

yapılarını barındırmasına, üzerinde anlaşılmamış hiçbir dil bilgisi konusunu barındırmamasına ve uygulamaların yapıldığı sınıfta kullanılan ders kitabındaki (Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1-A2 ders kitapları) dil bilgisi konularına paralel olmasına,

6. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında en sık kullanılan ders kitaplarındaki (Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Üniversitesi Türkçe Öğretim Seti, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim Seti) düzeylere göre düzenlemiş sözcük listelerindeki sözcükleri barındırmasına (Setlerde yer alan A1-A2 düzeyi ders kitaplarındaki sözcük listeleri tek bir dosya hâline getirilmiş ve dikte metni yazılırken bu sözcüklerden yararlanılmış, metin yazıldıktan sonra metindeki sözcükler oluşturulan dosyadan kontrol edilmiştir.),
7. Temel düzeyde bu ders kitaplarındaki -özellikle Yedi İklim Türkçe A1 ve A2 ders kitapları- temaları (A1: tanışma/kendini tanıtma, ailemiz, günlük hayat, çevremiz, meslekler, ulaşım, iletişim, tatil; A2: zaman-mekân, sağlıklı yaşam, sosyal etkinlikler, hobiler, duygular) içermesine (Tanju, 2019; Baştürk ve Kılıç, 2020),
8. Yazım/ımlâ ve noktalama işaretlerini öğretme amacına uygun olmasına önem verilmiş ve belirtilen maddeler göz önünde bulundurulmuştur.

Dikte metinleri geliştirildikten sonra uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların Türkçe eğitimi alanında en az doktora bitirmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında en az 5 yıl çalışmış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Uzmanların ikisi doçent unvanına sahiptir. Bir uzmanın ise doktor unvanı bulunmaktadır.

Dikte metinleriyle ilgili uzmanlardan gelen dönütlere ve dikte metinlerinde yapılan düzeltmelere aşağıda yer verilmiştir.

- Sözcük diktesi için hazırlanan A1 düzeyi 6. dikte metninde ‘ğ’ sesi ile başlayan sözcük olmadığı için o satırda sözcük yerine yalnızca ‘g’ sesi yazılmıştı. Uzman 1, bunun yerine içinde ‘ğ’ sesi geçen sözcüklerin yazılabileceğini önermiştir. Uzmandan gelen görüşe göre metnin ilgili satırına ‘ağaç, yağmur, dağ’ sözcükleri yazılmıştır.
- A2 düzeyi 8. dikte metninde ‘Metin’ adı yer almaktaydı. Uzman 1, bu adın bu düzeyde ‘metin’ sözcüğüyle karıştırılabileceğini ve başka ad

kullanılabileceğini önermiştir. Metindeki ‘Metin’ sözcüğü, ‘Tufan’ adıyla değiştirilmiştir.

- A1 düzeyi 12. dikte metni, sırasıyla verilmiş hayvan, bitki ve eşya adlarından oluşan sözcük diktesine uygun bir metin olarak hazırlanmıştır. Bu metinde ‘b’ sesinde ‘bamyı’ sözcüğü bulunmaktaydı. Uzman 2, bu sözcüğün yerine ‘biber’ sözcüğünün düzeye daha uygun ve daha sık kullanılan bir bitki adı olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla metindeki sözcük, uzmanın önerdiği şekilde değiştirilmiştir.
- A2 düzeyi 4. dikte metninde “Kitap, bir futbolcunun hayatını anlatıyor.” cümlesi bulunmaktaydı. Uzman 2, bu cümlede yer alan ‘anlat-’ fiilinin ettirgen yapısından dolayı bu düzeyde kullanılmaması gerektiğini önermiştir. Bu öneriye uyularak cümle, “Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı” biçiminde değiştirilmiştir.
- Dil Bilgisi Diktesi için hazırlanan dikte metninin başlıklarında dil bilgisi konusu yazmamaktaydı. Uzman 2, bu metinlerin dil bilgisi konusunun belirtilmesinin yararlı olabileceğini önermiştir. Uzmanın bu önerisi dikkate alınmış ve Dil Bilgisi Diktesi için hazırlanmış olan metinlerin başlıklarının yanına parantez içinde metnin hangi dil bilgisi konusunu içerdiği yazılmıştır.
- Uzmanlara gönderilen dikte metnlerinde uygulayıcı yönergesi bulunmamaktaydı. Uzman 3, dikte metninin uygun olanlarına uygulayıcı yönergesi eklenebileceğini belirtmiştir. Uzmanın önerisine uyularak bazı dikte metnlerinin başına uygulayıcı yönergesi eklenmiştir.
- Bunların yanında Uzman 1, 2 ve 3’ün tespit ettiği bütün yazım yanlışları ve metinlerde yer alan anlatım bozuklukları düzeltilmiştir.

3 farklı uzmandan gelen görüşlere göre dikte metnlerine son hâli verilmiş ve geliştirilen dikte metinleri, eylem araştırmasının eylem planlarında kullanılması için uygulanabilir duruma getirilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmayla ilgili alan yazını taraması yapıldıktan sonra verilerin toplanması için aşağıdaki uygulamalar gerçekleştirilmiştir:

1. Eylem planı oluşturulmuş ve dikte metinleri geliştirilmiştir

2. Araştırmacı tarafından belirlenecek sınıfın düzeyinin uygun olup olmadığına ilişkin 24. dikte metni, ön uygulama olarak uygulanmıştır. İlk ön uygulamada öğrencilerin istenen düzeyin üzerinde oldukları görülmüştür. Sonrasında diğer bir sınıfla ikinci ön uygulama yapılmış ve bu uygulamada sınıfın istenen düzeyde olduğu belirlenmiştir.
3. Katılımcılara ön algı anketi uygulanmıştır.
4. Eylem planları uygulanmış, dikte uygulamaları sırasında araştırmacı günlükleri tutulmuş, gözlem formu doldurulmuş ve çeşitli gözlemlerde bulunulmuştur.
5. Katılımcılara son algı anketi uygulanmıştır.
6. Uygulamalardan sonra katılımcılarla odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.
7. Veriler toplandıktan sonra raporlama aşamasına geçilmiştir.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada toplanan veriler, nitel analiz yöntemleri olan *sistemik analitik analiz yaklaşımı/sürekli karşılaştırma yöntemi* ve *içerik analizi* ile çözümlenmiştir. Sistemik analitik analiz yaklaşımı ya da sürekli karşılaştırma yöntemi biçiminde adlandırılan analiz yöntemi, eylem araştırması sürecinde verilerin hızlıca kontrol edilmesini, süreçte yaşanan sorunlarla ilgili hızlı bir şekilde karar alabilmeyi, verilerin sınanmasını, sonraki eylemlere dayanak oluşturmasını ve alınan verilerden bulgulara yansıtma yapılmasını sağlamaktadır (Gürgür, 2019). Bu anlamda bu analiz yönteminin eylem araştırmasına en uygun yöntemlerden birisi olduğu söylenebilir. Bu analiz yöntemiyle çalışmadaki eylem araştırması sürecinde sürdürülecek eylem planlarının sonraki adımlarına geçiş için gerekçeler, çalışmanın geçerlilik komitesinde hızla karar verilerek sürecin planlanması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca eylem araştırması sürecinde yoğun olarak veri toplandığı için bu analiz yöntemi seçilmiştir.

İçerik analizi ise metinlerin (mülakat dökümleri, günlükler ve dokümanlar) çözümlenmesini gerektirir. İçerik analizi, sayfalar tutan metinleri alıp çalışmanın amacına uygun olarak metinlerdeki temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik nitel veri seçme ve anlamlandırma çabasıdır (Patton, 2014). Çalışmada araştırmacı günlüklerindeki, uygulama sırasındaki gözlemlerdeki yazılar ve öğrencilerle sürecin sonunda odak grup görüşmesindeki düşünceler içerik analizine tabi tutulmuştur.

3.7. Eylem Araştırması Planı

Çalışmada dikte uygulamalarının ders programı ya da kitabının akışına, kurlara ayrılan zamana ve uygulayıcı-öğrenci görüşlerine göre yaptırılacağı için esnek bir eylem planı süreci

hazırlanmıştır. Uygulamalar başlamadan önce A1-A2 düzeyi için 30+30 olmak üzere toplamda 60 dikte metni geliştirilmiştir. Planlanan dikte uygulamaları, ders kitabındaki akışa, konulara ve etkinliklere göre yaptırılacaktır. Örneğin alfabe, ülke-dil-uyruk, sık kullanılan kalıp sözler, aylar-günler-mevsimler, temel düzeyde sık kullanılan sözcükler, tanışma diyalogu, aile ve yakın çevre ile ilgili temel kavramlar, meslekler, bedenimizle ilgili temel kavramlar, ulaşım araçları gibi temalara/ünitelere; soru edatı mı/mi/mu/mü, var/yok, değil, şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman gibi dil bilgisi yapılarına gelindiğinde, dil bilgisi yapıları işlendiğinde dikte metinleri kullanılarak uygulamalar gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede aşağıdaki tablolarda, çalışmada uygulanan eylem planlarına yönelik bilgi verilmiştir.

Tablo 3.2. A1 düzeyinde uygulanan eylem planları

No	Eylem ve Kullanılan Dikte Metni	Konu	Eylem Planının Uygulanacağı Hafta
1	Türk Alfabeti	Alfabe	1. hafta
2	Heceler (B, L)	Ünsüz harflerle başlayan heceler	1. hafta
3	Heceler (M, Z)	Ünsüz harflerle başlayan heceler	1. hafta
4	Heceler (A-B, A-L)	Ünlü harflerle başlayan heceler	2. hafta
5	Heceler (A-M, A-Z)	Ünlü harflerle başlayan heceler	2. hafta
6	Temel Sözcükler (A, L)	Temel düzeyde sık kullanılan sözcükler	3. hafta
7	Temel Sözcükler (M, Z)	Temel düzeyde sık kullanılan sözcükler	3. hafta
8	Ülke, Dil, Uyruk	Ülke, dil ve uyruklarla ilgili kavramlar	3. hafta
9	Var-Yok/Değil/mı-mi-mu-mü	Soru edatı, var-yok, değil dil bilgisi konusu	4. hafta
10	Temel Düzey Kalıp Sözler	Temel düzeyde ve sık kullanılan kalıp sözler	4. hafta
11	Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar) (A, J)	Hayvanlar, bitkiler ve eşyalarla ilgili sözcükler	5. hafta
12	Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar) (K, Z)	Hayvanlar, bitkiler ve eşyalarla ilgili sözcükler	5. hafta
13	Ailem	Aile ile ilgili temel kavramlar, dil bilgisi yapısı	5. hafta
14	Meslekler	Temel düzeydeki mesleklerle ilgili ifadeler	6. hafta
15	Benim Büyük Ailem	Aile ve yakın akrabalar ile ilgili temel kavramlar	6. hafta

Tablo 3.3. A2 düzeyinde uygulanan eylem planları

No	Eylem ve Kullanılan Dikte Metni	Konu	Eylem Planının Uygulanacağı Hafta
1	İlayda'nın Tatili	Tatili ya da tatil planını anlatma	1. hafta
2	Üniversite Hayatım	Üniversitede bir gününü anlatma	1. hafta
3	Bizim Apartmanımız	Mahalle ve yakın çevre ile kavramlar	1. hafta
4	Arkadaşlarım	Arkadaşlıkla ve arkadaşlarla yapılan etkinliklerle ilgili kavramlar	2. hafta
5	Anneme Mesaj	Kısa ve bilgi verici mesajlar yazma	2. hafta
6	Doktor Berkay	Sağlıkla ilgili temel düzeyde kavramlar	2. hafta
7	Cemre'nin Heyecanı (Gelecek Zaman)	Gelecek zaman ve tatil planı yapma	3. hafta
8	Alışveriş	Alışverişle ilgili temel kavramlar	3. hafta
9	Basketbol Maçı	Aile ve yakın çevreyle etkinlik gerçekleştirme	3. hafta

10	Nerede Ne Söylüyoruz?	Günlük hayatta karşılaşılan durumlarda söylenen sözler	4. hafta
11	Çiçekçi Teyze	Meslekler, yapım eki ve 'ç', 'ş' sesleri	4. hafta
12	Oktay Bugün Ne Yaptı?	Geçmiş zaman ve bir gününü anlatma	4. hafta
13	İnsanların Karakterleri (Geniş Zaman 1)	Geniş zaman ve karakterle ilgili ifadeler	5. hafta
14	Çocuklar ve Çizgi Filmler (Geniş Zaman 2)	Geniş zaman ve çocuklar, filmlerle ilgili ifadeler	5. hafta
15	Sezen Bugün Hasta	Sağlıkla ilgili temel kavramlar	6. hafta
16	Selin Hanım'a Toplantı Mesajı	Resmi mesaj yazma	6. hafta
17	Sağlıklı Bir Yaşam İçin Sekiz Kural	Sağlıkla ilgili temel kavramlar	6. hafta

Araştırmada eylem planında yer alan her bir dikte uygulamasına ve sonrasında yaşanabilecek sorunlara çözüm bulmak amacıyla yapılacak ek çalışmalara bir ders saati ayrılması planlanmıştır.

3.8. İşlem Süreci/Yolu

Araştırmanın sistemli bir biçimde ilerleyebilmesi için çalışmada işlem süreci/yolu belirlenmiştir. Bu sürecin belirlenmesi, eylem araştırması sürecinde hangi işlemlerin ne zaman ve nasıl yapılacağına planlanmasını ve süreçte herhangi bir işlemin göz ardı edilmemesini sağlamaktadır. Araştırmada işletilen sürece yönelik işlem süreci/yolu Şekil 3.3'te gösterilmektedir.

Şekil 3.3. Eylem araştırmasında işlem süreci/yolu

3.9. Dikte Uygulamalarının Yaptırılma Aşamaları ve Çalışmadaki Uygulama Esasları

Dikte uygulamaları sırasında araştırmacı tarafından geliştirilen dikte metinleri kullanılmış ve dikte uygulamalarında uygulayıcılar tarafından gözlem notları tutulmuştur. Dikte uygulamaları öncesinde öğrencilere araştırmacı tarafından metnin başlıklarını yazmak için kırmızı, metni yazmak için ise mavi kalem ile dikte kâğıtlarını dosyalamak için doküman dosyaları dağıtılmış ve her uygulama öncesinde uygulayıcılar tarafından A2 kurunda uygulanan 11. dikte uygulamasına kadar çizgili kâğıtlar, A2 kuru 11. dikte uygulamasından itibaren ise çizgisiz kâğıtlar verilmiştir.

Dikte metinlerinin sözcük sayısı hesaplanırken içinde rakam olan metinlerdeki sözcük sayısı tek sözcük olarak hesaplanmıştır. Örneğin ‘23’ rakamı ‘yirmi üç’ biçiminde iki sözcük

olarak değil, tek sözcük olarak hesaplanmıştır. Uygulama yaptırılırken öğrencilerden de sayıları yazıyla değil, rakamla yazmaları istenmiştir.

Öğrencilerin yanışları sayılırken daha hassas bir değerlendirme yapılabilmesi açısından harf bazlı bir sayım ve inceleme yapılmıştır. Böylece öğrencilerin yanışlarına ses düzeyine kadar inilip ayrıntılı bir bakış açısı oluşturulmuştur. Bu açıdan öğrencilerin yanışları üzerine çalışılırken sessel, sözcüksel ve dil bilgisel bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

A2 kurundaki 17. ve son dikte uygulamasında diktoglos tekniğinin kullanılması dışında bütün dikte uygulamaları, araştırmacı tarafından bir çerçeve belirlenerek uygulamalar şu şekilde yaptırılmıştır:

“Uygulayıcı, öğrencilere boş A4 kâğıtlarını dağıtır. Öğrencilerden kalemlerini çıkarmasını ister. Öğrencilere hazır olup olmadıklarını sorar. Sonrasında dikte metnini öğrencilerin düzeyine uygun bir hızda seslendirir. Öğrencilerin yazma hızına göre metni seslendirmeye devam eder. Metnin seslendirmesi bitince öğrencilerin yazdıklarını kontrol edebilmeleri için metni düzeye uygun ancak normal bir hızda duraksamadan seslendirir. İkinci seslendirme de bitince öğrencilere metnin çıktısı tek tek dağıtılır ve öğrencilerden kâğıtlarını yanlarındaki arkadaşlarıyla değiştirmeleri istenir. Böylece öğrenciler birbirlerinin kâğıtlarını kontrol ederler. Kontrol bittikten sonra son kontrolleri uygulayıcı yapar. Sonra kâğıtlar tekrar değiştirilir ve öğrenciler kendi yanışlarını kontrol ederler. Ardından öğrencilerin yanışları sayılır ve yanışlar üzerine çalışmalar yapılır.”

Dikte uygulamalarına ses diktesiyle başlanmış, sonra dikte uygulamalarında hece dikteleri yaptırılmış, ardından sözcük diktesine geçilmiş ve daha sonra paragraf diktesiyle dikte uygulamaları sürdürülmüştür.

Dikte uygulamalarının sırası ile uygulamalardan önce hazırlanan dikte metninin sıralaması aynı değildir. Çünkü uygulamalar sırasında duruma göre önceden hazırlanan dikte metinleri içinden seçme yapılmıştır.

Dikte uygulamalarında öğrencilerin ayrı ayrı olarak da gelişimlerini dikte ettikleri kâğıtlar üzerinden görmek oldukça önemlidir. Bu nedenle dikte uygulamalarında en çok hata yapan ve en az hata yapan öğrencilerin kâğıtlarına EK 8’de yer verilmiştir.

3.10. Geçerlilik Komitesi

Eylem araştırmalarında geçerlilik komitesi farklı amaçlarla oluşturulabilmektedir. Geçerlilik komiteleri, hafta hafta gözlem yaparak uygulamaların/eğitimlerin geliştirilmesi, hazır olan materyaller uygulanırken ortaya çıkan sorunların çözümü ya da araştırma sürecinin tamamını komitenin yürütmesi için kurulabilir (Kabapınar, 2021). Bu çalışmada geçerlilik komitesi, süreçten önce, büyük oranda hazırlanan uygulamaların gerçekleştiği sırada ortaya çıkan/çıkabilecek sorunları ortak bir kararla çözmek için kurul niteliğinde oluşturulmuştur. Bu amaçla doçent unvanına ve alandaki 10 yılın üzerinde deneyime sahip bir danışman ve çalışmadaki 2 uygulayıcıdan oluşan 3 kişilik bir geçerlilik komitesi kurulmuştur.

Komite, çalışmada eylem sürecinde ortaya çıkan sorunlarda ve sürecin değerlendirilmesi için toplamda 3 kez toplantı gerçekleştirmiştir. *Birinci toplantıda* hangi dikte metinlerinin ders kitaplarındaki akışa uygun olarak nerelerde kullanılacağı ve haftada kaç dikte uygulaması yapılacağı konuşulmuş ve karara varılmıştır. Dikte uygulamalarının yaptırılacağı ilgili yerler ve haftada 4 kez dikte uygulaması gerçekleştirileceği belirlenmiştir. *İkinci toplantıda* kur sınavının (A1) yaklaşması ve zaman kısıtlılığından dolayı hangi uygulamaların yaptırılmayacağı görüşülmüş ve karara bağlanmıştır. *Üçüncü toplantıda* öğrencilerin haftada 3 kez yaptırılan dikte uygulamalarından sıkıldıklarını belirttikleri ve bunun çözüm yolunun ne olabileceği görüşülmüştür. Komite, bu sorunu çözmek için haftada 3 kez yaptırılan dikte uygulamalarını haftada 2'ye düşürmeye, uygulamaların küçük ödüllerle desteklenmesine, yarışmalarla yaptırılmasına ve uygulamalarda farklı dikte türlerinin denenmesine karar vermiştir. *Dördüncü toplantıda* ise uygulamalarla ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve yine kur sınavının (A2) yaklaşması ve zaman kısıtlılığından dolayı hangi uygulamaların yaptırılmayacağı görüşülmüş ve kararlar alınmıştır.

3.11. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre nitel araştırmalar, bir olgunun varlığına ve anlamına yönelir. Bu nedenle nitel araştırmalarda araştırılan olgu ya da olayın niteliği ön plana çıkar. Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlilik ve güvenilirlik kavramları, nitel araştırmalarda inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramları ile karşılanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu nedenle eylem araştırmalarında veriler değerlendirilirken inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik gibi ölçütlere özen göstermek oldukça önemlidir.

3.11.1. İnanırdırıcılık

Nicel araştırmalarda kullanılan i geçerlilik kavramını nitel araştırmalarda inandırdırıcılık kavramı karşılamaktadır. İnanırdırıcılığı sağlamak için ‘uzun süreli etkileşim’, ‘derinlik odaklı veri toplama’, ‘veri eşitilmesi’, ‘uzman incelemesi’ ve ‘katılımcı teyidi’ işlemlerini geekleştirmek gerekir (Yıldırım ve şimşek, 2021). Araştırmacı, süreç boyunca hem öğrencilerle hem de diğer uygulayıcıyla uzun süreli etkileşimde bulunmuştur. Araştırmanın diğer uygulayıcısıyla süreçle ilgili görüşmeler, sorun çözümü, gözlemler, veriler vb. konularında sürekli etkileşim hâlinde olunmuştur. Araştırma süresince araştırma günlükleri tutulup gözlem notları alınarak verilerin derinliği artırılmıştır. Bunların yanında araştırmada algı anketleri, yarı yapılandırılmış görüşme formu, ğrenci ürünleri kullanılarak veri eşitilmesi yapılmıştır. Ayrıca geçerlilik komitesinde bulunan uzmanlarla veriler incelenmiş, süreçte yapılması gerekenler kararlaştırılmış, gözlemlerle öğrencilerin uygulamalardaki durumları belirlenmiş ve alanında uzman diğer uygulamacıyla veriler incelenmiştir. Çalışmada toplanan veriler, katılımcılarla paylaşılarak verilerin doğruluğu ile ilgili katılımcı teyidine başvurulmuştur.

3.11.2. Aktarılabirlik

Nicel araştırmalarda kullanılan dış geçerlilik kavramını nitel araştırmalarda aktarılabirlik (transfer edilebilirlik) kavramı karşılamaktadır. Aktarılabirlik, yapılan nitel çalışmanın işlemlerinin benzer ortamlara belli oranda transfer edilebilme olanağını ifade etmektedir. “Nitel araştırmada “genelleme” yerine “aktarılabirlik” kavramının benimsenmesi, araştırma sonuçlarının doğrudan benzer ortamlara genellenemeyeceği, ancak bu tür ortamlara sonuçların uygulanabilirliğine ilişkin geçici yargılara ulaşılması ve test edilebilecek denenceler oluşturulması anlamına gelmektedir.” (Yıldırım ve şimşek, 2021, s. 293-294) Aktarılabirliği yerine getirebilmek için çalışmanın verilerin ayrıntılı bir biçimde betimlenmesi ve amaçlı örnekleme koşulunun sağlanması gerekmektedir.

Çalışmada veriler ayrıntılı bir biçimde betimlenmiş, ğrenci ürünleri ayrıntılı olarak incelenmiş, ğrenci görüşleri doğrudan alıntılarla aktarılmış, gözlemler uygulayıcılar arasında paylaşılmış ve uzmanlarla veriler üzerinde değerlendirmeler geçekleştirilmiştir. Dikte uygulamaları ders kitabı, konu ve zaman göz önünde bulundurularak uygulanmış, uygulama öncesinde uygulamanın nasıl yapılacağına yönelik ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca araştırmada seçilen veri kaynakları amaca uygun bir biçimde oluşturulmuş, veri kaynakları çeşitlendirilmiş ve farklılıkları yansıtabilecek şekilde belirlenmiştir.

3.11.3. Tutarlılık

Nicel araştırmalarda kullanılan i guvenilirlik kavramını nitel araştırmalarda tutarlılık kavramı karşılamaktadır. Eylem araştırmasında tutarlılığı sağlamak için dışarıdan bakan gözle yani başka bir uzman ile araştırmacının veriler uzerinde görüş birliğinin/ortaklığın olması gerekir (Ceylan, 2021). Bu araştırmada veriler analiz edilirken alanında uzman diğer uygulayıcı ile analizler yapılmış veri toplama araçları ile ilgili uzman görüşlerine başvurulmuş, yabancı dil olarak Türkçe ğretimi alanında çalışan doktoralı öğretici ile veri toplama araçları incelenmiş, görüşler dikkate alınarak gerekli düzeltmeler ve iyileştirmeler yapılmıştır.

3.11.4. Teyit edilebilirlik

Nicel araştırmalarda kullanılan dış guvenilirlik kavramını nitel araştırmalarda teyit edilebilirlik kavramı karşılamaktadır. Bununla birlikte eylem araştırmasında toplanan verilerin gerekli durumlarda mantıklı bir çerçevede açıklanabilir olması gereklidir (Ceylan, 2021). Bu anlamda araştırmacı, verilerin toplanması ve analizi aşamasında mantıklı ve tarafsız bir yaklaşım ortaya koyma çalışılmıştır. Bunun yanında teyit edilebilirliğin yerine getirilebilmesi için araştırmada toplanan veriler, danışman ve uygulayıcılar tarafından sistemli olarak analiz edilmiş ve analiz edilen veriler değerlendirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3.12. Araştırma Etiği

Eylem araştırması sürecinde alınan etik önlemler, aşağda maddeler biçiminde sıralanmıştır.

1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden çalışmada kullanılacak formlar için onay alınmıştır.
2. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezinden araştırma izni alınmıştır.
3. Uygulamalar için katılımcılardan araştırmaya katılım için onay alınmıştır.
4. Uygulamalarda katılımcılar, ses kaydı alındığı konusunda bilgilendirilmiş ve katılımcılardan gerekli onay alınmıştır. Ses kayıtları geçerlilik komitesi dışında kimseyle paylaşılmamıştır.
5. Katılımcıların isimleri kullanılmamıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulguları “A1 ve A2 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular” ve “Öğrencilerin Dikte Uygulamalarına İlişkin Algılarına ve Dikte Uygulamalarıyla İlgili Düşüncelerine Yönelik Bulgular” olmak üzere iki ana başlıkta yansıtılmıştır.

4.1. A1 ve A2 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Araştırmada A1 düzeyinde 15 ve A2 düzeyinde 17 olmak üzere toplamda 32 dikte uygulaması yaptırılmıştır.

4.1.1. A1 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular

A1 kuru bitene kadar 15 dikte uygulaması yaptırılmıştır. A1 kuru boyunca öğrencilerin sayfa düzenini uygun bir biçimde sağlamaları için başlığı, paragraf başını ve sayfada olması gereken ölçülerde alttan-üstten, sağdan-soldan boşlukları sezdirenen çizgili kâğıtlar verilmiştir. Ayrıca dikte metinleri seslendirilirken sayfa düzenine ilişkin unsurlar da öğrencilere tahtada gösterilmiş ve metinlerde en sık kullanılan noktalama işaretleri (nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti) öğretilmiştir. Bununla birlikte dikte uygulamalarında sözcük öğretimine önem verilmiş. Bunun için görsel sunumlar hazırlanmış ve öğrencilerin bilmedikleri sözcükler öğrencilere öğretilmiştir. Bazı metinlerde dil bilgisi yapılarının pekiştirilmesi amaçlanmış ve bu amaçla dikte metinleri hazırlanmıştır. Metindeki dil bilgisi yapılarının kullanımıyla ilgili öğrencilerin yanlışları anında tespit edilerek dikte sonunda bu yanlışlar üzerinde çalışılmış ve gerek dil bilgisi yapılarının kullanımıyla ilgili gerekse de dil bilgisi konusuyla ilgili cümlelerdeki anlam özellikleri üzerinde durulmuştur.

4.1.1.1. Birinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 1. dikte metninin adı “Türk Alfabesi”dir. Bu metinde Türk Alfabesindeki seslerin işlenmesi amaçlanmıştır.

Tablo 4.1. A1 düzeyi 1. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Türk Alfabesi
Dikte metni	A, B, C, Ç, D, E, F, G, Ğ, H, I, İ, J, K, L, M, N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, U, Ü, V, Y, Z
	A, E, I, İ, O, Ö, U, Ü
	A, I, O, U
	E, İ, Ö, Ü
	B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P, R, S, Ş, T, V, Y, Z

FıSTIKÇI ŞaHaP
B, C, D, G, Ğ, J, L, M, N, R, V, Y, Z

Uygulayıcı önerisi	Bu dikte metninden sonra öğrencilere seslerin nasıl gruplandırıldığı anlatılmalıdır. Fıstıkçı Şahap kodlamasının sert sessiz harflerle ilgili bir kodlama olduğu düzeye uygun bir dille açıklanmalıdır. Türkçede ünsüz harflerin ‘e’ ünlüsü ile seslendirildiği ifade edilmelidir.
Uygulama süresi	12 dakika 20 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	14
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	---
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	---
Öğrencilerin toplam hata sayısı	---
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, ö, ü, ç, ğ, j, ş
En çok hata yapılan sözcükler	---

Bu dikte uygulaması 12 dakika 20 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında hem ilk dikte uygulaması olduğu için hem de dikte metni seslerden/harflerden oluştuğu için dikte ettirilen her sestem hemen sonra öğretici tarafından sesler, satır başları, sesler arasındaki virgüller ve diğer unsurlar tahtaya yazılmıştır. Bu nedenle Tablo 4.1’deki en çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı, en az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı, öğrencilerin toplam hata sayısı ve en çok hata yapılan sözcükler sütunlarına ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Bu dikte metninin uygulamasında öğrencilere ünlü ve ünsüz harflerle ilgili bilgi verilmiştir. Dikte sonrasında öğrencilere seslerin nasıl gruplandırıldığı, “Fıstıkçı Şahap” kodlamasının sert sessiz harflerle ilgili bir kodlama olduğu ve Türkçede ünsüz harflerin ‘e’ sesi ile seslendirildiği anlatılmıştır. Dikte uygulamasının ardından öğrencilerle sesletim çalışması yapılmıştır. Öğrencilerin hangi seslerde duyma-algılama sorunu yaşadıkları, hangi sestem sesletim yanlışları yaptıkları saptanmış ve zorlanılan sesler üzerinde ayrıca çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin daha çok “e, ı, i, ö, ü” sesli harflerde ve “ç, ğ, j, ş” sessiz harflerde sorun yaşadıkları görülmüştür. Dikte uygulamasından sonra yapılan sesletim çalışmasında bu sorunlar giderilmeye çalışılmıştır. Bu sorunun gerekli yerlerde sesletim çalışmalarının tekrarlanmasıyla çözülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu dikte uygulaması, öğrencilerin Türk Alfabeti’ndeki sesleri tanıması, dinledikleri bir sesi yazıya geçirebilmeleri hem öğretmenler için hem de öğrenciler için seslerle ilgili sorunların görülmesi ve sorunların çözümü için dikte uygulamasından sonra hangi seslerle ilgili ekstra sesletim etkinliklerinin yaptırılması gerektiğini göstermesi açısından önemli olduğu görülmüştür.

4.1.1.2. İkinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 2. dikte metninin adı “Heceler (B-L)”dir. Bu metinde Türkçedeki hecelerin işlenmesi amaçlanmıştır. Dikte metninde ünlü harfin sonda olduğu ve ‘B’ sessiz harfinden ‘L’ sessiz harfine kadar olan heceler bulunmaktadır.

Tablo 4.2. A1 düzeyi 2. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Heceler (B-L)
Dikte metni	1- Bü, bi, bı, ba, bo, be, bu, bö 2- Ca, ce, co, cö, cı, ci, cu, cü 3- Çe, ça, çi, çı, çö, ço, çü, çu 4- Dü, du, dö, do, di, dı, de, da 5- Fa, fe, fö, fi, fo, fu, fı, fü 6- Ga, ge, gi, gi, go, gö, gu, gü 7- Ha, hı, ho, hu, he, hi, hö, hü 8- Je, ji, jö, jü, ja, jı, jo, ju 9- Kı, ke, ka, ki, kö, ko, ku, kü 10- La, le, lı, li, lo, lö, lu, lü
Uygulayıcı önerisi	
Uygulama süresi	14 dakika 15 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	14
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	28
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	6
Öğrencilerin toplam hata sayısı	238
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, ö, ü, ç, j
En çok hata yapılan heceler	e, ı, i, ö, ü, ç, j seslerinin bulunduğu heceler

Bu dikte uygulaması 14 dakika 15 saniye sürmüştür. Bu dikte metninde, metnin ilk hâlinde heceler “Ba, be, bı, bi, bo, bö, bu, bü” biçiminde sıralandığı için öğrenciler, ilk heceyi yazdıktan sonra diğer heceleri, dikte ettirilmesine gereksinim duymadan sıralamaya uygun olarak yazmışlardır. Bu nedenle yaptırılan uygulama, dikte uygulaması değil de ‘tekrar yazma/kopyalama’ etkinliğine dönüşmüştür. Uygulayıcı tarafından dikte metninde hecelerin sıralanması, “Ba, be, bı, bi, bo, bö, bu, bü” biçiminden “Bü, bi, bı, ba, bo, be, bu, bö” biçimine dönüştürülerek dikte uygulaması tekrar yaptırılmıştır. Öğrencilerin dönüştürülen dikte metninin uygulamasında oldukça zorlandıkları görülmüştür. Hatta bu uygulamada, Türk Alfabeti uygulamasından daha çok zorlandıkları gözlemlenmiştir. Öğrenciler özellikle ‘e, i’ ve ‘ö, ü’ seslerinin bulunduğu heceleri sık sık birbirine karıştırmışlardır. Bunun yanında öğrenciler ‘ı, ç, j’ seslerinin bulunduğu hecelerde de sorun yaşamışlardır. Bu sorun yaşanan sesleri çözmek için birbirine karıştırılan hecelerin tümü tahtaya yazılmış ve öğrenciler doğru

sesletimi gerçekleştirene kadar tekrar edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin doğru sesletimi gerçekleştirmesi için öğrencilerle ayrı ayrı olarak çalışılmıştır. Bu dikte uygulaması sayesinde hece düzeyinde sesletim sorunlarının ve hecelerin yanlış yazılması sorunu erkenden saptanması ve buna çözüm aranması yoluna gidilmiştir.

4.1.1.3. Üçüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 3. dikte metninin adı “Heceler (M-Z)”dir. Bu metinde de Türkçedeki hecelerin işlenmesi amaçlanmıştır. Dikte metninde ünlü harfin sonda olduğu ve ‘M’ sessiz harfinden ‘Z’ sessiz harfine kadar olan heceler bulunmaktadır.

Tablo 4.3. A1 düzeyi 3. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Heceler (M-Z)
Dikte metni	1- Mü, mö, mı, mi, me, ma, mu, mo 2- Na, ni, nı, nü, no, nö, ne, nu 3- Pö, pı, pa, pe, po, pe, pu, pü 4- Ra, re, rü, ru, rö, ro, ri, rı 5- Si, se, sa, sı, sü, su, so, sö 6- Şa, şe, şı, şı, şö, şü, şu, şo 7- Tü, tu, tö, to, tı, ti, te, ta 8- Va, vı, vo, vu, ve, vi, vö, vü 9- Ye, yi, yö, yü, ya, yı, yo, yu 10- Zu, zo, zı, za, zü, zö, zi, ze
Uygulayıcı önerisi	
Uygulama süresi	14 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	14
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	24
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	5
Öğrencilerin toplam hata sayısı	223
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, ö, ü, ş
En çok hata yapılan heceler	e, ı, i, ö, ü, ş seslerinin bulunduğu heceler

Bu dikte uygulaması 14 dakika sürmüştür. Öğrencilerin bu dikte uygulamasında da oldukça zorlandıkları görülmüştür. Öğrenciler yine “ö, ü” ve “e, i” seslerinin bulunduğu heceleri sık sık birbirine karıştırmışlardır. Ayrıca ‘ş’ sesinin bulunduğu hecelerde de sorun yaşamışlardır. Bu sorunu çözmek için öğrencilerin sorun yaşadıkları heceler üzerinde sesletim etkinliği yapılmıştır. Bu etkinlikten sonra öğrencilerin yazım hatalarını düzelttikleri ve sesletimlerini daha doğru bir noktaya taşıdıkları gözlemlenmiştir.

4.1.1.4. Dördüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 4. dikte metninin adı “Heceler (B-L)”dir. Bu metinde de Türkçedeki hecelerin işlenmesi amaçlanmıştır. Dikte metninde ünlü harfin başta olduğu ve ‘B’ sessiz harfinden ‘L’ sessiz harfine kadar olan heceler bulunmaktadır.

Tablo 4.4. A1 düzeyi 4. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Heceler (B-L)
Dikte metni	1- İl, ol, ıl, al, öl, ül, ul, el 2- Aç, ıc, öh, ij, ok, üç, eğ, ud 3- Uf, eg, ad, üç, oj, iç, öç, ih 4- Aç, ed, id, if, od, öd, uc, üf 5- Ah, if, of, uç, ef, if, öf, üd 6- Eç, ig, ög, ök, ag, ıg, og, ug 7- Üğ, uğ, ök, oğ, iğ, ıg, ec, ağ 8- Uh, oh, ıç, af, üh, öc, ih, ah 9- Aj, ej, ij, ic, oç, öj, uj, üj 10- Öğ, ak, ik, ek, oc, üg, uk, ık 11- İb, ob, ab, eb, üb, ub, ıb, öb
Uygulayıcı önerisi	
Uygulama süresi	15 dakika 18 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	14
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	26
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	7
Öğrencilerin toplam hata sayısı	231
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, ö, ü, ç, ğ, j
En çok hata yapılan heceler	e, ı, i, ö, ü, ç, ğ, j seslerinin bulunduğu heceler

Bu dikte uygulaması 15 dakika 18 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında öğrenciler önceki dikte uygulamalarında sorun yaşadıkları ünlü sesleri daha iyi algılayıp yazmışlardır. Ancak bu dikte uygulamasında ünsüz seslerin de sıralaması büyük oranda değiştirilmiş ve hatta bir satırda farklı ünsüzlerin bulunduğu heceler yer almıştır. Öğrenciler önceki dikte metninden farklı olarak karışık hecelerle karşılaştıkları için heceleri algılamakta zorlanmışlardır. Öğrenciler Türk Alfabeti uygulamasındaki gibi “e, ı, i, ö, ü” sesli harflerinin ve “ç, ğ, j” sessiz harflerinin bulunduğu hecelerde yanlışlar yapmışlardır. Bu sorunu çözmek için birbirine karıştırılan seslerin bulunduğu hecelerin tümü tahtaya yazılmış ve bütün öğrencilere doğru sesletime ulaşana kadar heceler tekrar ettirilmiştir. Seslerle ya da hecelerle ilgili yanlış sesletimler ve yanlış yazımlar, başlangıçta düzeltilmediğinde bu sorun ileri düzeylere kadar büyüyerek devam ettiği için bu uygulamaların yaptırılmasının öğrencilerin bu sorununun çözülebileceği gözlemlenmiştir.

4.1.1.5. Beşinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 5. dikte metninin adı “Heceler (M-Z)”dir. Bu metinde de Türkçedeki hecelerin işlenmesi amaçlanmıştır. Dikte metnini ünlü harfin başta olduğu ve ‘M’ sessiz harfinden ‘Z’ sessiz harfine kadar olan heceler bulunmaktadır.

Tablo 4.5. A1 düzeyi 5. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Heceler (M-L)
Dikte metni	1- Üm, en, ır, iy, oz, öş, uv, am 2- An, ep, ıs, in, ov, ön, uz, üy 3- Ap, em, iş, ip, oy, öp, up, üz 4- Ay, ez, im, iv, or, öz, ur, üş 5- As, eş, in, is, ot, ös, uy, üs 6- Aş, es, ip, iş, oş, öm, uş, ür 7- At, et, it, ot, os, öt, ut, üt 8- Az, ev, iv, ir, on, öv, um, ün 9- Ar, ey, iy, im, op, öy, us, üv 10- Av, er, ız, iz, om, ör, un, üp
Uygulayıcı önerisi	
Uygulama süresi	15 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	14
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	25
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	6
Öğrencilerin toplam hata sayısı	237
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, ö, ü, ş
En çok hata yapılan heceler	e, ı, i, ö, ü, ş sesinin bulunduğu heceler

Bu dikte uygulaması 15 dakika sürmüştür. Bu dikte uygulamasında da öğrenciler, ünlü seslerde pek fazla sorun yaşamamışlardır. Ancak bu dikte uygulamasında da önceki uygulamada olduğu gibi ünsüz seslerin sıralaması tamamen değiştirilmiş ve ayrıca bir satırda farklı ünsüz seslerin bulunduğu heceler yer almıştır. Öğrenciler karışık hecelerle karşılaştıkları için heceleri doğru yazmakta zorlanmışlardır. Türk Alfabesi metninin dikte uygulamasında olduğu gibi “ş” sessiz harfinin bulunduğu hecelerde yanlışlar yapmışlardır. Bu sorunu çözmek için birbirine karıştırılan seslerin bulunduğu hecelerin tümü tahtaya yazılmış ve bütün öğrenciler tarafından doğru sesletime ulaşana kadar heceler tekrar ettirilmiştir.

4.1.1.6. Altıncı Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 6. dikte metninin adı “Temel Sözcükler (A-L)”dir. Bu metinde A1 kuruna uygun temel sözcüklerin işlenmesi ve öğrenciler tarafından bilinmeyen sözcüklerin

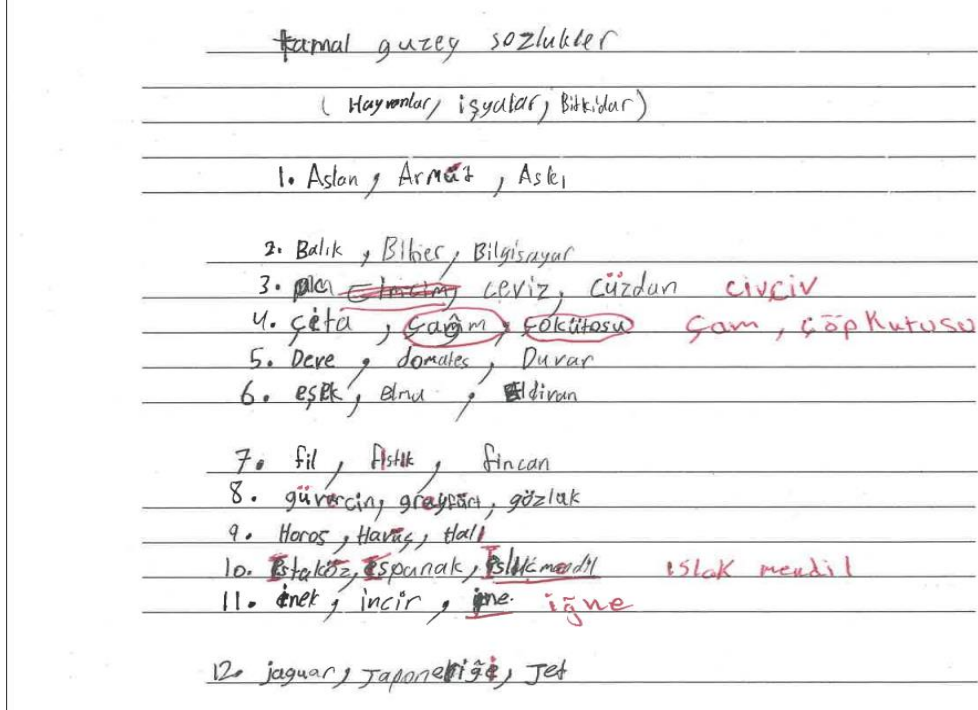
öğrencilere öğretilmesi amaçlanmıştır. Dikte metnini ‘A’ harfi ile başlayan sözcüklerden ‘L’ harfi ile başlayan sözcüklere kadar olan temel düzey sözcükler oluşturmaktadır.

Tablo 4.6. A1 düzeyi 6. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Temel Sözcükler (A-L)
Dikte metni	1- Araba, adam, anahtar 2- Baba, bebek, bardak 3- Cam, cadde, cep telefonu 4- Çanta, çay, çiçek 5- Defter, doktor, dört 6- Ekmek, elma, ev 7- Fırın, fotoğraf, futbol 8- Gömlek, güneş, günaydın 9- Ağaç, yağmur, dağ 10- Harf, hastane, hemşire 11- Işık, ılık, ızgara 12- İlkbahar, insan, internet 13- Jeton, jilet, jel 14- Kadın, kahvaltı, kalem 15- Limon, lokanta, lamba
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır. Dikte uygulamasından önce öğrencilere Türkçede ‘ğ’ ünsüzüyle başlayan sözcük olmadığı açıklanmalıdır.
Metindeki sözcük sayısı	47
Uygulama süresi	8 dakika 20 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	24
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	167
En çok hata yapılan sesler	o, u, ü, ç, ğ, j, ş
En çok hata yapılan sözcükler	İlkbahar, ağaç, jeton, ızgara, futbol, cadde

Bu dikte uygulaması 8 dakika 20 saniye sürmüştür. Uygulama, sözcüklerin öğretilmesine uygun olarak görsellerin olduğu bir sunumla desteklenmiştir. Görseller uygulamadan önce sunum biçiminde hazırlanmıştır. Öğrencilerin ‘ç, ğ, j, ş, o, u, ü’ seslerinde sorun yaşamışlardır. Ancak ‘ğ’ sesinde daha fazla zorlandıkları görülmüştür. ‘Ğ’ sesiyle ilgili öğrencilere temel düzeyde daha çok sözcük yazdırılmıştır. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘İlkbahar’ sözcüğü ‘İlkbahar, İkbahar, İlikbahar, İlk bahar, İlkbehar, İğbahar’, ‘ağaç’ sözcüğü ‘aaç, aç, agaç, agac, ağç’, ‘jeton’ sözcüğü ‘jiton, jetön, ceton’, ‘ızgara’ sözcüğü ‘izgara, izgera, izgere, ızgar’, ‘futbol’ sözcüğü ‘fotbal, football, fotbol, football’ ve ‘cadde’ sözcüğü ise ‘cade, cedde’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

24 sözcük hatasıyla en çok hata öğrenci toplam sözcük sayısının neredeyse yarısını ve ayrıca bazı sözcüklerdeki harflerin tamamını çok farklı harflerle hatalı bir biçimde yazmıştır. Öğrencinin kâğıdına Fotoğraf 4.1’de yer verilmiştir.

Fotoğraf 4.1. Altıncı dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Bu öğrenciye ve en çok hata yapan 2 öğrenciye ek olarak dinleme ve dinlediğini yazma ödevleri verilmiştir. Yalnızca 1 hata yapan öğrenci ise ‘lokanta’ sözcüğünü ‘lokanda’ biçiminde yazmıştır. En az hata yapan öğrencinin kâğıdına Fotoğraf 4.2’de yer verilmektedir.

6. Dikte Metni

Temel sözcükler

- 1- araba, adam, anahtar. ✓
- 2- baba, bebek, bardak. ✓
- 3- cam, cadde, cep telefonu. ✓
- 4- çanta, say, sırt. ✓
- 5- defter, doktor, dört. ✓
- 6- etmek, elma, ev. ✓
- 7- fırın, fotoğraf, futbol. ✓
- 8- gömlek, güneş, güneyden. ✓
- 9- ağaç, yağmur, dağ. ✓
- 10- harf, hastane, hemşire. ✓
- 11- ışık, ilik, izgara. ✓
- 12- ilkbahar, insan, internet. ✓
- 13- jeton, jilet, jet. ✓
- 14- limon, lokanda, lamba. ✓
- 15- kadın, kahvaltı, kalem. ✓

Fotoğraf 4.2. Altıncı dikte uygulamasında en az hata yapan öğrencinin kâğıdı

Dikte uygulamasından sonra öğrencilere bilmedikleri sözcükler sorulmuştur. Bilinmeyen sözcüklerin öğretilmesi için önceden hazırlanan sunum tekrar edilmiştir. Dolayısıyla dikte uygulamasının ardından sözcük öğretimiyle ilgili çalışma yapılmıştır. Dikte uygulaması yaptırılırken Çinli bir öğrencinin sözcükleri algılamada zorlandığı fark edilmiştir. Bu öğrenci, derslere bir hafta geç başlamıştır. Bu nedenle öğrenci önceki dikte uygulamalarından ve genel olarak derslerden geri kalmıştır. Yabancı dil öğretiminde ilk hafta oldukça önemlidir. Kursu geç katılan öğrencilerin ilk haftadan kaynaklanan bu açıkları, ek derslerle ya da ders aralarında öğrencilerle ilgilenilerek mutlaka kapatılmalıdır. Aksi takdirde öğrencinin ilk haftadaki eksiklerinden kaynaklanan sorunları devam edecektir ve öğrenci sonraki konularda/süreçte daha çok zorlanacaktır. Bu nedenle öğrenciyle bir haftalık program, birebir ek derslerle tamamlanmış, öğrencinin eksikleri giderilmiş ve önceki dikte uygulamaları öğrenciye yaptırılmıştır.

Dikte uygulamalarının geride kalan, eksiklikleri olan ve özel olarak yanlışları bulunan öğrencilerin ve ayrıca diğer sorunların görülmesi ve sorunlara anında çözüm aranması açısından işe yaradığı gözlemlenmiştir.

4.1.1.7. Yedinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 7. dikte metninin adı “Temel Sözcükler (M-Z)”dir. Bu metinde A1 kuruna uygun temel sözcüklerin işlenmesi ve öğrencilere bilmedikleri sözcüklerin öğretilmesi amaçlanmıştır. Dikte metnini ‘M’ harfi ile başlayan sözcüklerden ‘Z’ harfi ile başlayan sözcüklere kadar olan temel sözcükler oluşturmaktadır.

Tablo 4.7. A1 düzeyi 7. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Temel Sözcükler (M-Z)
Dikte metni	16- Merhaba, masa, market 17- Nisan, nokta, nar 18- Oda, okul, otobüs 19- Öğrenci, öğretmen, ödev 20- Pencere, pasta, peynir 21- Renk, resim, reçel 22- Sandalye, saat, sınıf 23- Şeker, şapka, şarkı 24- Taksi, tavuk, tahta 25- Uçak, uzun, uyku 26- Ülke, üniversite, üzüm 27- Valiz, vazo, var 28- Yanlış, yoğurt, yumurta 29- Zeytin, zil, zaman
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.
Metindeki sözcük sayısı	44
Uygulama süresi	8 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	14
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	101
En çok hata yapılan sesler	i, o, ö, u, ü, ç, p
En çok hata yapılan sözcükler	peynir, yoğurt, şapka, yanlış, üzüm, otobüs, reçel

Bu dikte uygulaması 8 dakika sürmüştür. Uygulama, önceki dikte uygulamasında olduğu gibi sözcüklerin öğrenilmesine uygun olarak görsellerle desteklenmiştir. Öğrencilerin bu defa ‘ğ’ sesinde zonlanmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin ‘i, ö, u, ü, ç, p’ seslerinde zorlandıkları tespit edilmiştir. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘peynir’ sözcüğü ‘penir, piner, paynir, peynar, paynir’, ‘yoğurt’ sözcüğü ‘yogurt, yört, yuğurt, yuğürt, yoğut’, ‘şapka’ sözcüğü ‘şabka’, ‘yanlış’ sözcüğü ‘yanlış, yandlış, yanlich’, ‘üzüm’

sözcüğü 'üzüm, uzum, üzöm, uzüm', 'otobüs' sözcüğü 'otöbüs, ötobüs, otobüs, otobus' ve 'reçel' sözcüğü ise 'rachel, rechel, retşel, reçal' biçiminde yanlış yazılmıştır.

Öğrenciler yedinci dikte uygulamasında altıncı dikte uygulamasına göre daha az hata yapmışlardır. En çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.3'te yer verilmiştir.

7. Dikte Metni.

Temel Sözcükler

16. Merhaba, masa, market. ✓
17. Nisan, nokta, nar. ✓
18. Oda, okul, otobüs. ✓
19. Öğrenci, Öğretmen, Ödev. ✓
20. Pencere, pasta, paynir. —
21. Renk, resim, reşel. —
22. Sandalye, saat, sınıf. —
23. Şeker, şapka, şarkı. — şinger.
24. Taksı, tavuk, tahta. —
25. Uçak, uzum, uyku. ✓
26. Ülke, üniversite, üzüm ✓
27. Valiz, vazo, var. ✓
28. Yanlış, yört, yumurta. —
29. Zeytin, zil, zaman. —

Temel Sözcükler

7. Dikte Metni

16. Merhaba, Masa, market. —
17. Nisan, nokta, nar. —
18. Oda, okul, otobüs. —
19. Öğrenci, Öğretmen, Ödev. —
20. Pencere, pasta, Penir peynir. —
21. Renk, resim, Rachel, reşel. —
22. Sandalye, saat, sınıf. —
23. Şeker, şapka, şarke. ki —
24. Taksı, Tavuk, Tahta. —
25. Uçak, Uzun, Uykü. ke —
26. Üniversite, Üzüm, Ülke. —
27. Valiz, Vazo, Var. — yoğurt
28. Yanlış, Yört, Yumurta. —
29. Zeytin, Zil, Zaman. —

Fotoğraf 4.3. Yedinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

Dikte uygulamasından sonra öğrencilere bilmedikleri sözcükler sorulmuştur. Bilinmeyen sözcüklerin öğretilmesi için dikte uygulamasından önce hazırlanan sunum tekrar edilmiştir. Bu dikte uygulaması, görsellerin yer aldığı bir sunumla desteklendiği için dikte sonrasında sözcük çalışması yaptırmak amacıyla da değerlendirilebilir.

4.1.1.8. Sekizinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 8. dikte metninin adı “Ülke, Dil, Uyruk”tur. Bu metinde ders kitabına da paralel olarak ülke, dil ve uyruklarla ilgili sözcüklerin işlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca dil adlarıyla ilgili sözcüklerde ‘-CA’ eki olduğu için bu ekin dil adları yapma özelliğinden de kısaca bahsedilmiştir.

Tablo 4.8. A1 düzeyi 8. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Ülke, Dil, Uyruk			
Dikte metni	Ülke	Milliyet	Dil	
	1. Almanya	Alman	Almanca	
	2. Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca	
	3. Çin	Çinli	Çince	
	4. Fransa	Fransız	Fransızca	
	5. Hırvatistan	Hırvat	Hırvatça	
	6. Irak	Arap	Arapça	
	7. İran	İranlı	Farsça	
	8. İspanya	İspanyol	İspanyolca	
	9. Romanya	Rumen	Rumence	
	10. Rusya	Rus	Rusça	
	11. Türkiye	Türk	Türkçe	
	12. Ukrayna	Ukraynalı	Ukraynaca	
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce ülkelerin bayrakları ile ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.			
Metindeki sözcük sayısı	65			
Uygulama süresi	9 dakika 35 saniye			
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	12			
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	28			
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	3			
Öğrencilerin toplam hata sayısı	119			
En çok hata yapılan sesler	ı, i, u, ü, b, ç, h			
En çok hata yapılan sözcükler	Çinli, Çince, Hırvatistan, Hırvat, Hırvatça, Arap, Arapça, Rumen, Rumence, İspanya, İspanyol, İspanyolca, Ukrayna, Ukraynalı, Ukraynaca			

Dikte uygulamasından önce öğrencilerden 4 sütundan ve 13 satırdan oluşan bir tablo hazırlamaları istenmiştir. Bu dikte uygulaması, 9 dakika 35 saniye sürmüştür. Öğrenciler, ‘ı, i,

u, ü, b, ç, h' seslerinde hata yapmışlardır. Uygulamaya katılan öğrencilerden ikisi hariç diğerleri özellikle "Hırvatistan, Hırvat, Hırvatça" sözcüklerinde bulunan 'h' sesini 'k' sesiyle karıştırmışlardır. Bunun nedeni İngilizceden öğrendiklerinden ya da dikte ettirilirken uygulayıcının seslendirmesinden kaynaklı olabilir. Uygulamadan sonra öğrencilerle 'hı' ve 'kı' hecesi ile başlayan sözcükler üzerinde çalışılmıştır. Bununla birlikte öğrenciler yine "Hırvatistan, Hırvat, Hırvatça" sözcüklerinde bulunan 'ı, i, ç' seslerinde de hata yapmışlardır.

En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'Çinli' sözcüğü 'Çinle, Çinli', 'Çince' sözcüğü 'Çinca', 'Hırvatistan' sözcüğü 'Kırvatistan, Kırvatistan, Hırvatistan', 'Hırvat' sözcüğü 'Kırvat, Kırvat, Hırvat', 'Hırvatça' sözcüğü 'Kırvatça, Kırvatça, Hırvatça', 'Arap' sözcüğü 'Arab', 'Arapça' sözcüğü 'Arabça, Arabca', 'Rumen' sözcüğü 'Roman, Röman, Ruman, Romen', 'Rumence' sözcüğü 'Romenca, Rumance, Romence, Rumanca', 'İspanya' sözcüğü 'İspanya, Espaniya, Espanya, İspaniya', 'İspanyol' sözcüğü 'İspanyol, Espanyol, Espanyor, İspanyol', 'İspanyolca' sözcüğü 'İspanyolca, Espanyolca, Espanyorca, İspanyorca', 'Ukrayna' sözcüğü 'Okraina, Ukraina, Ükranya, Ukranya', 'Ukraynalı' sözcüğü 'Ukranalı, Okrainalı, Ukrainalı, Ükraynalı, Ukraynalı', 'Ukraynaca' sözcüğü 'Ukrance, Okrainaca, Ukrainaca, Ükraynaca, Ukranyaca' biçiminde yanlış yazılmıştır.

Sekizinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.4'te yer verilmiştir.

ÜLKE, Uyruk, Dil

8. Dikte Metni

#	Ülke	Uyruk	Dil
1.	Almanya	Almanca	Almanca
2.	Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca
3.	Çin	Çinli	Çince
4.	Fransa	Fransız	Fransızca
5.	Hırvatistan	Hırvat	Hırvatça
6.	Irak	Arap	Arapça
7.	İran	İranlı	farsça F
8.	İspanya	İspanyol	İspanyolca
9.	Romanya	Röman	Römenca
10.	Rusya	Rus	Rusça
11.	Türkiye	Türk	Türkçe
12.	Ukrayna	Okraina Ukraynalı	okrainaca Ukraynaca

8. Dikte Metni

Ülke	Ülke, Dil, Uyunuk Dil Uyunuk	Dil Uyunuk
1. Almanya	Almanca	Almanca
2. Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca
3. Çin	Çinli	Çince
4. Fransa	Fransız	Fransızca
5. Hırvatistan Hırvatistan	Hırvat	Hırvatça
6. Irak	Arab Arap	Arabça Arapça
7. İran	İranlı	Farsça
8. İspanya	İspanyol	İspanyolca
9. Romanya	Rumen	Rumence
10. Rusya	Rus	Rusça
11. Türkiye	Türk	Türkçe
12. Ukrayna	Ukraynalı	Ukraynaca

8. Dikte Metni

Ülke, Uyunuk, Dil

Ülke	Ülke, Uyunuk, Dil Uyunuk	Dil
1. Almanya ✓	Alman ✓	Almanca ✓
2. Bulgaristan ✓	Bulgar ✓	Bulgarca ✓
3. Çin ✓	Çinli ✓	Çince ✓
4. Fransa ✓	Fransız ✓	Fransızca ✓
5. Kırvatistan Hırvatistan	Kırvat Hırvat	Hırvatça Kırvatça
6. Irak ✓	Arap ✓	Arapça ✓
7. İran ✓	İranlı ✓	Farsça ✓
8. İspanya ✓	İspanyol ✓	İspanyolca ✓
9. Romanya ✓	Rumen ✓	Rumence ✓
10. Rusya ✓	Rus ✓	Rusça ✓
11. Türkiye ✓	Türk ✓	Türkçe ✓
12. Ukrayna ✓	Ukraynalı ✓	Ukraynaca ✓

Fotoğraf 4.4. Sekizinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

Sekizinci dikte uygulamasında öğrenciler milliyet ve dil isimlerini yazmakta zorlanmışlardır. Öğrenciler daha önce uluslararası adına aşına oldukları ülke, milliyet ve dil adlarını Türkçe olarak duyduklarında zorlanmış olabilecekleri söylenebilir. Bu uygulamadan sonra ülke, milliyet ve dil isimleri üzerinde çalışılmıştır. Ülke bayrakları genel ağ aracılığıyla gösterilmiştir.

Uygulamada sınıf, iki büyük gruba ayrılmış, yarışma havasında bir etkinlik düzenlenmiştir. Etkinlikte yanlışı daha az olan grup etkinliği kazanmıştır. Uygulamanın yarışma havasında olması, öğrencilerin uygulamaya daha istekli bir biçimde katılmalarını sağlamıştır. Çünkü öğrencilerin belli bir uygulama sıklığından dolayı dikte uygulamalarından sıkılabildikleri görülmüştür. Bu nedenle sonraki dikte uygulamalarının düzeye uygun dikte türleriyle çeşitlendirilmesine ve uygulamaların yarışmalar, ödüller ve farklı etkinliklerle eğlenceli bir duruma getirilmesine özen gösterilmiştir.

4.1.1.9. Dokuzuncu Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 9. dikte metninin adı “Var/Yok, Değil, Mı/Mi/Mu/Mü”dür. Bu metinde bu konularla ilgili dil bilgisi anlatımından sonra konuların pekiştirilmesi ve dinlerken ya da yazarken öğrencilerin yanlışlarının tespit edilmesi ve düzeltilmesi amaçlanmıştır. Dikte metni konuyla ilgili temel düzeyde cümlelerden oluşmaktadır.

Tablo 4.9. A1 düzeyi 9. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Var/Yok	Değil	Mı/Mi/Mu/Mü
Dikte metni	1. Sınıfta öğrenciler var. Doktorlar yok. 2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok. 3. Salonda kanepeler var. Çamaşır makinesi yok. 4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde. 5. Bebek evde değil. Bebek hastanede. 6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta. 7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada. 8. Defter sandalyede mi? Hayır, defter sandalyede değil. 9. Onlar limon mu? Hayır, onlar portakal. 10. O otobüs mü? Evet, otobüs.		
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte metni dil bilgisi yapılarını içerdiği için dikte uygulaması dil bilgisi konularının süreçteki anlatımına göre yaptırılmalıdır.		
Metindeki sözcük sayısı	62		
Uygulama süresi	10 dakika		
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	11		
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	22		
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	3		
Öğrencilerin toplam	87		

hata sayısı

En çok hata yapılan sesler ı, i, u, ü

En çok hata yapılan sözcükler Buzdolabı, defter, hemşireler, makinesi, öğretmenler, öğrenciler

Bu dikte uygulamasında öğrencilerin dikte sırasında çoğul ekiyle ilgili tekrara ihtiyaç duydukları görülmüştür. Dikte uygulamasından sonra çoğul ekleri öğrencilere kısaca anlatılmıştır. Öğrencilerin yalnızca özel isimlere ve kısaltmalara gelen kesme işaretini, diğer sözcüklere de getirme eğiliminde oldukları görülmüştür. Ayrıca sınıftaki özellikle Uzak Doğulu öğrencinin 'k' sesi ile biten sözcükleri farklı bir biçimde işittiği görüldüğünden dikte sırasında bu seslerin sesletimine daha çok özen gösterilmiştir.

En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'buzdolabı' sözcüğü 'büzdolabı, buzdolaba, buzdolabi', 'defter' sözcüğü 'deftar', 'hemşireler' sözcüğü 'hemşirerler, hemsireler, hemşiralar, hemşirerler', 'makinesi' sözcüğü 'makinası, makinesi, mekenisi, makinesi', 'öğretmenler' sözcüğü 'öğretmennar, öğretmenlar, öğretmen', 'öğrenciler' sözcüğü 'öğrencilar, öğrancılar, örenciler' biçiminde yanlış yazılmıştır.

Dokuzuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.5'te yer verilmiştir.

- Dokuzuncu dikte metne var/yok -
mı, mi, mo, mu. -
1. Sınıfta öğrenciler var. Doktalar yok.
 2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok.
 3. Salonda kanepe var. Çamaşır makinesi yok.
 4. Çocuklar busede değil. Çocuklar evde.
 5. Bebek evde değil. Bebek hastanede.
 6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta.
 7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada.
 8. Defter sandalyede mi? Hayır, defter sandalyede değil.
 9. Onlar limon mu? Hayır, onlar portakal.
 10. O otobüs mü? Evet, otobüs.

9. Dikte metni

Var/Yok

Var/Yok buraya değil.

1. Sınıfta öğrenciler var? Doktorlar yok.
2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok.
3. Salonunda kanepe var. Çamaşın makinesi yok.
4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde.
5. Bebek evde değil. Bebek hastanede.
6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta.
7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada.
8. Defter sandalyede mi? Hayır, Defter sandalyede değil.
9. Onlar limonlu mu? Hayır, onlar portakal.
10. On o otobüs mü? Evet, Otobüs.

Fotoğraf 4.5. Dokuzuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

Bu dikte uygulamasında çoğul eklerinin yazımında yanlışlar görülmüştür. Ayrıca dil bilgisi açısından öğrenciler, “var/yok”, “değil”, “MI” ve “Evet/Hayır” yapılarının nasıl kullanıldığını görmüşlerdir. Dikte uygulamasından sonra cümlelerin anlamı üzerinde durulmuştur. Bu nedenle bu dikte uygulamasında öğrencilerin dil bilgisi yapıları ile ilgili bilgilerinin pekiştiği gözlemlenmiştir.

4.1.1.10. Onuncu Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 10. dikte metninin adı “Temel Düzey Kalıp Sözler”dir. Bu metinde öğrencilere temel düzeyde kalıp sözlerin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metni temel düzeyde kalıp sözlerden oluşmaktadır. Kalıp sözler seçilirken eş anlamlı kalıp sözlerin metinde bir arada bulunmasına özen gösterilmiştir.

Tablo 4.10. A1 düzeyi 10. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Temel Düzey Kalıp Sözler
Dikte metni	1. Nasılsınız? İyiyim, teşekkür ederim. Siz nasılsınız? 2. Günaydın! İyi günler! İyi akşamlar! İyi geceler! 3. Güle güle! Hoşça kal! Görüşürüz! Görüşmek üzere! 4. Kusura bakma! Özür dilerim! Affedersin! Pardon! 5. Benim adım Ayşe. Sizin adınız ne? Benim adım Tolga. Memnun oldum. 6. Kolay gelsin! Hayırlı işler! İyi çalışmalar!
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce temel düzey kalıp sözlerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır. Ayrıca öğrencilerin yeni karşılaştıkları noktalama işaretleri dikte uygulamasından önce tahtaya yazılmalı ve düzeye uygun bir biçimde açıklanmalıdır.

Metindeki sözcük sayısı	47
Uygulama süresi	6 dakika 55 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	34
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	3
Öğrencilerin toplam hata sayısı	120
En çok hata yapılan sesler	o, ö, u, ü
En çok hata yapılan sözcükler	görüürüz, görüsmek, öür, dilerim, affedersiniz

Dikte uygulaması 6 dakika 55 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında yanlış yazılan sözcüklerin yanında soru işareti, nokta ve ünlem işareti üzerinde durulmuştur. Bu noktalama işaretlerinin nasıl kullanıldığı öğrencilere açıklanmıştır. Dikte yaptırırken soru işareti, nokta, ünlem işaretinin seslendirildiği yerlerde tahtaya bu işaretler çizilmiş ve işaretlerin isimleri yazılmıştır.

En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘görüürüz’ sözcüğü ‘gorusuruz, goruüruz, gurusuruz, görüsürüz, gorüsürüz’, ‘görüsmek’ sözcüğü ‘gorusmek, görüsmek, gorüsmek’, ‘öür’ sözcüğü ‘ozur, ozür, öül’, ‘dilerim’ sözcüğü ‘dilerim, delerim, dilirim’, ‘affedersiniz’ sözcüğü ‘afya dersiniz, afedersin’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

Onuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.6’da yer verilmiştir.

ON 10. DİKTE METNİ

Tamir gızuı kalıp sozler.

- Nasılsınız ?
İyiim. Teşekkür ederim. Siz Nasılsınız ?
- Günaydın !
İyi Günler ! İyi akşamlar ! İyi geceler !
- Güle Güle ! hoşça kal ! Görüürüz, görüsmek üzere !
- Kusura bakma ! Öür dilerim ! Afya dersiniz, Pardon.
- Benim Adım Ayşe. Sizin Adınız ne.
Benim adım Tolga. Memnun oldum.
- Kolay gelsin. Hayırlı işler, iyi çalışmalar !

10. Dikte metni

Temel düzeyi kalıp sözler

1. Nasılsınız

iyiyim. Teşekkür ederim.
Siz ~~nası~~ nasılsınız?

2. Günaydın

iyi günler!
iyi akşamlar!
iyi geceler!

6. Kolay gelsin

Hayırlı işler
iyi çalışmalar

2. Güle güle

Hoşça kal.
Gülsünüz
Gülmek üzere

3. Kusura bakma

Özür dilerim
Affedersin
Pardon

5. Benim adım Ayşe.

Sizin Adınız ne?
Benim adım Tolga.
Memnun oldum.

Fotoğraf 4.6. Onuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

Dikte uygulamasından sonra dikte metninde bulunan temel düzey kalıp sözlerin anlamları açıklanmıştır. Bu kalıp sözlerin nasıl, nerede ve niçin kullanıldıkları jest ve mimiklerle, tahtada canlandırılarak anlatılmıştır. Böylelikle bu uygulamada öğrenciler, günlük hayatta kullanabilecekleri temel düzeydeki kalıp sözleri de öğrenmişlerdir.

4.1.1.11. On Birinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 11. dikte metninin adı “Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)”dır. Bu metinde öğrencilere temel düzeyde hayvan, bitki, eşya adlarını öğretmek amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metni her satırda sırasıyla bir hayvan, bir bitki ve bir eşya adından oluşmaktadır. On birinci ve on ikinci dikte uygulamalarında öğrencilerin sözcük eksiklikleri fark edildiği için sözcük eksikliklerini gidermek amacıyla öğrencilere tekrar sözcük diktesi yaptırılmıştır.

Tablo 4.11. A1 düzeyi 11. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)
Dikte metni	1- Aslan, armut, askı 2- Balık, biber, bilgisayar 3- Cıvcıv, ceviz, cüzdan 4- Çita, çam, çöp kutusu 5- Deve, domates, duvar

	6- Eşek, elma, eldiven 7- Fil, fıstık, fincan 8- Güvercin, greyfurt, gözlük 9- Horoz, havuç, halı 10- İstakoz, ıspanak, ıslak mendil 11- İnek, incir, iğne 12- Jaguar, Japon eriği, jet
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.
Metindeki sözcük sayısı	45
Uygulama süresi	7 dakika 25 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	32
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	4
Öğrencilerin toplam hata sayısı	136
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i, o, ö, u, ü, ğ, h
En çok hata yapılan sözcükler	çöp, kutusu, iğne, çita, biber, fıstık, eriği, horoz, eldiven, incir, güvercin, istakoz

On birinci dikte uygulaması 7 dakika 25 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında bazı öğrenciler, ‘ı’ sesiyle başlayan sözcüklerin yazımında zorlanmışlardır. Bunun için ‘ı’ sesiyle ilgili daha çok sözcük üzerinde çalışılmıştır. Öğrenciler ‘ğ’ harfinin geçtiği sözcükleri yazmakta da güçlük çekmişlerdir. Dikte uygulamasından sonra ‘ğ’ harfinin bulunduğu sözcüklerle ilgili de çalışma yapılmıştır. ‘h’ sesinin bulunduğu sözcüklerde ise birkaç öğrenci zorlanmıştır. Bu öğrencilerin ana dili Arapçadır. Türkçedeki ‘h’ sesine yakın Arapçada birden fazla ses bulunmaktadır. Öğrencilerin bu nedenle sorun yaşamış olabilecekleri söylenebilir.

En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘çöp’ sözcüğü ‘çöb, cöp, cop, çüp, çop’, ‘kutusu’ sözcüğü ‘kütüsü, kütusu’, ‘iğne’ sözcüğü ‘ine, igne’, ‘çita’ sözcüğü ‘cıtı, cita, çite’, ‘biber’ sözcüğü ‘bebar, bibar’, ‘fıstık’ sözcüğü ‘fistik, fıstıf, fıstık’, ‘eriği’ sözcüğü ‘erigi, eriyi’, ‘horoz’ sözcüğü ‘horos, höröz’, ‘eldiven’ sözcüğü ‘eldivan, eldevan, eldeven’, ‘incir’ sözcüğü ‘injir, incer’, ‘güvercin’ sözcüğü ‘guvercin, guvarcin, güvarercin’, ‘istakoz’ sözcüğü ‘ıstaköz, ıstacoz, ıstakos’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

On birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.7.’de yer verilmiştir.

12 Tamam Düzai Soçuklar
(haiyanlar, bitkiler, Eşyalalar)

- 1 Aslan, Armut, Askı ✓
- 2 Balık, bebar^{biber}, bilgisayar.
- 3 CıvCıv, Seliz^{ceviz}, Cüzdan
- 4 Kita, çam, fakutusu.
Gop kutusu
- 5 deva^{ve}, domates, duvar. ✓
- 6 Esek, Elma, Elden.
- 7 Fiil^{Fil}, Fistif^K, Fincan.
- güvercin 8 Güvarcin, Greyfurt, Gözlük. ✓
- 9 Horos^Z, Havuç, Halı. ✓
- 10 Istacoz^K, Ispanak, Izlek mendil
- 11 Inek, incir, Ine^{İğne}.
- 12 Jagvar, Japmareçe^{eriği}, Jet. ✓

12 Tamam Düzai Soçuklar
(haiyanlar, bitkiler, Eşyalalar)

- 1 Aslan, Armut, Askı ✓
- 2 Balık, bebar^{biber}, bilgisayar.
- 3 CıvCıv, Seliz^{ceviz}, Cüzdan
- 4 Kita, çam, fakutusu.
Gop kutusu
- 5 deva^{ve}, domates, duvar. ✓
- 6 Esek, Elma, Elden.
- 7 Fiil^{Fil}, Fistif^K, Fincan.
- güvercin 8 Güvarcin, Greyfurt, Gözlük. ✓
- 9 Horos^Z, Havuç, Halı. ✓
- 10 Istacoz^K, Ispanak, Izlek mendil
- 11 Inek, incir, Ine^{İğne}.
- 12 Jagvar, Japmareçe^{eriği}, Jet. ✓

Fotoğraf 4.7. On birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

On birinci ve on ikinci dikte uygulamaları öğrencilerin gerek sözcük öğrenmelerini gerekse de yabancı dil öğretimi sözcük öğretiminde etkili olan isim-şehir, tabu gibi sözcük bilgisiyle oynanan eğitsel oyunlara ön hazırlıklarını sağlamaktadır.

4.1.1.12. On İkinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 12. dikte metninin adı “Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)”dır. Bu metinde öğrencilere temel düzeyde hayvan, bitki, eşya adlarını öğretmek amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metni her satırda sırasıyla önce hayvan, sonra bitki ve daha sonra da eşya adından oluşmaktadır.

Tablo 4.12. A1 düzeyi 12. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)
Dikte metni	13- Kuzu, kabak, kalem 14- Levrek, limon, lira 15- Maymun, muz, masa 16- Nar, nane, numara 17- Ördek, örümcek, örtü 18- Papağan, patates, para 19- Sinek, soğan, sehpa 20- Şahin, şeftali, şişe 21- Tavşan, tarçın, tabak 22- Van kedisi, vişne, valiz 23- Yılan, yastık, yatak 24- Zürafa, zeytin ağacı, zil
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır. Bunun yanında bu uygulamanın öncesinde kısa çizgi (tire) noktalama işareti tahtada gösterilmeli ve işlevinden kısaca bahsedilmelidir.
Metindeki sözcük sayısı	44
Uygulama süresi	8 dakika 54 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	12
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	28
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	2
Öğrencilerin toplam hata sayısı	122
En çok hata yapılan sesler	ı, i, ö, u, ü, ğ, ş, y
En çok hata yapılan sözcükler	ağacı, kuzu, maymun, muz, ördek, örümcek, örtü, soğan, tarçın, vişne, tavşan, levrek, papağan, yastık, kedisi

Dikte uygulaması, 8 dakika 54 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında yarışma yapılmıştır. Sınıf, iki büyük gruba ayrılmıştır. Kazanan gruba ödül olarak çikolata verilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin dikte uygulamasına karşı daha istekli oldukları görülmüştür. Öyle ki diğer gruptaki arkadaşlarının kâğıtlarını/yanlışlarını incelerken daha dikkatli, daha

odaklanmış biçimde kontrol ettikleri görülmüştür. Bu dikte uygulamasında birkaç öğrencinin ‘ğ’ ve ‘ö’ sesinde zorlandıkları saptanmıştır. Dikte uygulamasından sonra bu seslerin geçtiği sözcüklerle ilgili ek çalışmalar yapılmıştır. Öğrenciler büyük harfle yazmayı genel olarak ihmal etmişlerdir. Bu nedenle büyük harflerin yazımı üzerinde durulmuştur. Birkaç öğrenci ‘u’ ve ‘ü’ seslerini yanlış yazmışlardır. Öğrencilere tahtada bu seslerin geçtiği birkaç sözcük ile çalışma yaptırılmıştır.

En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘ağacı’ sözcüğü ‘acı, açı, ağcı, ağac’, ‘kuzu’ sözcüğü ‘küzü, kozo, kozu’, ‘maymun’ sözcüğü ‘mımun, maimun, maymon, memun, maymün’, ‘muz’ sözcüğü ‘moz, mos, mus’, ‘ördek’ sözcüğü ‘ordek, ödek’, ‘örümcek’ sözcüğü ‘orumcek, örümcek, oruncak, orunce’k’, ‘örtü’ sözcüğü ‘ortü, ortu, orto’, ‘soğan’ sözcüğü ‘suvan, sogan’, ‘tarçın’ sözcüğü ‘tarçin, tarcın, tarşın’, ‘vişne’ sözcüğü ‘vişna, vışna’, ‘tavşan’ sözcüğü ‘tavşın, tauvşan’, ‘levrek’ sözcüğü ‘levrek, levreg’, ‘papağan’ sözcüğü ‘papuan, papagan’, ‘yastık’ sözcüğü ‘yastik, yastek, yaztık’, ‘kedisı’ sözcüğü ‘kedise, kedisı, kedisı, kedsı’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

On ikinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.8’de yer verilmiştir.

(13) Dikte Metni

Temel Düzeltme Sözcükler

13. ^{kuzu} ~~Kozo~~, ^{Kabak} ~~Kalem~~.
14. ~~levrek~~, ^{limon} ~~lira~~.
15. ~~Mimun~~, ^{Möviz} ~~Masa~~.
16. ~~Nar~~, ^{Nane} ~~Numara~~.
17. ~~Ördek~~, ^{Öruncak} ~~Örtü~~.
18. ~~Papağan~~, ^{patates} ~~Para~~.
19. ~~Sinek~~, ^{Suvan} ~~Sehpa~~.
20. ~~Şahen~~, ^{Şeftali} ~~Şişe~~.
21. ~~Tavşan~~, ^{Tarçın} ~~Tabak~~.
22. ~~Van kedisı~~, ^{Vişna} ~~Valiz~~.
23. ~~Yalan~~, ^{Yastık} ~~Yatak~~.
24. ~~Zürafa~~, ^{Zeytin ağacı} ~~Zil~~.

13. Dikte Metni

Temel Düzey Sözcükler

13- Kuzu, kabak, kalem.

14- Levreg, Limon, Lira Levrek

15- Maimun, muz, masa maymun

16- Nar, Nane, Numara

17- Ördek, öruncuk, ortu örümcek, örtü

18- Papağan, Patates, Para

19- Sinek, soğan, şepağa sinek sehpa

20- Şahin, şeftali, Şişe Şahin

21- Tavşan, Tarşın, Tabak. Tavşan

22- Van kedisi, vişne, valiz

23- Yılan, yastık, Yatak Yastık

24- Zürafa, zeytin ağacı, zil.

Fotoğraf 4.8. On ikinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

Dikte uygulamasında kısa çizgi (tire) noktalama işareti öğretilmiştir. Bu noktalama işaretinin metindeki gibi satır numaralarından sonra gelmesi işlevinin yanında ‘arasında’ ve ‘satır sonunda heceleri ayırma’ işlevleri örnekler verilerek açıklanmıştır. Bu dikte uygulamasında diğer öğrencilere göre daha fazla yanlış yaptığı tespit edilen bir öğrenci olmuştur. Bu öğrencinin ağız bölgesinde dişlerinin konumu açısından fiziksel olarak bir sorun bulunmaktadır. Öğrenci sesleri çıkarırken de sorun yaşamaktadır. Ayrıca öğrenci de bu sorunundan dolayı sözcükleri iyi seslendiremediğini ve Türkçeyi iyi konuşamadığını belirtmiştir. Bu nedenle öğrenci Türkçe sesleri olması gerektiği gibi çıkaramadığından dolayı dinlediği zaman zihninde eşleştirme yapmakta zorlanıyor olabilir. Bu sorunun çözülebilmesi için öğrenciye video barındıran bir platform üzerinden Türkçe şarkılar dinlemesi ve bu şarkıları dinlerken kendisinin de seslendirmeye çalışması tavsiye edilmiştir.

4.1.1.13. On Üçüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 13. dikte metninin adı “Ailem”dir. Bu metnin öğrencilere basit düzeyde bireyin kendisini ve ailesini tanıttığı metnin nasıl olması gerektiğini örnek bir metinle öğretmek amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metni kişinin adı, kaç yaşında olduğu, ailesindeki bireylerin adı, kaç yaşında oldukları ve ne iş yaptıkları ile ilgili basit düzeyde bilgilerden oluşmaktadır.

Tablo 4.13. A1 düzeyi 13. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Ailem
Dikte metni	Benim adım Fatma. Ben 20 yaşındayım. Benim güzel bir ailem var. Annemin adı Sude, o 45 yaşında. Annem Türkçe öğretmeni. Babamın adı Mehmet, o 46 yaşında. Babam doktor. Ağabeyimin adı Tolga, o 23 yaşında. Ağabeyim matematik öğretmeni. Kız kardeşimin adı Suna, o 18 yaşında. Kız kardeşim üniversitede öğrenci. Erkek kardeşimin adı Arda, o 16 yaşında. Erkek kardeşim lisede öğrenci. Biz mutlu bir aileyiz.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	64
Uygulama süresi	9 dakika 30 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	25
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	2
Öğrencilerin toplam hata sayısı	89
En çok hata yapılan sesler	ı, u, ü, ğ, y
En çok hata yapılan sözcükler	yaşındayım, üniversitede, Sude, Tolga, ağabeyim, aileyiz

On üçüncü dikte uygulaması 9 dakika 30 saniye sürmüştür. Bu uygulamada ilk kez paragraf diktesine geçilmiştir. Yani ilk kez öğrencilere paragraf hâlindeki bir metin dikte ettirilmiştir. Öğrencilerin paragraf diktesini daha kolay bir biçimde algılayıp yazdıkları görülmüştür. Paragraf diktesinde daha ilişkili bir bağlamın bulunmasından dolayı öğrencilerin dikte metnini daha iyi algıladıklarını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin ‘ı, u, ü’ sesli harflerinde ve ‘ğ, y’ sessiz harflerinde sorun yaşadıkları görülmüştür. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘yaşındayım’ sözcüğü ‘yaşındayim, yaşındayim’, ‘üniversitede’ sözcüğü ‘universitede, ünivesitede’, ‘Sude’ sözcüğü ‘Soyde, Süğde, Süde, Suda’, ‘Tolga’ sözcüğü ‘Tolgah, Törga, Tölga’, ‘ağabeyim’ sözcüğü ‘ağabeim, abeim, ağbeyim, ağbiyim, ağabiyim’ ve ‘aileyiz’ sözcüğü ‘ailesiz, aileiz, aileğiz, ailes’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

On üçüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.9’da yer verilmiştir.

15. Dikte metne

Ailem

Benim adım Fatma. Ben 20 yaşındayım. Benim güzel bir ailem var. Annemin adı Süde, o 45 yaşında. Annem Türkçe öğretmeni. Babamın adı Mehmet, o 46 yaşında. Babam doktor. Ağabeyimin adı Tolga, o 23 yaşında. Ağabeyim matematik öğretmeni. Kız kardeşimin adı Suna, o 18 yaşında. Kız kardeşim üniversitede öğrenci. Erkek kardeşimin adı Arda, o 16 yaşında. Erkek kardeşim lisede öğrenci. Biz mutlu bir aileyiz.

Fotoğraf 4.9. On üçüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Paragraf diktesinin ilk kez yaptırıldığı bu uygulamada daha önceki uygulamalarda sürekli en çok hata yapan 2-3 kişi arasında olan öğrencinin çok daha az hata yaptığı görülmüştür. Fotoğraf 4.10'da öğrencinin kâğıdına yer verilmiştir.

15. Dikte Metni

Ailem

Benim adım Fatma. Ben 20 yaşındayım. Benim güzel bir ailem var. Annemin adı Süde, o 45 yaşında. Annem Türkçe öğretmeni. Babamın adı Mehmet, o 46 yaşında. Babam doktor.

Ağabeyimin adı Tolga, o 23 yaşında. Ağabeyim matematik öğretmeni. Kız kardeşimin adı Suna, o 18 yaşında. Kız kardeşim üniversitede öğrenci. Erkek kardeşimin adı Arda, o 16 yaşında. Erkek kardeşim lisede öğrenci.

Biz mutlu bir aileyiz. aileyiz.

Fotoğraf 4.10. On üçüncü dikte uygulamasında önceki uygulamalara göre daha az hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde paragraf diktesinde metni daha iyi dikte ettiği ve özel isimlerde hatalar yaptığı görülmektedir. Bunun dışında öğrenci metni, kusursuza yakın bir biçimde dikte etmiştir.

4.1.1.14. On Dördüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 14. dikte metninin adı “Meslekler”dir. Bu metinde öğrencilere bazı meslek adlarının ve meslek sahiplerinin görevleriyle ilgili basit düzeyde bilgilerin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metninde mesleklerin adı, meslek sahibinin ne yaptığı ve nerede çalıştığı ile ilgili basit düzeyde bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4.14. A1 düzeyi 14. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Meslekler
Dikte metni	Şoför, araba sürüyor. Takside, otobüste çalışıyor. Manav, sebze ve meyve satıyor. Manavda çalışıyor. Doktor, hastaları tedavi ediyor. Hastanede çalışıyor. Eczacı ilaç satıyor. Eczanede çalışıyor. Fırıncı, ekmek satıyor. Fırında çalışıyor. Pilot, uçak kullanıyor. O uçak havayolu şirketinde çalışıyor. Balıkçı, balık tutuyor ve balık satıyor. O balıkçıda çalışıyor.
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasından önce metinde yer alan mesleklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.
Metindeki sözcük sayısı	47
Uygulama süresi	7 dakika 18 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	30
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	3
Öğrencilerin toplam hata sayısı	101
En çok hata yapılan sesler	ı, o, ö, u, ü, c, l
En çok hata yapılan sözcükler	şoför, sebze, hastanede, eczanede, kullanıyor, sürüyor, çalışıyor

On dördüncü dikte uygulamasında öğrencilerin noktalı ünlülerde yaptıkları yanlışlarında gözle görülür bir azalış olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bazı öğrencilerin az da olsa bu ünlü seslerde yanlış yapmaya devam ettikleri görülmüştür.

Öğrencilerin ‘ı, o, ö, u, ü’ sesli harflerinde ve ‘c, l’ sessiz harflerinde sorun yaşadıkları görülmüştür. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘şoför’ sözcüğü ‘şofor, şöför’, ‘sebze’ sözcüğü ‘sepze, sebse’, ‘hastanede’ sözcüğü ‘hastanade, hastenede’, ‘eczanede’ sözcüğü ‘ekzanede, eczanide’, ‘kullanıyor’ sözcüğü ‘kallanıyor, kulahıyor,

kullanıyor, kullanıyor’, ‘sürüyor’ sözcüğü ‘suruyor, surıyor, süriyor’, ‘çalışıyor’ sözcüğü ‘çalışıyor, çalışıyor’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

On dördüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.11’de yer verilmiştir.

16. Dikte Metni

Meslekler. ~~Şöfor~~

1. ~~Şöfor~~ araba sürüyor, takside otobüste çalışıyor.
sofor
2. Manav ~~sepeve~~ meyve satıyor, Manavda çalışıyor sebze.
3. Doktor hastaları ~~tedavi~~ tedavi ediyor, hastanede çalışıyor.
4. Eczacı ilaç satıyor eczanede çalışıyor.
5. Fırıncı ekmek satıyor, fırında çalışıyor.
6. Pilot uçak kullanıyor. O uçak kullanıyor.
7. Balıkçı balık tutuyor ve balık satıyor. O Balıkçıda çalışıyor.

Meslekler :- şöfor araba sürüyor takside ~~otobüste~~ çalışıyor
Manav ~~sepeve~~ sebze meyve satıyor, manavda çalışıyor
Doktor Hastaları tedavi ediyor, hastanede çalışıyor
eczacı ilaç satıyor, eczanede çalışıyor
Fırıncı ekmek satıyor, fırında çalışıyor
pilot uçak kullanıyor, o uçak kullanıyor
Balıkçı Balık tutuyor ve Balık satıyor, ve Balıkçıda çalışıyor

Fotoğraf 4.11. On dördüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıdı

Fotoğraf 4.11’de kırmızı kalemle yazılmış kâğıda sahip olan ve bu uygulamada 30 hata ile en çok hatayı yapan öğrencinin dikte uygulamalarında hep en çok hata yapan öğrenci olduğu ve hata sayılarında düşüş olmadığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlardan sonra öğrenci ile özel olarak görüşülmüş, öğrenciye gerek derslerindeki gerekse dikte uygulamalarındaki başarısızlığı hakkında bire bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğrenci ise Türkiye’ye uyum sorunu (yurt şartları ve arkadaş ortamı) yaşadığını, resmî kurumlarla denklik ve ikameti konusunda sorunun bir türlü çözülmediğini ve ülkesinde savaş probleminin olduğunu, en yakın aile bireylerinin bu savaştan etkilendiğini ve Gazze’deki evlerinin yıkıldığını söylemiştir. Bu nedenlerle derslere ve dikte uygulamalarına odaklanamadığını belirtmiştir.

Dikte uygulamasından sonra metinde geçen mesleklerle ilgili görsellere bakılmıştır. Meslekler öğrencilere anlatılmıştır. Metinde olmayan mesleklere de değinilmiştir.

4.1.1.15. On Beşinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A1 düzeyi 15. dikte metninin adı “Benim Büyük Ailem”dir. Bu metin, “Ailem” dikte metninden biraz ayrıntılı bilgileri içermektedir. Bu metinde yine öğrencilere bireyin kendisini ve ailesini tanıttığı metnin nasıl olması gerektiğini örnek bir metinle öğretmek amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metninde bireylerle ilgili ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4.15. A1 düzeyi 15. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Benim Büyük Ailem
Dikte metni	Benim adım Ali. Ben 22 yaşındayım, bir restoranda aşçıyım. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babaannem var. Annem 49 yaşında, babam 50 yaşında. Annem ev hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. Dedem ve babaannem emekli. İkisi de 82 yaşında.
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte uygulamasına başlamadan önce öğrencilere sayıların yazıyla değil rakamla yazılması istenmelidir. Metin dikte ettirilirken 3 sözcük 3 sözcük dikte ettirmeye uygundur.
Metindeki sözcük sayısı	66
Uygulama süresi	8 dakika 40 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	13
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	8
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	43
En çok hata yapılan sesler	i, ü, ç, ş
En çok hata yapılan sözcükler	Aşçıyım, ‘ikisi de’, mühendis

On beşinci dikte uygulaması 8 dakika 40 saniye sürmüştür. Bu dikte uygulamasında öğrencilerin gerek bireysel gerekse toplu olarak hatalarının oldukça düştüğü gözlemlenmiştir. Bu bulgunun dışında dikte metninin uygulanması sırasında öğrencilerin 2 gün sonra A1 kur sınavı olduğundan dolayı dikte uygulamasına katılma motivasyonlarının düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrenciler, belli bir sıklıktan sonra dikte uygulamasının yapılmasına karşı olumsuz düşünceler geliştirebilmektedir ve dikte uygulamasına katılma istekleri düşük olabilmektedir. Bu nedenle dikte uygulamalarını farklı dikte çeşitleri kullanarak, rutinden uzaklaşarak, bir yarışma havasında ve ödüllere uygulamanın öğrencilerin dikte uygulamasına katılma isteklerini artırdığı gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin 'i, ü, ç, ş' harflerini yazarken sorun yaşadıkları görülmüştür. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'aşçıyım' sözcüğü 'aşçegim, aşçıyım', ve 'mühendis' sözcüğü 'muhendis, muhandis' biçiminde yanlış yazılmıştır. 'ikisi de' ifadesi ise bitişik yazılmıştır.

On beşinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.11'de yer verilmiştir.

19. Dikte Metni

Benim ^Bbüyük ^Aailem

Benim adım Ali. Ben 22 yaşındayım, bir restoranda ^{aşçıyım} aşçegim. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, ^{dem} dedim ve babaannem var. Annem 49 yaşında, babam 50 yaşında. Annem ev hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. ^{dem} Dedim ve babaannem emekli. İkiside 82 yaşında.

Fotoğraf 4.12. On beşinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

On beşinci dikte uygulamasında daha önceki uygulamalarda sürekli en çok hata yapan 2-3 kişi arasında olan öğrencinin çok daha az hata yaptığı görülmüştür. Fotoğraf 4.13'te öğrencinin kâğıdına yer verilmiştir.

19. Dikte Metni

Benim büyük Ailem.

Benim adım Ali. Ben yirmi iki yaşındayım, bir restoranda aşçıyım. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babaannem var. Annem 49 yaşında, babam elli⁽⁵⁰⁾ yaşında.

Annem ~~ev~~ hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. Dedem ve babaannem emekli. ikiside 862 yaşında.

(-4)

Fotoğraf 4.13. On beşinci dikte uygulamasında önceki uygulamalara göre daha az hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdına bakıldığında 'kardeşim' sözcüğünü 'kardaşım', 'hanımı' sözcüğünü 'hanım' ve '82' rakamını '62' şeklinde yazdığı görülmektedir. Bunun dışında öğrencinin 66 sözcükten oluşan dikte metnini yazmakta herhangi bir yanlış bulunmamaktadır.

4.1.2. A2 Düzeyi Dikte Uygulamalarına İlişkin Bulgular

A2 kuru bitene kadar 17 dikte uygulaması yaptırılmıştır. A2 kuru boyunca öğrencilerin -A1 kurunda olduğu gibi- yazılarında sayfa düzenini sağlamaları için başlığı, paragraf başını ve sayfada olması gereken ölçülerde alttan-üstten, sağdan-soldan boşlukları sezdirenen çizgili kâğıtlar verilmeye devam edilmiştir. Ancak A2 kurunda yaptırılan 11. dikte uygulamasından itibaren öğrencilere çizgisiz A4 kâğıtları verilmiştir. A2 kurunda yaptırılan dikte uygulamalarıyla yazım-imla kurallarında, sayfa düzeninde, noktalama işaretlerinde,

sözcüklerde, metin yazdırma unsurlarında ve seslerde-sözcüklerde öğrencilerin eksikleri üzerinde çalışmaya devam edilmiştir.

A1 düzeyi 14. dikte uygulamasında bahsedilen öğrenci A1 kur sınavından başarısız olmuş ve A1 kurunu tekrar etmek için başka bir sınıfa geçmiştir. Bu sonuçtan diktenin yabancı dil öğretiminde birçok özelliği yanında öğrenci başarılarını gösteren bir araç olma özelliğini de sağladığı görülmüştür.

4.1.2.1. Birinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 1. dikte metninin adı “İlayda’nın Tatili”dir. Bu metinde öğrencilere tatili ya da tatil planını anlatma becerisini geliştirmek için örnek bir metin sunulmuştur. Bundan dolayı dikte metninde tatil ile ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.16. A2 düzeyi 1. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	İlayda’nın Tatili
Dikte metni	İlayda ve üç arkadaşı geçen yıl, yaz tatilinde Marmaris’e gittiler. Marmaris’te bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir oteldi. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor merkezi, bir tane restoran ve bir tane basketbol sahası vardı. İlayda ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzunda yüzdüler. Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra Marmaris’i gezdiler.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	63
Uygulama süresi	7 dakika 30 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	10
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	29
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	2
Öğrencilerin toplam hata sayısı	96
En çok hata yapılan sesler	ı, i, o, ü
En çok hata yapılan sözcükler	Marmaris’e, oteldi, yıldızlı, yüzdüler

Dikte uygulaması 7 dakika 30 saniye sürmüştür. Metinde 63 sözcük bulunmaktadır. Bu dikte uygulamasında öğrenciler iki büyük gruba ayrılmıştır. A2 düzeyi olduğu için büyük harflerin yazımı konusunda uyarı yapılmamıştır. A1 düzeyindeki uygulamalardan farklı olarak bu uygulamada 3-4 sözcük söylenerek öğrencilerden 3-4 sözcüğü algılayıp dikte etmeleri beklenmiştir. Öğrencilerin A1 düzeyinde yapılan uygulamalara göre daha hızlı ve daha doğru yazdıkları gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin bazılarının sesli harflerdeki sorunu devam etmektedir. A2 1. dikte uygulamasında öğrenciler ‘ı, i, o, ü’ seslerini doğru yazmakta zorlanmışlardır. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘Marmaris’e’ sözcüğü ‘Marmara’si, Marmarise, Marmaris’e’, ‘oteldi’ sözcüğü ‘otel’di, otelde, oteldir’, ‘yıldızlı’ sözcüğü ‘yıldızlar, yıldızlı, yıldızlar, yıldışlı’, ‘yüzdüler’ sözcüğü ‘yüzduler, yuzduler, yüzdular’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıtlarına Fotoğraf 4.14’te yer verilmiştir.

A(2)
(1) Bir Dikte Metni

A2 Düzeyi Dikte Metinleri (İlayda'nın Tatili)

İlayda Aile'de ve üç arkadaşı geçen yıl yaz tatilinde Marmarise'ye gittiler. Marmariste bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir oteldir. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor merkezi, bir tane restoran ve bir basketbol sahası vardı. Aile'de ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzunda yüzdüler. Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra Marmarise'ni gezdiler.

1. Dikte Metni

A2 Düzeyi Dikte Metinleri

İlayda'nın Tatili

İlayda ve üç arkadaşı geçen yıl, yaz tatilinde marmarise'ye gittiler. Marmariste bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir otelde. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor

merkezi, bir tane restoran ve bir tane basketbol sahası vardı. İlayda ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzunda yüzdüler.

Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra marmarise'ni gezdiler.

Fotoğraf 4.14. Birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencilerin kâğıtları

A2 düzeyi birinci dikte uygulamasında ilk sırada verilen kâğıtta öğrenci, ‘birinci’ sözcüğünü ‘bir’, ‘düzeyi’ sözcüğünü ‘düzeğe’, ‘İlayda’nın Tatili’ başlığını ‘Ailedinin Tatılı’, ‘İlayda’ sözcüğünü ‘Aile’de’, ‘geçen yıl’ ifadesini ‘geçiler’, ‘tatilinde’ sözcüğünü ‘talilinde’, ‘Marmaris’e’ sözcüğünü ‘Marmard’si’, ‘gittiler’ sözcüğünü ‘gitiler’, ‘Marmaris’te’ sözcüğünü ‘Marmaras’te’, ‘kaldılar’ sözcüğünü ‘kalkiler’, ‘yıldızlı’ sözcüğünü ‘yıldızle’, ‘oteldi’ sözcüğünü ‘otel’de’, ‘merkezi’ sözcüğünü ‘markezi’, ‘restoran’ sözcüğünü ‘resturan’, ‘basketbol’ sözcüğünü ‘basket ball’, ‘arkadaşları’ sözcüğünü ‘arkadaşleri’, ‘ilk’ sözcüğünü ‘ılk’, ‘yüzdüler’ sözcüğünü ‘yüzduler’, ‘denizde’ sözcüğünü ‘benizde’ ve ‘Marmaris’i’ sözcüğünü ‘Marmares’i’ biçiminde yanlış yazmıştır.

A2 düzeyi birinci dikte uygulamasında ikinci sırada verilen kâğıtta öğrenci, ‘düzeyi’ sözcüğünü ‘duzeği’, ‘metinleri’ sözcüğünü ‘metnileri’, ‘tatili’ sözcüğünü ‘tatlı’, ‘tatilinde’ sözcüğünü ‘tatlınde’, ‘Marmaris’e’ sözcüğünü ‘marmarise’, ‘Marmaris’te’ sözcüğünü ‘Marmariste’, ‘kaldılar’ sözcüğünü ‘kardılar’, ‘yıldızlı’ sözcüğünü ‘yıldızlar’, ‘oteldi’ sözcüğünü ‘otelde’, ‘havuzunda’ sözcüğünü ‘havuzda’, ‘yüzdüler’ sözcüğünü ‘yüzdular’ ve ‘Marmaris’i’ sözcüğünü ‘Marmaris’i’ biçiminde yanlış yazmıştır.

4.1.2.2. İkinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 2. dikte metninin adı “Üniversite Hayatım”dır. Bu metinde öğrencilere eğitim-öğretim hayatını ya da eğitim-öğretim hayatındaki bir gününü anlatma becerisini geliştirmek için örnek bir metin sunulmuştur. Bundan dolayı dikte metninde eğitim-öğretim hayatı ile ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.17. A2 düzeyi 2. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Üniversite Hayatım
Dikte metni	Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankara’da. Ankara’yı ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyle tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım Erkan. Erkan’la hafta sonları Millî Kütüphane’ye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra Kızılay’a gidiyoruz. Kızılay’da biraz geziyoruz, yemek yiyoruz. Sonra kahve içiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversiteye gidiyoruz. Üniversitenin spor salonu çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	69
Uygulama süresi	8 dakika 33 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	11
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	9
En az hata yapan öğrencinin toplam	2

hata sayısı	
Öğrencilerin toplam hata sayısı	46
En çok hata yapılan sesler	i, ö, u, ü, ğ, y
En çok hata yapılan sözcükler	kişiyile, Milli, üniversitemi, öğretmenliği

69 sözcükten oluşan dikte uygulaması 8 dakika 33 saniye sürmüştür. Metin dikte ettirilirken noktalama işaretleri de söylenmiştir. Büyük harflerin yazımı da belirtilmiştir. Dikte uygulaması sırasında genellikle 3-4 sözcük aynı anda söylenmiştir. Dikte metninde bulunan cümleler de buna uygun olarak hazırlanmıştır.

Öğrencilerin bazılarının sesli harflerdeki sorunu devam etmektedir. A2 2. dikte uygulamasında öğrenciler ‘i, ö, u, ü’ seslerini doğru yazmakta zorlanmışlardır. Ayrıca ‘ğ, y’ ünsüzlerini yazarken de hata yapmışlardır. En çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘kişiyile’ sözcüğü ‘kişile, kişile’, ‘mili’ sözcüğü ‘millı, mili, milliy’, ‘üniversitemi’ sözcüğü ‘univerte, üniversiteme, üniversitemi’, ‘öğretmenliği’ sözcüğü ‘öğretmenliği, öğretmenliyi, öğretmenliye, öğretmenli, öğretmenlie’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi ikinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.15’te yer verilmiştir.

2. Dikte Metni

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankara’da. Ankara’yı ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyile tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım Erkan. Erkan’la hafta sonları Milli Kütüphaneye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra Kızılay’a gidiyoruz. Kızılay’da biraz geziyoruz, yemek yiyoruz. Sonra kahve içeriz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversiteye gidiyoruz. Üniversitenin spor salonu çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.

Fotoğraf 4.15. İkinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

İkinci dikte uygulamasında daha önceki uygulamalarda sürekli en çok hata yapan 2-3 kişi arasında olan son öğrencinin de çok daha az hata yaptığı görülmüştür. Fotoğraf 4.16'da öğrencinin kâğıdına yer verilmiştir.

(2) Dikte Metni (A2)

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliğe. Bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankara'da. Ankara'ye ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyle tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla

kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım Erkan. Erkanla hafta sonları Milli kütüphane'ye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra Kızılay'a gidiyoruz. Kızılay'da biraz geziyoruz,

yemek yiyoruz. Sonra kahve içiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversite'ye gidiyoruz. Üniversitenin spor salonu çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.

Fotoğraf 4.16. İkinci dikte uygulamasında önceki uygulamalara göre daha az hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdına bakıldığında 'Türkçe' sözcüğünü 'Turkçe', 'öğretmenliği' sözcüğünü 'öğretmenliye', 'Ankara'yı' sözcüğünü 'Ankara'ye', 'sonları' sözcüğünü 'sonleri', 'milli' sözcüğünü 'mili', 'Kızılay'a' sözcüğünü 'kızıla'a' ve 'biraz' sözcüğünü ayrı olarak 'bir az' şeklinde yanlış yazdığı görülmektedir. Bunun dışında öğrencinin 69 sözcükten oluşan dikte metnini yazmakta herhangi bir yanlışlığı bulunmamaktadır.

A2 kuru ikinci dikte uygulamasına katılan diğer öğrencilerin metni dikte ederken zorlanmadıkları ve artık dikte uygulamalarına alıştıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sayfa düzenine uyma, dikte etme hızı, sesleri doğru algılayıp doğru biçimde yazma, noktalama işaretlerini doğru kullanma gibi özelliklerinde gözle görülür bir gelişme katettikleri görülmüştür.

4.1.2.3. Üçüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 3. dikte metninin adı “Bizim Apartmanımız”dır. Bu metinde öğrencilere mahalle ve yakın çevresini anlatma becerisini geliştirmek için örnek bir metin sunulmuştur. Bundan dolayı dikte metninde mahalle ve yakın çevre ile ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.18. A2 düzeyi 3. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Bizim Apartmanımız
Dikte metni	Biz dört katlı bir apartmanda oturuyoruz. Apartmanımızda on altı daire var. Bizim dairemiz üçüncü katta. Apartmanda çok çocuk var. Hafta sonu çocuklar bahçede oynuyorlar. Biraz gürültü yapıyorlar. İkinci katta Birsen Teyze ve Yusuf Amca oturuyorlar. Yusuf Amca emekli bir öğretmen. O, çok bilgili bir insan. Birsen Teyze çok iyi bir insan. Bazen onların evine çay içmeye ve sohbet etmeye gidiyoruz. Hafta içi onlarla bahçede oturuyoruz. Çünkü hafta içi çocuklar yok. Onlar okulda oluyor.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	75
Uygulama süresi	8 dakika 18 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	15
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	39
En çok hata yapılan sesler	a, e, i, u, y
En çok hata yapılan sözcükler	teyze, evine, içmeye, katlı, Yusuf

Dikte uygulaması 8 dakika 18 saniye sürmüştür. Metinde 75 sözcük bulunmaktadır. Dikte metnindeki sözcük sayısı artmış olmasına rağmen öğrenciler, bu dikte uygulamasında pek zorlanmamışlar ve önceki uygulamadan daha kısa sürede uygulamayı bitirmişlerdir. Bu dikte uygulamasında en çok hata yapan iki öğrenci, A1 kuru telafi sınavına hazırlandıkları için o gün derse gelmediklerinden dolayı dikte uygulamasına katılmamışlardır. Bu nedenle toplam hata sayısında ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir. Bu iki öğrenci A1 kur sınavını geçememiş ve sonrasındaki A1 kuru telafi sınavından sınırdan ve düşük puanla geçmişlerdir.

A2 düzeyi 3. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘teyze’ sözcüğü ‘teze’, ‘evine’ sözcüğü ‘evene’, ‘içmeye’ sözcüğü ‘ıçmayı, içmeyi’, ‘katlı’ sözcüğü ‘katta’ ve ‘Yusuf’ sözcüğünü ‘Yousaf, Yusurf, Yusof’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi 3. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.17’de yer verilmiştir.

Bizim Apartmanımız

Biz dört katta^{lı} bir apartmanda oturuyoruz. Apartmanımızda on altı daire var. Bizim dairemiz üçüncü katta. Apartmanda çok çocuk var. Hafta sonu çocuklar bahçede oynuyorlar. Biraz gürültü yapıyorlar. İkinci katta birsen^{te}ze ve yusuf amca oturuyorlar. Yusuf amca emekli bir öğretmen. O çok bilgili^{li} bir insan. Birsen^{te}ze çok iyi bir insan. Bazen onların evine çay içmeye ve sohbet etmeye gidiyoruz. Hafta için onlarla bahçede oturuyoruz, çünkü hafta işi çocuklar yok. Onlar okulda oluyor.

Fotoğraf 4.17. Üçüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde en çok hata yapılan sözcükleri, bu öğrencinin de yanlış yazdığı görülmektedir. Bunun dışında öğrenci ‘Birsen, Teyze, Yusuf’ gibi sözcüklerdeki büyük olması gereken harfleri küçük harfle yazmıştır. Bu yanlışların dışında öğrenci, metni doğru yazmıştır.

4.1.2.4. Dördüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 4. dikte metninin adı “Arkadaşlarım”dır. Bu metinde öğrencilere arkadaşlıkla ve arkadaşlarla yapılan bir etkinliği anlatma becerisini geliştirmek amaçlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde arkadaşlık ve arkadaşlarla yapılan etkinliklerle ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.19. A2 düzeyi 4. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Arkadaşlarım
Dikte metni	Dün Sercan ve Kemal’e telefon ettim. Onlarla parkta buluştuk. Parkta bir masa

bulduk, oraya oturduk. Ben markete gittim. Marketten fındık, fıstık, soğuk kahve ve çikolata aldım. Sercan'ın yanında kitap vardı. Sercan, Kemal ile bana kitaptan bir bölüm okudu. Kitap çok güzeldi. Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı. Futbolcunun 5 yaşından 18 yaşına kadar çok zor bir hayatı oluyor. Kitabı Sercan'dan istedim. Çünkü kitabın sonunu çok merak ettim. Sonra yine sohbet ettik.

Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	71
Uygulama süresi	7 dakika 52 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	12
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	18
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	87
En çok hata yapılan sesler	ı, i, o, ö, u, ü, c
En çok hata yapılan sözcükler	Kemal'e, güzeldi, kitabın, Sercan, marketten, buluştuk, fındık, fıstık, konusu, bulduk, futbolcunun

Dikte uygulaması 7 dakika 52 saniye sürmüştür. Dikte metninde 71 sözcük bulunmaktadır. Bazı öğrenciler şahıs eklerinde sorun yaşamışlardır. Neredeyse tüm öğrenciler üçer dörder sözcüklük seslendirmeleri önceki dikte uygulamalarından daha hızlı bir biçimde yetiştirip yazmışlardır.

A2 düzeyi 4. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'Kemal'e' sözcüğü 'Kemal'i, Kemal'le, Kemal'ı', 'güzeldi' sözcüğü 'güzeldir, güzel de', 'kitabın' sözcüğü 'kıtapın, kitapın', 'Sercan' sözcüğü 'Sarcan, Serjan, Sercen', 'marketten' sözcüğü 'marketen, merketten', 'buluştuk' sözcüğü 'bülüşlük, buluştuk, boluştuk', 'fındık' sözcüğü 'findik, fındık, findın', 'fıstık' sözcüğü 'fistik, fıstık, fısdık', 'konusu' sözcüğü 'konuşu, konsu, könüsü', 'bulduk' sözcüğü 'böldük, bolduk' ve 'futbolcunun' sözcüğü 'futbulcunun, fotbolcunun' biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi 4. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.18'de yer verilmiştir.

4. Dikte Metni

Arkadaşlarım

Dün Sercan ve Kemal'e telefon ettim.

Onlarla parkta buluştuk. Parkta bir masa bulduk, oraya oturduk. Ben merkeze gittim.

Merkezenen ^Kfindım, fındık, fistic, soğuk kahve ve çikolata aldık. Sercan'ın yanında kitap

vardı. Sercan, Kemal ile bana kitaptan bir bölüm okuydu. Kitap çok güzeldi. Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı. Futbolcunun beş yaşından on sekiz yaşında'd kadar çok zor bir ^{hayat} oluyor. Kitabı Sercan'dan

İstediğim çünkü kitabın sonunu çok merak ettim. ~~Sonra~~ Sonra yine sohbeti ettik.

Fotoğraf 4.18. Dördüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde en çok hata yapılan sözcükleri, bu öğrencinin de yanlış yazdığı görülmektedir. Ayrıca öğrencinin kâğıdında yetiştiremediğinden kaynaklı olarak eksik sözcükler de bulunmaktadır.

4.1.2.5. Beşinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 5. dikte metninin adı "Anneme Mesaj"dır. Bu metinde öğrencilerin kısa ve bilgi verici mesajlar yazma özelliklerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde bir öğrencinin yabancı bir ülkeye geldiğinde neler yaşadığını bir aile bireyine bildirmesiyle ilgili ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.20. A2 düzeyi 5. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Anneme Mesaj
Dikte metni	Anneciğim, Uçaktan indim. Yolculuğum üç saat sürdü. Yolculuk biraz yorucu oldu. Şimdi öğrenci yurduna geçiyorum. Öğrenci yurduna kayıt yapacağım. Sonra oda arkadaşlarımla tanışacağım. Ondan sonra yurdu gezeceğim. Yurtta yemekhane, çalışma odaları ve büyük bir bahçe var. Yurdu çok merak ediyorum. Sonra biraz uyuyacağım. Daha sonra üniversiteyi gezeceğim. Üniversitede büyük bir konser yeri var. Büyük bir açık havuz ve büyük bir kapalı havuz var. Havuza ve spor salonuna kayıt yapacağım.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	71
Uygulama süresi	8 dakika 50 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	11

En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	10
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	58
En çok hata yapılan sesler	ı, i, y
En çok hata yapılan sözcükler	Anneciğim, kayıt, üniversiteyi

Dikte uygulaması 8 dakika 50 saniye sürmüştür. Dikte metninde 71 sözcük bulunmaktadır. Bu dikte metninde cümleler, genellikle bilinçli olarak 3 ya da 4 sözcükten oluşturulduğu için dikte uygulaması cümle cümle yaptırılmıştır. Bu dikte uygulamasında iki öğrenci dışında zorlanan öğrenci olmamıştır.

A2 düzeyi 5. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘anneciğim’ sözcüğü ‘anneceğim, annecim’, ‘kayıt’ sözcüğü ‘kayıp, kağıt, kağıt, kayıt, kâğıt’, ve ‘üniversiteyi’ sözcüğü ‘üniversiteye’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi 5. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.19’da yer verilmiştir.

5. Dikte Metni
Anneme Mesaj

Anneciğim,
Uçaktan indim. Yolculuğum 3 saat südür.
Yolculuk biraz yorucu oldu. Şimdi öğrenci
^{yurduna} yurduna geçiyorum. Öğrenci ^{yurduna} yalduna ^{kayıt} kayıt
yapacağım. Sonra ^{oda} o da arkadaşlarımla
tanışacağım. Ondan sonra yuldu
gezeceğim. Yurta yemekhane, çalışma
odaları ve büyük bir bahçe var. ^{yurdu} Yuldu
çok merak ediyorum. Sonra biraz ^{uyuyacağım} uyuyacağım.
Daha sonra ~~ün~~ üniversiteye gezeceğim.

Üniversitede büyük bir konser yeri.
var. Büyük bir açık havuz ve büyük
bir kapalı havuz var. Havuza ve
spor salonuna kayıt yapacağım.

Fotoğraf 4.19. Beşinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘mesaj, yurduna, oda, uyuyacağım’ sözcüklerini yanlış yazdığı, bunun dışındaki diğer sözcükleri doğru yazdığı görülmektedir.

4.1.2.6. Altıncı Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 6. dikte metninin adı “Doktor Berkay”dır. Bu metin, öğrencilere bir meslek sahibinin işinde yaşadığı durumlarla ilgili bir örnek sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde bu meslekle ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.21. A2 düzeyi 6. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Doktor Berkay
Dikte metni	Benim adım Berkay. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul’da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşıyorum ama bazen onların anne ve babalarıyla anlaşamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve aileleri çok üzülüyor. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben işimi iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babaları da mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak, çikolata ve meyve suyu veriyorum.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	71
Uygulama süresi	7 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	9
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	11
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	0
Öğrencilerin toplam hata sayısı	28
En çok hata yapılan sesler	i, ö, ü, y
En çok hata yapılan sözcükler	babalarıyla, işimi, ‘babaları da’

Dikte uygulaması tam 7 dakika sürmüştür. Dikte metninde 71 sözcük bulunmaktadır. Bu dikte uygulamasında öğrenciler metni zorlanmadan yazmışlardır. Dikte uygulamasını daha hızlı bir biçimde bitirmişlerdir. Bu dikte uygulamasında öğrencilerin artık düzeylerine uygun bir dikte metnini rahatlıkla dikte ettikleri gözlemlenmiştir.

Öğrenciler ‘babalarıyla’ sözcüğünü ‘babalarıla’, ‘işimi’ sözcüğünü ‘eşimi, işeme, işemi’ ve ‘babaları da’ ifadesini ise bitişik olarak ‘babalarıda’ biçiminde yazmışlardır.

A2 düzeyi 6. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.20’de yer verilmiştir.

Doktor Berkay

Benim adım Berkay^y. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşırım, ama bazen onların anne ve babalarla^{ayla} anlaşamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve ailelere çok

üzülüyor^ü. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben işimi^{işimi} iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babaları da mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok

seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden^e sonra onlara oyuncak, şokolata ve meyve suyu veriyorum.

Fotoğraf 4.20. Altıncı dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde 'Berkay, İstanbul'da, babalarıyla, aileleri, üzülüyor, çocukları, işimi, babaları da, tedaviden' sözcüklerini yanlış yazdığı bunun dışındaki diğer sözcükleri doğru yazdığı görülmektedir.

A2 düzeyi altıncı dikte uygulamasında ilk defa bir öğrenci dikte metnini hatasız bir biçimde dikte etmiştir. Öğrencinin kâğıdına Fotoğraf 4.21'de yer verilmiştir.

6. Dikte Metni

Doktor Berkay

Benim adım Berkay. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşırım. Ama bazen onların anne ve babalarıyla anlaşamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve aileleri çok üzülüyor. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben isimi

iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babaları da mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak, çikolata ve meyve suyu veriyorum.

Fotoğraf 4.21. Altıncı dikte uygulamasında hiç hata yapmayan öğrencinin kâğıdı

Öğrenci metinde bulunan sözcüklerde hata yapmadığı gibi büyük ve küçük harflerin yazımında ve noktalama işaretlerinde de hata yapmamıştır.

4.1.2.7. Yedinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 7. dikte metninin adı “Cemre'nin Heyecanı (Gelecek Zaman)”dır. Bu metin, öğrencilere aile ile yapılan bir etkinlik ve gelecek zaman yapısıyla ilgili bir örnek sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde bu etkinlik ve gelecek zaman yapısıyla ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.22. A2 düzeyi 7. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Cemre'nin Heyecanı (Gelecek Zaman)
Dikte metni	Bugün günlerden cumartesi. Annem bizi bugün denize götürecektir. Kardeşim ve ben, buna çok sevindik. Denizin çok güzel bir sahili var. Sahilde elma, armut, erik, şeftali ağaçları var. Annem bize ağaçlardan meyve toplayacak. Sahilde çok güzel çay bahçeleri var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada gazoz içmeyi ve tost yemeyi çok seviyorum. Yemekten sonra dondurma alacağım. Sonra kardeşimle bahçede top oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	73

Uygulama süresi	8 dakika 10 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	10
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	17
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	0
Öğrencilerin toplam hata sayısı	74
En çok hata yapılan sesler	i, ö, u, ü, s
En çok hata yapılan sözcükler	heyecanı, bizi, bugün, götüreceğ, şeftali, gazoz

Dikte uygulaması 8 dakika 10 saniye sürmüştür. Dikte metninde 73 sözcük bulunmaktadır. Bu dikte uygulamasında Dil Bilgisi Diktesi yaptırılmıştır. Öğrenciler gelecek zaman eklerinde sorun yaşamışlardır. Eklerin geçtiği sözcüklerin tekrar sesletilmesini talep etmişlerdir. Bu dikte uygulaması dil bilgisi yanlışlarının giderilmesi ve öğrenilen dil bilgisi yapılarının pekiştirilmesi için etkili olmuştur. Dikte uygulamasından sonra öğrencilere parantez işareti de tahtada gösterilerek işaretin işlevi anlatılmıştır.

Öğrenciler ‘heyecanı’ sözcüğünü ‘heyecanı, hecanı, hecayna’, ‘bizi’ sözcüğünü ‘bize, bizim’, ‘bugün’ sözcüğünü ‘bugün, bugün’, ‘götürecek’ sözcüğünü ‘goturecek, gütürecek, gotürecek’, ‘şeftali’ sözcüğü ‘şeftalı, şeftalı’ ve ‘gazoz’ sözcüğü ‘gazöz, gazoğoz’ biçiminde yazmışlardır.

A2 düzeyi 7. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.22’de yer verilmiştir.

7. Dikte Metni

Cemrenin Heyecanı (Gelecek Zaman)

Heyecanı

Bugün günlerden Cumatesi. Annem bizi bugün denize götürecektir. Kardeşim ve ben, buna çok sevindik. Denize çok güzel bir sahili var. Sahilde elma, armut, erik, şeftale ağaçları var.

Annem bize bahçelerden meyve toplatacak. Sahilde çok güzel çay bahçelerine var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada gazoz

İçmeyi ve tost yemeyi çok seviyorum. Yemekten sonra dondurma alacağım. Sonra kardeşimle bahçede top oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.

Fotoğraf 4.22. Yedinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘heyecanı’ sözcüğünü ‘hecanı’, ‘denizin’ sözcüğünü ‘denize’, ‘şeftali’ sözcüğünü ‘şeftale’, ‘toplayacak’ sözcüğünü ‘toplacak’, ‘bahçeleri’ sözcüğünü ‘bahçelere’, ‘gazoz’ sözcüğünü ‘gazoğoz’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir. Bunun dışındaki diğer sözcükleri doğru yazdığı görülmektedir.

4.1.2.8. Sekizinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 8. dikte metninin adı “Alışveriş”tir. Bu metin, öğrencilere alışverişte neler yapıldığıyla ilgili bir örnek sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde alışverişle ilgili temel sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.23. A2 düzeyi 8. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Alışveriş
Dikte metni	Tufan alışveriş merkezine gitti. Orada bir giyim mağazasına girdi. Tufan mağazada gömleklere baktı. Önce beyaz bir gömlek beğendi. Sonra lacivert bir gömlek beğendi. Daha sonra mont almak istedi. Montlara baktı. Siyah bir mont beğendi. Kot pantolonlara ve kumaş pantolonlara da baktı. Kot pantolonu beğendi ama kumaş pantolonu beğenmedi. Kumaş pantolonu almaktan vazgeçti. Kot pantolonu aldı. Giysileri kasaya götürdü. Kasada sıraya girdi. Sonra kıyafetleri aldı ve mağazadan çıktı. Taksiye bindi ve mutlu bir şekilde evine döndü.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	76
Uygulama süresi	8 dakika 12 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	10

En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	32
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	2
Öğrencilerin toplam hata sayısı	128
En çok hata yapılan sesler	i, i, u, ç, ğ, y
En çok hata yapılan sözcükler	Tufan, merkezine, mağazasına, beğendi, pantolon, beğenmedi, vazgeçti

Dikte uygulaması 8 dakika 12 saniye sürmüştür. Dikte metninde 76 sözcük bulunmaktadır. Öğrenciler ‘Tufan’ sözcüğünü ‘Tüfan’, ‘merkezine’ sözcüğü ‘merkezine, markesine’, ‘mağazasına’ sözcüğünü ‘mazasına, mağazısına, marzısına, mağazasına’, ‘beğendi’ sözcüğünü ‘bendi, beğandı, beyandı, beyendi’, ‘pantolon’ sözcüğünü ‘pantalon’, ‘beğenmedi’ sözcüğünü ‘beğanmadı, beyandı, beyenmedi’ ve ‘vazgeçti’ sözcüğünü ise ‘vaz geçti, vazgeçte, vasgeçti, baş geçti’ biçiminde yanlış yazmışlardır.

A2 düzeyi 8. dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin uygulama kâğıdına Fotoğraf 4.23’te yer verilmiştir.

8. Dikte Metni

Alışveriş

Tufan alışveriş merkezine gitti. Orada bir giyim ^{mağazasına} mağazasına girdi. Tufan ^{mağazada} mağazada gömlekleri ^{baktı} baktı. Önce beyaz bir gömlek ^{beğendi} beğendi. Sonra ^{lacivet} lacivet bir gömlek ^{beğendi} beğendi. Daha sonra mont almak istedi. Montlara ^{baktı} baktı. Siyah bir mont ^{beğendi} beğendi. ~~Sat~~ ^{Kot} Kot pantolonlara ^{ve} ve kumaş ^{pantolonlara} pantolonlara ^{da} da baktı. ^{Kot} Kot pantolonu ^{beğendi} beğendi ama kumaş ^{pantolonu} pantolonu ^{beğenmedi} beğenmedi. Kumaş ^{pantolonu} pantolonu almaktan ^{baş} baş ^{geçti} geçti. ^{Kot} Kot pantolonu ^{aldı} aldı. ^{Gisileri} Gisileri kasaya ^{vazgeçti} vazgeçti. ^{Kasada} Kasada sıraya ^{girdi} girdi. Sonra ^{kiyafetleri} kiyafetleri ^{aldı} aldı ve ^{mağazadan} mağazadan ^{çıktı} çıktı. Taksiye ^{bindi} bindi ve ^{mutlu} mutlu bir şekilde ^{evine} evine döndü.

Fotoğraf 4.23. Sekizinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde normalde bu kadar hata yapmayan öğrencinin bu dikte uygulamasında daha fazla hata yaptığı görülmektedir. Çünkü bu dikte metnine ‘alışveriş, merkezine, mağazasına, lacivert, beğendi, beğenmedi, pantolonlara, giysileri, kıyafetleri’ gibi öğrencilerin algılamakta ve yazmakta zorlandıkları sözcükler yerleştirilmiştir.

4.1.2.9. Dokuzuncu Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 9. dikte metninin adı “Basketbol Maçı”dır. Bu metin, öğrencilere aile ve yakın çevreyle birlikte bir etkinlik gerçekleştirme ile ilgili bir örnek sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde bu etkinliğin nasıl gerçekleştirildiğiyle ilgili sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.24. A2 düzeyi 9. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Basketbol Maçı
Dikte metni	Hakan Bey, hafta sonu kızıyla birlikte önemli bir maç izleyecek. Hafta sonu Türkiye-Almanya basketbol maçı olacak. Maç, televizyonda canlı olacak. Hakan Bey, kızı Yağmur ile hazırlık yapmaya başladı. Kızıyla önce kuruyemişçiye gittiler. Kuruyemişçiden fındık, fıstık ve farklı farklı çekirdek aldılar. Sonra bir basketbol mağazasına girdiler. Mağazadan Türkiye forması, atkısı ve şapkası aldılar. Hakan Bey komşuları Deniz Bey, Sevgi Hanım ve Yağmur’un arkadaşı Sevda’yı da maça davet etti.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	69
Uygulama süresi	7 dakika 50 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	4
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	15
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	23
En çok hata yapılan sesler	ı, i
En çok hata yapılan sözcükler	kızıyla

Dikte uygulaması 7 dakika 50 saniye sürmüştür. Dikte metninde 69 sözcük bulunmaktadır. Öğrenciler “kızıyla” sözcüğünün dışında metni dikte etmekte zorlanmamışlardır. Bir öğrenci ‘kızıyla’ sözcüğünü ‘kizila’ biçiminde yazmıştır. Dikte metninde tire işaretinin “Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.” özelliği de işlenmiştir. Bir önceki dikte uygulamasında birçok öğrenci “mağaza” sözcüğünde sorun yaşasalar da önceki uygulamada bu sözcük

üzerinde çalışıldığı için bu dikte uygulamasında aynı sözcüğü dikte etmekte sorun yaşamamışlardır.

A2 düzeyi dokuzuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.24'te gösterilmiştir.

9. Dikte Metni Basketbol Maçı

Hakan Bey, hafta sonu kızıyla birlikte önemli bir maç izleyecek. Hafta sonu Türkiye - Almanya basketbol maçı olacak. Maç, televizyonda canlı olacak. Hakan Bey, kızı Yağmur ile hazırlık yapmaya başladı.

Kızıyla önce kuruyemişçiye gittiler. Kuruyemişçiden fındık, fıstık ve farklı farklı çekirdek-alak aldı. Sonra bir basketbol mağazasına girdiler. Mağazadan Türkiye forması, atkısı ve şapkası aldılar. Hakan Bey komşuları Deniz

Bey, Sevgi Hanım ve Yağmur'un arkadaşı Sevdayı da maça davet etti.

Fotoğraf 4.24. Dokuzuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdına bakıldığında 'Hakan' sözcüğünü 'Harkan', 'birlikte' sözcüğünü 'birlikte', 'gittiler' sözcüğünü 'gitirya', 'kuruyemişçiden' sözcüğünü 'kuruyemişçidan', 'çekirdek' sözcüğünü 'çekildek', 'aldılar' sözcüğünü 'alak', 'Yağmur'un' sözcüğünü 'Yağmur'um' ve 'arkadaşı' sözcüğünü 'arkadeşi' biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir.

4.1.2.10. Onuncu Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 10. dikte metninin adı "Nerede Ne Söylüyoruz?"dur. Bu metin, öğrencilere günlük hayatta karşılaşılan bir durumda nasıl yanıtlar verildiğiyle ilgili örnekler sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde günlük hayattaki durumlarla ve bu durumlara verilen yanıtlarla ilgili sözcükler ve ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 4.25. A2 düzeyi 10. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Nerede Ne Söylüyoruz?
Dikte metni	1. Hayırlı olsun! 2. Gözünüz aydın! A) Bir arkadaşımız ameliyat oldu. B) Kapının önündeki insanların yanından

- geçmek istiyorum.
3. Müsait bir yerde inecek var. Ç) Öğrenciler sınava giriyorlar.
4. Müsaade eder misiniz? D) Bir arkadaşımız araba aldı.
5. Başarılar dilerim. E) Bakkaldan çıkıyoruz.
6. Yolun açık olsun. F) Ayşe Hanım'ın oğlu askerden geldi.
7. Geçmiş olsun! G) Müşteriye parasının üstünü veriyoruz.
8. Hayırlı işler! H) Otobüsten inmek istiyorum.
9. Bereket versin! I) Bir arkadaşımız hapsiriyor.
10. Çok yaşa! İ) Arkadaşımız başka bir şehre gidiyor.

Uygulayıcı önerisi	Bu dikte metnin uygulamasından sonra öğrencilerden eşleştirme yapmaları istenmelidir.
Metindeki sözcük sayısı	87
Uygulama süresi	9 dakika 15 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	10
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	27
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	3
Öğrencilerin toplam hata sayısı	101
En çok hata yapılan sesler	o, ö, u, ü, ğ
En çok hata yapılan sözcükler	Müsaade, müsait, bakkaldan, otobüsten, oğlu, başarılar, ameliyat

Onuncu dikte uygulaması 9 dakika 15 saniye sürmüştür. Dikte metni 87 sözcükten oluşmaktadır. Uygulamaya 10 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 101 hata yapmışlardır. En fazla hata yapan öğrenci 21 hata ve en az hata yapan öğrenci 3 hata yapmıştır.

A2 düzeyi 10. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'müsaade' sözcüğü 'musade, müsaade, musarde, müsaide', 'müsait' sözcüğü 'musayet, müsağit, musait', 'bakkaldan' sözcüğü 'bakaldan', 'otobüsten, otobüsten' sözcüğü 'otöbüsten', 'oğlu' sözcüğü 'öldü, orlu', 'başarılar' sözcüğü 'başarıla, başarılar, başalılar' ve 'ameliyat' sözcüğü 'amelyat, amlıyat, amaliyet' biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi onuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.25'te gösterilmiştir.

10-Dikte Metni

Nerede Ne Söylüyoruz

- 1- Hayırlı olsun!
- 2- Gözünüz ~~aidem~~ aydın!
- 3- Müsait bir yerde inecek var.
- 4- Müsaade edea misiniz?
- 5- Başarılar dilerim.
- 6- Yolun açık olsun.
- 7- Geçmiş olsun.
- 8- Hayırlı işler!
- 9- Bereket Versin!
- 10- Çok Yaşa!

- a) 1- Bir arkadaşımız ameliyat oldu
- b) 2- Kapının önündeki insanların yanından geçmek istiyordum
- c) 3- Öğrenciler sınava giriyorlar.
- d) 4- Bir arkadaşımız araba aldı.
- e) - Bakaldan çıkıyoruz
- f) - Ayşe hanımın ~~öldü~~ oğlu askerden geldi.
- g) - Müşteriye parasının üstünü ~~veriyoruz~~ veriyorum.
- h) - Obbüsten inmek istiyorum.
- i) - Bir arkadaşımız haps ~~riyor~~ riyor.
- j) - Arkadaşımız başka bir ~~felce~~ felce gidiyor.

Fotoğraf 4.25. Onuncu dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘müsaade’ sözcüğünü ‘müsade’, ‘başarılar’ sözcüğünü ‘başarlar’, ‘bereket’ sözcüğünü ‘beraket’, ‘arkadaşımız’ sözcüğünü ‘arkadaşimiz’, ‘ameliyat’ sözcüğünü ‘ameliyat’, ‘önündeki’ sözcüğünü ‘önundaki’, ‘bakkaldan’ sözcüğünü ‘bakaldan’, ‘Hanım’ın’ sözcüğünü ‘hanımı’, ‘oğlu’ sözcüğünü ‘öldü’, ‘üstünü’ sözcüğünü ‘üstünün’ ve ‘hapsiriyor’ sözcüğünü ‘habşeriyor’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir.

4.1.2.11. On Birinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 11. dikte metninin adı “Çiçekçi Teyze”dir. Bu metin, öğrencilere bir meslekle ilgili bilgiler sunması ve öğrencilerin zorlandıkları ‘ç, ş’ seslerini barındırması için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde ‘ç, ş’ sesini bulunduran ve bu meslekle ilgili sözcükler ve ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 4.26. A2 düzeyi 11. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Çiçekçi Teyze
Dikte metni	Şeyma'nın evinin karşısında bir çiçekçi teyze var. Çiçekçi teyze, yaşlı, sevimli ve neşeli bir insan. Çiçeklerin hepsinin anlamını çok iyi biliyor. Çiçekçi teyzeye çiçek alma durumunuzu söylüyorsunuz, o da size bir çiçek tavsiye ediyor. Mesela arkadaşınız yeni bir işe başladı. Geliyorsunuz, çiçekçi teyzeye soruyorsunuz, o da size bir çiçek öneriyor. Çiçekçi teyzede papatya, orkide, gül, lüle gibi çeşit çeşit çiçekler var. Çiçekçi teyzeden bazen tek çeşit çiçek alıyorum bazen karışık çiçekler alıyorum.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	74
Uygulama süresi	10 dakika

Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	10
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	13
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	46
En çok hata yapılan sesler	i, o, u, ç, s, ş
En çok hata yapılan sözcükler	Çiçekçi, sevimli, amacınızı, söylüyorsunuz, mesela, orkide, karşısında

Bu dikte uygulaması tam 10 dakika sürmüştür. Dikte metni 74 sözcükten oluşmaktadır. Uygulamaya 10 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 51 hata yapmışlardır. Dikte metninde ‘ç’ ve ‘s’ sesleri yoğunlukta olduğu için öğrenciler, bu dikte uygulamasında zorlanmışlardır. Bu nedenle dikte metnini bu zamana kadar eriştikleri yazma hızından daha yavaş dikte etmişlerdir. Ancak önceki uygulamalara göre daha az hata yapmışlardır. Bu dikte uygulamasında öğrencilere ilk defa çizgisiz A4 kâğıtları dağıtılmıştır ve öğrenciler sayfa düzeninde sorunlar yaşamışlardır.

A2 düzeyi 11. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘çiçekçi’ sözcüğü ‘çiçekci, çiçekci’, ‘sevimli’ sözcüğü ‘sevinli, sevimle’, ‘amacınızı’ sözcüğü ‘amacıneği, almacınızı’, ‘söylüyorsunuz’ sözcüğü ‘söyliyorsunuz, söylüyorsunuz’, ‘mesela’ sözcüğü ‘mesala’, ‘orkide’ sözcüğü ‘orkedi, örkide, örkede’ ve ‘karşısında’ sözcüğü ‘kaşısında’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.26’da gösterilmiştir.

II) Dikte Metni

Çiçekçi Teyze

Şeymanın evinin karşısında bir çiçekçi teyze var. Çiçekçi teyze, yaşlı, sevimli ve neşeli bir insan. Çiçeklerin hepsinin anlamını çok iyi biliyor. Çiçekçi teyze çiçek elma amacınızı söylüyor. Sünüz, adaside odasize bir çiçek tavsiye ediyor. Mesela arkadaşınız yeni bir işe başladı. Geliyorsunuz, çiçekçi teyze soruyorsunuz, odasize o da size bir çiçek öneriyor. Çiçekçi teyzede papatya, orkedi, gül, lüle gibi çeşit çeşit çiçekler var. Çiçekçi teyzeden bazen tek çeşit çiçek alıyorum. Bazen bazen karşık çiçekler alıyorum.

Fotoğraf 4.26. On birinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘sevimli’ sözcüğünü ‘sevimle’, ‘alma’ sözcüğünü ‘elma’, ‘amacınızı’ sözcüğünü ‘amacineği’, ‘söylüyorsunuz’ sözcüğünü ‘söyliyorsunuz’ ve ‘orkide’ sözcüğünü ‘orkedi’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir.

4.1.2.12. On İkinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 12. dikte metninin adı “Oktağ Bugün Ne Yaptı?”dır. Bu metin, öğrencilere bir öğrencinin okulda yaşadığı bir durumla ve geçmiş zaman yapısının kullanımıyla ilgili örnekler sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde okulda yaşanan bir durumla ve geçmiş zaman yapısının kullanımıyla ilgili sözcükler ve ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 4.27. A2 düzeyi 12. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

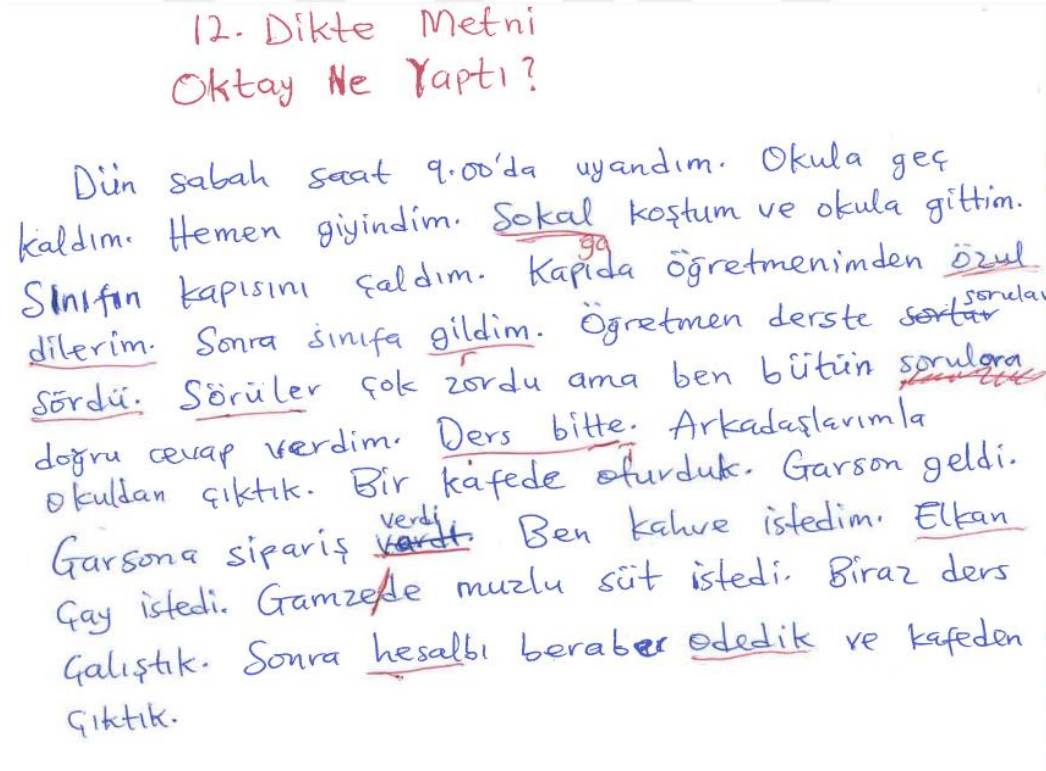
Metnin adı	Oktağ Bugün Ne Yaptı? (Geçmiş Zaman)
Dikte metni	Dün sabah saat dokuzda uyandım. Okula geç kaldım. Hemen giyindim. Sokağa koştum ve okula gittim. Sınıfın kapısını çaldım. Kapıda öğretmenimden özür diledim. Sonra sınıfa girdim. Öğretmen derste sorular sordu. Sorular çok zordu ama ben bütün sorulara doğru cevap verdim. Ders bitti. Arkadaşlarımla okuldan çıktık. Bir kafede oturduk. Garson geldi. Garsona sipariş verdik. Ben kahve istedim. Erkan çay istedi. Gamze de muzlu süt istedi. Biraz ders çalıştık. Sonra hesabı beraber ödedik ve kafeden çıktık.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	77
Uygulama süresi	8 dakika 10 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	7
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	17

En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	0
Öğrencilerin toplam hata sayısı	39
En çok hata yapılan sesler	ö, ü, ğ
En çok hata yapılan sözcükler	Sokağa, sordu, özür, diledim

Bu dikte uygulaması 8 dakika 10 saniye sürmüştür. Dikte metninde 77 sözcük bulunmaktadır. Uygulamaya 7 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 37 hata yapmışlardır. Öğrenciler sözcükleri zorlanmadan duymuşlar ve genel olarak sözcükleri doğru yazmışlardır.

A2 düzeyi 12. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘sokağa’ sözcüğü ‘sokağı, sokak, sokal’, ‘sordu’ sözcüğü ‘sördü’, ‘özür’ sözcüğü ‘üzer, özul, özur’ ve ‘diledim’ sözcüğü ‘dilerim, delidim’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on ikinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.27’de gösterilmiştir.

Fotoğraf 4.27. On ikinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘sokağa’ sözcüğünü ‘sokal’, ‘özür’ sözcüğünü ‘özul’, ‘diledim’ sözcüğünü ‘dilerim’, ‘girdim’ sözcüğünü ‘gildim’, ‘sordu’ sözcüğünü

‘sördü’, ‘sorular’ sözcüğünü ‘sörüler’, ‘bitti’ sözcüğünü ‘bitte’, ‘hesabı’ sözcüğünü ‘hesalrı’ ve ‘ödedik’ sözcüğünü ‘odedik’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir.

4.1.2.13. On Üçüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 13. dikte metninin adı “İnsanların Karakterleri (Geniş Zaman 1)”dir. Bu metin, öğrencilere insan karakterleriyle ve geniş zaman yapısının kullanımıyla ilgili örnekler sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde insan karakterleriyle ve geniş zaman yapısının kullanımıyla ilgili sözcükler ve ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 4.28. A2 düzeyi 13. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	İnsanların Karakterleri (Geniş Zaman 1)
Dikte metni	İnsanların karakterleri farklı farklıdır. Bazı insanlar sinirlidir. Olumsuz bir olayda hemen kızarlar. Bazı insanlar çok neşelidir. Olumsuz olaylarda da gülerler. Bazı insanlar sabırsızdır. Hayattan ya da insanlardan bir şey isterler. Onun hemen olmasını beklerler. Bazı insanlar çok hareketlidir. İşlerini çabuk yapmak isterler. Yavaş insanları sevmezler. Didem hareketli ve çalışkan bir insan. Her gün plan yapar. İşlerinin hepsini bitirir. İşlerini bitirdikten sonra gezer, çay içer, film izler. İşlerini bitirmeden yemek yemez, televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	81
Uygulama süresi	10 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	9
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	32
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	5
Öğrencilerin toplam hata sayısı	105
En çok hata yapılan sesler	e, ı, i
En çok hata yapılan sözcükler	Karakterleri, farklıdır, olumsuz, hayattan, Didem, hareketlidir

Dikte uygulaması tam 10 dakika sürmüştür. Dikte metninde 81 sözcük bulunmaktadır. Uygulamaya 9 öğrenci katılmış ve öğrenciler dikte uygulamasında toplamda 100 hata yapmışlardır. Bu dikte uygulaması geniş zaman konusu işlendikten sonra uygulanmıştır. Öğrencilerin geniş zaman eklerinin bulunduğu sözcükleri yazmakta zorlandıkları görülmüştür. Dikte uygulamasından sonra ders sonuna kadar geniş zamanla ilgili cümleler incelenmiştir. Sonrasında konunun öğrencilerin zihninde oturduğu gözlemlenmiştir. Dil bilgisi diktesi, konunun eklerinin yazımının anlaşılıp anlaşılmadığı açısından oldukça önemlidir. Özellikle geniş zaman konusunda üç farklı ek formu ve 11 istisna fiilin bulunmasından dolayı öğrenciler eklerin ve istisna fiillerin yazımında zorlanmaktadır.

A2 düzeyi 13. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘karakterleri’ sözcüğü ‘karektırleri, karaktaları’, ‘farklıdır’ sözcüğü ‘farklidir’, ‘olumsuz’ sözcüğü ‘olumsus, onunsuz’, ‘hayattan’ sözcüğü ‘hayatan, haytan, hayartar’, ‘Didem’ sözcüğü ‘didam, didan, dedem’ ve ‘hareketlidir’ sözcüğü ‘hareklıdır, hariketledir, hareketlidir, hariketlidir’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on üçüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.28’de gösterilmiştir.

13. Dikte Metni

Geniş Zaman Bir.
İnsanların karaktaları farklı faklıdır.
Bazı insanlar sinirlidir. Onunsuz bir olayda
hemen kızarlar. Bazı insanlar çok neşelidir.
Onunsuz olaylardada gülerler. Bazı insanlar
sabırsızdır. Hayartar, insanlarda bir şey isterler
Onun hemen olmasını beklarlar. Bazı
insanlar çok hariketlidir. İşlerini fabuk yapmak
- İsterler Yavaş insanları sevmeyizler. Didam
hareketler ve çalışkan bir insan. Her gün
planı yapar. İşlerinin hepsini bittirir.
İşlerinin bitirdikten sonra gezer, çay içer,
filmizler. İşlerini bitirmeden yemek yemez,
televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.

Fotoğraf 4.28. On üçüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘karakterleri’ sözcüğünü ‘karaktaları’, ‘farklı’ sözcüğünü ‘farklı’, ‘sinirlidir’ sözcüğünü ‘sinilidir’, ‘olumsuz’ sözcüğünü ‘onunsuz’, ‘gülerler’ sözcüğünü ‘gularlar’, ‘hayattan’ sözcüğünü ‘hayartar’, ‘beklerler’ sözcüğünü ‘beklarlar’, ‘hareketlidir’ sözcüğünü ‘hariketlidir’, ‘Didem’ sözcüğünü ‘Didan’, ‘bitirir’ sözcüğünü ‘bittirir’, ‘işlerini’ sözcüğünü ‘işlerinin’, ‘bitirdikten’ sözcüğünü ‘bitidikten’, ‘bitirmeden’ sözcüğünü ‘bitirmedan’ ve ‘yemez’ sözcüğünü ‘yemaz’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir. Ayrıca öğrenci ‘isterler’ sözcüğünü iki yerde de hiç yazamamıştır.

4.1.2.14. On Dördüncü Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 14. dikte metninin adı “Çocuklar ve Çizgi Filmler (Geniş Zaman 2)”dir. Bu metin, öğrencilere çocuklar ve çizgi film konusuyla ve geniş zaman yapısının kullanımıyla

ilgili örnekler sunmak için hazırlanmıştır. Bundan dolayı dikte metninde çocuk-çizgi film konusuyla ve geniş zaman yapısının kullanımıyla ilgili sözcükler ve ifadeler bulunmaktadır.

Tablo 4.29. A2 düzeyi 14. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Çocuklar ve Çizgi Filmler (Geniş Zaman 2)
Dikte metni	Çocuklar çizgi filmleri severler. Sabahları kahvaltıdan sonra çizgi film izlerler. Anneleri, çocuklara çizgi film açar ve rahat eder. Ama çizgi filmlerin çocuklara uygun olması gerekir. Çünkü çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz şeyler vardır. Düşünceli anne ve babalar, çizgi filmlerle ilgili bilgileri okurlar. İnternetteki çizgi film tavsiyelerine bakarlar. Çocuklarının seviyesine ve yaşına uygun çizgi filmleri seçerler. Kötü çizgi filmleri, çocuklarına açmazlar. Çünkü bu çizgi filmler, çocukların karakterlerine zarar verir.
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	75
Uygulama süresi	7 dakika 52 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	12
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	30
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	0
Öğrencilerin toplam hata sayısı	100
En çok hata yapılan sesler	i, u, ü
En çok hata yapılan sözcükler	Filmlerin, düşünceli, internetteki, seçerler, karakterlerine, tavsiyelerine, uygun, açmazlar

Bu dikte uygulaması 7 dakika 52 saniye sürmüştür. Dikte metninde 75 sözcük bulunmaktadır. Uygulamaya 12 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 100 hata yapmışlardır. Dikte metni, bir önceki dikte metnindeki pekiştirilmek istenen dil bilgisi konusunun (geniş zaman) devamı niteliğindedir. Öğrencilerin geniş zaman konusunda sorun yaşadıkları görülünce ikinci geniş zaman dikte metninin de uygulanmasına karar verilmiştir. Bu dikte uygulamasından sonra öğrencilerin geniş zaman konusunda hatalarını gördükleri ve hatalarını düzeltmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Dikte uygulamasından sonra öğrencilerin yanlışları ve geniş zaman yapısının anlamları değerlendirilmiştir.

A2 düzeyi 14. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘filmlerin’ sözcüğü ‘filemlerin, filmlerin, filminlerin’, ‘düşünceli’ sözcüğü ‘düşünjeli, duşunceli, düşüncalı’, ‘internetteki’ sözcüğü ‘internetdeki, interneteki’, ‘seçerler’ sözcüğü ‘seçarlar’, ‘karakterlerine’ sözcüğü ‘karakterlirene, karaktarlerine, karakterine’, ‘tavsiyelerine’ sözcüğü ‘tavseyelerine, tavsiğelerine’, ‘uygun’ sözcüğü ‘üygün, oyudum, uyugun’ ve ‘açmazlar’ sözcüğü ‘acmazlar’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on dördüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.29’da gösterilmiştir.

14. Dikte Metni
Geniş Zaman 2

Çocuklar çizgi filmleri severler.
Sabahları, kahvaltıdan sonra çizgi film
izlerler. Anneleri, çocuklara çizgi film
açar ve rahate ^{rahat eder}, Ama çizgi filmlerinin
çocukları uygun olması gerekir. Çünkü
çocuklara
Çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz
şeyler var. Düşünceli anne ve babalar,
Çizgi filmlerde ilgili bilgileri okurlar
interneteki çizgi film tavsiyelerine bakarlar.
Çocuklarının sevisine ve yaşılna uygun
seviyesine yaşına

Çizgi filmleri seçerler. Kötü çizgi
filmleri, açmazlar ^{çocuklarına açmazlar}. Çünkü bu çizgi
filmler, çocukların karakterine zarar
verir. çocukların karakterlerine

Fotoğraf 4.29. On dördüncü dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘rahat eder’ ifadesini ‘rahate’, ‘filmlerin’ sözcüğünü ‘filminlerin’, ‘çocuklara’ sözcüğünü ‘çocuklar’, ‘olumsuz’ sözcüğünü ‘olunsuz’, ‘düşünceli’ sözcüğünü ‘duşunceli’, ‘okurlar’ sözcüğünü ‘okurar’, ‘interneteki’ sözcüğünü ‘interneteki’, ‘tavsiyelerine’ sözcüğünü ‘tavsiğelerine’, ‘bakarlar’ sözcüğünü ‘bakalar’, ‘seviyesine’ sözcüğünü ‘sevisine’, ‘yaşına’ sözcüğünü ‘yaşılna’, ‘filmleri’ sözcüğünü ‘filmler’, ‘açmazlar’ sözcüğünü ‘açmalar’, ‘çocukların’ sözcüğünü ‘çocokların’ ve ‘karakterlerine’ sözcüğünü ‘karakterine’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir.

4.1.2.15. On Beşinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 15. dikte metninin adı “Sezen Bugün Hasta”dır. Bu metinde öğrencilere sağlık konusuyla ilgili bazı temel kavramların öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla dikte metninde sağlıkla ilgili temel sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.30. A2 düzeyi 15. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Sezen Bugün Hasta
Dikte metni	Merhaba, benim adım Sezen. Ben 18 yaşımdayım. Üniversite ikinci sınıf öğrencisiyim. Bugün üniversiteye gitmedim çünkü hasta oldum. Hastaneye

gittim. Doktor bana “Grip olmuşsun.” dedi. Benim bugün hiç hâlim yok. Biraz ateşim var ve uzun süre yürüyemiyorum. Bir de burnum akıyor. Doktor “Bol su iç ve meyve ye.” dedi. Sabahtan beri annem bana sürekli su veriyor ve meyve kesiyor. Sürekli “Meyveleri ye, ye, ye!” diyor. Ama bugün meyve yemekten ve su içmekten sıkıldım.

Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	75
Uygulama süresi	7 dakika 59 saniye
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	9
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	6
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	0
Öğrencilerin toplam hata sayısı	30
En çok hata yapılan sesler	e, ü, ş
En çok hata yapılan sözcükler	Sezen, yürüyemiyorum, olmuşsun

Bu dikte uygulaması 7 dakika 59 saniye sürmüştür. Metinde 75 sözcük bulunmaktadır. Uygulamaya 9 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 30 hata yapmışlardır. Öğrenciler bu metni zorlanmadan, büyük-küçük harfleri doğru yazarak ve noktalama işaretlerini yerinde kullanarak yazmışlardır. Bu uygulamada 3 öğrenci hiç hata yapmamıştır. En çok hata yapan öğrenci ise 6 hata yapmış ve ilk defa en çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısında dikkate değer bir düşüş görülmüştür.

A2 düzeyi 15. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından ‘Sezen’ sözcüğü ‘Sezan’, ‘yürüyemiyorum’ sözcüğü ‘yuruyemiyorum’ ve ‘olmuşsun’ sözcüğü ‘olmusun’ biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on beşinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.30’da gösterilmiştir.

15. Dikte Metni

Sezân Bugün Hasta

Merhaba, benim adım Sezân. Ben 18 yaşındayım. Üniversite ikinci sınıf öğrencisiyim. Bugün üniversiteye gitmedim çünkü hasta ~~oldum~~ ^{oldum} Hastaneye gittim. Doktor bana: "Grip olmuşsun." dedi. Benim bugün hiç hâlîm yok. Biraz ateşim var ve uzun süre yürüyemiyorum. Bir de burnum akıyor. Doktor ~~benim~~ "bol su iç ve meyve ye." dedi. Sabahtan beri annem bana sürekli su veriyor ve meyve kesiyor. Sürekli "Meyveleri* ye, ye, ye diyor". Ama bugün meyve yemekten ve su içmekten sıkıldım.

Fotoğraf 4.30. On beşinci dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde 'Sezen' ifadesini 'Sezan', 'olmuşsun' sözcüğünü 'olmusun', 'uzun' sözcüğünü 'üzun', 'beri' sözcüğünü 'bere' ve 'sürekli' sözcüğünü 'surekli' biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir. Öğrenci tırnak işaretini doğru kullanamamıştır. Bunun dışında metni doğru dikte etmiştir.

4.1.2.16. On Altıncı Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 16. dikte metninin adı "Selin Hanım'a Toplantı Mesajı"dır. Bu metin, öğrencilere basit resmi bir mesaj yazarken nelere dikkat edildiğiyle ilgili bir örnek sunmak için hazırlanmıştır. Bu nedenle dikte metninde resmi mesaj unsurlarıyla ilgili temel sözcükler ve ifadeler yer almaktadır.

Tablo 4.31. A2 düzeyi 16. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Selin Hanım'a Toplantı Mesajı
Dikte metni	Selin Hanım, Şirketimizin yıl sonu toplantısını bu yıl Antalya'da yapmaya karar verdik. Cuma günü, uçakla Antalya'ya gideceğiz. Toplantı, geçen yılki otelde olacak. Cumartesi günü sabah başlayacak, pazar günü öğleden sonra bitecek. Aynı günün akşamında otelde büyük bir iş yemeği olacak. Ertesi gün Antalya'da şehir gezisi yapmayı planlıyoruz. Pazartesi günü akşam dokuz uçağıyla da Ankara'ya döneceğiz. Salı günü Ankara'da tekrar işe başlayacağız. Katılım için lütfen cevap veriniz. Mehmet Yılmaz
Uygulayıcı önerisi	
Metindeki sözcük sayısı	72
Uygulama süresi	8 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	9

En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	5
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	1
Öğrencilerin toplam hata sayısı	34
En çok hata yapılan sesler	ı, o, ğ
En çok hata yapılan sözcükler	Şirketimizin, yılki, öğleden, uçağıyla, otelde

Bu dikte uygulaması tam 8 dakika sürmüştür. Metinde 72 sözcük bulunmaktadır. Uygulamaya 9 öğrenci katılmış ve öğrenciler toplamda 34 hata yapmışlardır. Öğrenciler bu metni zorlanmadan, büyük-küçük harflere uyararak ve noktalama işaretlerine dikkat ederek yazmışlardır. Öğrencilerin hataları gözle görülür bir biçimde düşmüştür.

A2 düzeyi 16. dikte uygulamasında en çok hata yapılan sözcükler içerisinde öğrenciler tarafından 'şirketimizin' sözcüğü 'şirkitimizin, şerketimizin', 'yılki' sözcüğü 'yılı, yıl ki', 'öğleden' sözcüğü 'ogleden', 'uçağıyla' sözcüğü 'ucacıyla, uçağıla, uçayla' ve 'otelde' sözcüğü 'ötelde' biçiminde yanlış yazılmıştır.

A2 düzeyi on altıncı dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı Fotoğraf 4.31'de gösterilmiştir.

16. DİKTE METNİ
Selin Hanım'a Toplantı Mesajı

Selin Hanım,

Şirketimizin yıl sonu toplantısını bu yıl Ankara'da Antalya'da yapmaya karar verdik. Cuma günü, uçağıyla Antalya'ya gideceğiz. Toplantı, geçen yılki otelle olacak. Cumartesi günü sabah başlayacak, pazar günü öğleden sonra bitecek. Aynı günü akşamında otelle büyük bir iş yemeği olacak. Ertesi gün Antalya'da Selin gezisi yapmayı planlıyoruz. Pazar günü akşam 9 uçağıyla da Ankara'ya dönüşüne döneceğiz. Salı günü Ankara'da tekrar işe başlayacağız. Katılım için lütfen cevap veriniz.

(-4)

Mehmet Yılmaz

Fotoğraf 4.31. On altıncı dikte uygulamasında en çok hata yapan öğrencinin kâğıdı

Öğrencinin kâğıdı incelendiğinde ‘geçen’ sözcüğünü ‘gecen’, ‘yılki’ sözcüğünü ‘yılkı’, ‘uçacağıyla’ sözcüğünü ‘ucacıyla’ ve ‘lütfen’ sözcüğünü ‘lutfen’ biçiminde yanlış yazdığı görülmektedir. Öğrenci tırnak işaretini doğru kullanamamıştır. Bunun dışında metni doğru dikte etmiştir.

4.1.2.17. On Yedinci Dikte Uygulamasına İlişkin Bulgular

A2 düzeyi 17. dikte metninin adı “Sağlıklı Bir Yaşam İçin Sekiz Kural”dır. Bu metin, sağlıklı yaşam için bazı önerileri içermektedir. Metinde sağlıklı yaşamla ilgili sözcükler ve cümleler ile bu alana uygun olarak yiyecek-içecek adları yer almaktadır.

Tablo 4.32. A2 düzeyi 17. dikte uygulamasına ilişkin bilgiler

Metnin adı	Sağlıklı Bir Yaşam İçin Sekiz Kural
Dikte metni	1. Akşam erken uyuyun, sabah erken kalkın. 2. Kahvaltıda peynir, domates, salatalık, zeytin, yumurta olsun. 3. Öğle ve akşam yemeklerinde tavuk ve balık gibi beyaz et yiyin. 4. Hafif yemekler tercih edin. Ağır yemekler yemeyin. 5. Her gün sebze ve meyve yiyin. Yemeklerin yanına salata yapın. 6. Her gün bir avuç kuruyemiş insana iyi gelir. Badem, fındık, fıstık... 7. Sigara ve alkol kullanmayın. Zararlı alışkanlıklarınızı bırakın. 8. Akşamları yürüyüş yapın ve düzenli spor yapın.
Uygulayıcı önerisi	Bu dikte metni diktoglos tekniğine oldukça uygundur. Bu nedenle bu dikte uygulamasında diktoglos tekniği kullanılabilir.
Metindeki sözcük sayısı	74
Uygulama süresi	25 dakika
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	8
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	---
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	---
Öğrencilerin toplam hata sayısı	---
En çok hata yapılan sesler	---
En çok hata yapılan sözcükler	---

Bu dikte uygulaması diktoglos tekniği kullanılarak yaptırıldığı için Tablo 4.34’teki bazı bilgiler boş bırakılmıştır. Bu dikte metninde 74 sözcük bulunmaktadır. Bu dikte uygulamasında “diktoglos” yaptırılmıştır. Öncelikle öğrencilere uygulamanın nasıl yaptırılacağı anlatılmıştır. Öğrencilere önce bireysel, sonra 3 kişilik küçük grupla, daha sonra da sınıfın yarısını oluşturan büyük grupla çalışacakları söylenmiş ve grupların kimlerden oluşacağı belirlenmiştir. Metin önce normal hızda okunmuştur. İlkinde öğrenciler sadece metni dinlemişler, herhangi bir not almamışlardır. İkinci okuma da yine aynı hızda

seslendirilmiştir. Bu kez öğrenciler, dinlerken not almışlardır. Metni düzeye uygun hızda 2 kez okumak, tam 3 dakika sürmüştür. İkinci okuma da bittikten sonra öğrenciler bireysel olarak metinlerini oluşturmaya başlamışlardır. Bireysel çalışma için öğrencilere 5 dakika süre verilmiştir. Bireysel çalışma bittikten sonra öğrencilerden 3 kişilik küçük grupla çalışmaları, metinlerini düzenlemeleri ve metindeki eksikliklerini tamamlamaları istenmiştir. Bunun için öğrencilere 10 dakika süre verilmiştir. Bu süre tamamlandıktan sonra öğrenciler sınıfın yarısını oluşturan büyük grupla birlikte çalışmaya başlamışlardır. Bu aşamada öğrencilerden metinlerine son hâlini vermeleri istenmiştir. Bu aşama için öğrencilere 5 dakika verilmiştir. Bu sürenin sonunda dikte metni tahtaya yansıtılmış, iki grubun da kâğıtları uygulayıcı tarafından kontrol edilmiş ve iki grubun da kusursuza yakın metin ürettikleri görülmüştür. Bu uygulama toplamda yaklaşık olarak 25 dakika sürmüştür. Bu çalışma öğrencilerin hem bireysel hem de grup olarak çalışmasına olanak tanımıştır. Öğrencilerin uygulamaya büyük bir ilgiyle katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu uygulamayla öğrenciler, eksikliklerini bireysel olarak görmeye çalıştıkları gibi akran öğretimi yoluyla eksiklikleri konusunda arkadaşlarından da yararlanmışlardır.

Bu uygulamada önceki yaptırılan dikte uygulamalarından farklı olarak öğrenciler, zihinsel olarak daha fazla yorulmuşlar ve üst düzey becerilerini kullanmışlardır. Öğrencilerin dikte metnini daha fazla odaklanarak dinledikleri gözlemlenmiştir.

Diktoglos, diğer dikte uygulamalarına göre öğrencilerin klasik dikte türlerine göre daha çok zorlandıkları bir dikte türü olduğu için bu dikte tekniği A2 kurunun sonuna doğru uygulanmıştır. Diktoglos uygulaması için ise bilinçli olarak bilgilendirici metin türünde ve maddeler hâlinde yazılan bir metin tercih edilmiştir.

4.2. Öğrencilerin Dikte Uygulamalarına İlişkin Algılarına ve Dikte Uygulamalarıyla İlgili Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Bu başlıkta dikte uygulamalarının sonunda öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin algılarını, düşüncelerini ve dikte uygulamalarının kendilerine katkılarını ortaya çıkaran bulgulara yer verilmiştir. Algı anketi 11 öğrenciye uygulanmıştır.

Tablo 4.33. Öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin algıları

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken dikte uygulamalarının ne gibi katkıları olabilir?	Ön Algı (f)	Son Algı (f)	Oransal Değişim
Okuma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.	5	11	% 120
Dinleme becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.	6	11	%83,33
Konuşma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.	2	5	% 150
Yazma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.	9	11	%2,22

Dil bilgisi konularını öğrenebiliriz/pekiştirebiliriz.	8	10	%25
Dikte metinlerinden yeni sözcükler öğrenebiliriz.	7	11	%57,14
Sözcüklerin doğru yazılışını öğrenebiliriz.	7	11	%57,14
Sözcüklerin doğru telaffuzunu öğrenebiliriz.	5	9	%80
Dilin cümle yapısını daha iyi öğrenebiliriz.	5	11	%120
Noktalama işaretlerinin kullanımını öğrenebiliriz.	6	9	%50
Yazım-ımlâ kurallarını öğrenebiliriz.	9	11	%22,22
Dil öğrenme motivasyonumuz artabilir.	4	10	%150
Not almayı alışkanlık hâline getirebiliriz.	3	9	%200
Kendi yanlışlarımızı fark edip düzeltebiliriz.	9	11	%22,22
Arkadaşlarımızın yanlışlarını fark edip o yanlışları yapmamaya çalışabiliriz.	6	9	%50
Dinleme konsantrasyonumuz artabilir.	8	9	%12,50
Yabancı dilde yazma alışkanlığı kazanabiliriz.	5	10	%100
Yazılarımızda sayfa düzenini daha iyi duruma getirebiliriz.	5	11	%120
Yazılarımıza başlık koyma alışkanlığı kazanabiliriz.	3	10	%233,33
Derslerde daha eğlenceli zaman geçirebiliriz.	5	10	%100
Toplam Ortalama	6	10	%88,76

Tablo 4.33 incelendiğinde öğrencilerin dikte uygulamalarının kendilerine katkıları açısından algılarının algı anketindeki bütün maddelerde yükseldiği görünmektedir. Ön algı anketinde öğrenciler dikte uygulamalarının 2 öğrenci ile en az sayıda konuşma becerisine katkısının olduğunu düşünmektedirler. Son algı anketinde ise bu sayı 5'e çıkmıştır. Ön algı anketinde öğrenciler dikte uygulamalarının 9 öğrenci ile en çok sayıda yazım-ımlâ kurallarına ve kendi yanlışlarını fark edip düzeltmeye katkısının olduğuna inanmaktadırlar. Son algı anketinde ise öğrencilerin tamamı bu düşünceye katılmışlardır. Öğrencilerin fikrinin en çok değiştiği madde ise "Yazılarımıza başlık koyma alışkanlığı kazanabiliriz." maddesidir. Öğrenciler bu maddeye ön algı anketinde 3 öğrenci ile katılırken son algı anketinde ise 10 öğrenci ile katılmışlardır. Bunun ardından öğrencilerin algılarının olumlu anlamda değiştiği madde ise "Not almayı alışkanlık hâline getirebiliriz." maddesi olmuştur. Bu maddeye ön algı anketinde 3 öğrenci katılırken son algı anketinde 9 öğrenci katılmıştır. Toplam ortalama bakıldığında ise maddelere ön algı anketinde ortalama olarak 6 öğrenci katılırken bu sayı son algı anketinde 10 öğrenciye çıkmıştır. Ön algı anketi ile son algı anketi arasında ise oransal açıdan toplam ortalama %88,76'lık olumlu bir değişim olduğu görülmektedir.

Algı anketinden ayrıca dikte uygulamalarının sonunda öğrencilerle dikte uygulamalarıyla ilgili yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesinde öğrencilere "Dikte denince aklınıza ne geliyor?", "Diktenin size katkıları neler oldu? Yani diktenin olumlu yanları, avantajları nelerdir?" ve "Diktenin olumsuz yanları nelerdir? Yani dikte uygulamaları ile ilgili olumsuz/negatif düşünceleriniz nelerdir?" biçiminde üç adet soru sorulmuştur. Odak grup görüşmesi, 11 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Birinci soruya verilen yanıtlar Tablo 4.34'te yer almaktadır.

Tablo 4.34. Dikte denince öğrencilerin aklına gelen ifadelere ilişkin bulgular

“Dikte denince aklınıza ne geliyor?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Başlık koymak	4
Yazma becerisini geliştirmek	4
Cümle kurmayı öğrenmek	3
Dinleme becerisini geliştirmek	3
Noktalama işaretlerini doğru kullanmak	2
Paragraf oluşturmak	1
Toplam Kod Sayısı	17

Birinci soruyla ilgili öğrencilerden derinlemesine veri elde edebilmek amacıyla öğrencilere “Dikte uygulaması yapacağız denince ne hissediyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlara Tablo 4.35’te yer verilmiştir.

Tablo 4.35. Dikte yapacağız denince öğrencilerin hissettiklerine ilişkin bulgular

“Dikte yapacağız denince ne hissediyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Eğlenceli olacak.	5
Stresli olacak.	2
Sıkıcı olacak.	2
Heyecanlı olacak.	2
Yeni sözcükler öğreneceğim.	2
Dinleme becerim gelişecek.	2
Dinleme güçlüğümlük olacak.	1
Odaklanmam gerekecek.	1
Toplam Kod Sayısı	17

Öğrencilerin “Dikte yapacağız denince ne hissediyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında dikte uygulamalarına karşı 11 olumlu ve 6 olumsuz düşünceleri olduğunu söylemek mümkündür. Yanıtlardan dikte uygulamalarının öğrencilerin öğrenmelerine katkısı olduğu, eğlenceli ve heyecanlı olduğu aynı zamanda bazı öğrencilerde bir stres oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenci 3: *Yeni harfler, yeni sözcükler öğreneceğim. Dinleme güçlüğümlük olacak.*

Öğrenci 4: *Konsantre etmemi ve dikkatimi bir yöne toplamam gerektiğini hatırlıyorum.*

Öğrenci 6: *Öğretmen puan verecek mi? Yarışma olacak mı?*

Öğrenci 9: *Önce sıkıcı gibi görünüyor ama sonra çok eğlenceli olacak.*

Birinci soruyla ilgili olarak öğrencilerin dikte uygulaması sonrasında neler hissettiklerine ilişkin yanıtlar alabilmek için öğrencilere “Dikte uygulaması yaptıktan sonra ne

hissediyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya ilişkin yanıtlara Tablo 4.36’da yer verilmiştir.

Tablo 4.36. Dikte uygulamasından sonra öğrencilerin hissettiklerine ilişkin bulgular

“Dikte uygulaması yaptıktan sonra ne hissediyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Yanlışım azsa kendimi gururlu hissediyorum.	3
Yanlışlarım çok olduğunda iyi hissetmiyorum.	3
Bittiği için rahatlamış hissediyorum.	2
Daha çok ders çalışmam gerektiğini hissediyorum.	2
Yeni kelimeler öğrendiğim için kendimi iyi hissediyorum.	1
Yazdıklarımızı kontrol etmeyi beklerken mutlu hissediyorum.	1
Yazmak için kendime güvenim geldiğini hissediyorum.	1
Yanlışlarımdan doğruyu öğrendiğim için iyi hissediyorum.	1
Toplam Kod Sayısı	14

Öğrencilerin yanıtları incelendiğinde dikte uygulamasından sonra öğrencilerin 13 olumlu ve 3 olumsuz duygusunun olduğu söylenebilir. Öğrencilerin cümlelerinden alıntılara bakıldığında ise öğrenciler, dikte uygulamalarına karşı olumsuz düşüncelerinin ise zamanla geçtiğini belirtmişlerdir.

Öğrenci 2: *Yeni kelimeler öğrendim ve biraz gramer pratik yaptım.*

Öğrenci 3: *Başlarda canım sıkıldı. Bazen çok zor geçiyor. Ama zamanla iyi hissettim.*

Öğrenci 4: *Kendimi çok rahat hissediyorum. Böyle bitti diye nefes çıkarıyorum. Ondan sonra kontrol etmeyi çok bekliyorum. Çünkü kontrol etmeyi çok severim.*

Öğrenci 8: *Kendime daha çok güvendim, yazmak için.*

Öğrenci 10: *Eğer az hata varsa kendimi çok gururlu hissediyorum.*

Birinci sorudan sonra ikinci soruya geçilmiştir. İkinci soruda öğrencilere “Türkçeyi öğrenirken dikte uygulamalarının size ne gibi katkıları oldu?” sorusu sorulmuştur. İkinci soruya verilen yanıtlar Tablo 4.37’de bulunmaktadır.

Tablo 4.37. Dikte uygulamalarının öğrencilere katkılarına ilişkin bulgular

“Türkçeyi öğrenirken dikte uygulamalarının size ne gibi katkıları oldu?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Yeni sözcükler öğrendim.	6
Dil bilgisinde pratik yaptım.	4
Telaffuzu öğrendim.	4
Sesleri daha iyi öğrendim.	2
Cümle kurmayı öğrendim.	2
Dinleme becerim gelişti.	2
Yanlışlarımı düzelttim.	2

Yazma pratiği yaptım.	1
Dinleme konsantrasyonum arttı.	1
Yazılarıma başlık koymayı öğrendim.	1
Not almada hızlandım.	1
Toplam Kod Sayısı	26

Öğrenciler dikte uygulamalarının kendilerine katkılarına ilişkin yanıtlarda en çok yeni sözcükler öğrendiklerini, dil bilgisinde pratik yaptıklarını ve telaffuzu öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında Özbek Türkçesi ana dili olan öğrencinin Türkiye Türkçesindeki sözcükleri kendi dilindeki sözcüklerle karıştırdığını belirtip bu karıştırmannın dikte uygulamalarında çözüme kavuştuğunu söylemesi dikkat çekici olmuştur. Bu durumun Türkçenin farklı dillerinde de gerçekleşebileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca bir öğrencinin dikte uygulamalarının dinleme konsantrasyonunu artırdığını söylemesi oldukça önemlidir. Çünkü öğrenciler, yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki sınavların dinleme bölümlerinde konsantrasyon sürelerinin kısa olmasından kaynaklı olarak sorun yaşamaktadırlar. Bu nedenle dinleme bölümündeki soruları anlamakta ve doğru yanıt vermekte zorlanmaktadırlar.

Öğrenci 1: *Yanlışlar oluyor, yanlışlar düzeliyor, daha iyi hafızada kalıyor.*

Öğrenci 3: *Bence cümle kurmak ve yeni harfler ve kelimeler öğrenmek ve sonra gramer hakkında çok şeyler öğrendim.*

Öğrenci 4: *Türk dili benim ana dilime (Özbek Türkçesi) çok benzediği için ben kelimeleri önceden kendi dilimle karıştırıp kendi dilimdeki kelimeleri kullanıyordum. Bunun farkında değildim ama dikteler yaptıktan sonra pratik yapıp Türkçesini yazmayı öğrendim.*

Öğrenci 6: *Benim için dikkat ve telaffuz öğrendim. Çünkü benim konsantrasyon kısa. Benim dinleme konsantrasyon arttı. Telaffuz iyi oldu. Çünkü Türkçede bazı sesler çok benziyor. Ama diktede yavaş yavaş öğrendim.*

Öğrenci 10: *Hocamız dikte yaparken başlığa çok önem verdiği için başlık koymada başarılı oldum. Bundan başka dinleme becerilerimi çok geliştirdi ve artık hızlı bir şekilde not alabilirim.*

İkinci soruyla ilgili öğrencilerden derinlemesine veri elde edebilmek amacıyla öğrencilere dikte uygulamalarının sırasıyla dinleme, yazma, konuşma ve okuma becerilerine

ne gibi katkıları olduğu sorulmuştur. Öğrencilerin dikte uygulamalarının dinleme becerisine katkısına ilişkin verdikleri yanıtlardan oluşan kodlar Tablo 4.38’de yer almaktadır.

Tablo 4.38. Dikte uygulamalarının dinleme becerisine katkısına ilişkin bulgular

“Dikte uygulamalarının dinleme becerisine katkısı ne oldu?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Türk alfabesine özel sesleri daha iyi ayırt ettim.	7
Dinlediklerimi anlama hızım arttı.	4
Dinlediklerime odaklanma sürem arttı.	1
Toplam Kod Sayısı	12

Tablo 4.38 incelendiğinde öğrenciler, dikte uygulamalarının dinleme becerisine katkısına ilişkin Türk alfabesine özel sesleri daha iyi ayırt ettiklerini, dinlediklerini anlama hızlarının ve dinlediklerine odaklanma sürelerinin arttığını belirtmişlerdir.

Öğrenci 3: *Odaklanma daha iyi oldu. Ve bazı kelimeler dinlerken birbirlerine benziyor. Bunlar nasıl farklı yazılıyor, onu öğrendim.*

Öğrenci 4: *Türkçe alfabeye özel olan bazı harfler var. Yumuşak g, ı gibi harfleri kelimelerde anlamaya başladım. Nasıl kullanmayı öğrendim.*

Öğrenci 6: *Ben de o, ö, u, ü sesleri ve yumuşak g öğrendim. Ve daha hızlı dinlemeyi ve yazmayı öğrendim.*

Öğrenci 8: *Dinlerken daha iyi telaffuz öğrendim ve Türkçede çok sesler birbirine benziyorlar. Bu benim için biraz zor oldu. Ama sonra dikte uygulamalarıyla daha iyi öğrendim.*

Öğrenci 9: *Ana dilimde sadece i sesi vardı. Bu sebeple ben dinlerken ı ve i arasında farkı bilmiyordum. Dikte, bunu fark etmek için bana yardımcı oldu.*

Öğrencilerin dikte uygulamalarının yazma becerisine katkısına ilişkin verdikleri yanıtlardan oluşan kodlar Tablo 4.39’da yer almaktadır.

Tablo 4.39. Dikte uygulamalarının yazma becerisine katkısına ilişkin bulgular

“Dikte uygulamalarının yazma becerisine katkısı ne oldu?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Duyduğum seslerin harflerle nasıl yazılacağını öğrendim.	4
Dil bilgisindeki yapıların farklı formlarını yazmayı öğrendim.	3
Noktalama işaretlerini kullanmayı öğrendim.	2
Büyük-küçük harflerin yazımını öğrendim.	2
Paragraf oluşturmayı öğrendim.	2
Yazılarıma başlık koymayı öğrendim.	2
Daha düzenli yazmayı öğrendim.	1

Yazma hızım arttı.	1
Toplam Kod Sayısı	17

Tablo 4.39 incelendiğinde öğrenciler, dikte uygulamalarının yazma becerisine katkısına ilişkin en çok dinlediklerini nasıl yazacaklarını ve Türkçenin dil bilgisindeki yapıların farklı formlarını yazmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenci 2: *Anne dilimde ve Türkçede gramer çok farklı. Grameri yazma çok farklı. O yüzden daha önce biraz zor oldu. Çünkü ben grameri hiç anlamadım. Ama biraz dikte pratik yapmaktan sonra öğrendim. Türkçe gramerde -im/-im/-um/-üm var, farklı farklı. Bunları öğrenmek zor oldu. Ama dikte, bunlara faydalı oldu.*

Öğrenci 3: *Paragraf açmak ve başlık koymak gibi şeyler öğrendim. Ve gramer hakkında nasıl kullanacağım, yazacağım, bunu öğrendim.*

Öğrenci 5: *Ben daha düzenli nasıl yazacağımı öğrendim. Başlık, paragraf, satır başı falan. Sonra yumuşak g, fark etmiyordum dinlerken. Bir de yazmada yazmıyordum. Dikteden sonra onu öğrendim.*

Öğrenci 7: *Ben nokta işaretleri kullanıyordum. Dilimde farklı. Sadece nokta var. Dikte metinlerinden öğrendim.*

Öğrenci 10: *Ben yazarken virgül ile ciddi problem vardı. Sonra ana dilimde çok fazla virgül kullanıyoruz. Ama dikte sayesinde bu problem çözüldü.*

Öğrencilerin dikte uygulamalarının konuşma becerisine katkısına ilişkin verdikleri yanıtlardan oluşan kodlar Tablo 4.40'ta yer almaktadır.

Tablo 4.40. Dikte uygulamalarının konuşma becerisine katkısına ilişkin bulgular

“Dikte uygulamalarının konuşma becerisine katkısı ne oldu?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Seslerin telaffuzunu öğrendiğim için konuşmam daha iyi oldu.	11
Doğru bir şekilde cümle kurmayı öğrendim.	11
Konuşmam daha sistemli oldu.	2
Toplam Kod Sayısı	24

Tablo 4.40 incelendiğinde öğrenciler, dikte uygulamalarının konuşma becerisine katkısına ilişkin en çok seslerin telaffuzunu öğrenmelerinin konuşma becerilerine olumlu etkide bulunduğunu ve konuşma becerisinde doğru bir şekilde cümle kurmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Öğrenci 1: *Dikteden telaffuzu öğrendim. Bu yüzden konuşmada daha iyi bir şekilde konuştum.*

Öğrenci 6: *Dikte hem yazma için hem konuşma için doğru bir örnek oluyor. Yani mesela dikte metinde bir cümle. Bu, doğru cümle yapısı ve siz telaffuz ediyor, doğru telaffuz. Biliyoruz. Yani biz doğru şeyleri öğreniyoruz.*

Öğrencilerin dikte uygulamalarının okuma becerisine katkısına ilişkin verdikleri yanıtlardan oluşan kodlar Tablo 4.41’de yer almaktadır.

Tablo 4.41. Dikte uygulamalarının okuma becerisine katkısına ilişkin bulgular

“Dikte uygulamalarının okuma becerisine katkısı ne oldu?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Harfleri, sözcükleri öğrendiğim için metinleri daha doğru okudum.	11
Harfleri, sözcükleri öğrendiğim için metinleri daha hızlı okudum.	11
Sesli okuma yaparken notlama işaretlerinde nasıl okuyacağımı öğrendim.	3
Toplam Kod Sayısı	25

Tablo 4.41 incelendiğinde öğrenciler, dikte uygulamalarının okuma becerisine katkısına ilişkin en çok harfleri ve sözcükleri öğrendikleri için metinleri daha doğru ve hızlı okuduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenci 2: *Mesela yeni kelimeler öğrendik. Onları metinde daha iyi okuduk. Daha hızlı anladım ve daha hızlı okudum.*

Öğrenci 3: *Harfleri, kelimeler ayırt etmeyi öğrendiğimiz için metinleri de daha dikkatli ve doğru okudum.*

Öğrenci 4: *Bana göre yazma yeteneklerimde dikte az etkili oldu, okumada daha çok etkili oldu. Metni görerek nasıl yazıldığını öğrendim. Sonra okuma yeteneklerimi geliştirdim.*

Öğrenci 6: *Dikte hem yazma için hem konuşma için doğru bir örnek oluyor. Yani mesela dikte metinde bir cümle. Bu, doğru cümle yapısı ve siz telaffuz ediyor, doğru telaffuz. Biliyoruz. Yani biz doğru şeyleri öğreniyoruz.*

Öğrenci 8: *Nerede virgül var, nerede nokta var. Okurken bunlarda ne yapıyoruz. Sınıf içinde sesli okuma yaparken virgül var ne yapacağım, nokta var ne yapacağım, nerede durmam lazım, bunları öğrendim.*

Dikte uygulamalarının temel dil becerilerine katkısıyla ilgili sorulardan sonra üçüncü ve son soruya geçilmiştir. Üçüncü soruda öğrencilere “Dikte uygulamalarının olumsuz yanları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlar Tablo 4.42’de gösterilmiştir.

Tablo 4.42. Dikte uygulamalarının olumsuz yanlarına ilişkin bulgular

“Dikte uygulamalarının olumsuz yanları nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar	Kod Sayısı
Dikteyi yetiştiremediğim zaman stres oluyorum.	7
Arkadaşlarımın doğru yazıp benim yanlış yazmam öz güvenimi düşürdü.	2
Kullandığımız kâğıtlar çevreye zarar veriyor.	1
Yazarken çok hata yapmak moralimi bozdu.	1
Toplam Kod Sayısı	11

Tablo 4.42 incelendiğinde öğrencilerin dikte uygulamalarının olumsuz yanlarına ilişkin 7 kodla dikteyi yetiştiremediklerinde stres olduklarını, 2 kodla arkadaşları doğru yazıp kendileri yanlış yazdıklarında öz güvenlerinin düştüğünü, 1 kodla kullanılan kâğıtların çevreye zarar verdiğini ve 1 kodla ise yazarken çok hata yapmanın moral bozduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenci 3: *Bazen kelimeler çok karışıyor, o zaman stresli oluyorum. Şimdi biliyorum, sorun yok.*

Öğrenci 4: *Çevreye zarar veriyor. Çünkü çok kâğıt harcadık. Ekolojik olarak çok olumsuz oldu.*

Öğrenci 5: *Bazen sesleri yanlış duyuyordum ve bu benim için stresli oluyordu. Bir de arkadaşlarım doğru yazıyordu, ben doğru yazamıyordum. Bu benim öz güveni çok düşürdü.*

Öğrenci 6: *İlk zamanlar panik oldum. Çünkü o zamanlar benim için çok hızlı gidiyordu ve ben hâlâ birinci kelimeyi yazmadım. Geride kaldım. Panik oldum.*

Öğrenci 7: *Ben de arkadaşım gibi panik oldum. Çünkü bana göre ilk zamanlar siz hızlı hızlı okurken kelimeleri yazamıyorum. Sonra “Aaa! Hocam ne dedi!” diyorum. Stres oldum.*

Öğrenci 10: *Bazen çok fazla hata yaptım ve kendimi başkalarıyla karşılaştırdım. Bundan öz güvenim olumsuz etkilendi.*

Algı anketi ile öğrencilerin odak grup görüşmesindeki sorulara verdikleri yanıtlar karşılaştırıldığında birbiriyle uyumlu bulgular elde edildiğini söylemek mümkündür. Odak grup görüşmesindeki yanıtlarda daha ayrıntılı ve özel verilere ulaşılmıştır. Algı anketinde ise

öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin algılarının dikte uygulamalarından önce ve sonra olmak üzere değişimlerini gözlemlemek mümkün hâle gelmiştir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında A1-A2 düzeyinde dikte uygulamalarının yürütülmesinde yaşanan durumlara ve uygulamalardaki gözlemlere ayrıca öğrencilerin dikte uygulamalarına karşı düşüncelerine ve uygulama öncesindeki ile sonrasındaki algılarına ilişkin araştırmanın veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler ışığında ortaya konan bulgular kapsamında tartışma, sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında öğrencilerin dikte uygulamalarında dinlediklerini yazma hızlarının arttığı saptanmıştır. Uygulamaların sayısı artıkça dikte metinlerindeki sözcük sayısı da genel olarak artmıştır. Ancak uygulama süreleri incelendiğinde öğrencilerin yazma hızlarında gelişme olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç öğrencilerin not alma alışkanlıklarını olumlu etkilediği gibi akademik yaşamlarında da olumlu gelişmeleri beraberinde getirmektedir. Çalışma yapılan grubun Türkçe kursundan sonra üniversitede okuyacakları ön lisans/lisans/lisansüstü programlarda sürekli not almaları gerekmektedir. Bu da genellikle dinlediklerini yazmaları biçiminde gerçekleşmektedir. Araştırmanın bulgularına göre dikte uygulamalarının öğrencilerin not alma alışkanlıklarını olumlu etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Not alma becerisinin öğrencilerin akademik yaşamlarına doğrudan etkisi bulunmaktadır. Çalışma yapılan grubun Türkçeyi üniversiteye hazırlık için bir dil kursu olarak öğrenmeye çalıştıkları düşünüldüğünde Türkçe kursundan sonra öğrencilerin üniversitede sürekli not almaları gerekmektedir. Bu da genellikle dinlediklerini yazmaları biçiminde gerçekleşmektedir. Zhytska (2013) de çalışmasında dikte uygulamalarının öğrencilere akademik yaşamlarında not tutma alışkanlığı kazandırdığını belirterek bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Uygulamalar için bulgularda verilen tabloların hata sayısı sütunları incelendiğinde öğrencilerin hata sayılarında azalış olduğu görülmektedir. Hatta birçok uygulamada kusursuz bir kâğıt ortaya çıkararak birçok öğrenci olmuştur. Ekmekci ve Kasa Ayten (2022) de çalışmalarında düzenli yaptırılan dikte uygulamalarının öğrencilerin yazım hatalarını oldukça azalttığını saptamışlardır. Türkçeyi doğru duymak ve yazmak, öğrencilerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenirken dinleme, yazma, okuma ve konuşma becerilerini de olumlu yönde etkilemektedir. Çünkü öğrencilerin dinlediklerini doğru algılamaları, dinleme becerisini; Türkçeyi yazım-imla kuralları, yazma unsurları, sayfa düzeni unsurları, büyük-küçük harfler,

noktalama işaretleri vb. açısından doğru yazmaları, yazma becerisini; yazarken öğrendikleri doğruları okuma metinlerinde de uygulamaları, okuma becerisini ve dinlediklerini doğru algıladıktan sonra doğru sesletimi öğrenmeleri ve dinlediklerini anlamaya başlamaları, konuşma becerisini geliştirmektedir.

Öğrencilerin en çok hata yaptıkları seslere ilişkin bulgulara bakıldığında ilk uygulamalarda ‘e, ı, i, o, ö, u, ü’ ünlü seslerde ve ‘b, c, ç, ğ, j, l, h, p, s, ş, y’ ünsüz seslerde sorun yaşamışlardır. En çok hata yapan öğrenciler, ünlü seslerde sorun yaşamaya devam etmişler ve bu seslerle ilgili öğrencilerin hataları sıfırlanmamıştır. Ancak öğrencilerin birçoğu, bu seslerle ilgili hatalarını oldukça azaltmışlardır. Öğrenciler dikte etme aşamasında anlık bir biçimde yazmakta, dikte edilen sesleri/heceleri/sözcükleri/ifadeleri/cümleleri kısa süreli belleklerinde tutmaya çalışmakta ve dikteyi o anda yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle dikte ettirilenleri hızlı bir biçimde yazarken kısa süreli belleklerinde tutmaya çalıştıklarını unutmamak için ünlülerin noktalarını önemsemeyebiliyorlar. Bundan dolayı noktalı ünlülerle ilgili olarak öğrencilerin hatalarının sıfırlanmadığı söylenebilir. Çünkü dikte uygulaması sonrasında noktalı ünlülerle ilgili olarak öğrencilere tahtada yaptırılan çalışmalarda hızlı yazma, dikteyi yetiştirme gibi bir gereklilik ve baskı unsuru olmadığı için öğrencilerin bu sesleri doğru duyduğu ve tahtaya doğru bir biçimde yazdıkları görülmüştür. Son 10 dikte uygulamasında öğrencilerin ‘ç, ğ, s, ş, y’ ünsüz sesleri dışında diğer ünsüz seslerde hiç hata yapmadıkları görülmüştür. ‘ç, ğ, s, ş, y’ ünsüz seslerindeki hatalarında ise gözle görülür bir azalış yaşandığını söylemek mümkündür. Noktalı ünlülerle ilgili olarak yapılan yorum, ‘ç, ğ, ş’ gibi kuyrukları olan ünsüz harflerle ilgili de yapılabilir. Çünkü bu ünsüz harflerle ilgili dikte uygulamalarından sonra yapılan çalışmalarda da öğrencilerin hata yapmadıkları gözlemlenmiştir. Uzun ve Çelik Uzun’un (2023) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan sesletim çalışmalarını meta-sentez yöntemiyle inceledikleri araştırmalarında yabancı öğrenciler açısından en çok sesletim hatası rapor edilen seslerin ‘e, ı, i, ü, ö, c, ç, ğ, y’ sesleri olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin en çok hata yaptıkları sözcükler/ifadeler, Tablo 5.1’de liste hâlinde ve alfabetik sıralamaya göre verilmiştir. Listede 166 adet sözcük/ifade bulunmaktadır. Öğrencilerin sözcüklerde/ifadelerde sözcüğün kökenindeki seslerde mi yoksa dil bilgisel olarak eklerdeki seslerde mi hata yaptıklarını görmek için çalışmanın bulgular bölümü incelenebilir.

Tablo 5.1. Dikte uygulamaları boyunca öğrencilerin en çok hata yaptıkları sözcükler/ifadeler

açmazlar	Çince	hayattan	kişiyle	öğrenciler	tarçın
affedersiniz	Çinli	hemşireler	kitabın	öğretmenler	tavsiyelerine
ağabeyimin	çita	heyecanı	konusu	öğretmenliği	tavşan
ağabeyimin	çöp	Hırvat	kullanıyor	ördek	teyze
ağacı	defter	Hırvatça	kutusu	örtü	Tolga
ağaç	Didem	Hırvatistan	kuzu	örümcek	Tufan
aileyiz	diledim	horoz	levrek	özür	uçacağıyla
amacınızı	dilerim	ıstakoz	mağazasına	pantolon	Ukrayna
ameliyat	düşünceli	ızgara	makinesi	papağan	Ukraynaca
anneciğim	eczanede	içmeye	marketten	peynir	Ukraynalı
Arap	eldiven	iğne	Marmaris'e	reçel	uygun
Arapça	eriği	'ikisi de'	maymun	Rumen	üniversitede
aşçıyım	evine	ilkbahar	merkezine	Rumence	üniversitemi
'babaları da'	farklıdır	incir	mesela	sebze	üniversiteyi
babalarıyla	fındık	internetteki	milli	seçerler	üzüm
bakkaldan	fıstık	İspanya	muz	Sercan	vazgeçti
başarılar	fıstık	İspanyol	mühendis	sevimli	vişne
beğendi	filmlerin	İspanyolca	müsaade	Sezen	yastık
beğenmedi	futbol	işimi	müsait	soğan	yaşındayım
biber	futbolcunun	jeton	oğlu	sokağa	yıldızlı
bizi	gazoz	karakterleri	olmuşsun	sordu	yılki
bugün	görüşmek	karakterlerine	olumsuz	söylüyorsunuz	yoğurt
bulduk	görüşürüz	karşısında	orkide	Sude	Yusuf
buluştuk	götürecek	katlı	otelde	sürüyor	yürüyemiyorum
buzdolabı	güvercin	kayıt	oteldi	şapka	yüzdüler
cadde	güzeldi	kedisi	otobüs	şeftali	yanlış
çalışıyor	hareketlidir	Kemal'e	otobüsten	şirketimizin	
çiçekçi	hastanede	kızıyla	öğleden	şoför	

Çalışmada öğrencilerin ses temelli, sözcük temelli, ses olayları açısından ve yazım-implâ kuralları açısından yanlış yaptıkları görülmektedir. Bahşi (2022) de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2 düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada öğrencilerin harf düzeyinde, en çok harf fazlalığı ve harf değişikliği hatası; hece düzeyinde, en çok hece değişikliği hatası ve implâ düzeyinde ise en çok ses olaylarında hata yaptıklarını tespit etmiştir. Ak Başoğul ve Can (2014) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazımdan kaynaklanan hatalarının çoğunluğunun ses ve sözcük temelli olduğunu saptamışlardır. Ersoy (1997) da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazım yanlışlarını fonetik, morfolojik, semantik ve yazım kuralları açısından incelemiştir. Yazım konusunda en çok yapılan hatanın sözcüklerin yazımında olduğunu belirlemiştir. Açık (2008) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlarla ilgili yaptığı çalışmasında öğrencilerin yazım hatalarının ses temelli olduğunu ve bu hataların yüzde 46'sının ünlü harflerle, yüzde 21'inin ünsüz harflerle ilgili olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada da öğrencilerin daha çok ünlü harflerde hata yaptıkları görülmüştür.

Araştırmanın bulgularına göre içerisinde belirli bir dil bilgisi yapısını barındıran metinlerle yapılan dikte uygulamalarında öğrencilerin dil bilgisi konusunu pekiştirmeleri sağlanabilir ve dil bilgisi konularıyla ilgili eksiklikleri, yaptıkları yanlışlar tespit edilebilir ve düzeltilir. Coşkun, Taşkaya ve Bal (2013) da sınıf öğretmenlerinin dikteyi öğrencilerin dil bilgisi kurallarına uyup uymadıklarını belirlemek için kullandıklarını tespit etmiştir. Ayrıca Wajnryb (1990) "Grammar Dictation" kitabında dikte uygulamalarının dil bilgisi öğretiminde, dil bilgisi konularının pekiştirilmesinde ve dil bilgisi konularında öğrencilerin yaptıkları yanlışların saptanmasında kullanılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca dikte uygulamalarında her çeşit eksik bilgi ve yanlışlar için anında geribildirimler verilmesinin eksiklerin giderilmesinde ve yanlışların düzeltilmesinde en iyi yollardan birisi olduğu söylenebilir. Tüm (2016) de çalışmasında diktenin iyi bir geribildirim aracı olarak kullanılabileceği ve öğrenci hatalarının dikte uygulamalarıyla düzeltililebileceği sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin ilgili düzeyde öğrenmesi gereken sözcükler, dikte metinlerine yerleştirilebilir ve dikte uygulamalarıyla da sözcük öğretimi gerçekleştirilebilir. Uygulamalar yaptırılırken öğrencilerin dikte metinlerindeki bilmedikleri sözcükler, görsel sunumlarla ve açıklamalarla desteklenerek öğrencilere öğretilmiştir. Öğrencilerin gerek algı anketindeki onayladıkları maddelerden gerek odak grup görüşmesindeki düşüncelerinden gerekse de araştırmacının gözlemlerinden sözcük öğretiminin dikte uygulamalarıyla iyi bir biçimde sağlanabildiği kanıtlanmıştır. Gültekin ve Güvey Aktay (2014) da sınıf öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin dikte uygulamalarının sözcük dağarcığını geliştirdiği yönündeki düşüncelerini aktarmışlardır. Christ, Wang ve Chiu (2011) Head Start sınıfında bulunan küçük çocukların sözcük dağarcığı gelişimini desteklemek için hikâye dikte etme uygulamalarını kullandıkları çalışmalarında toplamda 38 adet hikâye dikte ettirmişlerdir. Çalışmada çocukların hikâye dikteleri sırasında hedef sözcük dağarcığını kullandıkları, yeni sözcükler öğrendikleri ve hedef sözcük kullanımının zamanla sayı ve karmaşıklık açısından arttığı sonucuna varmışlardır.

Öğrenciler dikte metinlerinde doğru cümle yapılarını, bağlama uygun, kusursuz metni ve dilin kullanımının iyi bir örneğini görmektedirler. Bu da öğrencilere hedef dilin birçok açıdan doğru biçimini göstermektedir. Bu açıdan öğrencilerin dikte uygulamalarından sonra yazılarına başlık koyma alışkanlığı kazandıkları, sayfa düzenine özen gösterdikleri, yazılarını bağlama uyararak yazdıkları, noktalama işaretlerini doğru kullandıkları, yazım-ımlâ kurallarına dikkat ettikleri kısacası bir yazma kültürü elde ettikleri tespit edilmiştir. Tartar (2013),

Hamzadayı ve Çetinkaya (2013) ve Çetinkaya ve Hamzadayı (2014) da çalışmalarında yazım/ımla ve noktalama işaretlerini kullanma konusunda dikte uygulamalarının etkili olduğu sonucuna varmıştır. Cicres ve Llach (2019) farklı bölümlerden öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının diktenin yazım bilgisini geliştirmek amacıyla kullanılabileceğini belirttiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca Emek'in (2021) Cezayir'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1-B2 düzeyindeki öğrencilerle yaptığı çalışmada öğrencilerin en çok yazım-ımlâda, noktalama işaretlerinde ve dil bilgisi kurallarının yazımında hata yaptıklarını belirtmektedir. Bu yanlışlar da yabancı dil öğretiminde temel düzeyde (A1-A2) çözülmeyen sorunların B1-B2 ve hatta C1 düzeyinde de devam ettiğini göstermektedir.

Öğrencilerin yabancı dili öğrenme sürecinde dil öğrenme motivasyonları çok değişken bir hâle gelebilmektedir. Özellikle öğrenciler dili öğrenme sürecinde eksikliklerini gideremediklerinde, yanlış yaptıklarında, yeni ve karmaşık bir dil yapısıyla karşılaştıklarında ve yazma ya da konuşma kaygısı yaşadıklarında dil öğrenme motivasyonları sürekli olarak düşmektedir. Öğrenciler, dikte uygulamalarıyla eksikliklerini giderdiklerinde, yanlışlarını düzelttiklerinde ve yazma kaygılarını aştıklarında dil öğrenme motivasyonlarını yükseltmektedirler. Bu çalışmanın bulgularından hareketle dikte uygulamalarının öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarını artırdığı sonucuna varılmıştır. Morris (1983) de yabancı dil öğrencileri teşvik edildiğinde diktenin bir motivasyon ve ilgi kaynağı olduğunu belirtmektedir.

Yabancı dil öğrencileri, özellikle temel düzeyde (A1-A2) dinleme metinlerine odaklanmakta sorun yaşamakta ve dinlediklerini algılayıp anlamlandırmakta zorlanmaktadırlar. Öğrencilerin yabancı dilde bir metni dinlerken kısa sürede dinleme odakları düşmektedir. Bu sorundan dolayı öğrenciler, dinleme becerisini istenen düzeyde geliştirememektedir. Bu nedenle de sınavların dinleme bölümlerinde başarısız olmaktadır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında dikte uygulamalarıyla birlikte öğrencilerin dinleme konsantrasyonlarının arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca dikte uygulamalarının bir yararı olarak dinlediği sırada kısa süreli belleğinde daha çok sözcük tutmaya ve belleğinde tuttuğu sözcükleri not almaya alışan öğrencinin sınavların dinleme bölümünden de başarı elde edeceğini söylemek mümkündür.

Dikte uygulamalarının sıkıcı olması, çalışmalarda olumsuz bir yön olarak dile getirilmiştir. Ancak dikte uygulamalarının yarışma havasında, eğitsel oyunlarla, ödüllere ve

farklı dikte teknikleriyle yaptırılması, dikte uygulamalarını eğlenceli bir hâle getirmektedir. Baştuğ (2015) da yüksek lisans çalışmasında dikte uygulamalarının eğitsel oyunlarla birleştirildiğinde daha eğlenceli bir hâle geldiğini belirtmiştir. Farklı dikte uygulamaları da öğrencilerin dikteye bakış açısını olumlu etkileyebilmektedir. Çalışmada öğrencilerin diktoglos uygulamasında daha çok eğlendikleri gözlemlenmiştir. Cooke ve Lies (2015) İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflarda dikte uygulamalarını yeniden tanımladıkları çalışmalarında diktoglos uygulamasının öğrencilere ve öğretmenlere işbirlikçi öğrenmeyi sağladığı ve bunun uygulamadan daha fazla zevk alınmasına fırsat tanıdığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilere dikte uygulamalarının yararları özümsetildiğinde, öğrenciler bu yararları gördüklerinde ve dikte uygulamalarında neler öğrendiklerini fark ettiklerinde öğrencilerin dikte uygulamalarına karşı bakışları olumlu yönde değişmektedir. Bu nedenle dikte uygulamalarının sıkıcı olduğunun düşünülmesi, dikte sürecinin işletilmesiyle ilgilidir. Bu araştırmada da başta öğrencilerin belli bir dikte uygulamasından sonra dikte uygulamalarından sıkıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin sıkılmalarını engellemek için dikte uygulamalarını yarışma havasında, yiyecek-içecek (çikolata, kek, çay, kahve vb.) gibi ödüllere ve grup etkinlikleriyle yaptırılması gerektiği gözlemlenmiştir. Bu değişikliklerin ardından öğrencilerin dikte uygulamalarını eğlenceli bir etkinlik olarak tanımlamaya başladıkları ve dikte uygulamalarına istekle katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki paydaşlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçe kullanımında not alma alışkanlığı kazanmaları, Türkçe olarak dinlediklerini hızlı ve doğru bir biçimde yazabilmeleri, noktalama işaretlerini doğru kullanmaları, yazım-ımlâ kurallarını doğru uygulamaları, hata yaptıkları seslerde ve sözcüklerde uygulama yapmaları, dil bilgisi kurallarını doğru kullanmaları, ilgili dil düzeylerinde sözcük öğrenmeleri, yabancı dilde yazı unsurlarını işleterek bir yazma kültürüne sahip olmaları, dil motivasyonlarını ve dinleme odaklarını artırmaları için dikte uygulamaları, geliştirilmiş dikte metinleriyle düzenli olarak mutlaka yaptırılmalıdır.
- Bu çalışmada temel düzeye (A1-A2) odaklanılmış ve dikte metinleri bu düzeyler için geliştirilmiştir. Ayrıca bu çalışmada sınırlı sayıda dikte türü/teknigi kullanılmıştır. Bu nedenle B1-B2-C1 düzeyleri için dikte metinleri

geliştirilmeli, dikte uygulamaları oluşturulmalı ve farklı türdeki/teknikteki dikte uygulamaları yaptırılmalıdır.

- Alanda kullanılan ders kitaplarında dikte uygulamalarına yeterli düzeyde yer verilmediği için öğretmenlerin de dikte uygulamalarına odaklanmadığı bilinmektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her düzeyde kullanılmak üzere öğretmenlerin kolaylıkla ulaşabileceği olanakta, düzeylere göre düzenlenmiş dikte metinleri kitapları, ses kayıtları, uygulama kâğıtları, uygulama taslakları/önerileri/planları, diktenin uygulanışı için örnek videolar gibi dikte uygulamalarına yönelik öğretim materyalleri hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2008). *Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirisi. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü.
- Ahıskalı, E. E. (2020). *Planlama ve yazma stratejileri öğretiminin planlama ve yazma başarısına, yazma özyeterliliğine ve yazma kaygısına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Ak Başoğul, D. ve Can, F. S. 2014. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hatalar üzerine tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (10), 100-119.
- Akkaya, N. (2020). Yazma eğitiminde ölçme ve değerlendirme. B. Bağcı Ayrancı ve A. Başkan (Ed.). *Kuram ve uygulamada yazma eğitimi içinde* (s. 243-263). Pegem A Akademi.
- Alkire, S. (2002). Dictation as a language learning device. *The Internet TESL Journal*, 8(3).
- Altunkaya, H. (20). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma becerisi öğretimi ve etkinlik örnekleri. İ. Erdem, B. Doğan ve H. Altunkaya (Ed.), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi içinde* (s. 119-155). Pegem A Akademi.
- Anderson, D. F. (1953). Tests of achievement in the English Language. *English Language Teaching*, 7(2), 37-69.
- Arslan, M. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretim kılavuzu temel seviye*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arslan, N. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde göreve dayalı öğrenme yönteminin A1-A2 düzeyi konuşma becerisine katkısı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Betz, A. (1918). The function of dictation in the teaching of modern languages. *The Modern Language Journal*, 2(4), 150-156. <https://www.jstor.org/stable/313971>
- Bağcı, B. ve Başar, U. (2013). Yazma eğitimi. M. Durmuş ve A. Okur, (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* (1. baskı) içinde (s. 310). Grafiker Yayınları.
- Bahşi, N. (2022). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dikte becerilerinin değerlendirilmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(32), 340-357. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1176866>
- Barın, E. (2006). Yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde dikte ve yazılı anlatımın önemi. *TDAY Belleten*, 1(54), 21-32.
- Başkan, A. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisi öğretimi ve etkinlik örnekleri. İ. Erdem, B. Doğan ve H. Altunkaya (Editörler). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi içinde* (s.157-176). Pegem A Akademi.

- Başkan, A. ve Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 39-55.
- Baştuğ, S. D. (2015). *Eğitsel oyunlarla desteklenen dikte etkinliklerinin öğrencilerin dikte becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Baştürk, Ş. ve Kılıç, Z. (2020). Yedi İklim Türkçe A1 kitabı ile Sejong Hanguo Korece 1A-1B kitaplarının tema ve kelimeler açısından karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 802-838. DOI: 10.19171/uefad.709162.
- Blanche, P. (2004). Using dictation to teach pronunciation. *Linguagem & Ensino*, 7(1), 175-191.
- Bozkurt, B., Bülbül, F. ve Demir, H. (2014). Dikte ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Turkish Studies*, 9(6), 159-173.
- Brown, R. W. (1915). *How the French boy learns to write*. Harvard University Press.
- Büyükikiz, K. K. (2011). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma becerileri ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Cai, H. (2012). Partial dictation as a measure of EFL listening proficiency: evidence from confirmatory factor analysis. *Language Testing*, 30(2), 177-199. DOI: 10.1177/0265532212456833
- Campbell, D. (1972). *English spelling and dictation*. Thomas Laurie Educational Publisher.
- Ceylan, Ö. (2021). *Özel yetenekli öğrencilerin erişilerinin, eleştirel düşünme becerilerinin ve değerlerinin farklılaştırılmış fen bilimleri programı aracılığıyla geliştirilmesi: bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Cicres, J. & Llach, S. (2019). Para qué sirven los dictados? Representaciones de los futuros maestros de primaria. *Ediciones Complutense* 31, 47-63. <https://dx.doi.org/10.5209/dida.65937>
- Cooke, S. & Leis, A. (2018). Dictogloss: redefining dictation exercises in the EFL classroom. *2018 5th International Conference on Business and Industrial Research (ICBIR)*, 526-529.
- Coşkun, İ., Taşkaya, S. M. ve Bal, T. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde ölçme değerlendirme yöntemi olarak dikte çalışmasından yararlanma durumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 1-16.
- Council of Europe (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme* MEB [Web]. Retrieved from http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEF_R_TR.pdf.

- Christ, T., Wang, X. C. & Chiu, M. M. (2011). Using story dictation to support young children's vocabulary development: Outcomes and process. *Early Childhood Research Quarterly*, 26, 30-41.
- Cullen, B. (1999). Song dictation. *The Internet TESL Journal*, 5(11), 1-3. <http://iteslj.org/>.
- Çerçi, A. (2013). *Konuşma eğitiminin telaffuz vurgu ve tonlama konularının dinleme destekli öğretimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Çetinkaya, G. ve Hamzadayı, E. (2014). Sesbirimsel metin diktesi uygulamalarının A2 düzeyindeki öğrencilerin yazma becerileri üzerindeki etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 1-15.
- Davis, P., & Rinvoluceri, M. (1988). *Dictation: new methods, new possibilities*. Ernst Klett Sprachen.
- De La Paz, S. & Graham, S. (1997). Effects of dictation and advanced planning instruction on the composing of students with writing and learning problems. *Journal of Educational Psychology*, 89(2), 203-222.
- Demir, T. (2010). Konuşma eğitiminde benmerkezci konuşmaya yönelik bir deneme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 415-430.
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe öğretimi* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*. Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, Ş. (2019). Yazma becerisinin önemi. N. Bayat, (Ed.), *Yazma ve eğitimi* (1. baskı) içinde (s. 205). Anı Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2020). *Süreç ve tür odaklı okuma ve yazma eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Doyumğaç, İ. (2017). *Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.
- Ekmekci, S. ve Kasa Ayten, B. (2022). İlkokul öğrencilerinin yazma hatalarının düzeltilmesi: bir eylem araştırması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 227-255. DOI: 10.29000/rumelide.1220784.
- Emek, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Cezayir'deki Türkoloji bölümü öğrencilerinin B1-B2 düzeyi yazılı anlatımlarının yanlış çözümlemesi yaklaşımıyla değerlendirilmesi. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 77-92. DOI: 10.29000/rumelide.990097.
- Erdem, İ. (2012). Konuşma eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi. M. Özbay, (Ed.), *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi* (1. baskı) içinde (s. 253). Pegem A Akademi.
- Erol, H. F. (2008). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bildirme ve tasarlama kiplerinin öğretimi ve sıralaması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

- Erol, H. F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi. F. Yıldırım ve B. Tüfekçioglu, (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar yöntemler beceriler uygulamalar* (1. baskı) içinde (s. 177). Pegem Akademi.
- Ersoy, S. (1997). *Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarının dil bilgisi açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ezenwosu, N. E. (2011). Dictation as a veritable tool for language proficiency on project educational reform in Nigeria. *African Research Review*, 5(6), 18-25.
- Fidan, D. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları ve öğretmen-öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 11(14), 257-276.
- Gallego, M. (2010). *Focus on form through a dictogloss task: exploring its effects on the acquisition of the Spanish present subjunctive in complement clauses* [Doctoral Thesis]. Faculty of Purdue University-Indiana.
- Gerek, H. G. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kavram haritalarının kullanılmasının öğrencilerin okuma becerisini geliştirmesine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Göçer, A. (2019). *Metin işleme süreçli-mikro öğretim uygulama örnekli Türkçe öğrenme ve öğretim yaklaşımları* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Gültekin, M. & Güvey Aktay, E. (2014). Dictation activities in reading and writing instruction. *Inonu University Journal of The Faculty of Education*, 15(2), 19-44.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2012). *Anlatma teknikleri 2 uygulamalı yazma eğitimi el kitabı*. Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Pegem Akademi.
- Gürgür, H. (2019). Eylem araştırması. A. Saban ve A. Ersoy, (Ed.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (3. baskı) içinde (s. 38). Anı Yayıncılık.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- İlgün, K. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kültürlerarası yaklaşım modeliyle konuşma becerisinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Johansson, S. (1974). Controlled distortion as a language testing tool. In J. Qvistgaard, H. Schwarz and H. Spang-Hanssen, Eds., *AILA Proceedings, Copenhagen 1972, Volume III: Applied Linguistics, Problems and Solutions*. Heidelberg: Julius Groos Verlag, 397-411.
- Joynes, E. S. (1900). Dictation and composition in modern language teaching. *PMLA*, 15, 25-31.
- Kabapınar, F. (2021). Teoriyle uygulamayı buluşturan bir araştırma olarak eylem araştırmasına danışmanlık yapmak: pratikten kaynaklanan deneyimi sunmak. Y. Kabapınar, (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Eylem Araştırmaları* (1. baskı) içinde (s. 70). Pegem Akademi.

- Kamalak, A. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazdırmanın yazma yanlışlarının düzeltilmesine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Karatay, H. ve Kaya, S. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dilbilgisi için çerçeve program. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(2), 1-59.
- Karatay, H. (2023). Süreç ve tür temelli yazma eğitimi. H. Karatay, (Ed.), *Süreç ve tür temelli yazma eğitimi* (1. baskı) içinde (s. 2). Pegem Akademi.
- Kaya, C. (2011). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde gramer sırası sorunu*. 9. Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi; Çağdaş Türk Yazı Dillerinin Öğretimi Sempozyumu. Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu.
- Kayır, G. (2021). *Türkiye'de yapılan eylem araştırmalarının niteliksel olarak incelenmesi ve bir eylem araştırması örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Kazazoğlu, S. (2013). Dictation as language learning tool. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 70, 1338-1346.
- Kidd, R. (1992). Teaching ESL grammar through dictation. *Tesl Canada Journal*, 10(1), 49-61.
- Kurt, M. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisi. F. Yıldırım, B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Kuramlar-Yöntemler-Beceriler-Uygulamalar* (s. 261-266). Pegem Akademi.
- Lee, S. M. K., Liu, H. W. & Tong, S. X. (2023). Identifying Chinese children with dyslexia using machine learning with character dictation. *Scientific Studies of Reading*, 27(1), 82-100. DOI: 10.1080/10888438.2022.2088373
- Lado, R. (1961). *Language Testing*. Longmans, Green and Co.
- MEB. (2006a). *İlköğretim Türkçe dersi 6, 7 ve 8. sınıflar öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- MEB. (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. www.pozitifmatbaa.com.
- Mills, G. E. (2011). *Action research: a guide for the teacher researcher* (4th edition). Pearson.
- Montalvan, R. (1990). *Dictation updated: guidelines for teacher-training workshops*. Retrieved from <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/E-USIA/education/engteaching/intl/pubs/dictatn.htm>
- Morris, S. (1983). Dictation-a technique in need of reappraisal. *ELT Journal*, 37(2), 121-126.
- Nation, P. (1991). Dictation, dicto-comp & related techniques. *English Teaching Forum* 4.

- Oller, J. W. (1971). Dictation as a device for testing foreign-language proficiency. *English Language Teaching*, 25, 254-259.
- Oller, J. W., Jr. & Streiff, V. (1975). Dictation: a test of grammar based expectancies. R. Jones and B. Spolsky (Eds.), In *Testing language proficiency* (pp. 71-88). Center for Applied Linguistics.
- Oller, J. W. (1979). *Language Tests at School. A Pragmatic Approach*.
- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2020). Eylem araştırmasını anlamak. G. Ocak, (Ed.), *Eğitimde eylem araştırması ve örnek araştırmalar* (4. baskı) içinde (s. 2). Pegem Akademi.
- Ozbič, M. (2009). Causes of dictation difficulties of bilingual students with learning difficulties. *Pedagoska Obzorja* 24(2), 117-130.
- Öz, F. M. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. (4. baskı). Anı Yayıncılık.
- Özel, S. (2010). *Yabancılara Türkçe öğreten resmî kurumlarda dil bilgisi öğretimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Öztürk, F. (2002). *Yabancılar için temel düzey Türkçe dikte ve yazılı anlatım*. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. 3. baskıdan çeviri. M. Bütün ve S. B. Demir (Ed.). Pegem Akademi.
- Sawyer, J. O. & Silver, S. K. (1961). Dictation in language learning. H. B. Allen and R. N. Campbell (Eds.), In *Teaching English as a second language*, 2nd ed., 223-229. McGraw-Hill International Book Company.
- Sayar, A. H. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisi. *Türk Dünyası ve Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1(2), 73-88.
- Sever, S. (2015). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı Yayınları.
- Shak, J. (2006). Children using dictogloss to focus on form. *Reflections on English Language Teaching*. 5, 47-62.
- Shorrocks, James. (1976). *English dictations and supplementary exercises*. The Dover Press.
- Siskin, H. J. (1989). Review. *The Modern Language Journal*, 73(4), 486-487.
- Somaratne, W. (1957). *Aids and tests in the teaching of English*. Oxford University Press.
- Stansfield, C. W. (1985). A history of dictation in foreign language teaching and testing. *The Modern Language Journal*, 69(2), 121-128.
- Sucharitrak, S. (2021). Utilizing dictation techniques in process writing instruction: improving undergraduate students' English writing performance. *Manutsayasart Wichakan*, 28(2), 265-310.

- Tanju, B. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1 ve A2 düzeyleri için önerilen iletişimsel konuşma etkinlikleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Tartar, E. (2013). *Dikte (söyleneni yazma) çalışmalarının yazı becerilerinin gelişimine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Temizkan, M. (2009). Akran değerlendirmenin konuşma becerisinin geliştirilmesi üzerindeki etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 90-112.
- Tiryaki, E. N. (2021a). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. E. Boylu, (Ed.), *Soru ve cevaplarla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi el kitabı* (1. baskı) içinde (s. 234). Pegem Akademi.
- Tiryaki, E. N. (2021b). Yazma becerisinin öğretim aşamaları. M. N. Kardaş, (Ed.), *Yazma eğitimi* (1. baskı) içinde (s. 131). Pegem Akademi.
- Tops, W. et al. (2014). Spelling in adolescents with dyslexia: errors and modes of assessment. *Journal of Learning Disabilities*, 47(4), 295-306. DOI: 10.1177/0022219412468159
- Tüm, G. (2014). Çok uluslu sınıflarda yabancı dil Türkçe öğretiminde karşılaşılan sesletim sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 255-266.
- Tüm, G. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde diktenin yeri. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 29-40.
- Uslu Üstten A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme. Ü. Şen, (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (2. baskı) içinde (s. 130). Pegem Akademi.
- Uslu Üstten, A. ve Haykır, T. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin seçimi. *Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1633-1652.
- Uzun, T. ve Çelik Uzun, E. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sesletim araştırmaları: Bir metasentez çalışması. *Turkish Studies-Language*, 17(3), 575-595. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.64336>
- Ülper, H. (2023). Yabancılar Türkçe öğretiminde geri bildirim süreçleri. Y. Yılmaz ve Ö. Çangal (Ed.), *Yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi 2* içinde (s. 251-272). Fenomen Yayıncılık ve RumeliYA Yayıncılık.
- Wajnryb, R. (1990). *Grammar dictation*. Oxford University Press.
- West, M. (1941). *Learning to read a foreign language*.
- Yağmur Şahin, E. ve Aydın, G. (2018). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi. A. Şahin, (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (2. baskı) içinde (s. 206). Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, M. (2013). Yazma güçlüğü (disgrafi) olan bir ilkokul 2. sınıf öğrencisinin el yazısı okunaklılığının geliştirilmesi: Eylem araştırması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 281-310.

Yüksel, F. (1994). Türkçe öğretiminde dikte becerisinin kazandırılması. *Dil Dergisi*, 18. sayı.

Zhytska, S. (2013). *Dictation as an integrated skills activity*. The Eighth International Theoretical and Practical Conference: Modern Trends and Innovations In Teaching Foreign Languages (Kyiv, March 1-2, 2013). http://interconf.fl.kpi.ua/sites/default/files/tezi_1-2.03.12_version_s1.pdf

URL 1: <http://sozluk.gov.tr>. (Erişim tarihi: 28.02.2024).

EKLER

EK-1: Etik Kurul İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :14/07/2023 Toplantı Sayısı:08 Karar No :2023/350
Araştırmanın Başlığı	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dikte Uygulamalarının Kullanımı.
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Zehra GÖRE
Yardımcı Araştırmacılar	Öğr. Gör. Ahmet Tayfun ÖZTÜRK
Etik Kurul Kararı	14761 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “Uygun” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
14/07/2023

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Başkan

EK-2: Bilgilendirilmiş Onam Formu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULUNA
SUNULACAK
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU
(Bireylerden veri toplamaya dayalı her türlü araştırmada alınacaktır. Katılımcı Bilgisi Olmadan Doldurulmalıdır)

Bu çalışma, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dikte Uygulamalarının Kullanımı başlıklı bir araştırma çalışmasıdır. Çalışma, Öğr. Gör. Ahmet Tayfun ÖZTÜRK tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dikte uygulamalarının nasıl daha etkili bir şekilde kullanılacağı ve hangi unsurların gelişimine etki ettiği belirlenerek ortaya konacaktır ve çalışmayla yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin temel düzeyde dil öğrenme becerilerinin gelişimine ışık tutulacaktır

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, eylem planları yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinden (DİLMER) Öğr. Gör. Ahmet Tayfun ÖZTÜRK'e yöneltebilirsiniz.

Sorumlu Araştırmacı /Yardımcı Araştırmacı Unvan- Adı-Soyadı:
Prof. Dr. Zehra Göre /Öğr. Gör. Ahmet Tayfun ÖZTÜRK

İmza :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzalıdıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK-3: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı,

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere dikte uygulamaları yapıp öğrencileri ve uygulamaları gözlemlemeyi, öğrencilerin dikte uygulamalarına ilişkin düşüncelerini ve algılarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Formda size ait bilgileri belirlemek için sorular bulunmaktadır. Lütfen, sorulara yönelik cevaplarınızda size ait doğru ve samimi bilgileri yazınız/işaretleyiniz. Vermiş olduğunuz bilgiler, bu araştırmanın amacı dışında başka bir yerde kullanılmayacaktır.

1. Cinsiyetiniz

Kadın () Erkek ()

2. Yaşınız ()

3. Eğitim durumunuz ()

4. Ülkeniz ()

5. Ana diliniz ()

6. Bildiğiniz diller ()

7. Hangi bölümü okuyacaksınız? ()

8. Hangi düzeyde eğitim alacaksınız?

Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Ek-4: Dikte Uygulamaları Uygulayıcı Gözlem Formu

Dikte metninin adı	
Dikte metninin seviyesi ve numarası	
Dikte metnindeki sözcük sayısı	
Uygulama süresi	
Uygulamaya katılan öğrenci sayısı	
En çok hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	
En az hata yapan öğrencinin toplam hata sayısı	
Öğrencilerin toplam hata sayısı	
En çok hata yapılan sesler	
En çok hata yapılan sözcükler	
Dikte uygulamasına ilişkin notlar	

EK-5: Ön Algı Anketi - Son Algı Anketi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken dikte uygulamalarının ne gibi katkıları olabilir?	Evet	Hayır
Okuma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.		
Dinleme becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.		
Konuşma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.		
Yazma becerisinde daha iyi duruma gelebiliriz.		
Dil bilgisi konularını öğrenebiliriz/ pekiştirebiliriz.		
Dikte metinlerinden yeni sözcükler öğrenebiliriz.		
Sözcüklerin doğru yazılışını öğrenebiliriz.		
Sözcüklerin doğru telaffuzunu öğrenebiliriz.		
Dilin cümle yapısını daha iyi öğrenebiliriz.		
Noktalama işaretlerinin kullanımını öğrenebiliriz.		
Yazım-ımlâ kurallarını öğrenebiliriz.		
Dil öğrenme motivasyonumuz artabilir.		
Not almayı alışkanlık hâline getirebiliriz.		
Kendi yanlışlarımızı fark edip düzeltebiliriz.		
Arkadaşlarımızın yanlışlarını fark edip o yanlışları yapmamaya çalışabiliriz.		
Dinleme konsantrasyonumuz artabilir.		
Yabancı dilde yazma alışkanlığı kazanabiliriz.		
Yazılarımızda sayfa düzenini daha iyi duruma getirebiliriz.		
Yazılarımıza başlık koyma alışkanlığı kazanabiliriz.		
Derslerde daha eğlenceli zaman geçirebiliriz.		

EK-6: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Dikte denince aklınıza ne geliyor?

- Dikte uygulaması yaptıktan sonra ne hissediyorsunuz?

2. Diktenin size katkıları neler oldu? Yani diktenin olumlu yanları, avantajları nelerdir?

- Dikte uygulamalarının dinleme becerisine katkısı ne oldu?
- Dikte uygulamalarının yazma becerisine katkısı ne oldu?
- Dikte uygulamalarının konuşma becerisine katkısı ne oldu?
- Dikte uygulamalarının okuma becerisine katkısı ne oldu?

3. Diktenin olumsuz yanları nelerdir? Yani dikte uygulamaları ile ilgili olumsuz/negatif düşünceleriniz nelerdir?

EK-7: A1-A2 Düzeyi İçin Geliştirilmiş Dikte Metinleri

A1 Düzeyi Dikte Metinleri

A1 Düzeyi 1. Dikte Metni

(Bu dikte metninden sonra öğrencilere seslerin nasıl gruplandırıldığı anlatılmalıdır. Fıstıkçı Şahap kodlamasının sert sessiz harflerle ilgili bir kodlama olduğundan düzeye uygun bir dille bahsedilmelidir. Türkçede ünsüz harflerin 'e' ünlüsü ile seslendirildiği ifade edilmelidir.)

Türk Alfabeti

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Ğğ, Hh, Iı, İi, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz

Aa, Ee, Iı, İi, Oo, Öö, Uu, Üü

Aa, Iı, Oo, Uu

Ee, İi, Öö, Üü

Bb, Cc, Çç, Dd, Ff, Gg, Ğğ, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Pp, Rr, Ss, Şş, Tt, Vv, Yy, Zz

FıSTıKÇı ŞaHaP

Bb, Cc, Dd, Gg, Ğğ, Jj, Ll, Mm, Nn, Rr, Vv, Yy, Zz

A1 Düzeyi 2. Dikte Metni

Heceler

1- Bü, bi, bı, ba, bo, be, bu, bö

2- Ca, ce, co, cö, cı, ci, cu, cü

3- Çe, ça, çi, çı, çö, ço, çü, çu

4- Dü, du, dö, do, di, dı, de, da

5- Fa, fe, fö, fi, fo, fu, fı, fü

6- Ga, ge, gı, gi, go, gö, gu, gü

7- Ha, hı, ho, hu, he, hi, hö, hü

8- Je, ji, jö, jü, ja, jı, jo, ju

9- Kı, ke, ka, ki, kö, ko, ku, kü

10- La, le, lı, li, lo, lö, lu, lü

A1 Düzeyi 3. Dikte Metni

Heceler

1- Mü, mö, mı, mi, me, ma, mu, mo

2- Na, ni, nı, nü, no, nö, ne, nu

3- Pö, pı, pa, pe, po, pe, pu, pü

4- Ra, re, rü, ru, rö, ro, ri, rı

5- Si, se, sa, sı, sü, su, so, sö

6- Şa, şe, şı, şı, şö, şü, şu, şo

7- Tü, tu, tö, to, tı, ti, te, ta

8- Va, vı, vo, vu, ve, vi, vö, vü

9- Ye, yi, yö, yü, ya, yı, yo, yu

10- Zu, zo, zı, za, zü, zö, zi, ze

A1 Düzeyi 4. Dikte Metni

Heceler

1- İl, ol, ıl, al, öl, ül, ul, el

2- Aç, ıc, öh, ij, ok, üc, eğ, ud

3- Uf, eg, ad, üç, oj, iç, öç, ih

4- Aç, ed, ıd, if, od, öd, uc, üf

5- Ah, ıf, of, uç, ef, if, öf, üd

6- Eç, ig, ög, ük, ag, ıg, og, ug

7- Üğ, uğ, ök, oğ, iğ, ığ, ec, ağ

8- Uh, oh, ıç, af, üh, öc, ih, ah

9- Aj, ej, ij, ic, oç, öj, uj, üj

10- Öğ, ak, ik, ek, oc, üg, uk, ık

11- İb, ob, ab, eb, üb, ub, ıb, öb

A1 Düzeyi 5. Dikte Metni

Heceler

1- Üm, en, ır, iy, oz, öş, uv, am

2- An, ep, ıı, in, ov, ön, uz, üy

3- Ap, em, ış, ip, oy, öp, up, üz

4- Ay, ez, ım, iv, or, öz, ur, üş

5- As, eş, ın, is, ot, ös, uy, üs

6- Aş, es, ıp, iş, oş, öm, uş, ür

7- At, et, it, it, os, öt, ut, üt

8- Az, ev, iv, ir, on, öv, um, ün

9- Ar, ey, iy, im, op, öy, us, üv

10- Av, er, ız, iz, om, ör, un, üp

A1 Düzeyi 6. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Temel Sözcükler

1- Araba, adam, anahtar

2- Baba, bebek, bardak

3- Cam, cadde, cep telefonu

4- Çanta, çay, çiçek

5- Defter, doktor, dört

6- Ekmek, elma, ev

7- Fırın, fotoğraf, futbol

8- Gömlek, güneş, günaydın

9- Ağaç, yağmur, dağ

10- Harf, hastane, hemşire

11- Işık, ılık, ızgara

12- İlkbahar, insan, internet

13- Jeton, jilet, jel

14- Kadın, kahvaltı, kalem

15- Limon, lokanta, lamba

A1 Düzeyi 7. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Temel Sözcükler

16- Merhaba, masa, market

17- Nisan, nokta, nar

18- Oda, okul, otobüs

19- Öğrenci, öğretmen, ödev

20- Pencere, pasta, peynir

21- Renk, resim, reçel

22- Sandalye, saat, sınıf

23- Şeker, şapka, şarkı

24- Taksi, tavuk, tahta

25- Uçak, uzun, uyku

26- Ülke, üniversite, üzüm

27- Valiz, vazo, var

28- Yanlış, yoğurt, yumurta

29- Zeytin, zil, zaman

A1 Düzeyi 8. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce ülkelerin bayrakları ile ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Ülke, Dil, Uyruk

	Ülke	Milliyet	Dil
1.	Almanya	Alman	Almanca
2.	Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca
3.	Çin	Çinli	Çince
4.	Fransa	Fransız	Fransızca
5.	Hırvatistan	Hırvat	Hırvatça
6.	Irak	Arap	Arapça
7.	İran	İranlı	Farsça
8.	İspanya	İspanyol	İspanyolca
9.	Romanya	Rumen	Rumence
10.	Rusya	Rus	Rusça
11.	Türkiye	Türk	Türkçe
12.	Ukrayna	Ukraynalı	Ukraynaca

A1 Düzeyi 9. Dikte Metni

(Bu dikte metni dil bilgisi yapılarını içerdiği için dikte uygulaması dil bilgisi konularının süreçteki anlatımına göre yaptırılmalıdır.)

Var/Yok **Değil** **Mı/Mi/Mu/Mü**

1. Sınıfta öğrenciler var. Doktorlar yok.
2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok.
3. Salonda kanepeler var. Çamaşır makinesi yok.
4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde.
5. Bebek evde değil. Bebek hastanede.
6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta.
7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada.
8. Defter sandalyede mi? Hayır, defter sandalyede değil.
9. Onlar limon mu? Hayır, onlar portakal.
10. O otobüs mü? Evet, otobüs.

A1 Düzeyi 10. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce temel düzey kalıp sözlerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Temel Düzey Kalıp Sözler

1. Nasılsınız? İyiyim, teşekkür ederim. Siz nasılsınız?
2. Günaydın! İyi günler! İyi akşamlar! İyi geceler!
3. Güle güle! Hoşça kal! Görüşürüz! Görüşmek üzere!
4. Kusura bakma! Özür dilerim! Affedersin! Pardon!
5. Benim adım Ayşe. Sizin adınız ne? Benim adım Tolga. Memnun oldum.
6. Kolay gelsin! Hayırlı işler! İyi çalışmalar!

A1 Düzeyi 11. Dikte Metni

(Bu dikte metni aylar, günler ve mevsimler konuları işlenmeden önce görsellerle desteklenerek dikte ettirilmelidir.)

Aylar	Günler	Mevsimler
1. Ocak	1. Pazartesi	1. İlkbahar
2. Şubat	2. Salı	2. Yaz
3. Mart	3. Çarşamba	3. Sonbahar
4. Nisan	4. Perşembe	4. Kış
5. Mayıs	5. Cuma	
6. Haziran	6. Cumartesi	
7. Temmuz	7. Pazar	
8. Ağustos		
9. Eylül		
10. Ekim		
11. Kasım		
12. Aralık		

A1 Düzeyi 12. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)

- 1- Aslan, armut, askı
- 2- Balık, biber, bilgisayar
- 3- Cıvciv, ceviz, cüzdan
- 4- Çita, çam, çöp kutusu
- 5- Deve, domates, duvar
- 6- Eşek, elma, eldiven
- 7- Fil, fıstık, fincan
- 8- Güvercin, greyfurt, gözlük
- 9- Horoz, havuç, halı
- 10- İstakoz, ıspanak, ıslak mendil
- 11- İnek, incir, iğne
- 12- Jaguar, Japon eriği, jet

A1 Düzeyi 13. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)

13- Kuzu, kabak, kalem

14- Levrek, limon, lira

15- Maymun, muz, masa

16- Nar, nane, numara

17- Ördek, örümcek, örtü

18- Papağan, patates, para

19- Sinek, soğan, sehpa

20- Şahin, şeftali, şişe

21- Tavşan, tarçın, tabak

22- Van kedisi, vişne, valiz

23- Yılan, yastık, yatak

24- Zürafa, zeytin ağacı, zil

A1 Düzeyi 14. Dikte Metni

Tanışma Diyalogu

(Bu dikte metninde tanışma diyalogu yer almaktadır. Bu nedenle metnin diktesinden önce tahtaya ya da bir sunuma Seda ve Ali biçiminde diyalog için isimler yazılmalı.)

Seda:	Merhaba!
Ali:	Merhaba! Benim adım Ali. Senin adın ne?
Seda:	Benim adım Seda. Memnun oldum.
Ali:	Ben de memnun oldum.
Seda:	Nasılsın?
Ali:	İyiyim, teşekkür ederim. Sen nasılsın?
Seda:	Teşekkür ederim. Ben de iyiyim.
Ali:	Sen nerelisin?
Seda:	Ben Ankaralıyım. Sen nerelisin?
Ali:	Ben de İstanbulluyum.

A1 Düzeyi 15. Dikte Metni

Ailem

Benim adım Fatma. Ben 20 yaşındayım. Benim güzel bir ailem var. Annemin adı Sude, o 45 yaşında. Annem Türkçe öğretmeni. Babamın adı Mehmet, o 46 yaşında. Babam doktor. Ağabeyimin adı Tolga, o 23 yaşında. Ağabeyim matematik öğretmeni. Kız kardeşimin adı Suna, o 18 yaşında. Kız kardeşim üniversitede öğrenci. Erkek kardeşimin adı Arda, o 16 yaşında. Erkek kardeşim lisede öğrenci. Biz mutlu bir aileyiz.

A1 Düzeyi 16. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce metinde yer alan mesleklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Meslekler

Şoför, araba sürüyor. Takside, otobüste çalışıyor.

Manav, sebze ve meyve satıyor. Manavda çalışıyor.

Doktor, hastaları tedavi ediyor. Hastanede çalışıyor.

Eczacı ilaç satıyor. Eczanede çalışıyor.

Fırıncı, ekmek satıyor. Fırında çalışıyor.

Pilot, uçak kullanıyor. O uçak havayolu şirketinde çalışıyor.

Balıkçı, balık tutuyor ve balık satıyor. O balıkçıda çalışıyor.

A1 Düzeyi 17. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce sözcüklerle ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Bedenimizde Neler Var?

Gözlerimle çevremi görüyorum. Gözlerim kahverengi.

Kulaklarımla sesleri duyuyorum.

Burnumla nefes alıyorum.

Dilimle yiyecekleri ve içecekleri tadıyorum.

Ellerimle eşyalara dokunuyorum.

Ayaklarımla parkta koşuyorum.

Parmaklarımla eşyaları tutuyorum.

Dişlerimle yemekleri çiğniyorum. Dişlerim beyaz.

Başımda saçlarım var. Saçlarım siyah ve uzun.

Yüzümde sakallarım var. Sakallarım siyah ve kısa.

Yüzümde ağızım var. Ağızımda dudaklarım var. Dudaklarım kırmızı.

A1 Düzeyi 18. Dikte Metni

(Bu dikte uygulamasından önce metinde yer alan ulaşım araçlarıyla ilgili görseller içeren bir sunumun hazırlanması sözcük öğretimine de katkı sağlayacaktır.)

Ulaşım Araçları

Öğrenciler otobüs ile üniversiteye gidiyorlar.

Yolcular, otobüs ile İstanbul'dan Ankara'ya gidiyorlar.

Yolcular, uçak ile Paris'ten İstanbul'a gidiyorlar.

Yolcu, taksi ile işten otogara gidiyor.

İnsanlar, tren ile Ankara'dan Konya'ya gidiyorlar.

Yolcular, vapur ile İstanbul'dan Bursa'ya gidiyorlar.

Turistler, gemi ile Türkiye'den İtalya'ya seyahat ediyorlar.

Benim Büyük Ailem

Benim adım Ali. Ben 22 yaşındayım, bir restoranda aşçıyım. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babaannem var. Annem 49 yaşında, babam 50 yaşında. Annem ev hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. Dedem ve babaannem emekli. İkisi de 82 yaşında.

A1 Düzeyi 20. Dikte Metni

(Bu metinde rastgele telefon numaraları yazdırılabilir. Öğrencilerin de telefon numaraları olabilir. Metne yazılması, yasal olarak uygun görülmemiştir.)

Sayılar ve Telefon Numaraları

Sekiz = 8

Kırk dört = 44

Yüz yirmi üç = 123

Yedi yüz elli sekiz = 758

Bin dokuz yüz altmış dokuz = 1969

İki bin altı yüz otuz bir = 2631

On üç bin sekiz yüz kırk yedi = 12847

Seksen altı bin iki yüz elli beş = 86255

Doksan dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz = 99999

Evimiz

Bizim evimiz çok güzel müstakil bir ev. Evimizde bir yatak odası, çocuk odası, oturma odası, banyo, mutfak ve salon var. Benim odamda bir elbise dolabı, kitaplık ve yatak var. Yatak odasında bir elbise dolabı, yatak ve yastık var. Salonda kanepeler, televizyon ve sehpa var. Mutfakta buzdolabı, mutfak dolabı ve ocak var. Balkonda küçük bir masa ve sandalyeler var. Evimizin bahçesi çok büyük.

Şimdiki Zaman 1

Hava çok güzel. Bütün aile bahçede duruyor. Ahmet, mangalda kebab yapıyor. Didem, masayı hazırlıyor. Hasan, köpeklere bakıyor. Sevda, Didem'e yardım ediyor. Çocuklar köpeklerle oynuyorlar. Gökhan ve Elif top oynuyorlar. Reyhan, bisiklete biniyor. Gizem, bakkaldan ekmek alıyor. Serhat salata yapıyor. Yemek hazır. Herkes masaya geliyor. Çocuklar masaya gelmiyorlar. Anneleri çocukları çağırıyor. Çocuklar yemek masasına geliyorlar. Herkes yemek yiyor.

Şimdiki Zaman 2

Merhaba. Benim adım Suzan. Sabah erken kalkıyorum. Ellerimi ve yüzümü yıkıyorum. Sonra kahvaltı hazırlıyorum. Ardından kahvaltı ediyorum. Elbiselerimi giyiyorum. Dışarı çıkıyorum. Otobüs durağına yürüyorum. Durakta otobüs bekliyorum. Otobüs geliyor. Otobüse biniyorum. Kızılay'da otobüsten iniyorum. Sonra üniversiteye yürüyorum. Üniversitede arkadaşlarımla görüşüyorum. Sonra derse giriyorum. Derslerim akşam bitiyor. Dersten sonra eve gidiyorum. Elbiselerimi çıkarıyorum. Rahat elbiseler giyiyorum. Sonra akşam yemeği yiyorum.

A1 Düzeyi 24. Dikte Metni

Şimdiki Zaman 3

Aslı Hanım bir şirkette çalışıyor. İşe her sabah dokuzda gidiyor. Şirket eve çok yakın. Şirkette öğle yemekleri güzel oluyor. Öğleden sonra işi çok yoğun oluyor. Aslı Hanım'ın işi akşam saat yedide bitiyor. İşten sonra markete gidiyor. Markette biraz alışveriş yapıyor. Yedi buçukta eve dönüyor. Evde yemek yapıyor. Eşi Serkan Bey ona mutfakta biraz yardım ediyor. Sonra yemek yiyorlar.

Durum Ekleri 1

1. Eve gidiyorum. Evde oturuyorum. Evden çıkıyorum. Evi beğeniyorum.
2. Denize bakıyorum. Denizde yüzüyorum. Denizden geliyorum. Denizi izliyorum.
3. Bakkala koşuyorum. Bakkalda duruyorum. Bakkaldan süt alıyorum. Bakkalı biliyorum.
4. Caddeye araba giriyor. Caddede yürüyorum. Caddeden araba geçiyor. Caddeyi temizliyorlar.
5. Koltuğa kitap koyuyorum. Koltukta oturuyorum. Koltuktan kalkıyorum. Koltuğu siliyorum.

Durum Ekleri 2

1. Mutfağa geliyorum. Mutfakta yemek yiyorum. Mutfaktan ses geliyor. Mutfağı topluyorum.
2. KONSERE bilet alıyorum. KONSERDE müzik dinliyorum. KONSERDEN hoşlanıyorum. KONSERİ seviyorum.
3. Okula gidiyor musun? Okulda ders çalışıyor musun? Okuldan ayrılıyor musun? Okulu bırakıyor musun?
4. İşe başlamıyor musun? İşte çalışmıyor musun? İşten dönmüyor musun? İşini bırakmıyor musun?
5. Sinemaya yeni film geliyor. Sinemada film izliyorum. Sinemadan çok anlamıyorum. Sinemayı anlamak istiyorum.

Geçmiş Zaman 1

Sedef saat yedide uyandı. Kahvaltı etti. Saat yedi buçukta spor salonuna gitti. Orada spor yaptı. İki saat sonra eve döndü. Evde banyo yaptı, giysilerini giydi ve kahvaltı etti. Saat dokuz buçukta işe gitti. Sedef'in işi çok yorucu ama o işini çok seviyor. Sedef iş yerinden akşam saat altıda çıktı. Altıyı çeyrek geçe metroya bindi. Metroda biraz kitap okudu. Yolculuk otuz beş dakika sürdü. Akşam yedide eve geldi.

A1 Düzeyi 28. Dikte Metni

Geçmiş Zaman 2

Merhaba! Benim adım Yasemin. Bugün bankada işim var. Hazırlandım, kahvaltıdan sonra evden çıktım. Bankaya gittim. Bankada sıra aldım. Sandalyeye oturdum. On beş dakika bekledim. Sonra sıra bana geldi. Banka görevlisinin yanına gittim. Bankacıya sorunumu anlattım. Bankacı sorunumu çözdü. Bankacıya teşekkür ettim. Bankadan çıktım. Bankadan sonra okula gittim. Okulda işlerimi bitirdim. Okuldan sonra eve döndüm.

A1 Düzeyi 29. Dikte Metni

Geçmiş Zaman 3

Geçen hafta sonu öğle on ikide Ayşe ve ben pazara gittik. Pazardan bir kilo elma, yarım kilo armut, iki kilo domates, dört kilo patates, üç kilo soğan ve altı tane muz aldık. Ayşe güzel bir elbise aldı. Ben beş tane tabak, sekiz tane bardak, on iki tane kaşık ve on iki tane çatal aldım. Sonra Ayşe beni evine davet etti.

A1 Düzeyi 30. Dikte Metni

(Bu dikte metni görsellerle desteklenmelidir. Kırmızı renkli sözcükleri belirten görsellerin hazırlanması sözcük öğretimine de katkıda bulunacaktır.)

Ne Nerede?

1. Kitaplar masanın **üstünde**.
2. Bebek arabanın **içinde**.
3. Kedi sandalyenin **altında**.
4. Çiçekler pencerenin **önünde**.
5. Fırın okulun **arkasında**.
6. Eczane, pastane ile postanenin **arasında**.
7. Mehmet Bey, Ali ve Ahmet'in **ortasında** oturuyor.
8. Araba caddenin **ortasında**.
9. Çocuklar ağacın **yanında**.
10. Bizim evimiz üniversitenin **yakınında**.
11. Manav apartmanın **köşesinde**.
12. Kebapçı yolun **karşısında**.
13. Çay bahçesi parkın **solunda**.
14. Market pizzacının **sağında**.
15. Çiçekçi pidecinin **çaprazında**.

A2 Düzeyi Dikte Metinleri

A2 Düzeyi 1. Dikte Metni

İlayda'nın Tatili

İlayda ve üç arkadaşı geçen yıl, yaz tatilinde Marmaris'e gittiler. Marmaris'te bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir oteldi. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor merkezi, bir tane restoran ve bir tane basketbol sahası vardı. İlayda ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzunda yüzdüler. Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra Marmaris'i gezdiler.

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankara'da. Ankara'yı ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyle tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım Erkan. Erkan'la hafta sonları Millî Kütüphane'ye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra Kızılay'a gidiyoruz. Kızılay'da biraz geziyoruz, yemek yiyoruz. Sonra kahve içiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversiteye gidiyoruz. Üniversitenin spor salonu çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.

Bizim Apartmanımız

Biz dört katlı bir apartmanda oturuyoruz. Apartmanımızda on altı daire var. Bizim dairemiz üçüncü katta. Apartmanda çok çocuk var. Hafta sonu çocuklar bahçede oynuyorlar. Biraz gürültü yapıyorlar. İkinci katta Birsen Teyze ve Yusuf Amca oturuyorlar. Yusuf Amca emekli bir öğretmen. O, çok bilgili bir insan. Birsen Teyze çok iyi bir insan. Bazen onların evine çay içmeye ve sohbet etmeye gidiyoruz. Hafta içi onlarla bahçede oturuyoruz. Çünkü hafta içi çocuklar yok. Onlar okulda oluyor.

A2 Düzeyi 4. Dikte Metni

Arkadaşlarım

Dün Sercan ve Kemal'e telefon ettim. Onlarla parkta buluştuk. Parkta bir masa bulduk, oraya oturduk. Ben markete gittim. Marketten fındık, fıstık, soğuk kahve ve çikolata aldım. Sercan'ın yanında kitap vardı. Sercan, Kemal ile bana kitaptan bir bölüm okudu. Kitap çok güzeldi. Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı. Futbolcunun 5 yaşından 18 yaşına kadar çok zor bir hayatı oluyor. Kitabı Sercan'dan istedim. Çünkü kitabın sonunu çok merak ettim. Sonra yine sohbet ettik.

Anneme Mesaj

Anneciğim,

Uçaktan indim. Yolculuğum üç saat sürdü. Yolculuk biraz yorucu oldu. Şimdi öğrenci yurduna geçiyorum. Öğrenci yurduna kayıt yapacağım. Sonra oda arkadaşlarımla tanışacağım. Ondan sonra yurdu gezeceğim. Yurtta yemekhane, çalışma odaları ve büyük bir bahçe var. Yurdu çok merak ediyorum. Sonra biraz uyuyacağım. Daha sonra üniversiteyi gezeceğim. Üniversitede büyük bir konser yeri var. Büyük bir açık havuz ve büyük bir kapalı havuz var. Havuza ve spor salonuna kayıt yapacağım.

Doktor Berkay

Benim adım Berkay. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşıyorum ama bazen onların anne ve babalarıyla anlaşamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve aileleri çok üzülüyor. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben işimi iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babaları da mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak, çikolata ve meyve suyu veriyorum.

Cemre'nin Heyecanı (Gelecek Zaman)

Bugün günlerden cumartesi. Annem bizi bugün denize götürecektir. Kardeşim ve ben, buna çok sevindik. Denizin çok güzel bir sahili var. Sahilde elma, armut, erik, şeftali ağaçları var. Annem bize ağaçlardan meyve toplayacak. Sahilde çok güzel çay bahçeleri var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada gazoz içmeyi ve tost yemeyi çok seviyorum. Yemekten sonra dondurma alacağım. Sonra kardeşimle bahçede top oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.

Alışveriş

Tufan alışveriş merkezine gitti. Orada bir giyim mağazasına girdi. Tufan mağazada gömleklere baktı. Önce beyaz bir gömlek beğendi. Sonra lacivert bir gömlek beğendi. Daha sonra mont almak istedi. Montlara baktı. Siyah bir mont beğendi. Kot pantolonlara ve kumaş pantolonlara da baktı. Kot pantolonu beğendi ama kumaş pantolonu beğenmedi. Kumaş pantolonu almaktan vazgeçti. Kot pantolonu aldı. Giysileri kasaya götürdü. Kasada sıraya girdi. Sonra kıyafetleri aldı ve mağazadan çıktı. Taksiye bindi ve mutlu bir şekilde evine döndü.

Basketbol Maçı

Hakan Bey, hafta sonu kızıyla birlikte önemli bir maç izleyecek. Hafta sonu Türkiye-Almanya basketbol maçı olacak. Maç, televizyonda canlı olacak. Hakan Bey, kızı Yağmur ile hazırlık yapmaya başladı. Kızıyla önce kuruyemişçiye gittiler. Kuruyemişçiden fındık, fıstık ve farklı farklı çekirdek aldılar. Sonra bir basketbol mağazasına girdiler. Mağazadan Türkiye forması, atkısı ve şapkası aldılar. Hakan Bey komşuları Deniz Bey, Sevgi Hanım ve Yağmur'un arkadaşı Sevda'yı da maça davet etti.

A2 Düzeyi 10. Dikte Metni

Nerede Ne Söylüyoruz?

(Bu dikte metninin uygulamasından sonra öğrencilerden eşleştirme yapmaları istenmelidir.)

1. Hayırlı olsun!	A) Bir arkadaşımız ameliyat oldu.
2. Gözünüz aydın!	B) Kapının önündeki insanların yanından geçmek istiyorum.
3. Müsait bir yerde inecek var.	C) Öğrenciler sınava giriyorlar.
4. Müsaade eder misiniz?	Ç) Bir arkadaşımız araba aldı.
5. Başarılar dilerim.	D) Bakkaldan çıkıyoruz.
6. Yolun açık olsun.	E) Ayşe Hanım'ın oğlu askerden geldi.
7. Geçmiş olsun!	F) Müşteriye parasının üstünü veriyoruz.
8. Hayırlı işler!	G) Otobüsten inmek istiyorum.
9. Bereket versin!	H) Bir arkadaşımız hapşırıyor.
10. Çok yaşa!	I) Arkadaşımız başka bir şehre gidiyor.

Çiçekçi Teyze

Şeyma'nın evinin karşısında bir çiçekçi teyze var. Çiçekçi teyze, yaşlı, sevimli ve neşeli bir insan. Çiçeklerin hepsinin anlamını çok iyi biliyor. Çiçekçi teyzeye çiçek alma durumunuzu söylüyorsunuz, o da size bir çiçek tavsiye ediyor. Mesela arkadaşınız yeni bir işe başladı. Geliyorsunuz, çiçekçi teyzeye soruyorsunuz, o da size bir çiçek öneriyor. Çiçekçi teyzede papatya, orkide, gül, lâle gibi çeşit çeşit çiçekler var. Çiçekçi teyzeden bazen tek çeşit çiçek alıyorum bazen karışık çiçekler alıyorum.

Oktay Bugün Ne Yaptı? (Geçmiş Zaman)

Dün sabah saat dokuzda uyandım. Okula geç kaldım. Hemen giyindim. Sokağa koştum ve okula gittim. Sınıfın kapısını çaldım. Kapıda öğretmenimden özür diledim. Sonra sınıfa girdim. Öğretmen derste sorular sordu. Sorular çok zordu ama ben bütün sorulara doğru cevap verdim. Ders bitti. Arkadaşlarımla okuldan çıktık. Bir kafede oturduk. Garson geldi. Garsona sipariş verdik. Ben kahve istedim. Erkan çay istedi. Gamze de muzlu süt istedi. Biraz ders çalıştık. Sonra hesabı beraber ödedik ve kafeden çıktık.

İnsan Karakterleri (Geniş Zaman 1)

İnsanların karakterleri farklı farklıdır. Bazı insanlar sinirlidir. Olumsuz bir olayda hemen kızarlar. Bazı insanlar çok neşelidir. Olumsuz olaylarda da gülerler. Bazı insanlar sabırsızdır. Hayattan ya da insanlardan bir şey isterler. Onun hemen olmasını beklerler. Bazı insanlar çok hareketlidir. İşlerini çabuk yapmak isterler. Yavaş insanları sevmezler. Didem hareketli ve çalışkan bir insan. Her gün plan yapar. İşlerinin hepsini bitirir. İşlerini bitirdikten sonra gezer, çay içer, film izler. İşlerini bitirmeden yemek yemez, televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.

Çocuklar ve Çizgi Filmler (Geniş Zaman 2)

Çocuklar çizgi filmleri severler. Sabahları kahvaltıdan sonra çizgi film izlerler. Anneleri, çocuklara çizgi film açar ve rahat eder. Ama çizgi filmlerin çocuklara uygun olması gerekir. Çünkü çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz şeyler vardır. Düşünceli anne ve babalar, çizgi filmlerle ilgili bilgileri okurlar. İnternetteki çizgi film tavsiyelerine bakarlar. Çocuklarının seviyesine ve yaşına uygun çizgi filmleri seçerler. Kötü çizgi filmleri, çocuklarına açmazlar. Çünkü bu çizgi filmler, çocukların karakterlerine zarar verir.

Sezen Bugün Hasta

Merhaba, benim adım Sezen. Ben 18 yaşındayım. Üniversite ikinci sınıf öğrencisiyim. Bugün üniversiteye gitmedim çünkü hasta oldum. Hastaneye gittim. Doktor bana “Grip olmuşsun.” dedi. Benim bugün hiç hâlim yok. Biraz ateşim var ve uzun süre yürüyemiyorum. Bir de burnum akıyor. Doktor “Bol su iç ve meyve ye.” dedi. Sabahtan beri annem bana sürekli su veriyor ve meyve kesiyor. Sürekli “Meyveleri ye, ye, ye!” diyor. Ama bugün meyve yemekten ve su içmekten sıkıldım.

A2 Düzeyi 16. Dikte Metni

Selin Hanım'a Toplantı Mesajı

Selin Hanım,

Şirketimizin yıl sonu toplantısını bu yıl Antalya'da yapmaya karar verdik. Cuma günü, uçakla Antalya'ya gideceğiz. Toplantı, geçen yılki otelde olacak. Cumartesi günü sabah başlayacak, pazar günü öğleden sonra bitecek. Aynı günün akşamında otelde büyük bir iş yemeği olacak. Ertesi gün Antalya'da şehir gezisi yapmayı planlıyoruz. Pazartesi günü akşam dokuz uçağıyla da Ankara'ya döneceğiz. Salı günü Ankara'da tekrar işe başlayacağız. Katılım için lütfen cevap veriniz.

Mehmet Yılmaz

Cansu ve Arkadaşları

Cansu üniversitede final sınavlarını başarıyla tamamladı. Yaz tatili için İzmir'deki evine döndü. Bir an önce İzmir'deki arkadaşlarını görmek istedi. Onları mahalledeki pastaneye davet etti. Cansu, en yakın arkadaşları Tuğçe, Turgay, Menekşe ve Kaan'ı çağırdı. Bu davete sadece Nihal gelemedi. Çünkü Nihal'in sınavları henüz bitmedi. Tuğçe ve Turgay bilgisayar mühendisliği bölümünde okuyorlar. Menekşe, okulundaki projelerden söz etti. Kaan yurt dışındaki güzel günlerinden bahsetti. Cansu arkadaşlarını meraklı bir şekilde dinledi. Arkadaşları için çok sevindi.

Genç Piyanist

1990 yılında Adana’da doğdum. Küçük yaşlarda piyano çalmaya başladım. İlk piyano konserimi on dört yaşında yaptım. Bu konserimi herkes çok beğendi. On altı yaşında ikinci konserimi verdim. Şimdi büyük piyanistlerden ders alıyorum. Genç bir piyanist için bu dersler çok önemli bir şans. Önümüzdeki günlerde “İstanbul” isimli yeni bir konser vereceğim. Gelecekte birkaç önemli konserim daha olacak. Önce iki konser Türkiye’de, sonra bir konser Almanya’da, ardından iki konser de Japonya’da olacak. Bu konserler için her gün sekiz saat çalışıyorum.

Güzel Bir Hayat Yaşadım

Benim adım Serdar. Doksan yaşındayım. Kırk yıl çalıştım. Çalışma hayatımda on yıl öğretmenlik yaptım. Sonra okul müdürü oldum. Sekiz yıl okul müdürlüğü yaptım. Ardından bir pizza restoranı açtım. On üç yıl benim pizza restoranımda patronluk yaptım. Pizza restoranını çocuklarıma bıraktım. Dokuz yıl önce küçük bir köyde güzel bir ev yaptım. Hemen sekiz tane koyun, altmış tane tavuk ve altı tane horoz aldım. Şimdi bu köyde çiftçilik yapıyorum. Bu hayatta çok mutlu oldum.

Kardeşim ve Ben

Benim adım Suna, kardeşimin adı da Aslı. Evimiz çok küçük. Kardeşim ve ben her gün kavga ediyoruz. Bizim karakterlerimiz çok farklı. Ben basketbol oynamayı severim. O futbol oynamayı sever. Ben sessizlikten hoşlanırım; o, odada müzik dinler. Ben hasta olmamak için yatmadan önce odanın camını kapatırım; o, temiz hava almak için pencereyi açar. Odayı hep ben temizlerim; o, bana asla yardım etmez, televizyon izler. Kardeşimi anneme ve babama şikâyet ederim ama onu yine de çok severim.

Dedemin Hikâyesi (Duyulan Geçmiş Zaman)

Dedem, 1950 yılında doğmuş. Yirmi üç yaşında anneannemi ve annemi köyde bırakmış, İstanbul'a çalışmaya gelmiş. Yanında çok az para varmış. Hemen bir mağazada işe girmiş. Para kazanmaya başlamış. Kısa sürede mağazada müdür olmuş. Yeterli parayı kazanmadan anneannemi ve annemi İstanbul'a çağırmamış. Sonra biraz daha para kazanmış. Bir ev almış. Babaannemi ve annemi yanına almış. Bir süre sonra bir kıyafet mağazası açmış. Daha sonra bir mağaza daha açmış. Şimdi dedemin Türkiye'de kırk beş tane mağazası var.

Adalar

Gözde ve Barış, cumartesi günü sabah erkenden kalktılar. Kahvaltı yaptılar ve evden çıktılar. Limana gittiler. Limanda vapura bindiler. Vapur Adalar'a hareket etti. Gözde vapurda müzik dinledi, denizi seyretti. Barış da radyo dinledi, martıları izledi. Vapur Adalar'daki limanda durdu. Gözde ve Barış vapurdan indiler. Adalar'da dayılarının evi var. Oraya gittiler. Dayılarının evi sahil kenarında, bahçeli, güzel bir ev. Evin bahçesinde limon, şeftali ve elma ağaçları var. O ağaçlardan meyve topladılar. Öğle vakti denize gittiler. Gözde ve Barış Adalar'ı çok seviyorlar.

Cenk'in Gezi Yazıları

Ben Cenk. Ankara Üniversitesinde hukuk okuyorum. Bir dergiye öğrenciler için gezi yazısı yazıyorum. En ucuz, güzel ve tarihi yerleri geziyorum. Gezilerimle ilgili önemli bilgileri, otel fiyatlarını ve önerilerimi yazıyorum. Yazılarım dergide çıkıyor. Bu işten para da kazanıyorum. Ayrıca sosyal medya hesaplarım var. Bu hesaplarda çok fazla takipçim var. Sosyal medya hesaplarımdan reklam alıyorum. Reklamlardan da para kazanıyorum. Böylece hem üniversitede okuyorum hem güzel bir iş için çalışıyorum.

Sağlıklı Bir Yaşam İçin Sekiz Kural

1. Akşam erken uyuyun, sabah erken kalkın.
2. Kahvaltıda peynir, domates, salatalık, zeytin, yumurta olsun.
3. Öğle ve akşam yemeklerinde tavuk ve balık gibi beyaz et yiyin.
4. Hafif yemekler tercih edin. Ağır yemekler yemeyin.
5. Her gün sebze ve meyve yiyin. Yemeklerin yanına salata yapın.
6. Her gün bir avuç kuruyemiş insana iyi gelir. Badem, fındık, fıstık...
7. Sigara ve alkol kullanmayın. Zararlı alışkanlıklarınızı bırakın.
8. Akşamları yürüyüş yapın ve düzenli spor yapın.

İrem'in Üniversite Planları

İrem gelecek yıl Ege Üniversitesinde İngilizce Öğretmenliği bölümü okuyacak. Ege Üniversitesi İzmir'de. Bu sebeple İrem İzmir'e gidecek. İzmir'de yurttta kalacak. Şimdi Adana'da yaşıyor. Adana-İzmir arası 900 kilometre. Otobüsle yaklaşık on dört saat, uçakla bir buçuk saat sürüyor. Ege Üniversitesinde fotoğrafçılık kulübüne de gidecek. Çünkü İrem fotoğraf çekmeyi çok seviyor. Üniversitede konserlere, sosyal aktivitelere ve bilim-sanat etkinliklerine katılacak. Türkiye'nin Ege Bölgesi'ndeki Aydın, Muğla, Manisa, Denizli, Uşak gibi şehirleri gezecek.

Türkiye'yi Tanıyalım

Türkiye Asya ve Avrupa kıtasındadır. Türkiye'nin komşuları Gürcistan, Yunanistan, Bulgaristan, İran, Irak ve Suriye'dir. Türkiye'nin başkenti Ankara'dır. En kalabalık şehri İstanbul'dur. Türkiye'nin en yüksek dağı Ağrı Dağı'dır. En uzun nehri Kızılırmak'tır. Ben Gaziantepliyim. Gaziantep, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir. Gaziantep'te yazları çok sıcak olur. Yemekleri ve tatlıları ile ünlü bir şehirdir. Yuvalama ve baklava çok meşhurdur. Gaziantep Mutfağı'nın dünya mutfağında önemli bir yeri vardır. Ayrıca Gaziantep'teki Zeugma Müzesi de dünyada ünlü bir müzedir.

Hobilerimiz

İnsanların hayatta farklı farklı hobileri vardır. Bazı insanlar işlerinin dışında boş zamanlarında futbol, basketbol, voleybol, masa tenisi gibi sporları severler. Bazı insanlar balık tutar, resim yapar, dağcılık yapar. Bazı insanlar gitar, piyano, saz gibi müzik aletleriyle uğraşırlar. Ben fotoğraf çekmeyi seviyorum. Bazen dağlarda çiçek, böcek fotoğrafları çekiyorum. Bazen ormanda hayvanların fotoğraflarını çekiyorum. Bazen de deniz kenarında ve tarihi yerlerde manzara fotoğrafları çekiyorum. İki fotoğrafımla doğa fotoğrafları yarışmasında ödül kazandım. Fotoğrafçılık benim için çok keyifli bir hobi.

Ece Evleniyor

İki gün önce en yakın arkadaşım Ece beni aradı. Çok mutlu ve heyecanlıydı. Düğünü için benden yardım istedi. Ben de kabul ettim. Ece ile gelinlik bakmaya gittim. On tane gelinlikçi gezdik. Ece çok güzel bir gelinlik beğendi. Sonra mobilyacıya gittik. Oturma takımı, salon takımı, yatak odası takımı ve yemek masası baktı. Bazı mobilyaları beğendi, mobilyaların fotoğraflarını aldı. Sonra beyaz eşyacıya gittik. Çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve buzdolabı baktık. Beyaz eşyaların fiyatları çok pahalıydı.

Annemin ve Babamın Hayali

Annem; sarı saçlı, mavi gözlü ve uzun boyludur. O, avukattır. Mesleğini çok sever. Akşamları hep kitap okur. Kitap okuduktan sonra annemle sohbet ederiz. Babam, bir fabrikada personel müdürü olarak çalışıyor. Aynı zamanda çok iyi bir şekilde bilgisayar kullanıyor. Boş zamanlarında internette iş yapıyor. İnternette para kazanıyor. Annemin ve babamın bir hayali var: Deniz kenarında bahçeli ve iki katlı bir villa almak. Annem, villanın bahçesine çiçekler ve meyve ağaçları dikecek. Babam bahçeye büyük bir havuz yapacak. Çok güzel bir evimiz olacak.

Çiğdem'in Düğünü

Çiğdem benim okuldan arkadaşım. İki gün sonra Çiğdem'in düğünü var. Çiğdem'in eşinin adı Cengiz. Eşiyle üniversitede tanıştılar. Şimdi düğün hazırlığı yapıyorlar. Düğün, Antalya'da güzel bir otelde olacak. Düğüne üniversiteden arkadaşlarımız gelecek. Düğünde güzel bir yemek menüsü olacak. Bunlar sebzeli pilav, kuşbaşı kebab ve mercimek çorbası. Yemekten sonra düğün pastası ve baklava ikram edecekler. Düğün müziklerini Çiğdem'le beraber seçtik. Cengiz düğün müziklerini çok beğendi. Dans müziği çok romantik. O şarkıyı da Cengiz seçti. Düğün çok güzel olacak.

EK-8: Öğrenci Ürünleri (Dikte Kâğıtları)

En Çok Hata Yapan Birinci Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1)

1. Dikte Metni

Türk Alfabesi

A, B, C, Ç, D, E, F, G, Ğ, H, I, İ, J, K, L, M,
N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, U, Ü, V, Y, Z.

A, İ, O, Ö, U, Ü, E ünlü ~~Harfler~~ Harfler
A, I, O, U kalın ünlü Harfler
E, İ, Ö, Ü ince ünlü Harfler

B, C, Ç, P, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P
R, S, Ş, T, V, X, Y, Z ünsüz (sessiz) Harfler
Fst ~~Ş Ş~~ Hp sert ~~Ş sessiz~~ Harfler

B, C, P, G, Ğ, J, L, M, N, R, V, Y, Z

yumuşuk sessiz Harfler

Heceler

1. Ba, Be, Bi, Bö, Bu, Bü
2. Ca, Ce, Ci, Co, Cö, Cu, Cü
3. Sa, Se, Si, So, Sö, Su, Sö
4. Da, De, Di, Do, Dö, Du, Dü
5. Fa, Fe, Fi, Fo, Fö, Fu, Fö
6. Ga, Ge, Gi, Go, Gö, Gu, Gü
7. Ha, He, Hi, Ho, Hö, Hu, Hü
8. Ja, Je, Ji, Jo, Jö, Ju, Jü
9. Ka, Ke, Ki, Kö, Ku, Kü
10. La, Le, Li, Lo, Lö, Lu, Lü

İke, BaBa, Be Bek, Bardak, ^{çim} üç, ^{cadd} Jam,

^{cadd} Jate, ~~ca~~ Telefonu, ~~çanta~~ / ~~ka~~ / ~~çiçek~~

D~~e~~fter, Dok~~t~~ör, D~~ö~~r~~ü~~t, et~~m~~e~~k~~, el~~m~~a, ev

f~~i~~r~~i~~n, foto~~g~~raf, f~~u~~t~~b~~ol, gö~~m~~le~~k~~, gü~~n~~ç

gü~~n~~a~~l~~dan, a~~ğ~~a^ç, yağ~~m~~ur, Da~~ğ~~, Har~~f~~, Hastane

Hem~~ş~~ire, ~~ş~~ir~~t~~e, pa~~s~~a, ~~l~~ile, ~~ı~~sg~~u~~ta^{ca}, ~~ı~~ku^{bu}har
129 ara / İlk^{ba}har

İn~~s~~an, İnter^{net}, ^{Jeton} ~~te~~fon, ~~pi~~ler, ~~j~~el, ~~l~~imon, ~~l~~ol^{ca}nta

~~l~~un~~ta~~, ka~~d~~in, ka^hr^ukt^ı, ka^lem

Tonal susturlar

16. Merhaba, Masa, Market
17. Nisan, Nokta, Nas
18. oda, okul, ~~okul~~ Buis
19. öğrenci, öğretmen, ~~öğretmen~~ ödev
20. pencere, pasta, ~~peynir~~ peynir
21. renk, resim, resat
22. sandalye, saat, sınıf
23. şeker, şabka, şarkı
24. ~~taksi~~ taxi, tavuk, tahta
25. uşak, uzun, uyku
26. ülke, üniversite, üzüm
27. valiz, vazo, var
28. yoğurt, yoğurt, yumurta
29. Zeytin, zil, zaman

kürratiston

arabça ✓

İranlı ✓

farsça ✓

~~İspanya~~

İspanyolca ✓

Romanica ✓

ou
Romence ✓

Rusça ✓

Rusça ✓

Türkiye ✓

Türkçe ✓

Ukrayna ✓

Ukraynalı ✓

Kırmızı gıyem sözlükler

(Hayvanlar, işyular) Bükükdar)

1. Aslan, Armut, Askı

2. Balık, Bilgis, Bilgisayar

3. ~~Alan~~ ~~Armut~~ Armut, Cüzdür, Cıvıv

4. Çeta, Çam, Çökütüsü Çam, Çöp Kutusu

5. Dere, domates, Durar

6. eşek, elma, Eldinen

7. Fil, Aştık, Fincan

8. güvercin, gıyem, gözlek

9. Horos, Havas, Hall

10. İstakoz, İspanak, İslak mendil İslak mendil

11. İnek, incir, İne, İğne

12. Jaguar, Japonelîşî, Jet

15. Dakikte mathe

Ailem

Benim adim Fatma. Ben 20 yaşında¹m. Benim güzel Bir
Ailem var. Annem adı Sude, 0 46 yaşında. Annem Türkiye
öğretmeni. Babamın adı Mehmet, 0 46 yaşında. Babam Doktor.
Ağabeyimin adı Taha, 0 23 yaşında. Ağabeyim Matematik öğretmeni² üniversitede
kız kardeşimin adı Suna, 0 18 yaşında. Kız kardeşim İnançta öğrendi.
Erkek kardeşimin adı Arda, 0 10 yaşında. Erkek kardeşim İnançta öğrendi.
Biz Mutlu Bir Aileyiz. → Aile üyüz
m b a a

Meslekler i- şöfer Araba sürüyor taksitde ~~otobüs~~de çalışıyor
Manav ~~sepete~~ ^{sepete} mayne satıyor, manavken çalışıyor
Dokter Hastaları tedavi ediyor, Hastanede çalışıyor

eczacı ilaç satıyor, eczanede çalışıyor
Fırma ekme satıyor, fırında çalışıyor
piyat ucak kullanıyor, o ucak kullanıyor
Balıkçı Balık tutuyor ve Balık satıyor, ve Balıkçıda çalışıyor

En Çok Hata Yapan İkinci Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2)

1. Dikte Metni

Türk Alfabeti

A, B, C, Ç, D, E, F, G, Ğ, H, I, İ, J, K
L, M, N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, U, Ü, V,
Y, Z.

A, E, I, İ, O, Ö, U, Ü. → ünlü Harfler

A, I, O, U → kalın ünlü Harfler

E, İ, Ö, Ü → ince ünlü Harfler

B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L,
M, N, P, R, S, Ş, T, V, Y, Z

F, ST, KÇ, Ş, H, P → sert sessiz Harfler

B, C, D, G, Ğ, J, L, M, N, R,
V, Y, Z. güçsüz sessiz Harfler.

2. Dikte Metni

Heceler

1. Ba, Be, Bi, Bo, B , Bu, B . ✓
2. Ca, Ce, Ci, Co, C , Cu, C . ✓
3. a, e, ı, i, o,  , u,  . ✓
4. Da, De, Di, Do, D , Du, D . ✓
5. Fa, Fe, Fi, Fo, F , Fu, F . ✓
6. Ga, Ge, Gi, Go, G , Gu, G . ✓
7. Ha, He, Hi, Ho, H , Hu, H . ✓
8. Ja, Je, Ji, Jo, J , Ju, J . ✓
9. Ka, Ke, Ki, Ko, K , Ku, K . ✓
10. La, Le, Li, Lo, L , Lu, L . ✓

6. Dikte Metni

Temel S z klev

1. Araba, Adam, Anata anahtar
2. Baba, bebek, bardak
3. Cam, Cadde, Ceptelefonu!
4. anta, ay, iek.
5. Defter, D kt r, Dört
6. Ekmek, Elma, Ev
7. Firtın, Fotoğraf, Futbol.
8. gömlek, Güneş, Günaydın
9. Ağaç, Yağmur, Dağ.
10. Harf, Hastane, Henşire
11. Işık, İlk, Izgara
12. ilkbahar, insan, internet
13. Jeton, Jilet, Jel
14. Limon, Lokanta, Lamba
15. Kadın, Kavute, Kalem
Kahvaltı

8. Ülke Metni

Ülke	Ülke, Dil, Uynuk Dil Uynuk	Dil Uynuk
1. Almanya	Almanca	Almanca
2. Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca
3. Çin	Çinli	Çince
4. Fransa	Fransız	Fransızca
5. Hirvatistan Hirvatistan	Hirvat	Hirvatça
6. Irak	Arab Arab	Arabca Arapsa
7. İran	İranlı	Farsça
8. İspanya	İspanyol	İspanyolca
9. Romanya	Rumen	Rumence
10. Rusya	Rus	Rusça
11. Türkiye	Türk	Türkçe
12. Ukrayna	Ukraynalı	Ukraynaca

Dokuzuncu dikte metne var/yok -

mi, mi, mo, mu. -

1. Sınıfta öğrenciler var. Doktalar yok.
2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok.
3. Salonda kanepeler var. Çamaşır makinesi yok.
4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde.
5. Bebek evde değil. Bebek hastanede.
6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta.
7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada.
8. Defter sandalyede mi? Hayır, defter sandalyede değil.
9. Onlar limon mu? Hayır, onlar portakal.
10. O otobüs mü? Evet, otobüs.

12. Tamam Düzel Sözcükler (Hayvanlar, bitkiler, Eşyalar)

1. Aslan, armut, askı
2. Balık, Biber, Bilgisayar ✓
3. Civci, Ceviz, Cüdan
4. Çita, Çam, Çöp kütüsü
kutusu
5. Dever, domates, duvar
6. Eşek, Elma, Eldiven
7. Fil, Fıstık, Fincan
8. Güvercin, greyfurt, gözlük
9. Horoz, havuç, halı
10. Istakoz, Ispanak, Islak mendil
11. inek, incir, iğne
12. Jaguar, Japon eliği, Jet
Jaguar eriği

19. Dikte Metni

Benim büyük Ailem.

Benim adım Ali. Ben yirmi iki yaşındayım, bir restoranda aşçıyım. Benim büyük bir ailem var.

Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babaannem var. Annem 49 yaşında, babam elli⁽⁵⁰⁾ yaşında.

Annem ev hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. Dedem ve babaannem emekli. ikisinde 82 yaşında.

1. Dikte Metni

A2 Düzeyi Dikte Metnileri

İlayda'nın Fatlı

İlayda ve üç arkadaşı geçen yıl, yaz fatlında marmarise gittiler. Marmariste bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlar ve güzel bir otelde. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor

markezi, bir tane restoran ve bir tane basketbol sahası vardı. İlayda ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzdan yüzdüler.

Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra marmarisi gezdiler.

2. Dikte Metni

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankarda. Ankara'yı ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyi tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım

Erkan

En yakın arkadaşım

her hafta sonları Mili kütüphaneye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz.

Sonra kızılaya gidiyoruz. Kızılayda biraz geziyoruz, yemek yiyoruz. Sonra kahve işiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversiteye

gidiyoruz. Üniversitenin spor salonun çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.

4. Dikte Metni

^{Arkadaşlarım}
Dün ^{Sercan} Sercen ve ^{Kemal} Kemale telefon ^{ettim} eğitim.
Onlara parkta buluştuk. Parkta bir masa bulduk,
oraya oturduk. Ben markete gittim. Marketten ^{marketten}
fındık, fıstık, soğuk kahve ve çikolata aldım.
Sercan'ın yanında kitap vardı. Sercen, Kemalile

bana kitaptan bir bölüm okudu. Kitap çok
güzel. Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı.
Futbolcunun beş yaşından on sekiz yaşına kadar ^{kadınlar}
çok zor bir hayatı oluyor. Kitabı Sercen'dan
istedim. Çünkü kitabın sonunu çok merak ettim.

Sonra yine sohbet ettik.

5. Dikte Metni

Anneme Mesaj.

Anneciğim,
Uçaktan indim. Yolculuğum 3 saat sürdü. Yolculuk
biraz yorucu oldu. Şimdi öğrenci yurduna geçiyorum.
Öğrenci yurduna ^{kâğıt} yapacağım. Sonra oda
arkadaşlarımla tanışacağım. ^{kayıt} Ondan sonra

yurdu gezeceğim. Yurtta yemekhane,
çalışma odaları ve büyük bir bahçe var.
Yurdu çok merak ediyorum. Sonra biraz
uyuyacağım. Daha sonra üniversiteye gezeceğim.
Üniversitede büyük bir konser ^{yeri} var.

Büyük bir açık havuz ve büyük bir
^{kapalı} havuz var. Havuza ve spor salonuna
^{kayıt} ^{kayıt} yapacağım.

6. Dikte Metni

Doktor Berkay

Benim adım Berkay. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklar^ı çok iyi anlaşıyorum ama bazen onların anne ve babalar^ıda anlaşılamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve aileleri çok üzülüyor. Önce benden

çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben işemi iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babalar^ıda da mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak,

çikolata ve meyve suyu veriyorum. ✓

7. Dikte Metni

Cemre'nin Heyecanı (Gelecek zaman)

Bugün günlerden cumartesi. Annem bizi bugün^ü Denize götüreceği. Kardeşim ve ben, buna çok sevindik. Denizin çok güzel bir sahili var. Sahilde elma, armut, erik, şeftali ağaçları ^{var.}

Annem bize ağaçlardan meyve toplayacak. Sahilde çok güzel çay bahçeleri var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada gazos içmeye ve tost yemeği çok seviyorum. Yemekten sonra dondurma

alacağım. Sonra kardeşimle bahçede top oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.

8. Dikte Metni

Alışveriş

Tufan alışveriş ^{merkezine} markesine gitti.
Orada ^{bir} bilgiyim ^{mağazasına} girdi. Tufan
marzada gömleklere baktı. Önce beyaz bir
gömlek ^{beğendi} beğandı. Sonra ^{lacivert} lacivert bir gömlek
beğandı. Daha sonra mont almak istedi.

Montlara baktı. Siyah bir mont beğandı.
^{Köt} Köt pantolon pantolonlara ve kumaş pantolonlar
da baktı. Köt pantolonu beğandı ama kumaş
pantolonu ^{beğenmedi} beğenmedi. Kumaş pantolonu almaktan
^{vasıtasıyla} vasıtasıyla gitti. Köt pantolonu aldı. Gisleri ^{Gisleri} kasaya
götürdü. Kasada sıraya ^{girdi} girdi. Sonra
kiyafetleri aldı ve mağazadan çıktı. Taksiye
bindi ve mutlu bir şekilde evine döndü.

9. Dikte Metni

Basketbol Maçı

Hakan Bey, hafta sonu kızıyla birlikte
önemli bir maç izleyecek. Hafta sonu Türkiye -
Almanya basketbol maçı olacak. Maç, televizyonda
canlı olacak. Hakan Bey, kızı Yağmur ile hazırlık
yapmaya başladı.

Kızıyla önce kuruyemişçiye ^{gittiler} gittiler.
Kuruyemişçiden findık, fıstık ve farklı farklı
şekildek ^{aldılar} aldılar. Sonra bir basketbol mağazasına
girdiler. Mağazadan Türkiye forması, atkısı
ve şapkası aldılar. Hakan Bey komşuları Deniz

Bey, Sevgi Hanım ve Yağmur'un arkadaşısı
Sevda'yı da maça davet etti.

10. Dikte Metni.

Nerede Ne söylüyoruz

1. Hayırlı olsun!

a. Bir arkadaşımız amelyat
oldu. ameliyat

2. ~~Gözünüz~~ aydın!
Gözünüz

b. Kapının önündeki insanların
yanından geçmek istiyorum.

3. Müsait bir arke incek
ayda inedek var.
yerde

c. Öğrenciler sınav geliyorlar.
giriyorlar

4. Müsade eder misiniz?
müsade

d. Bir arkadaşımız araba
aldı.

5. Başatılar dilerim

e. Bekaldan ~~çıkıyor~~
çıkıyoruz

6. Yolun açık olsun

f. Ayşe Hanımın orlu
astardan geldi. öğle

7. Geçmiş olsun

g. Müşteriye parasının
üstünü veriyoruz

8. Hayırlı işler
işler

h. Otobüsten inmek
istiyorum.

9. Bereket versin.
versin

ı. Bir arkadaşımız
hapşırıyor
hapşırıyor

10. Çok yaşa!

i. Arkadaşımız başka
bir şehre gidiyor.
şehre

11. Dikte Metni Çiçekçi Teyze

Şeymanın evinin kaşısında:^b Bir çiçekçi teyzé var. Çiçekçi teyzé, Yaşlı, Serimle ve neşeli bir insan. Çiçeklerin hepsinin anlamını çok iyi biliyor. Çiçekçi teyzéye çiçek alma amacınızı söylüyorsunuz, o da size bir çiçek tavsiye ediyor.

Mesela arkadaşınız yeni bir işe başladı. Geliyorsunuz, çiçekçi teyzeye söylüyorsunuz, o da size bir çiçek öneriyor. Çiçekçi teyzede papatya, örkide, gül, lüle gibi çeşit çeşit çiçekler var. Çiçekçi teyzeden bazen tek çeşit çiçek alıyorum ~~Bazen~~ bazen karışık çiçekleri alıyorum.

12. Dikte Metni Oktay Ne Yaptı?

Dün sabah saat 9.00'da uyandım. Okula geç kaldım. Hemen giyindim. Sokak koştum ve okula gittim. Sınıfın kapısını çaldım. Kapıda öğretmenimden özül dilerim. Sonra sınıfa gildim. Öğretmen derste sorular sördü. Sorular çok zordu ama ben bütün sorulara doğru cevap verdim. Ders bitte. Arkadaşlarımla okuldan çıktık. Bir kafede oturduk. Garson geldi. Garsona sipariş vardı. Ben kahve istedim. Elkan çay istedi. Gamzede muzlu süt istedi. Biraz ders çalştık. Sonra hesabı beraber odedik ve kafeden çıktık.

13. Dikte Metni

Geniş Zaman Bir.

İnsanların karakterleri farklıdır. Bazı insanlar sinirlidir. Onunla suz bir olayda hemen kızarlar. Bazı insanlar çok neşelidir. Onunla suz olaylarda gülerler. Bazı insanlar sabırsızdır. Hayatları insanlarda bir şey isterler.

Onun hemen olmasını beklerler. Bazı insanlar çok hareketlidir. İşlerini çabuk yapmak isterler. Yararlı insanları sevmeyiz. Didam hareketler ve çalışkan bir insan. Her gün plan yapar. İşlerinin hepsini bitirir.

İşlerinin bitirdikten sonra gezer, çay içer, filmizler. İşlerini bitirmeden yemek yemez, televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.

14. Dikte Metni

Geniş Zaman 2.

Çocuklar çizgi filmleri severler. Sabahları kahvaltıdan sonra çizgi film izlerler. Anneleri, çocuklara çizgi film açar ve rahat eder. Ama çizgi filmlerin çocuklara uygun olması gerektir. Çünkü çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz

şeyler var.

Düşünceli anne ve babalar, çizgi filmlere ilgili bilgileri okurlar. İnternetteki çizgi film tavsiyelerine bakalar. Çocuklarının seviyesine ve yaşına uygun çizgi filmleri seçerler. kötü çizgi

filmleri çocuklarına açmazlar. Çünkü bu çizgi filmler çocukların karakterlerine zarar verir. karakterlerine

15. Dikte Metni Sezân Bugün Hasta

Merhaba, benim adım Sezân. Ben 18 yaşındayım. Üniversite ikinci sınıf öğrencisiyim. Bugün üniversiteye gitmedim çünkü hasta ~~oldum~~ ^{oldum} Hastaneye gittim. Doktor bana: "Grip olmuşsun." dedi. Benim bugün hiç ~~hâlim~~ ^{hâlim} yok. Biraz ateşim var ve uzun süre yürüyemiyorum. Bir de burnum akıyor. Doktor ~~taat~~ "bol su iç ve meyve ye" dedi. Sabahtan bere annem bana sürekli su veriyor ve meyve kesiyor. Sürekli "Meyveleri, ye, ye, ye diyor". Ama bugün meyve yemekten ve su içmekten sıkıldım.

16. Dikte Metni Selin Hanım'a Toplantı Mesajı

Selin Hanım,

Şirketimizin yıl sonu toplantısını bu yıl ~~Ankara'da~~ Ankara'da yapmaya karar verdik. Cuma günü, uçakla Antalya'ya gideceğiz. Toplantı, geçen yılki otelde olacak. Cumartesi günü sabah başlayacak, Pazar günü öğleden sonra ~~bitit~~ ^{bitit} bitecek. Aynı günün akşamında otelde büyük bir iş yemeği olacak. Ertesi gün Antalya'da şehir gezisi yapmayı planlıyoruz. Pazartesi günü akşam dokuz uçağıla da Ankara'ya döneceğiz. Salı günü Ankara'da tekrar işe başlayacağız. Katılım için lütfen cevap veriniz.

Mehmet Kılmaz

En Çok Hata Yapan Üçüncü Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2)

Türk Alfabesi

1. Dikte Metni

Aa (a) , Bb (be) , Cc (ce) , Çç (çe) , Dd (de) , Ee (e) ,
Ff (fe) , Gg (ge) , Ğğ (yumuşak ge) , Hh (he) , Iı (ı) ,
İi (i) , Jj (je) , Kk (ke) , Ll (le) , Mm (me) , Nn (ne) ,
Oo (o) , Öö (ö) , Pp (pe) , Rr (re) , Ss (se) , Şş (şe) ,
Tt (te) , Uu (u) , Üü (ü) , Vv (ve) , Yy (ye) , Zz (ze) .

2. A , E , I , İ , O , Ö , U , Ü .

3. A , I , O , U

4. E , İ , Ö , Ü

5. B , C , Ç , d , f , g , ğ , h , J , k , L , M , N ,
P , R , S , Ş , T , V , Y , Z .

6. F , # , S , T , K , ç , ş , , h , p .

7. b , c , d , g , ğ , J , l , m , n , r , v , y , z .
↓
yumuşak sessiz harfler

Heceler

2. Dikte Metni

- ① Ba, Be, Bi, Bi, Bo, Bö, Bu, Bü.
- ② ca, ce, ci, ci, Co, Ça, Çe, Çi, Çi, Ço, Çö, Çu, Çü
- ③ Cö, Cu, Cü. ←
- ④ Da, De, Di, Di, Do, Dö, Du, Dü.
- ⑤ Fa, Fe, Fi, Fi, Fo, Fö, Fu, Fö.
- ⑥ Ga, Ge, Gi, Gi, Go, Gö, Gu, Gü.
- ⑦ Ha, He, He, Hi, Ho, Hö, Hu, Hü.
- ⑧ Ja, Je, Ji, Ji, Jo, Jö, Ju, Jü.
- ⑨ ka, ke, ki, ki, ko, kö, ku, kü.
- ⑩ La, Le, Li, Li, Lo, Lö, Lu, Lü.

Temel Sözcükler

6. Dikte Metni

1. Araba, ^aAdam, ^aAnahtar. —
2. Baba, bebek, bardak. —
3. Cam, Çade, ^{cadde}cep telefonu. —
4. Çanta, fay, Fişek. —
5. Defter, doktor, dört. ✓
6. Ekmek, elma, ev. ✓
7. Fırın, fotoğraf, footbal ^{futbol}. —
8. Gömlek, güneş, günaydın. —
9. Ağf ^{Ağaç}, Yağmur, dağf. —
10. Harf, hastane, hemşire. —
11. Işık, ilik, izgara. ✓
12. İkbahar, insan, internet. —
13. Jeton, Jilet, Jel. —
14. ^{Teton}Limon, lokanta, lamba. —
15. Kaden, kahvaltı, Katım. —
Kadın Kalem.

Tamam Sözcükler

7. Dikte Mitne

16. Məshaba , Masa , market.
17. Nisan , nokta , nar.
18. Oda , okul , otobüs.
19. Öğrenci , Öğretmen , Ödev.
20. Pencere , pasta , Penir ^{peynir}
21. Renk , resim , şəhət ^{şəhət}
22. Sandalye , saat , Sınıf.
23. Şeker , şapka , şarke ki
24. Taksı , Tavuk , Tahta.
25. Uşak , Uzun , Uykü ^{ke}
26. Üniversite , Üzüm , Ülke.
27. Valiz , Vazo , Var. ^{yoğurt}
28. Yanlış , Yört , Yumurta.
29. Zeytin , Zil , Zaman

Ülke , Uyruk , Dil

8. Dikte Metni

#	Ülke	Uyruk	Dil
1.	Almaniya	Almanca	Almanca
2.	Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca
3.	<u>Fin</u>	<u>Finli</u>	<u>Finca</u>
4.	Fransa	Fransız	Fransızca
5.	Hırvatistan	Hırvat	Hırvatça
6.	<u>Irak</u> ^x Irak	Arap	Arapça
7.	İran	İranlı	farsça ^F
8.	İspaniya	İspanyol	İspanyolca
9.	Romaniya	Römen	Römenca ^e
10.	Rusia ^{Rusya}	Rus	Rusça
11.	Türkiye	Türk	Türkçe
12.	Okraina ^{Ukrayna}	Okraina ^{Ukraynalı}	okrainaca ^{Ukraynaca}

12) Tamam Düzai Soçuklar
(haiyanlar, bitkiler, Eşyalar)

- 1) Aslan, Armut, Askı.
- 2) Balık, bebar, bilgisayar.
- 3) Giv Giv, Seliz, (üzdan)
- 4) Kıtta, çam, çak kutusu.
- 5) de va, domates, duvar.
- 6) Eşek, Elma, Eldiven.
- 7) Firt, Filt, Fıstık, Fincan.
- 8) Güvercin, Greyfurt, Gözlük.
- 9) Horos, Havuç, Halı.
- 10) İstacoz, Ispanak, İzlek mendil.
- 11) İnek, incir, İne, İğne.
- 12) Jagvar, Japonareçe, Jet.

10. DİKTE METNİ.

Tamil düzai kalıp soçuklar.

1. Nasılsınız?
İyiyim. Teşekkür ederim. Siz Nasılsınız?
2. Günaydın!
İyi Günler! İyi akşamlar! İyi geceler!
3. Güle Güle! Hoşca kal! Görüşürüz, görüşmek üzere!
4. Kusurabakma! Özür dilerim! Affedersin, Pardon.
5. Benim Adım Ayşe. Sizin Adınız ne.
Benim adım Tolga. Memnun oldum.
6. Kolay gelsin. Hayırlı işler, iyi çalışmalar!

Doküzüncü Dikte-Mitne
Var/Yok

- Var/Yok buraya değil ,
1. Sınıfta Öğrenciler Var. Doktorlar Var Yok.
 2. Okulda Öğretmenler Var. Hemşireler Var Yok.
 3. Salon da Kanepeler Var. Çamaşır makinisi Yok.
 4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde.
 5. Bebek evde değil. Bebek hastane'de.
 6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfak'ta
 7. Kitaplar masada mı? soruşarite kitaplar masada.
 8. Defter sandalye de mi? Hayır defter sandalye'de değil
 9. Onlar limonlar mı? Hayır limon ^{onları} mu, portakal.
 10. O otobüs mü? Evet otobüs.

(13) Dikte Metni

Temel Düzeltme Soruları

13. ^{kuşu} Kozo, Kabak, ^x Kalem.
14. ^x leğerek, limon, lira.
15. ^x Mimun, ^x Mibiz, Masa.
16. Nar, Nane, Numara.
17. ^x Ördek, ^x Öruncak, ^x Örtü.
18. Papagan, Patates, Para.
19. ^x Sinek, ^x Suvan, Sehpa.
20. ^x Şabeen, ^x Şeftali, Şişe.
21. Tavşan, Tarşın, Tabak.
22. ^x Van kedisi, ^x Vişna, ^x Valiz.
23. ^x Yalan, ^x Yastık, Yatak.
24. ^x Zürafa, ^x Zeytin ^{acı} ağacı, Zil.

15) Dikte Metni

Ailem

Benim Adım Fatma.
Ben yirmi yaşındayım.
Benim güzel bir ailem var.
Annemin adı Soyda, O 45 (kırk beş) yaşında.
Annem Türkçe öğretmeni.

Babamın adı Ahmet Mehmet, O kırk altı (46)
yaşında.
Babam doktor. Ağabeyimin adı Tolgah,
O, yirmi üç yaşında.
Ağabeyim matematik öğretmeni.

Kız kardeşimin adı Suna, O (18) on sekiz
yaşında, kız kardeşim Üniversitede öğrenci.
Erkek kardeşimin adı Arda, O 16 on altı
yaşında. Erkek kardeşim lisede öğrenci.
Biz mutlu bir aileyiz.

16) Dikte Metni

Meslekler

① Şöför araba sürüyor. Takside otobüste
çalışıyor. ✓

② Manav sebze ve meyve satıyor. Manavda
çalışıyor. ✓

③ Doktor hastaları tedavi ediyor. Hastanede
çalışıyor. ✓

④ Eczacı ilaç satıyor. Eczanede çalışıyor.

⑤ Fırıncı ekmeği satıyor fırında çalışıyor.

⑥ Pilot uçak kullanıyor. O uçak kullanıyor.

⑦ Balıkçı balık tutuyor ve balık satıyor.

O balıkçıda çalışıyor. ✓

19. Dikte Metni (Benim büyük Ailem)

Benim adım Ali. Ben 22 yaşındayım, bir restoranda çalışıyorum. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babaannem var.

Annem kırk dokuz (49) yaşında, babam 50 (elli) yaşında. Annem ev hanımı, babam avukat. Ağabeyim 26 yaşında, o mühendis. Ablam 24 yaşında, o öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim

öğrenci. Dedem ve babaannem emekli. İkisinde de 82 yaşında.

A(2)

(1) Bir Dikte Metni

A2 Düzeye Dikte Metinleri (İlayda'nın Ailedinin Tatili)

İlayda Aile'de ve üç arkadaşı geçen yıl yaz tatilinde Marmarâsî'ye gittiler. Marmarâsî'de bir otel de kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir oteldir. Otelde bir açık ve bir kapalı iki tane havuz, bir tane spor merkezi, bir

tane restoran ve bir basketbol sahası vardı. Aile'de ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzunda yüzdüler. Sonra iki gün benizde yüzdüler. Daha sonra Marmarâsî'ye gittiler.

(2) Dikte Metni (42)

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversitede Türkçe öğretmenliğe Bölümünde okuyorum. Üniversitem Ankara'da. Ankara'ya ve üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyle tanıştım. Sınıf arkadaşlarımla

kütüphanede ders çalışıyoruz. En yakın arkadaşım Erkan. Erkanla hafta sonları Milli kütüphane'ye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra kızılaya gidiyoruz. Kızılai'da biraz geziyoruz,

yemek yiyoruz. Sonra kahve içiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversite'ye gidiyoruz. Üniversitenin Spor Salonu çok güzel. Orada iki saat spor yapıyoruz.

(3) Dikte Metni

Bizim Apartmanımız

Biz dört katlı bir apartmanda oturuyoruz. Apartmanımızda on altı daire var. Bizim dairemiz üçüncü katta. Apartmanda çok çocuk var. Hafta sonu çocuklar bahçede oynuyorlar. Biraz gürültü yapıyorlar. İkinci

katta bir öğretmen ve Yusuf amca oturuyorlar. Yusuf amca emekli bir öğretmen. O, çok bilgili bir insan. Bir öğretmen çok iyi bir insan. Bazen onların evine çay içmeye ve sohbet etmeye gidiyoruz. Hafta için

onlarla bahçede oturuyoruz, çünkü hafta işi çocuklar yok. Onlar okulda oluyor.

(4) Dikte Metni

Arkadaşlarım

Dün sercan ve kemal'e telefon ettim. Onlarla parkta buluştuk. Parkta bir masa bulduk, Oraya oturduk. Ben markete gittim. Marketten fındık, fıstık, ^{soğuk} su kahve ve çikolata aldım. Sercan'ın yanında kitap vardı. Sercan, kemal'e bana

kitaptan bir bölümü okudu. Kitap çok güzel^{di}de. Kitabın konusu bir futbol-cunun hayatı. Futbol cunun beş yaşından on sekiz yaşına kadar, çok zor bir hayatı oluyor. Kitabı sercandan istedim çünkü kitabın:

sonunu çok merak ettim. Sonra yeni sohbet ettik ettik.

(5) Dikte Metni

Anneme Mesaj

Annemim,

Annemim,

Uçaktan indim. Yolculuğum üç saat sürdü. Yolculuk bir az yorucu oldu. Şimdi öğrenci yurduna geçiyorum. Öğrenci yurduna kağıt ^{kağıt}

yapacağım. Sonra oda arkadaşlarımla tanışacağım. Ondan sonra yurdu gezeceğim. Yurda yeme^{ci}khane, çalışma odaları ve büyük bir bahçe var. Yurdu çok merak ediyorum. Sonra biraz uyuyacağım.

Daha sonra üniversiteyeⁱ gezeceğim. Üniversite de büyük bir konser yeri var. Büyük bir açık havuz ve büyük bir kapalı havuz var. Havuza ve spor sahalısına kağıt ^{kağıt} yapacağım.

(6) Dikte Metni

Doktor Berkai'y

Benim adım Berkai'y. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşırım, ama bazen onların anne ve babalarla^{ıyla} anlaşamıyorum. Onların çocukları hasta oluyor ve ailelere çok

üzülüyor. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar. Ama ben işimi iyi yapıyorum. Sonra çocuklar iyi oluyor, anne ve babalarıda mutlu oluyorlar. Mesleğimi ve çocukları çok

seviyorum. Onlara yardım ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak, şokolata ve meyve suyu veriyorum.

(7) Dikte Metni

(Cemre'nin Heyecanı)(Gelecek Zaman)

Bugün günlerden Cumartesi. Annem bizi bugün denize götürecektir. Kardeşim ve ben, buna çok sevindik. Denizin çok güzel bir sahilde var. Sahilde elma, armut, erik, şeftali ağaçları var. Annem

bize ağaçlardan meyve toplayacak. Sahilde çok güzel çay bahçeleri var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada gazoz içmeyi ve tost yemeyi çok seviyorum. Yemektan

sonra dondurma alacağım. Sonra kardeşimle bahçede top oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.

(8) Dikte Metni

Alışveriş

Tüfan alışveriş merkezine gitti. Orada bir giyim mağazasına girdi. Tüfan mağazada gömlelere baktı. Önce beyaz bir gömlek beğendi. Sonra lacivert bir gömlek beğendi. Daha sonra mont

almak istedi. Montlara baktı. Siyah bir mont beğendi. ^{Kot} Kort pantolonlara ve kumaş pantolonlara baktı. ^{Kot} Kort pantolonları ^{Ulu} beğendi ama kumaş pantolonu beğenmedi. Kumaş pantolonu almaktan vazgeçti.

^{Kot} Kort pantolonu ^{giysi'leri} aldı. Geşlere kasaya götürdü. Kasada seraya girdi. Sonra keyifleri aldı ve mağazadan çıktı. Taksiye bindi ve ^{mutlu} mutlu bir şekilde eve döndü.

10. Dikte Metni

Nerede Ne Söylüyoruz

1. Hayırlı olsun!
2. Gözünüz ~~aydın~~ aydın!
3. Müsait bir yerde incek var.
4. Müsade eder misiniz?
5. Başarılar dilerim.
6. Yolun açık olsun.
7. Geçmiş olsun.
8. Hayırlı işler!
9. Bereket versin!
10. Çok Yaşa!

- a) Bir arkadaşımız ameliyat oldu
- b) Kapının önündeki insanların yanından geçmek istiyorduk
- c) Öğrenciler sınava giriyorlar.
- d) Bir arkadaşımız araba aldı.
- e) Bakaldan çıkıyoruz
- f) Ayşe hanımın ~~okulu~~ ^{oğlu} askerden geldi.
- g) Müşteriye parasının üstünü ~~veriyoruz~~ veriyoruz.
- h) Otobüsten inmek istiyorum.
- i) Bir arkadaşımız hapsediliyor.
- j) Arkadaşımız başka bir şehre gidiyor.

Geniş Zaman bir

İnsanların karakterleri farklı farklıdır. Baze insanlar sinirlidir. Olumsuz bir olayda hemen kızaslar. Baze insanlar çok neşilidir. Olumsuz olaylardada gülerler. Baze insanlar sabersizdir. Hayattan ya da insanlardan

bir şey isterler. Onun hemen olmasını beklerler. Baze insanlar çok hareketlidir. İşlerini çabuk yapmak isterler. Yavaş insanları sevmeyiz. Dedem hareketli ve çalışkan bir insan. Her gün plan yapar.

İşlerinin hepsini bitirir. İşlerini bitirdikten sonra gezer, fayır, film izler. İşlerini bitirmeden yemek yemez, televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.

Geniş Zaman iki

Çocuklar çizgi filmleri severler. Sabahları kahvaltadan sonra çizgi film izlerler. Anneleri çocuklara çizgi filmlerin açar ve rahat eder. Ama çizgi filmleren çocuklara uygun olması gerekir.

Çünkü çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz şeyler var. Düşünceli anne ve babalar çizgi filmlerde ilgili bilgilere okurlar. İnternetteki çizgi film tavsiyelerine bakarlar. Çocuklarının

seviyesine ve yaşna uygun çizgi filmleri seçerler. Kötü çizgi filmleri çocuklarını açmazlar. Çünkü bu çizgi filmler çocukların karakterlerine zarar verir.

En Az Yapan Öğrencinin Dikte Kâğıtları (A1-A2)

1. Dikte Metni

Türk alfabesi

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Ğğ, Hh,
Iı, İi, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Öö, Pp, Rr,
Ss, Şş, Tt, **Kk**, Uu, Üü, Vv, Yy, Zz.

A, E, Iı, İi, Oo, Öö, Uu, Üü. → Ünlü Harfler

A, I, O, U, → Kalın Ünlü Harfler

E, İ, Ö, Ü → İnce Ünlü Harfler

B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P, R, S,
Ş, T, V, Y, Z → Ünsüz Harfler (Sessiz)

Fıstıklı gahap F, S, T, K, Ç Ş HP → Sert Sessiz Harfler

B, C, D, G, Ğ, J, L, M, N, R, V, Y, Z → Yumuşak Sessiz Harfler

2. Dikte Metni

Heceler

- 1- ba, be, bi, bi, bo, bö, bu, bü.
- 2- ca, ce, ci, ci, co, cö, cu, cü.
- 3- ça, çe, çı, çı, ço, çö, çu, çü.
- 4- da, de, di, di, do, dö, du, dü.
- 5- fa, fe, fi, fi, fo, fö, fu, fü.
- 6- ga, ge, gi, gi, go, gö, gu, gü.
- 7- ha, he, hi, hi, ho, hō, hu, hü
- 8- ja, je, ji, ji, jo, jō, ju, jü
- 9- ka, ke, ki, ki, ko, kö, ku, kü
- 10- la, le, li, li, lo, lō, lu, lü

6. Dikte Metni

Temel sözcükler

- 1- araba, adam, anahtar. ✓
- 2- baba, bebek, bardak. ✓
- 3- Cam, cadde, cep telefonu. ✓
- 4- Santa, say, sişek. ✓
- 5- defter, doktor, dört. ✓
- 6- ekmek, elma, ev. ✓
- 7- fırın, fotoğraf, futbol. ✓
- 8- gömlek, güneş, güneyden. ✓
- 9- ağaç, yağmur, dağ. ✓
- 10- harf, hastane, hemşire. ✓
- 11- ışık, ılık, izgara. ✓
- 12- ilkbahar, insan, internet. ✓
- 13- jeton, jilet, jet. ✓
- 14- limon, lokanda, lamba. ✓
- 15- kadın, kahvaltı, kalem. ✓

7. Dikte Metni

Temel sözcükler

- 16- Merhaba, masa, market ✓
- 17- Nisan, nokta, nar ✓
- 18- Oda, otul, otobüs ✓
- 19- Öğrenci, öğretmen, ödev ✓
- 20- Pencere, Pasta, peynir ✓
- 21- Renk, resim, resel ✓
- 22- sandalye, saat, sınıf ✓
- 23- şeker, şapka, şarkı ✓
- 24- Taksit, tavuk, tahta ✓
- 25- Uşak, uzun, uyku ✓
- 26- ülke, üniversite, üzüm ✓
- 27- Valiz, vazo, var ✓
- 28- yanlı, yağurt, yumurta ✓
- 29- zeytin, zil, zaman ✓

8. Dikte Metni

Başlık: Ülke, Dil, Uyruk

Ülke	Ülke, Dil, Uyruk	Dil
1- Almanya	Alman	Almanca ✓
2- Bulgaristan	Bulgar	Bulgarca ✓
3- Çin	Çinli	Çince ✓
4- Fransa	Fransız	Fransızca ✓
5- K [#] ırvatistan	K [#] ırvat	K [#] ırvatça ✓
6- Irak	Arap	Arapça ✓
7- İran	İranlı	Farsça ✓
8- İspanya	İspanyol	İspanyolca ✓
9- Romanya	Rumen	Rumence ✓
10- Rusya	Rus	Rusça ✓
11- Türkiye	Türk	Türkçe ✓
12- Ukrayna	Ukraynalı	Ukraynaca ✓

9. Dikte Metni

Var/yok değil mi mi mu mü

1. Sınıfta öğrenciler var. Doktorlar yok. ✓
2. Okulda öğretmenler var. Hemşireler yok. ✓
3. Salonda kanepe var. Çamaşır makinesi yok. ✓
4. Çocuklar bahçede değil. Çocuklar evde. ✓
5. Bebek evde değil. Bebek hastanede. ✓
6. Buzdolabı odada değil. Buzdolabı mutfakta. ✓
7. Kitaplar masada mı? Evet, kitaplar masada. ✓
8. Defter sandalyede mi? Hayır, defter sandalyede değil. ✓
9. Onlar limon mu? Hayır, onlar portakal. ✓
10. O otobüs mü? Evet, otobüs. ✓

10. Dikte Metri

Temel düzey kalıp sözler

1. Nasılsınız? İyiyim teşekkür ederim. Siz nasılsınız? ✓
2. Günaydın! İyi günler! İyi akşamlar! İyi geçeler! ✓
3. Güle güle. Hoşça kal. Görüşürüz. Görüşmek üzere. ✓
4. Kusur**u** bakma. Ötür dilerim affedersin. Pardon. ✓

5. Benim adım çtpe. Sizin adınız ne? Benim adım Tolga. çtpe çtpe çtpe ✓

6. Kalay gelsin. Hayırlı işler. İyi çalışmalar. ✓

12. Dikte Metri

Temel Düzey Sözcükler (Hayvanlar, Bitkiler, Eşyalar)

1. Aslan, armut, aste ✓
2. Balık, biber, bilgisayar ✓
3. Civciv, ceviz, cütdan ✓
4. ~~Çitax~~, cam, söp kutusu ✓
5. Dere, domates, duvar ✓
6. eşek, elma, eldiven ✓
7. fişel, fıstık, fincan ✓
8. güvercin, greyfurt, gözlük ✓
9. horoz, havuç, halı ✓
10. İstakoz, İspanak, İslak mendil ✓
11. inek, incir, ine igne ✓
12. jopu an, Japoniziyi, jet ✓
↓
eriği

13. Dikte Metni

Temel düzey sözcükler

13- Kuzu, Kabak, Kalem ✓

14- Levrek, Limon, Lira ✓

15- Maymun, Muz, Masa ✓

16- Çiçek, Nane, Numara ✓

17- Ördek, örümcek, örtü ✓

18- Papağan, patates, para ✓

19- Sinek, soğan, sehpa ✓

20- Şişin, şeftali, şişe ✓

21- Tavşan, Targın, Tabak ✓

22- Vankedis, Vişne, Valiz ✓

23- Yılan, Yastık, Yatak ✓

24- Zürafa, Zeytin, Zil ✓

15. Dikte Metni

Ailem

Benim adım Fatma. Ben 20 yaşındayım.
Benim güzel bir ailem var. Annemin adı Süde,
o kırk beş yaşında. Annem Türkçe öğretmeni.
Babamın adı Mehmet, o kırk altı yaşında.

Babam doktor. Ağabeyimin adı Tolga,
o yirmi üç yaşında. Ağabeyim matematik
öğretmeni. Kız kardeşimin adı Suna, o on sekiz
yaşında. Kız kardeşim üniversitede öğrenci.
Erkek kardeşimin adı Arda, o on altı yaşında.

Erkek kardeşim lisede öğrenci. Biz mutlu
bir aileyiz. ✓

18. Dikte metni

Meslekler

1. Şoför araba sürüyor. Takside, otobüste çalışıyor ✓
2. Manav sebze ve meyve satıyor. Manav'da çalışıyor. ✓
3. Doktor hastaları tedavi ediyor. Hastanede çalışıyor. ✓
4. Eczacı ilaç satıyor. Eczanede çalışıyor. ✓
5. Fırıncı ekmeği satıyor. Fırın'da çalışıyor. ✓
6. Pilot uçak kullanıyor. Uçak kullanıyor. ✓
7. Balıkçı balık tutuyor ve balık satıyor. O balıkçı'da çalışıyor. ✓

19. Dikte metni

Benim büyük ailem

Benim adım Ali. Ben 22 yaşındayım, bir restoranda aşçıyım. Benim büyük bir ailem var. Bizim evde annem, babam, ağabeyim, ablam, kız kardeşim, erkek kardeşim, dedem ve babsannem var. ✓

Kırk dokuz yaşında, babam elli yaşında. ✓ Annem ev hanımı, babam avukat. ✓ Ağabeyim yirmi altı yaşında, O mühendis. ✓ Ablam yirmi dört yaşında. O öğretmen. Kız kardeşim ve erkek kardeşim öğrenci. ✓ Dedem ve babsannem

emekli. ✓ İkisi de seksen iki yaşında. ✓

A2 Düzeyi Dikte Metinleri 1. Dikte metni

İlayda'nın Tatili

İlayda ve üç arkadaşı geçen yıl, yaz tatilinde Marmarış'a gittiler. Marmarış'ta bir otelde kaldılar. Otel beş yıldızlı ve güzel bir oteldi. Otelde bir açık ve bir kapalı, iki tane havuz, bir tane spor merkezi, ✓

bir tane restoran ve bir tane basketbol sahası vardı. İlayda ve arkadaşları ilk dört gün otelin havuzlarında yüzdüler. Sonra iki gün denizde yüzdüler. Daha sonra Marmarış'ı gezdiler. ✓

2. Dikte Metni

Üniversite Hayatım

Üniversiteye bu yıl başladım. Üniversite'de Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyorum. Üniversitem Çankaya'da. Çankaya'yı ve Üniversitemi çok seviyorum. Burada çok kişiyle tanıştım. ✓

Sırf arkadaşlarımla kütüphane'de ders çalışıyorum. En yakın arkadaşım Erkan. Erkan'la hafta sonları Millî Kütüphane'ye gidiyoruz. Orada üç saat ders çalışıyoruz. Sonra Kızılay'a gidiyoruz. Kızılay'da biraz ✓

geziyoruz, yemek yiyoruz. Sonra kahve içiyoruz. Sohbet ediyoruz. Daha sonra üniversiteye gidiyoruz. Üniversite'nin spor salonu çok güzel. Orada iki ✓ saat spor yapıyoruz.

3. Dikte metni

Bizim apartmanımız

Biz dört katlı bir apartmanda oturuyoruz. Apartmanımızda on altı daire var. Bizim dairemiz üçüncü katta. Apartmanda çok çocuk var. Hafta sonu çocuklar bahçede

oynuyorlar. Biraz gürültü yapıyorlar. İkinci katta Birsen Teyze ve Yusuf Amca oturuyorlar. Yusuf Amca emekli bir öğretmen. O, çok bilgili bir insan. Birsen Teyze çok iyi bir insan. Bağatzen onların evine gey Bazen

ismeye ve sohbet etmeye geliyoruz. Hafta içi onlarla bahçede oturuyoruz. Çünkü hafta içi çocuklar yok. Onlar okula gidiyor.

4. Dikte metni

Arkadaşlarım

Dün Sercan ve Kemal'e telefon ettim. Onlarla parkta buluştuk. Parkta bir masa bulduk, Oraya oturduk. Ben markete gittim. Marketten fındık, fıstık, soğuk kahve ve şokolata aldım. ✓

Sercan'ın yanında kitap vardı. Sercan, Kemal ile bana kitaptan bir bölüm okudu. Kitap çok güzeldi. Kitabın konusu bir futbolcunun hayatı. Futbolcunun beş yaşından on sekiz yaşına kadar çok zor bir hayatı oluyor. Kitabı

Sercan'dan istedim. Çünkü kitabın sonunu çok merak ettim. Sonra yine sohbet ettik.

5. Dikte metni

Anneme ^M mesaj

Anneciğim,

Uçaktan indim. Yolculuğum üç saat sürdü. Yolculuk biraz yorucu oldu. Şimdi öğrenci yurduna gidiyorum. Öğrenci yurduna kayıt yapacağım. Sonra ada

arkadaşlarımla tanışacağım. Ondan sonra yurdu geçeceğim. Yurda yemekhane, çalışma odaları ve büyük bir bahçe var. Yurdu çok merak ediyorum. Sonra biraz uyuyacağım. Daha sonra üniversiteyi geçeceğim. Üniversitede

büyük bir konser yeri var. Büyük bir açık havuz ve büyük bir kapalı havuz var. Havuza ve spor salonuna kayıt yapacağım.

6. Dikte metni

Doktor Berkay

Benim adım Berkay. Ben çocuk doktoruyum. İstanbul'da bir hastanede çalışıyorum. Çocuklarla çok iyi anlaşırım, ama bazen onların anne ve babalarıyla anlaşmıyorum. Onların çocukları hasta oluyor

ve aileleri çok üzülüyor. Önce benden çocukları için çok fazla şey istiyorlar, ama ben işimi iyi yapıyorum. Sonra çocukları iyi oluyor, anne ve babalarıyla mutlu oluyorlar. Aileleriyle ve çocukları çok seviyorum. Onlara yardım

ediyorum. Tedaviden sonra onlara oyuncak, şokolata ve meyve suyu veriyorum.

7. Dikte Metni

Cemrânın Heyecanı (Gelecek Zaman)

Bugün gündüzden Cumartesi. Annem bizi bugün denize götürecektir. Kardeşim ve ben buna çok sevindik. Denizin çok güzel bir sahili var. Sahilde elma, armut, erik, şeftali ağaçları var. Annem bize ağaçlardan meyve toplayacak.

Sahilde çok güzel çay bahçeleri var. Çay bahçesinde çok lezzetli tost yapıyorlar. Denizden sonra orada patiz içmeyi ve tost yemeyi çok seviyorum. Yemekten sonra dinlenmeye gideceğim. Sonra kardeşimle

bahçede top (oyun) oynayacağız. Daha sonra akşam kardeşimle balık tutacağız.

8. Dikte Metni

alışveriş

Tufan alışveriş merkezine gitti. Orada bir giyim mağazasına girdi. Tufan mağazada gömleklere baktı. Önce beyaz bir gömlek beğendi. Sonra lacivert bir gömlek beğendi. Daha sonra mont almak istedi. Montlara baktı.

Siyah bir mont beğendi. Kot pantolonlara ve kumaş pantolonlara da baktı. Kot pantolonu beğendi ama kumaş pantolonu beğenmedi. Kumaş pantolonu almaktan vazgeçti. Kot pantolonu aldı. Giysileri kasaya götürdü.

Kasada sıraya girdi. Sonra kıyafetleri aldı ve mağazadan çıktı. Tatlıya bindi ve mutlu bir şekilde evine döndü.

9. Dikte Metni

Basketbol Maçı

Hakan Bey, hafta sonu kızıyla birlikte önemli bir maç izleyecek. Hafta sonu Türkiye - Almanya basketbol maçı olacak. Maç, televizyonda canlı olacak. Hakan Bey kızı Yağmur'ile nezirlik yapmaya başladı. Kızıyla önce

Kuruyemişçiye gittiler. Kuruyemişlerden fındık, fıstık ve farklı farklı sekişler aldılar. Sonra bir basketbol mağazasına gittiler. Mağazadan Türkiye forması, atkısı ve şapkası aldılar. Hakan Bey komşuları Deniz Bey, Sevgi Hanım

ve Yağmur'un arkadaşı Sevdai'yi de maça davet etti.

10. Dikte Metni

çocuklarda ne oynuyoruz.

1. Hayırlı olsun!

2. Gözünüz aydın!

3. enüsalit bir yende incek var!

4. ^{ra}çocuklarla eğlen misiniz?

5. Bazarları okuyoruz.

6. Yolum açık olsun!

7. Geçmiş olsun!

8. Hayırlı işler!

9. Baretet versen!

10. Çok yafa!

A. Bir arkadaşımız ameliyat oldu.

B. Kapının önündeki insanlara yardımından geçmek istiyorum.

C. Öğrenciler sınava giriyorlar.

D. Bir arkadaşımız araba aldı.

E. Bakıldan sıkılıyorz.

F. Çiyse Harmin öğretmenlerden geldi.

G. Çiğdemciye parasının üstünü veriyoruz.

H. Utubüsten inmek istiyorum.

I. Bir arkadaşımız hapsediliyor.

İ. Arkadaşımız beş ka bir zehne giriyor.

11. Dikte Metni

Şişekçi Teyze

Şeymanın evinin karşısında bir şişekçi teyze var. Şişekçi teyze, yaşlı, sev^mimli ve neşeli bir insan. Şişeklerin hepsinin anlamını çok iyi biliyor. Şişekçi teyze size çiçek alma amacınızı söylüyorsunuz, o da size bir çiçek tavsiye ediyor. Mesela arkadaşınız yeni bir işe başladı, Geuyorsunuz şişekçi teyzeze soruyorsunuz, o da size bir çiçek öneriyor. Şişekçi teyzede Papatya, orkide, gül, lüle gibi çeşit çeşit çiçekler var. Şişekçi teyzeden bazen tek çeşit çiçek alıyorum bazen karışık çiçekler alıyorum.

12. Dikte Metni

Oktay Ne Yaptı?

Dün sabah saat dokuzda uyandım. Okula geç kaldım. Hemen giyindim. Sokak^a koştum ve okula gittim. Sınıfın kapısını saldıım. Kapıda öğretmenimden özür dile^ddim. Sonra sınıfa girdim. Öğretmen derste sorular sordu. Sorular çok zordu ama ben bütün sorulara doğru cevap verdim. Ders bitti. Arkadaşlarımla okuldan çıktık. Bir kafede oturduk. Garson geldi. Garsona sipariş verdik. Ben kahve istedim. Erkan say istedi. Gamze de muzlu süt istedi. Biraz ders yaptık. Sonra hesabı beraber ödedik ve kafeden çıktık. /

13. Dikte Metni

Geniş Zaman 1

İnsanların karakterleri farklı-farklıdır. Bazı insanlar sınırlıdır. Olumsuz bir olayda hemen kızarlar. Bazı insanlar çok neşelidir. Olumsuz olaylarda da gülerler. Bazı insanlar sabırsızdır.

Hoyattan yada insanlardan bir şey isterler. Oun hemen olmasını beklerler. Bazı insanlar çok hareketlidir. İşlerini sabuk yapmak isterler. Yavaş insanlara sevmeyler. Didem hareketli ve sağlıklı bir insan. Her gün plan yapar. İşlerinin

hepsini bitirir. İşlerini bitirdikten sonra gezer, say iger, film izler. İşlerini bitirmeden yemek yemez, televizyonu açmaz, başka bir iş yapmaz.

14. Dikte Metni

Geniş Zaman 2

Çocuklar çizgi filmleri severler. Sabahları kahvaltıdan sonra çizgi film izlerler. Anneleri, çocuklara çizgi film açar ve rahat eder. Çünki çizgi filmlerin çocuklara uygun olması gerekir. Çünki

çizgi filmlerde çocuklar için olumsuz şeyler var. Düzünceli anne ve babalar çizgi filmlerle ilgili bilgileri öğrenir. İnternetteki çizgi film tavsiyelerine bakarlar. Çocuklarının seviyesine ve yaşına uygun çizgi filmleri

segerler. Kötü çizgi filmleri çocuklarına açmazlar. Çünki bu çizgi filmler çocukların karakterlerine zarar verir.

terine

15. Dikte Metni

Sezen bugün hasta

Merhaba, benim adım Sezen. Ben 18 yaşındayım. Üniversite 2. sınıf öğrencisiyim. Bugün üniversiteye gitmedim çünkü hasta oldum. Hastaneye gittim. Doktor bana "Grip olmuşsun." dedi. Benim bugün hiç hâlim yok. Biraz ateşim var ve uzun süre yürüyemiyorum. Bir de burnum akıyor. Doktor "Bol - su iç ve meyve ye." dedi. Sabahdan beri annem bana sürekli su veriyor ve meyve kesiyor. Sürekli "meyveleri ye, ye, ye!" diyor, çünkü bugün meyve yemekten ve su içmekten sıkıldım.

16. Dikte Metni

Selin Hanım'a Toplantı Mesajı

Selin Hanım,
Şirketimizin yıl sonu toplantısını bu yıl Ankara'da yapmaya karar verdik. Cuma günü, uşakla Antalya'ya gideceğiz. Toplantı, geçen yılki otelde olacak, Cumartesi günü sabah başlayacak, pazar günü öğleden sonra bitecek. Aynı günün akşamında otelde büyük bir iş yemeği olacak. Ertesi gün Antalya'da şehir gezisi yapmayı planlıyoruz. Pazartesi günü akşam dokuz uşakıyla da Ankara'ya döneceğiz. Salı günü Ankara'da tekrar işe başlayacağız. Katılım için lütfen cevap veriniz.
Mehmet Yılmaz.